

Albert Jané

EL LLIBRE DE LES MIL COSES

EL LLIBRE DE LES MIL COSES

Albert Jané

Primera edició: juliol 2021

Disseny de la coberta: Albert Jané

ISBN: 978-84-09-32795-9

Associació Llengua nacional

C. Sant Pere més Alt, 25

08003 Barcelona

1 L'origen de la Bíblia podria ser un simple quadern de notes.

2 El gran profeta era corrector de proves i la seva saviesa provenia, essencialment, de la lectura atenta de galerades i compaginades, especialment de llibres d'espiritualitat, d'esoterisme, de filosofia oriental, de la saviesa antiga, de col·leccions d'apòlegs, aforismes i costumaris populars.

3 Un bon dia, Adam se'n va anar a menjar pomes camoses, de la reserva especial. El senyor Mas de Xeixart li havia dit que eren tan bones. Però de sobte, mentre es cruspia la tercera poma, una sospita va passar pel magí d'Adam: potser el senyor Mas de Xeixart l'havia induït a anar a menjar pomes per tenir un altre cop l'ocasió d'estar a soles amb Eva. Va deixar estar les pomes i se'n va anar a la clariana de la font, on pensava que trobaria la seva dona i el senyor Mas de Xeixart. De fet, el que va trobar va ser una mica diferent: era el dimoni Baf de Sofre, qui abraçava Eva, i la besava i l'acariciava amb mostres d'una gran passió. Adam es va quedar una mica parat, desconcertat. Es tractava d'una situació nova. Sabia que no es podia pas quedar allí palplantat com un estaquirot, però no sabia què havia de fer. "Què es deu fer, en un cas així?" es va preguntar a ell mateix. Finalment, obeint a l'instint, va agafar un bon buscall, es va acostar a la parella pel darrere i va clavar un parell de garrotades a en Baf de Sofre i el va deixar mig esllomat. El pobre Baf de Sofre va fer uns quants esgarips que van tenir la virtut de divertir Adam, que es va posar a riure com un betzol, mentre Eva, que pensava que les coses haurien pogut anar d'una altra manera, feia cara de mosqueta morta. Però tot plegat va fer molt de mullader, en Miquel, una mica picat perquè en Baf de Sofre l'havia ridiculitzat en les seves sessions de titelles, ho va anar a xerrar al de dalt de tot i aquest els va dir que si de cas que es busquessin casa. I així va acabar la història del paradís terrenal.

4 El primer proverbi deia, exactament, "Qui camina sens doctrina no camina com camina". Acceptat i plenament assumit durant moltes generacions, al capdavant les noves promocions d'hermeneutes es van adonar que la segona part del proverbi, la que s'infereix de la primera i en treu una conclusió o lliçó moral, no tenia sentit, o no semblava una frase ben construïda. Els hermeneutes, aleshores, es van dividir en dos grups: els qui atribuïen al proverbi un sentit ocult, que calia endevinar, i sobre el qual

era lícit i profitós d'especular, i els qui deien que el sentit del proverbi era clar i transparent però la seva formulació incorrecta. Segons ells, voldria dir "Qui camina sense doctrina no camina com caldria, o com convindria", però l'autor s'hauria deixar temptar per la rima, tan suggestiva, de "camina" i "doctrina" i havia sortit el que havia sortit. El savi doctor Pancraç Bernadàs, de l'escola d'hermenèutica de les Esplugues de Riells, casat amb la famosa artista lírica Cinta Latira -anomenada pels seus enemics, que eren molt nombrosos, a causa, sobretot, de l'enveja, Tira la Cinta-, que havia estat casada en primeres núpcies amb el director del Banc Comercial Tastolletes, el senyor Pere Gimpere Jampere, de qui havia enviduat, en segones núpcies amb el senador Clovis Santgenís, temible per la feixugor de la seva oratòria, de qui s'havia divorciat, i amb el general Armand Matalonga, que havia desaparegut misteriosament sense que se'n sabés mai més res -els uns deien que s'havia fet de la Trapa, els altres que havia fugit per por d'ésser acusat de corrupció o de tràfic d'influències perquè hauria afavorit, a canvi de certs favors personals que havia rebut, l'adquisició, per part de la intendència militar d'una partida molt important de mitjons (i no de calçotets, com deien els qui havia aprofitat aquella ocasió per a fer-hi suca-mulla), i els de més enllà, encara, que havia estat devorat per la seva dona, barbaritat insigne però que era la versió més divulgada-, era el capdavanter dels qui veien en la redacció del proverbi primer una clara invitació a buscar-ne el sentit ocult per mitjà de l'estudi i de l'especulació. I entre els qui s'inclinaven per la interpretació de la temptació de la rima que conduïa a una expressió mal formulada, encara que de sentit evident, caldria esmentar el doctor Toti (hipocorístic que no se sap si correspon a Jordi o a Toni) Cullera, dit en Toni del Safrà arran d'una famosa conferència que va fer sobre els caràcters essencials de les espècies, i l'eruditíssim investigador Trinitat Rosegacebes, l'autor del manual *Les malalties dels versos*. Amb el propòsit de resoldre aquest problema tan delicat, alguns comentaristes agosarats havien proposat de substituir -o d'esmenar, si es vol dir així-, el text del proverbi primer i deixar-lo de la manera següent: "Qui camina no camina si no té bona doctrina", versió que va haver de competir amb la que es va aprovar en el Primer Congrés Universal del Primer proverbi, tan contestat per alguns grups locals: "No camina qui camina prescindint de la doctrina". Tot i l'oposició dels puristes, que consideren una mena d'heretgia inadmissible la rectificació del text llegat per la tradició, aquestes dues variants s'han anat imposant arreu, la primera, especialment, entre els esbarts de catequètica sincrètica, i la segona entre les associacions d'iniciàtica no confessional.

5 No cal esforçar-se a començar partint necessàriament de zero.

6 Va semblar una gran originalitat el que no era sinó una traducció imperfecta i farcida d'errors.

7 Els diferents, en realitat, aspiren a esdevenir, tard o d'hora, els arquetípics.

8 El dimoni Baf de Sofre era miop, però no volia portar ulleres perquè li semblava que feia mal efecte, que el desaparengués. En canvi, quan se li van començar a corcar els queixals, no va tenir altre remei que anar a cal dentista com els simples mortals.

9 El senyor bisbe va llançar els inquisidors contra els introvertits. No és veritat, com es complauen a afirmar alguns malèvols, que l'ordre de persecució es degué a un vulgar error lingüístic: algú hauria confós matusserament, els introvertits amb els invertits. El cas és que alguns casuistes o doctors de la llei van considerar que si bé la introversió no es podia considerar, de fet, herètica, els introvertits, amb la seva actitud, eren altament nocius per a la fe -especialment per a la fe del carboner, i qui diu del carboner diu de l'adroguer, de l'aiguader, de l'albarder, de l'arponer, de l'artiguer, de l'atzembler, de l'artiller, del baciver, del barreter, del bastoner, del botifler, del botiguer, del boscater, del botoner, del cacauer, del cadirer, del cafeter, del calderer, del camiser, del campaner, del carnisser, del carreter, del cigroner, del corretger, del dispeser, de l'escloper, de l'estanquer, del femater, del ferreter, de l'hostaler, del jardiner, del llumener, del masover, del moliner, de l'oveller, del peixater, del quincaller, del rajoler, del sabater, del taverner, del tintorer, del vidrier, del vinater i potser encara ens en deixem. L'autoritat eclesiàstica, per tant, es va creure obligada a intervenir-hi. Però es veu que, de fet, d'introvertit, allò que se'n diu introvertit, només n'hi havia un. I els inquisidors no el van poder haver perquè no li va costar gens de fer-se passar per extrovertit.

10 Quan, d'acord amb la decisió del Servei General d'Arxius, es va voler procedir a l'obtenció d'un joc de microfilms de tot l'Arxiu del Sindicat de les Bruixes de Vallgorguina, els encarregats de l'operació van constatar que tots els documents que hi havia eren del Gremi de Cansaladers.

11 El baró i la marquesa es van enamorar. La marquesa va deixar el marquès i se'n va anar a viure amb el baró. El marquès no s'hi va resignar i va aplegar els seus homes d'armes. La guerra entre el baró i el marquès. Finalment, el príncep arquebisbe es va decidir a intervenir-hi, a posar pau entre els dos enemics. Va aconseguir de pacificar-los, si no de reconciliar-lo que cessessin les hostilitats. I es va quedar la marquesa, que era morena, amb llavis de magrana i ulls d'ocell de presa.

12 El rei es va casar amb la filla del president del Gremi de Cansaladers. El rei es trobava a l'última pregunta i el president dels cansaladers estava podrit de duros. La noia, que es deia Clotilde, ja havia estat casada amb un capità, que era un perdut, i després d'uns mesos de matrimoni havia tornat a casa el pare. No cal dir que la seva dot fou substanciosa. Quan el rei es va morir, el fill que li havia donat la reina Clotilde -la Cloti- era encara molt petit. I la reina va assumir la regència. Va pensar que potser el poble, o més aviat la noblesa, no l'acceptaria, a causa del seu origen plebeu. La reina va tenir aleshores la idea que el pintor de la cort pintés la seva apoteosi. Havia de pintar vint-i-quatre teles de gran format d'acord amb el guió que, prèviament, la reina va encarregar al poeta funcionari Ramir dels Romanços. La realització de les pintures no es va arribar a fer mai, però es conserva el guió del poeta Ramir dels Romanços, encara que una mica incomplet. També es conserven uns fragments d'un altre guió escrit, per iniciativa pròpia, pel poeta Robert-Pau Guivernau, amb el propòsit evident d'emular el poeta funcionari i prendre-li el lloc. Curiosament, en algunes còpies del manuscrit del poeta Ramir dels Romanços inclouen diversos fragments dels textos de Guivernau, imbricats, com si fossin uns mes, en els de dels Romanços.

13 El Leviatan, que sempre es volia desmarcar del Lacandru, feia córrer que aquest era tan infeliç que confonia l'autòpsia amb l'autopista. No hi ha dubte que en Lacandru, pobret no calçava gaires punts, però tampoc no era tan beneït com això. També feien córrer (vivim en un món en qui no fa córrer és perquè no vol) no sé quines històries a propòsit d'en Lacandru i la Barrufeda Patates. Podem posar la mà al foc que són històries sense cap fonament. Ara: potser evidencien que, al capdavant, en Lacandru no és pas tan beneït com vol suposar el Leviatan.

14 Es té per segur que en Pere Tresaixetes, versaire gris i mediocre, més aviat panxacontenta, era fill d'un arcàngel -qui diu en Miquel, qui en Gabriel- i d'una

diablessa, que no se sap amb quins propòsits malignes, havia servit durant un cert temps com a minyona a l'hostal de l'Obaga. El cas és que en Pere Tresaixetes no tenia res d'angèlic ni diabòlic, i es considerava -cal confessar que no sense lògica- que les facultats genètiques paternes i maternes s'havien neutralitzat mútuament.

15 Els inquisidors vigilaven que ningú no es desencarrilés i anés pel mal camí, especialment el mal camí de l'escriptura. Els seus afanys repressius no podien permetre que s'escrivissin mots amb uns significats tan condemnables com desig o amant. Però entre els mots també hi havia solidaritat. I, així, desig quedava dissimulat entre mig, trepig i fastig. I amant s'amagava entre estudiant, cantant, passant, vigilant, marxant, dibuixant...

16 En aquella època vaig conèixer l'Angelina. Era tan amable i tan bondadosa, i em devia veure tan desvalgut, que va accedir de seguida a ser la meva amant, tot i que ja era casada -amb un general de brigada del cos d'intendència i l'amant titular del sots-president del Gremi de Restauradors. Quin goig més gran!

Però un dia vam anar a la platja, aquí a Caldetes, a banyar-nos. I ens vam endinsar una mica massa i jo, que sóc un nedador més que mediocre, vaig perdre les forces i vaig estar a punt d'ofegar-me. Si no arriba a ser per l'Angelina, que no es va atabalar i em va poder treure, no ho hauria pas pogut explicar.

I l'endemà mateix em va donar el passaport. Em va dir que aquell paper de mare protectora no li acabava de fer el pes i que m'havia d'espavilar una mica.

Vam quedar molt bons amics, això sí.

17 Les històries solen silenciar la quarta sortida de Mahatma Buda, perquè va descobrir la més terrible i esgarrifosa de les realitats de la vida, que l'existència al recinte clos del palau del rei no li havia permès de conèixer abans: va descobrir la televisió. Va ser, sens dubte, la descoberta més colpidora de totes, la que el va induir definitivament a canviar de vida.

18 Un final feliç sovint fa malbé una bona història.

19 La feina dels dissenyadors consisteix més aviat a redissenyar que no pas a dissenyar. I com que una cosa o altra han de fer, redissenyen fins i tot allò que ja estava

ben dissenyat. I, perquè sigui diferent -car el que importa sobretot és que sigui diferent- ho fan pitjor. Perpetren, així, veritables disbarats. Els calendaris i les agendes són uns bons exemples de les deplorables conseqüències dels dissenyadors que redissenyen.

20 Quan em diuen que no han trobat al diccionari un mot d'ús habitual, que sembla evident que hi hauria de ser, o una definició que un diria així mateix que no hi pot faltar, no el contradic, callo prudentment. Després, però, naturalment, comprovo si és veritat: la immensa majoria de les vegades aquell mot o aquella definició hi són. Ho han mirat malament.

21 El rector em va dir que es tractava d'una simple qüestió de rutina. Ah!

No sabia què volia dir, una simple qüestió de rutina?

És clar, que sí. Però... de què em parlaven, què era que es tractava d'una simple qüestió de rutina?

Sembla que no es tractava pas de diners, que és la cosa més sagrada que hi ha. Ni de l'ordinador, que és una cosa encara més sagrada.

Es referien a la meva dona, que és la cosa més sagrada de totes, que abans de l'obtenció del certificat de bona conducta havia de passar -una simple qüestió de rutina- per la vicaria o pel despatx parroquial.

22 Així com hi ha els dislèctics, hi ha els disfàctics. Els disfàctics, per exemple, primer s'eixuguen les mans i després se les renten.

23 Al metro, les persones corteses ens cedim el seient amb la mirada.

24 Si dos s'estimen, amb un que faci el salt a l'altre n'hi ha prou.

25 Hi ha una pila de coses que sabem malament, d'una manera inexacta, fragmentària o errònia. Són especialment nombroses les atribucions falses, o considerades falses. És a dir, que hi ha atribucions -d'un fet, d'una obra, d'una frase múltiples: els uns atribueixen el fet o la frase a un personatge i els altres a un altre. A mi em semblava que calia atribuir al gran Bossuet la determinació de la creació del món en la data concreta i precisa del 23 d'octubre de l'any 4004 abans de la nostra era. Però ara llegeixo a la prestigiosa revista científica francesa "Science & Vie" (gener de 1993, pàg. 8), que

aquesta determinació correspon a James Ussher, primat d'Irlanda, que així ho va afirmar el 1650.

26 Qui toca la flauta marca la pauta.

27 I si un dia no és veritat, que demà sigui un altre dia? En el fons del fons, hi pensem sovint, amb una certa por. Perquè seria esgarriós, horrible, que demà no fos un altre dia.

28 De portes enfora, el dimoni Baf de Sofre era subversiu, iniciàtic, revolucionari, carismàtic, atrevit, renovador, emblemàtic i llançat. Així pinxjava i marcava com el primer. Però, en realitat -de portes endins- era conservador, aburgosat i immobiliista. Solia dir que les coses ja anaven bé com anaven -ànima més, ànima menys, tampoc no vindria d'aquí- i que el seu mal no volia soroll.

29 Que poca distància, de la galta als llavis!

30 Quin partit narratiu que es pot treure, dels retrets d'una dona enamorada dominada pel despit!

31 Sempre hi ha exagerats: tusses i diuen que trona.

32 Si cada dia tinguéssim una pensada genial, encara que només fos una, al cap de l'any serien tres-centes seixanta-cinc -i, els anys de traspàs, tres-centes seixanta-sis.

33 Hi ha moltes i moltes coses que valen més que altres. Per exemple, ja ho deia Goldoni, val més que en sobri que no pas que en falti. Es tracta d'aparellar-les, segons la relació especial que hi hagi entre l'una i l'altra, i de manera que la declaració de superioritat -potser sorprenent, o no admesa per tothom- de l'una sobre l'altra comporti o inclogui una lliçó moral.

34 No es tracta pas d'establir qui té raó i qui no en té: es tracta de mirar d'aconseguir un propòsit, una finalitat. I tot el que siguin raons i justificacions són obstacles per a la consecució d'aquest propòsit. La resposta que esperem, a què tenim dret, la que volem,

és que d'ara endavant un ja ho tindrà en compte. Però no s'hi ha d'afegir mai "Saps què passa?", perquè aquesta frase és ja l'inici d'una justificació i d'una coartada prèvia per a l'actuació futura, per a fer el que a un li doni la gana.

35 Un dels casos més extraordinaris de metamorfosi que es coneixen és el d'una granota -una mica psicodèlica- dels aiguamolls de l'Empordà que es va metamorfosar en una peixatera castissa que ballava el ball de bastons a la festa major de Vilafranca. Desgraciadament, tots els testimonis badaven: qui es mirava una taca que s'havia fet a la corbata, qui llegia de cua d'ull els titulars del diari, qui espiava les evolucions prodigioses de l'última oreneta. I la metamorfosi no s'ha pogut homologar, cosa que és realment de doldre.

36 No en tenien prou amb la sociolingüística i ara s'han inventat la demolingüística! A veure quina serà la nova.

37 I aquesta colla d'animals dels il·lustradors s'han afegit a l'onada de vulgaritat i de plebeisme que s'ha desencadenat sobre el país i s'han afegit a la reivindicació del caganer -la figura més entranyable i més emblemàtica del nostre pessebre!

38 Va arribar un moment en què Vivaldi va comprendre que la cosa havia d'acabar malament per força. Havia participat en accions de massa de compromís. Per exemple, la sostracció de la nòmina -que incloïa la paga doble de Nadal- del personal del Pacte de Narbona, que havien atribuït al clan de Can Camp, cosa que els havia dut a tots ells a presidi, on purgaven la pena d'un delictes que no havien comès, encara que tots ells tenien una consciència més bruta que una xemeneia de les d'abans. O l'eliminació del secretari de l'OPQ, que havien atribuït als activistes de l'OQP, i l'eliminació del secretari de l'OQP, que havien presentat com a represàlies per la mort del secretari general de l'OPQ. O la falsificació de les proves de la suposada relació adulterina entre la presidentessa del govern i l'arquebisbe príncep de les Salines. Vivaldi -de qui no ha arribat a transcendir el nom autèntic- comprenia que ni podia abandonar la Urbanització -eufemisme amb què era coneguda l'Organització- ni era lògicament possible que tard o d'hora no cerquessin d'eliminar-lo per eliminar amb ell els terribles secrets que posseïa. Després d'haver-s'hi pensat detingudament, doncs, va decidir que l'única oportunitat que tenia era abandonar la Urbanització, fer defecció i desaparèixer. El buscarien sense

pietat, naturalment, però almenys, amb l'avantatge de la iniciativa, podia tenir una possibilitat.

Un bon dia, doncs, Vivaldi va desaparèixer. La identificació amb el personatge d'una pintura de Joan Miró li va permetre de defugir la persecució de què tot seguit va ser objecte. Després, fent-se dir Antoni Vidal, es va dedicar a vendre enciclopèdies a domicili, porta a porta. Això encara el va disminuir més, va contribuir a fer-lo passar encara més desapercebut. Fins que va conèixer la Remei, que tenia una merceria a la plaça del Gra, i s'hi va casar. Era una moixa petita i revinguda, molt dominadora, i li posava banyes amb el capellà de la parròquia, el pare Valentí, famós pel seu puritanisme extrem. D'altra banda, l'ex-agent de la Urbanització, va completar el seu mostrari amb fascicles col·leccionables. Passava tan desapercebut, que les seves vendes eren insignificants: sort de la merceria de la Remei.

Un bon dia, el pare Valentí, no va poder suportar més la tensió que suposava el seu puritanisme oficial i la seva relació amorosa amb la Remei. I va fugir amb ella. En Vidal-Vivaldi es va veure perdut. Però amb el seu entrenament com a agent especial no li va costar de trobar la pista dels fugitius. Li duia una carta, falsificada, de l'arquebisbe al pare Valentí prometent-li una canongia per a molt aviat. El pare Valentí va tornar a la parròquia, la Remei a la merceria, al costat del seu marit, i aquest cop, cada cop més insignificant i disminuït, va continuar venent enciclopèdies sense que els de la Urbanització aconseguissin de localitzar-lo.

39 La nit i el dia es respecten sense interferir-se. Cadascú a casa seva. Saben molt bé que el que es promet de dia a la nit no serveix de res, i que les promeses de nit no valen quan és de dia.

40 Ja feia temps, potser segles, que els marquesos de Casa Bertran-Ix no vivien al seu casal del barri vell de la ciutat. Primer hi havien viscut famílies del seu servei, parcers i masovers que havien vingut a la ciutat, i, com a conseqüència de la progressiva degradació de l'edifici, gent cada cop més allunyada dels propietaris. Finalment, el vell casal de Bertran-Ix només tenia un estadant, el senyor Cebrià de la Reina, que deia que era descendent d'un mig corregidor i nebot d'un il·lustre esperantista teòsof, el professor Casundell. El senyor de la Reina ocupava -des de feia més de cinquanta anys- les dues úniques habitacions encara habitables de l'edifici, per les quals pagava un

lloguer simbòlic a l'administrador dels propietaris. Va arribar un moment que aquests van decidir rehabilitar l'edifici i treure'n profit. Però el senyor de la Reina no se'n volia anar. La cosa va anar al jutjat. I una decisió del jutge obligava el senyor de la Reina a abandonar les habitacions del casal de Bertran-Ix. El senyor de la Reina, que ja era molt vell, va prendre una decisió espectacular. Un bon dia es va suïcidar, d'un tret de pistola. I va deixar una carta dient que el seu esperit o fantasma no se separaria mai més del lloc on havia viscut durant cinquanta anys. I, efectivament, els qui van anar al casal per restaurar-lo es van trobar que hi havia un fantasma, que apareixia regularment. Però després va resultar que no era pas el fantasma del senyor de la Reina sinó un de molt més antic, discret, amable i bona persona, que no tenia gens de ganes de molestar a ningú. Pobre senyor de la Reina! Perquè, al capdavant, no deixava de tenir la seva raó!

41 Al cartell de premis dels Jocs Florals de Sant Grau de l'Ermita de l'Espluga n'hi havia un d'extraordinari consistent en una bufanda de llana ofert per la prestigiosa firma La Confiança, Antiga Casa Soler, Fundada el 1868, a la millor composició poètica -amb versos amb rima consonant- que exalcés les virtuts de la bufanda. S'ha fet constar repetidament que aquest premi va quedar desert, però no és veritat: va ser atorgat a una composició amb títol "A una bufanda", del jove poeta Bernat Oronella, el qual, però, no va poder retirar el premi perquè no havia estat dipositat prèviament per la firma que l'havia ofert.

42 Ara en surt un altre que diu que és catòlic convençut però que no creu en el que diuen els capellans. Però, què deuen dir, els capellans, que no se'ls creguin ni els qui diuen que són catòlics?

43 Si, al capdavant, per no restar sense dir res, resulta que plagiem, tampoc no és tan greu com això. Qui diu corre el risc de plagiar. Així com qui no surt al carrer no es mulla, qui no diu res no plagia.

44 Què hi podem fer, si confonen la disfressa amb la metamorfosi!

45 Un violinista suplent ha estat expulsat del Sindicat de Músics de Corda, acusat de competència deslleial amb la ingestió de dosis profuses d'oli de fetge de bacallà. Ha abandonat l'exercici professional de la interpretació musical i s'ha retirat a viure en un

casinyot de la clotada dels Tipògrafs sense feina, on només toca el violí per als ocells dels bosc, els conills i els esquirols, les mosteles i les fagines -i per a ell mateix.

46 El pare Oliva Santiberi, expert i prestigiós exorcista, ha reeixit a expulsar del cos del pobre Tell dels Renecs una bona colla dels mals esperits que el posseïen, i si bé encara n'hi han quedat uns quants, en Tell dels Renecs diu que ja ho crec, que s'hi coneix, que quina diferència i que ja es dona per satisfet. Però el fet ha creat un altre problema: què en farem, dels esperits immunds que el pare Oliva Santiberi ha sabut fer sortir del cos d'en Tell dels Renecs? No s'estan mai quiets, fan fressa i renou i ja són molts els qui remuguen i diuen que ni mai que haguessin cridat un exorcista.

47 No és acceptable ni satisfactori que jo sigui jo mateix, en la mesura que es tracta d'un jo monolític i, per tant, qualsevol altre jo no és sinó una còpia, un exemplar d'una sèrie feta amb motlle. Però, en canvi, val la pena que jo sigui jo mateix, si es tracta d'un altre jo, diferent del meu jo de debò, però amb unes característiques i qualitats - facultats, virtuts- que en fan una personalitat enriquidora, que aporta alguna cosa, i que, per tant, vingui bé d'assumir. És clar que caldria revisar aquestes reflexions, però ara l'Adelina em diu que si d'aquí a deu minuts no hi he arribat que ja no cal que hi vagi, i que no pateixi per la seva companyia que ja s'espavilarà, que no es quedarà pas sola. I ho deixo córrer tot i volo, sallo, tallo el vent cap a l'indret on m'espera -suposo!- la meua Adelina.

48 Si sabéssim que parlant els altres callarien, valdria la pena fer-ho. Però això no ens ho garanteix ningú.

49 Sembla que el nom pel qual el coneixien, en Tap de Carbassa, era un eufemisme per Cap de Carbassa, però era dubtós que s'hi hagués guanyat gran cosa, car Tap de Carbassa era igualment grotesc. A més, recordava Tap de Bassa. Però ell no s'hi amoïnava gaire: Tap de Carbassa ja li anava bé. Els qui es plauen a usar d'un llenguatge pedantesc i mimètic dirien que ho tenia assumit. D'altra banda, quan algú es permetia de fer una mica de broma amb seu nom, en Tap de Carbassa pensava, com a contraverí, en els seus secrets: sempre que trobava a l'ascensor la dona del president del Gremi de Forners que també feien coca (no s'ha de confondre amb el dels que no en volien fer, de coca, que era una organització gremial diferent) s'acariciaven i es besaven, i havia anat

al llit una vegada amb la Severiana, que era la dona del vicesecretari segon de la Corporació Provincial (que era, de fet, qui remenava les cireres, perquè ni el secretari ni el vice-secretari primer no hi eren mai), famosa pel seu puritanisme extrem, que superava el del seu marit (es veu que la Severiana havia tingut un mal moment), i cinc vegades amb l'Adelina: dues quan festejava amb el pintor, i tres quan ja s'hi havia casat. I en Tap de Carbassa també pensava en la Roser. De fet, no hi havia hagut res, entre en Tap de Carbassa i la Roser, però la Roser se'l mirava amb molta simpatia, li somreia, i si les circumstàncies s'hi prestaven -en aquestes coses, les circumstàncies, és a dir, les ocasions, solen tenir una importància decisiva- qualsevol dia podia passar el que fos.

50 Hi ha qui no vol que es doni informació complementària a la que ell acaba de donar, perquè pateix la mania que tot el que és complementari contradiu.

51 L'alquimista va oblidar aviat el menyspreu que deia que sentia pel perfum de la Rosa quan va tenir notícia que el saldo de la seva llibreta de la caixa d'estalvis tenia nou xifres. Però ja havia fet tard.

52 Corre la brama que pel raval dels Malparlats circula l'ànima en pena del professor Hilari Rialles, que tota la vida havia ensenyat llatí vulgar, amb tanta dedicació com poc profit i poca consideració. Després de molt de desconcert, la tia Tuies dels Miralls ha aconseguit de mantenir una conversa, no pas gaire llarga, però seguida i coherent, amb la suposada ànima en pena del difunt professor Rialles, que li ha confirmat que, efectivament, és l'ànima d'aquest professor, però no pas en pena sinó en goig: ha manifestat que ell no havia estat mai tan bé ni tan distret com ara, i que la pena més aviat la passen els pinxos que habiten o solen freqüentar el raval.

53 El ministeri del marquès dels Anissos, de caràcter pràctic i pragmàtic. Els sis ministeris: de relacions internacionals, de relacions amb el rei, de recursos econòmics, de propaganda, de perspectives de futur i de relacions interdepartamentals. El govern s'hauria pogut ampliar amb sis carteres més: documentació i informació, administració pública, condició femenina, afers diversos, afers secrets i demografia.

54 La mestressa del Presseguer de la Cirera ha fugit amb un clarinetista que fa cara de be degollat i que tothom es pensava que anava darrere la pubilla de Can Vilardell de les

Moreres. S'ignoren més detalls. Segurament hi ha qui en podria dir uns quants, probablement molt sucosos i picants, però es deu estimar més no divulgar-los i observa un mutisme rigorós.

55 Els del sindicat dels Amics dels Volcans Apagats volien embriagar en Tap de Carbassa amb ratafia de la fassina de Ca l'Aiguader perquè els revelés els seus secrets, reals o hipotètics, però el Baldaquí de Ribes ha substituït, en un habilíssim joc de mans, la ratafia per un aixarop de grosella i els amics dels Volcans Apagats s'han quedat amb un pam de nas. Després, tots dos, en Tap de Carbassa i el Baldaquí de Ribes, més frescos que una rosa, se n'han anat a festejar amb l'Amàlia i l'Amèlia, que són cosines germanes, la primera casada amb un coronel que és l'ajudant principal del capità general i l'altra amb el doctor Matalonga de Rubinat, facultatiu de gran prestigi, metge de capçalera del bisbe, del president de l'audiència, del rector de la universitat, del governador militar i, *last but not least*, d'en Tòfol dels Cistells.

56 La coherència és la mare de la ciència i la incoherència és la mare d'una filla inconeguda -que qui sap si promet molt.

57 N'hi ha que no vacil·len mai a dir que segur que sí, perquè saben que si és que no, no els costarà gens de trobar una excusa.

58 En Tap de Carbassa va orientar la seva activitat professional en el camp de la investigació privada i va aconseguir una plaça d'informador a l'empresa Investigacions Orió, abans coneguda amb el nom de Can Cervera. Però el sou era molt magre i procurava arrodonir els seus ingressos amb altres activitats, la més usual de les quals era fer de pallaso. A vegades feia de Cul d'Olla de la parella Trapella i Cul d'Olla, i a vegades feia de Nas de Mocs de la parella Ull Viu i Nas de Mocs. En el primer cas, l'empresari era en Joan de Déu Puigdomènec, que era qui feia de Trapella, i en el segon eren el matrimoni Pratdesàbat-Garrigosa, és a dir, Marina Pratdesàbat i Aureli Garrigosa: si un ho volia saber d'una manera directa, no en treia mai l'aigua clara, però el tracte continuat no trigava gaire a indicar que era ella qui tallava el bacallà. En Josep-Amadeu Torredemer era, fent de pallaso Ull Viu, el company més usual -però no permanent- d'en Tap de Carbassa quan feia de Nas de Mocs. Tant en un cas com en l'altre, el pobre Tap de Carbassa havia de rebre molts ventallots, remullades i fins i tot

ous esclafats a la cara, però ja se sap que totes les feines tenen les seves servituds.

59 En Tap de Carbassa va inventar un sistema d'endevinació basat en la simbologia i en les propietats, virtuts, qualitats i facultats generalment atribuïdes o fàcilment atribuïbles a cada un dels dotze elements de les set sèries següents: Els dotze colors: el blanc, el negre, el blau, el groc, el verd, el vermell, el lila, el taronja, el gris, el rosa, el daurat i el platejat. Els dotze animals: la serp, el gos, el cavall, el llop, l'escorpió, la llebre, el tigre, l'isard, la granota, l'aranya, el cranc i el mussol. Els dotze vegetals: l'olivera, el llimoner, el xiprer, la farigola, el boix, el faig, el fonoll, la vinya, el roure, l'atzavara, el teix i el blat. Els dotze personatges: el capità, el músic, el marquès, el bandoler, el monjo, l'hostalera, la ballarina, la reina, la gitana, l'ermità, la vídua i la pubilla. Els dotze objectes: el martell, la serra, la fletxa, la clau, la destrat, el cistell, el cànir, la corda, la flauta, l'embut, el rellotge i les balances. I els dotze llocs: el pou, el pont, la torre, la cruïlla, la casa, l'hostal, la forca, l'oratori, el cementiri, la font, el molí i el rec. La combinació de set elements diferents, un de cada sèrie, amb tots els seus símbols i atributs, oferia amplíssimes possibilitats per a la determinació d'horòscops, prediccions, interpretació de somnis, etc., etc. Després de diversos intents infructuosos de vendre la seva invenció -no en volia saber res ningú-, en Tap de Carbassa la va cedir per quatre rals a la Societat d'Iniciació a la Iniciàtica. I, vegeu com són les coses (sempre passa igual!), tot just havia firmat el contracte de cessió amb els Iniciàtics que va rebre proposicions enlluernadores per part de la Societat d'Astrologia Carismàtica, de l'Associació d'Endevinació Emblemàtica i de l'Agrupació de Predicció Paradigmàtica. I, així, va anar de poc -d'un través de dit- que el pobre Tap de Carbassa no pogués treure un bon profit de la seva invenció genial.

60 Sembla que en Tap de Carbassa va descobrir una nova constel·lació, la constel·lació del Faristol, formada per vuit estrelles de primera magnitud -potser algunes eren de segona- que dibuixaven clarament la figura d'un faristol -amb el peu susceptible d'allargar-se, deia. Les vuit estrelles van ser batejades amb els noms següents: Montserrat, Montseny, Montnegre, Núria, Noedes, Albera, Andorra i Serrabona. Se suposa que aquests vuit noms, aparentment uns simples topònims gairebé tots ells molt coneguts, en realitat enclouen un missatge críptic. Però qualsevol el desxifra.

61 El senyor Fabià dels Ferros tenia una casa voltada d'un jardí esplèndid. I en un racó extrem del jardí s'alçava un magnífic plataner, que atreia les mirades de tothom que passava pel carrer. A l'estiu la seva ombra era una autèntica delícia i, així mateix, donava sobretot al carrer, i els qui hi transitaven ho feien sempre per aquella banda, per poder gaudir de l'ombra. El senyor Fabià dels Ferros, la mar d'indignat pel gaudi públic d'un arbre que era de la seva propietat particular, un dia el va fer tallar.

62 A la vall de la Roca Hipotètica, a l'extrem nord del país de Bubulònia, s'alçava el santuari general del Gran U, dit també el déu dels déus dels déus, el Pare Perdurable i el Summe Senyor de l'Univers, el creador de totes -o gairebé totes- les coses de l'univers. Hi havia diverses divinitats -de primera i àdhuc de segona categoria, i potser alguna de tercera i tot-, que també s'havien identificat amb el Gran U. (Després es va dir que aquesta identificació s'havia produït a contracor del Gran U, aprofitant que, al migdia, havent dinat, tenia la digestió pesada i s'adormia sense remei.) Entre aquestes divinitats destacava el poderosíssim déu dels vents, anomenat pels uns Bufalilull i pels altres el Gran Tanoca, i en realitat sembla que eren dos déus diferents que, prèviament a la gran identificació, s'havien identificat entre ells. També caldria esmentar el Tercer Déu de les Fonts, el Gran Patriarca, el déu Macrobiòtic i Hipocondríac, el Savi Superlatiu (anomenat així però que devia tot el prestigi, la influència i el poder al fet de ser el marit de la Marta), el déu Mitja Orella, adorat pels mulats, els mestissos, els entremesclats, els nòmades, les col·lectivitats tribals i, en general, per tots els qui no sabien qui podien adorar, el déu del Vapor i de la Renovació Tecnològica, el de l'Esperit de Vi, el déu dels Abismes, que es deia Ramonet, en Tap de Carbassa, elevat a la categoria de déu per un error burocràtic, i en Nas de Ganxo, que era déu de les Pedres Precioses.

63 La descoberta que en una tribu primitiva, que vivia en un estat de gran aïllament, adoraven un tòtem coronat per una ampolla de xampany, va emmenar a la formulació de diverses teories dels antropòlegs que giraven al voltant d'un substrat de caràcter etílic en les seves creences. Però no hi havia res de tot això: els qui van erigir aquell tòtem el van coronar amb aquella ampolla perquè era l'únic objecte més o menys exòtic o singular que tenien a mà.

64 La Societat de Timbalers ha iniciat una campanya per a la captació de nous socis. Entre tots els socis actuals que en portin un de nou rifaria una antiga pedrera

desafectada.

65 El poeta metafísic va escriure en un full de paper de primera qualitat, i amb una cal·ligrafia bellíssima, un poema en què la perfecció de la forma s'agermanava a la riquesa i la profunditat del contingut. Després, sense tenir-ne cap mes còpia, va cremar el full de paper. Es tractava de donar a la realitat essencial del poema, a la seva existència efectiva i positiva, la possibilitat de persistir o perdurar prescindint del que no era sinó la seva representació purament material. El poema existia, perquè havia estat creat, al marge de l'escriptura, i calia creure que un dia o altre, no sabem de quina manera, tornaria a sorgir de les ombres de l'oblit o del no-res.

66 Qui molt galleja no sempre festeja.

67 Témer allò que es desitja, o desitjar allò que es tem -que va a ser el mateix-, sol conduir a conductes absurdes i incoherents.

68 Tot el món de somnis, de quimeres i il·lusions, amorosament bastit pel poeta solitari, i objecte continu i permanent de la seva atenció sol·lícita, va passar a un segon terme gris i boirós el dia que la Montserrat li va fer una lleu carícia a la galta.

69 En Tap de Carbassa suscitava l'enveja i la gelosia del comissari Pruna, cap de la segona brigada del Servei d'Investigació. Va ser en Tap de Carbassa qui va descobrir que la parada de cacauets d'en Nasi -en Nasi dels Cacaús- servia per a blanquejar diners que provenien del frau fiscal. El pobre Tap de Carbassa no en va acabar res, d'aquella descoberta tan sensacional. Però l'envejós comissari va aprofitar l'ocasió que en Tap de Carbassa havia anat a donar un cop d'ull a la casa on havien assassinat la vella marquesa de les Magnòlies, en una ocasió en què lluí la seva famosa diadema, la qual, tanmateix, no li havien robat, per a incloure'l -provisionalment, va dir- entre els sospitosos del cas. I amb una mica de zel dels seus buròcrates de la comissaria, el pobre investigador privat es va passar quinze dies tancat al calabós, abans no es va poder demostrar, d'una manera evident, la seva condició professional -que el comissari coneixia i que li constava de sobres. L'únic consol va ser que quan el van deixar anar, després d'haver-se passat quinze dies sense veure la claror de dia, al vespre s'hi coneixia molt, ja, que el dia s'anava allargant.

70 Qui versifica falsifica.

71 Un maquinista de tren d'una línia transcontinental, a causa d'una distracció, ha agafat l'ascensor en lloc d'agafar el tren -qui no s'equivoca, en aquest món!- i ha anat a parar al cel. No consta qui ha quedat més parat, si ell o sant Pere.

72 En Tap de Carbassa va ser seduït per la dona de qui havia d'investigar la conducta -per encàrrec, sembla, del marit, víctima d'un atac de gelosia deuterocanònica. No cal dir que en Tap de Carbassa ha redactat un informe en què fa constar la conducta irreprotxable de la dama.

73 La nostàlgia és tan poderosa que ens pot fer arribar a enyorar les coses dolentes.

74 Tornem, amb goig i emoció, a la vella pairalia. Malgrat tots els canvis, ha conservat l'olor d'abans. I la llar de foc. A més de la llar de foc, però, esperem trobar-hi un racó tranquil i isolat, amb un mínim de confort, on poder llegir i escriure notes de dietari.

75 El prefecte de la congregació, amb atribucions de gran inquisidor, va prohibir rigorosament la redacció de la novel·la. Va caldre recórrer, esmolant l'enginy i la imaginació, i esmerçant-hi els coneixements idiomàtics més profunds i més extrems, a una sèrie de vocabularis i glossaris i a una bona col·lecció d'exemples gramaticals, per a narrar els episodis de la novel·la, sense filigranes estilístiques, això sí, però intel·ligiblement explicats, per mitjà dels mots i les frases secretament seleccionats i dissimulats entre tots els altres que tenien solament un valor lexicogràfic o gramatical.

76 L'únic coneixement esotèric autèntic, de bona qualitat, és el que posseeix un mateix. I res no posa tant en relleu aquesta bondat com la denúncia implacable de la faramalla, de la brossa i de les superxeries existents en aquesta matèria, característiques pròpies i usuals de l'esoterisme que expliquen els altres.

77 Com més es calla, menys coses desagradables se suggereixen als altres.

78 Qui realment no es fia de ningú s'absté de dir-ho.

79 En un moment determinat hi va haver una gran rivalitat entre els profetes i els argonautes. Els profetes no feien declaració de renda ni pagaven impostos i els argonautes de tot cobraven comissions, dietes i despeses de representació. Els profetes procuraven silenciar i que passessin desapercebuts els fets que no havien predit i els argonautes minimitzaven tot allò en què no havien tingut un paper una mica lluit. Els profetes acusaven els argonautes de fatxenderia i d'afany de protagonisme, i els argonautes deien que els profetes eren fatus, pedants, sagristanescos i amb esperit de capelleta. Els profetes reclamaven conselleries i regidories, i els argonautes adoptaven tots ells el posat de capità general. Els profetes rondinaven i murmuraven i els argonautes alçaven la veu i renegaven en un parlar dialectal i en argot llibresc. Però, al capdavant, l'atenció dels uns i dels altres va ser irremeiablement atreta per l'home que passava. Passava silenciosament, amb una discreció absoluta, com una ombra grisa i sense relleu, sense fer res per cridar l'atenció. Però la seva presència anònima i obscura, el seu pas d'home qualsevol adquiria un protagonisme misteriós, que feia que tothom el mirés i que els qui no el veien -perquè no es veia pas així com així- el cerquessin àvidament amb la mirada.

80 Dir que un no vol que l'atabalin, que el deixin tranquil, que no li demanin ni entrevistes ni declaracions, no és propi d'una modèstia sincera. El qui és sincerament modest el que fa és procurar que el deixin tranquil, que no li demanin declaracions ni entrevistes.

81 Un dia, en Tap de Carbassa, de l'agència d'investigació coneguda popularment per Can Cervera, va rebre l'encàrrec de seguir les passes d'una dona casada que es deia Laura. El seu marit, el senyor Diòmedes Mitjavila, representant d'una casa molt acreditada d'articles de broma i engany, sospitava que la seva dona, la Laura, li feia el salt i volia saber a què atènyer-se. Després de seguir-la pacientment, a tot arreu on anava, durant una colla de setmanes, en Tap de Carbassa va poder descobrir que aquella dama passava moltes estones, en la intimitat, amb un individu que es deia Òscar Quatre-cases, i dit Òscar Quatre-quatre, que era el secretari general del Sindicat Independent de Transportistes de Quatre Rodes. Com a conseqüència de l'informe d'en Tap de Carbassa, es veu que el senyor Diòmedes Mitjavila va tenir la idea desafortunada de fer una escena a la seva muller. I aquesta, naturalment, ho va fer saber al seu Òscar. I

aquest, avesat a mètodes -diguem-ne mètodes- molt expeditius, va decidir d'escarmentar el pobre Tap de Carbassa, i li va enviar un parell de pinxos de la secció de xoc del Sindicat, en Peu de Porc i en Pinyol Podrit -el doble pe doble- perquè li clavessin un bon joc de nates que el deixés una mica tocat. El doble pe doble va anar a trobar en Tap de Carbassa al Petit Circ, on actuava, fent de pallasso Cul d'Olla i de parella amb el seu empresari, en Joan de Déu Puigdomènec, que era qui feia de pallasso Trapella. Aquell dia van fer el número de l'ou. En Trapella preguntava a en Cul d'Olla aquella endevinalla tan coneguda que diu "una capseta blanca que s'obre i no es tanca". En Cul d'Olla deia tota una sèrie de respostes desencertades: el musclo (però el musclo no és blanc sinó negre), la caseta del peó de camins (però la caseta del peó de camins s'obre i es tanca), la bola de billar (però la bola de billar ni s'obre ni es tanca)... I veient que no hi havia res a fer, que en Cul d'Olla no l'encertava, en Trapella li deia la solució d'una manera pràctica: li deia que era l'ou i, simultàniament, en treia un de la butxaca i l'hi esclafava enmig de la cara. Tothom reia, trobaven que era un número molt ben trobat i molt divertit. En Peu de Porc i en Pinyol Podrit també van riure, però només una mica i discretament. Però allò els va induir a pensar, erròniament, que el pallasso que es dedicava també a la investigació privada, és a dir, a fer de detectiu, no podia ser l'infeliç a qui esclafaven un ou al mig de la cara, sinó que necessàriament s'havia d'identificar amb l'eixerit Trapella, que es veia tan net de clatell. I va ser, per tant, en Trapella, és a dir, el senyor Joan de Déu Puigdomènec, que en Peu de Porc i en Pinyol Podrit van esperar en un indret fosc i solitari i li van deixar una cara com un mapa. Sort que, després, el senyor Diòmedes Mitjavila va desistir de la seva gelosia, tan inoportuna, considerant, amb encert, que si la Laura no posseïa la virtut de la fidelitat en tenia d'altres que compensaven amb escreix aquesta mancança. I tot va acabar bé, encara que el pobre senyor Joan de Déu Puigdomènec no va arribar a saber mai per quina raó aquell parell d'indesitjables li havien fet una cara nova.

82 Encara n'hi ha que diuen que són contraris a la pena de mort, molt especialment si l'acusat és innocent.

83 En la pràctica de la correcció de textos d'altri, sempre sembla que un s'excedeix, que en fa un gra massa, que hauria de respectar més el text original de l'autor. Però llegint el text un cop corregit i imprès, sempre sembla que ha tirat curt, que ha estat massa tolerant, que ha deixat passar coses inadmissibles, i que havia d'haver canviat

més coses, sense tantes contemplacions.

84 Que un prengui notes, sempre fa que posar nerviosos els altres. Què apunta, aquest, ara? solen preguntar-se.

85 En primer lloc, t'intenten convèncer. I, si no ho aconsegueixen, aleshores t'enganyen.

86 Per cautelós que se sigui no se n'és mai prou. Dit altrament: hom no cessa mai d'aprendre a ser cautelós. L'aprenentatge de la cautela dura tota la vida.

87 El càrrec de primer (i únic) bibliotecari de la Biblioteca Psicogràfica de la Societat d'Espiritistes d'Ascendència Merovíngia va quedar vacant i en Quirc de les Merles, que s'havia quedat sense feina, va sol·licitar la plaça. Però no la hi van voler concedir perquè no tenia titulació acadèmica. En Quirc de les Merles, amb L'afany d'aconseguir aquell lloc de treball, en va parlar amb la Filomena Cantalocell, que era del seu mateix poble. I la Filomena Cantalocell, que era molt amiga del doctor Sever del Sobirà de Dalt, rector magnífic de la Universitat Pontifícia de Sant Grau d'Entremesaigues, fent servir les armes irresistibles de la seva seducció, va aconseguir fàcilment que el rector atorgués a en Quirc de les Merles el títol de llicenciat *honoris causa* per la seva universitat, amb què va obtenir sense més dificultats la plaça de bibliotecari que pretenia. No cal dir que va agrair a la Filomena la seva intervenció decisiva. Més endavant, van dir que se l'havia acusat de vendre's llibres de la biblioteca als llibreters de vell de Sant Antoni, però potser no era veritat, perquè després no se'n va parlar més.

88 Aquesta colla de banaus i d'indoctes que tant ha proliferat últimament, no seria pas gens estrany que fessin dir al príncep de Dinamarca: "Ser o no ser: vet aquí la temàtica".

89 Els violins perseguits pels piròmans paraoficials -pagats, diuen, amb diners del fons d'amfibis- s'han disfressat de clau anglesa i han reeixit a defugir la persecució. Els piròmans, per justificar l'expedient, han calat foc als encenalls del taller del fuster Puig de la Serra i a un plec de fotocòpies, ja gairebé il·legibles, d'un florilegi de poemes metaquímics de caràcter pretesament antològic.

90 Per qüestions de protocol, sempre tan delicades, hi ha hagut una picabaralla entre la meua ombra i el meu àngel de la guarda. De moment, hi he volgut intervenir, amb ganes de posar pau, però n'he desistit i he adoptat una actitud de distanciament, que m'ha permès de contemplar-la com una escena divertida, que, al capdavant, ha durat ben poc, perquè tots dos són bona canalla.

91 Cada any, la nit de Tots Sants, al punt de mitja nit -minut més, minut menys- a l'antic castell dels comtes de Gui de Ro, dit també el castell de Fígues de Coll de Dama, s'hi apareixia un fantasma misteriós. (Ben mirat, no era pas més misteriós que els altres fantasmes, però era una designació lexicalitzada.) Feia el tomb per unes quantes peces del castell -les sales nobles-, passant, això sí, no per la porta sinó a través de la paret, pujava a la muralla i la torre, emetia una mena de plany o udol passablement lúgubre i desapareixia, i no se'n tornava a saber res més fins al cap d'un any. Però un any va aparèixer no la nit de Tots Sants sinó el dia de Tots Sants a la nit, i això va causar una gran estupefacció, el desconcert general. Naturalment, van ser molts els qui no van dubtar que eren ells mateixos que anaven mal fixats, que s'havien descomptat d'un dia, o que hi havia un error al calendari, que va ser repassat amb un rigor extrem. Algú va fer observar que aquell any era un any de traspàs, i que segurament el fantasma no ho havia tingut en compte i d'aquí venia el dia de diferència, però li van fer observar, amb tota la raó, que si el fantasma no hagués tingut en compte aquest fet de l'any de traspàs, que suposa un dia més al calendari, s'hauria hagut d'aparèixer no la nit del dia de Tots Sants sinó la nit anterior a la nit de Tots Sants. No hi va haver la manera, doncs, de treure'n l'aigua clara. I tothom va esperar amb expectació la nit de Tots Sants de l'any següent, a veure quan apareixia el fantasma. I ha aparegut, com solia, la nit de Tots Sants. Els comentaristes, al capdavant, han convingut que l'any anterior el fantasma devia tenir un altre compromís, cosa que sembla, efectivament, l'explicació més raonable. Potser l'havien convidat a fer la castanyada.

92 Deien que el laberint no era pas difícil ni complicat, que no era, ni de bon tros, inextricable, però era un fet que de tots els qui hi havien entrat no n'havia sortit ningú. Aviat es va trobar l'explicació: hi havia un esbart de músics i cantants que interpretaven fragments de "La flauta màgica".

93 Tothom està disposat a resoldre un conflicte no parlant-ne més, convenint que no en parli més ningú, amb la condició, però, de dir-hi ell l'última paraula.

94 El rellotge de polsera model T-7 -conegut, també, pel malnom de l'"Assedegat"- era una meravella de debò. A més de marcar l'hora amb una exactitud total, pràcticament insuperable, era un calendari, una agenda -amb una gran capacitat d'emmagatzemar informació-, una calculadora esplèndida -potser, per dir-ho tot, amb poca capacitat d'iniciativa en el camp de la lògica-, i un emissor-receptor (potser més receptor que no pas emissor).

Però no privava de fer tard, ni advertia del perill, i qui el duia si badava sempre errava el seu camí.

El mirall B-9, en canvi, era una finestra oberta al més enllà, i l'atzar que el governava permetia contemplar, adés un tros de l'ahir adés un tros del demà.

I, a més, era com una fassina meravellosa que destil·lava aiguardent i ratafia, aniseta i vermut blanc, aromes benedictines i licor estomacal.

95 Molt sovint, amb una freqüència progressiva, ens recomanen que per resoldre tal o tal problema fem servir la imaginació. La cosa és transparent: si són tants i tants a dir-nos exactament el mateix, és que tenen poca imaginació.

96 Hi ha ocasions -ocasions excepcionals- en què l'estrella de la tarda no es pon fins a altes hores de la nit.

97 L'inspector d'hisenda de primera i l'esquelet de l'ectoplasma del gran inquisidor es disputaven la Filomena Cantalocell, seductora, insinuant, desdenyosa i sensual, mig peixatera i mig marquesa, princesa de la frisança, capitana dels sentits. I la Filomena, al capdavant, s'ha decidit, més imprevisiblement que no inexplicablement, per l'infeliç Tap de Carbassa, que és la riota de tothom -teòricament. Quina cara que hi han fet, no sols els dos pretendents, sinó també l'arquebisbe i sergent del sometent, el governador civil, el vescomte i el marquès, el paborde i el prefecte, el degà dels consellers, el regidor de cultura i el gran superintendent, el capità de trompetes, el coronel de llancers, el síndic dels electors, el gran mestre dels regents, i també algunes senyores desdenyoses d'allò més envers en Tap de Carbassa a qui tenen per no res.

98 La seva tecnologia, incomparablement més avançada que la nostra, va permetre a Lau Krigstrumklj, un extraterrestre vingut de qui sap on, arribar fins a la terra. Amb tota la seva bona fe, va voler enlluernar els habitants del planeta amb qui va entrar en contacte amb les seves habilitats com a funàmbul, però no va reeixir a despertar gaire interès. Es veu que en aquesta matèria, al seu planeta, no ens arribaven ni a la sola de la sabata, però el pobre Lau Krigstrumklj no s'ho podia imaginar.

99 Tots els exemples gramaticals són susceptibles d'esdevenir aforismes o proverbis.

100 La coherència, despòtica i tirànica, no vol renunciar al seu imperi i malda per dominar-nos i no deixar-nos fer ni un pas sense la seva tutela.

101 Qui idealitza, poc realitza.

102 Si molts coincideixen a voler-se distingir per la mateixa cosa no fan sinó uniformitzar-se.

103 Segons el dir de molts, el beat Ramon Llull, dit també Ramon el Foll i el doctor Barbaflorida, seria el genial inventor del pa amb tomàquet. Hi ha historiadors que no admeten aquesta atribució basant-se en raons cronològiques: com és força generalment sabut, el tomàquet, producte ultramarí, no podia haver arribat a Europa abans de dos-cents anys després de la mort de Llull. Però aquests historiadors no tenen en compte que Llull és un beat, que qualsevol dia serà un sant reconegut oficialment, i no seria estrany que els defensors de la causa de santificació del beat adduïssin en el seu expedient fets miraculosos molt més sorprenents i extraordinaris que aquell invent. Mirant-ho, encara, des d'un altre punt de vista, el que va fer Llull amb la llengua catalana partint d'on va partir, és incomparablement més difícil i de més mèrit que l'invent del pa amb tomàquet dos-cents anys abans de l'arribada del tomàquet.

104 Qui té gana somia pa i qui té pa somia coca.

105 El dia que la dama i el poeta es van trobar sols, es van besar amb tota la naturalitat.

106 El turó de Montgat, al Maresme, que dona sobre la platja, encara no té ni cent metres d'altitud sobre el nivell del mar -al peu mateix del turó, això sí. És, doncs, un turó molt modest, un turonet, però amb molta més història que molts altres turons que podrien passar per turonassos. Així, es veu que hi havia hagut un castell fortificat, que defensava el camí ral de Barcelona a Mataró. I diu que durant la guerra del Francès, quan els soldats i els mariscals d'en Nap Bonaparte van envair el nostre país per incorporar-lo a la corona de França, prescindint, fins i tot, del rei intrús en Pepet de les Ampolles, germà del gran Nap, instal·lat a Madrid, s'hi van atrinxerar un grapat de sometents i de miquelets, ben armats amb escopetes i trabucs, i van resistir totes les escomeses i tots els atacs dels francesos.

En canvi, al cap de quaranta anys, el 1848, quan es va construir la línia fèrria de Barcelona a Mataró, que va ser el primer ferrocarril que es va fer a Catalunya, van haver de fer un túnel -aleshores en devien dir una foradada- perquè hi pogués passar la via -i els trens, és clar. Es veu que els més vells de l'indret, que encara recordaven les terribles escopetades de la guerra del Francès, no s'ho creien, que s'arribés a foradar el turó.

-No passarà pas, el carril -que deien els vells-. Si els francesos no van poder, ves si podran els enginyers.

Però aquells avis es van haver de convèncer que sí, que els temps canvien i avancen, i que allò que no havia pogut fer els francesos ho van aconseguir els enginyers del carril.

Però la història del turó de Montgat no acaba aquí, encara. Un dia del mes de novembre de 1876, un grup de cinc joves de Barcelona, van baixar del tren a l'estació de Montgat i se'n van anar a la platja. Dos o tres, els més valents i decidits de la colla, sense por de cansar-se, van dur a terme l'ascensió al turó, mentre els altres companys es quedaven a la platja, dedicats, amb tota probabilitat, a la meditació. Al cap d'una estona els qui havien pujat al turó van tornar a baixar i es van reunir amb els seus companys. I allí mateix, van decidir formar una societat que es dedicués a promoure excursions per conèixer bé Catalunya i totes les seves belleses artístiques i naturals. Així va néixer la primera entitat excursionista del nostre país. Li van posar un nom molt bonic i molt propi de l'època: Associació Catalanista d'Excursions Científiques. Al cap de pocs anys, es va fusionar amb una altra entitat -que havia nascut d'una dissidència- i es va formar l'actual Centre Excursionista de Catalunya.

107 Un suposat lul·lista inconformista que ha estat vist a Bellavista disfressat d'espíritista, ha precisat que, en realitat, és més aviat lul·lià que no pas gaire lul·lista.

108 Quan la dama passa de llarg, sense mirar, qualsevol cosa és bona per a cridar la seva atenció, sigui com sigui, i aleshores deixen de tenir valor no únicament la coherència sinó també l'ortografia i la sintaxi, el sentit i la significació, que potser és el mateix, però tant se val perquè el que realment importa és, sobretot, que la dama no passi de llarg, desgràcia suprema que cal evitar tant sí com no, costi el que costi i peti qui peti. I si la dama passa de llarg, els sonets més perfectes i més pulcres i les rimes més reeixides i més ben trobades i més subjectes a les normes més ortodoxes i més rigoroses no serviran pas de res. Per això, no cal témer els atemptats ni contra la forma ni contra el fons, ni contra la pulcritud mecanogràfica, ni cal tenir por d'incórrer en cacofonies ni mots de raval, ni en solecismes, ni en vulneracions de la propietat i la puresa de l'idioma, ni en repeticions, ni en faltes d'estil, de prosòdia o de puntuació. Sobretot, cal que cap de les temences que inspiren aquestes defectuositats de l'expressió no ens paritzi, no ens deixi immòbils, veient com la dama, havent passat de llarg, s'allunya enllà d'enllà -al capdavant, qui sap si pensant en nosaltres i tot.

Sobretot, no es pot badar, perquè no sabem si la dama, si la dama ja ha passat o bé encara ha de passar.

109 Qui provoca s'equivoca.

110 Un príncep mestís, secretament avergonyit del seu mestissatge, s'ha casat amb una cortesana de pura raça, vídua d'un hostaler i divorciada d'un contrabandista, i que no s'amaga mai de res. I tots els esbarts de poetes, versaires i glossadors han celebrat el casament amb les corrandes més variades.

111 Ser imprevisible és un art.

112 La pubilla de les preposicions, vestida de gran gala i amb un escot temptador, obre la festa ballant un vals vienès amb el submarit de la peixatera del barri, que és una mica primari però que té molta requesta, tant amb les senyores com amb les senyoretes.

113 El transformista va entrar vestit de mariscal Murat i al cap d'un moment ja era el bisbe de la Seu. Va sortir per una porta i immediatament va tornar a entrar per una altra transformat en capità de bombers. Va encendre un cigarret, va passar per darrere el paravent i va tornar a aparèixer vestit d'astronauta sifilític. De nou va sortir per una porta i gairebé simultàniament tornava a entrar per l'altra amb l'hàbit de franciscà de la segona observança. Al cap de poc ja s'havia convertit en un capità Haddock que era igual que el de debò. De capità Haddock es va transformar en Robinson Crusoe, el qual tot seguit va esdevenir el beat Ramon Llull, que se'n va anar per un cantó i va tornar dos segons després per l'altre vestit de venedor de cacauets. De venedor de cacauets va passar a ser el gran turc, amb títol de mamamutxí, que es va metamorfostrar, com per art d'encantament, en un poeta romàntic, amb xalina i xamberg. I de poeta va passar a caçador de lleons, que va desaparèixer entre els bastidors.

Tot seguit va aparèixer el pallasso Cul d'Olla, que era un dels components del grup en Trapella i en Cul d'Olla. I aleshores en Cul d'Olla es va treure la roba de pallasso i el maquillatge i va quedar convertit en l'investigador privat Tap de Carbassa, de l'agència de Can Cervera. En Tap de Carbassa havia d'investigar la conducta d'un funcionari de la Caixa d'Estalvis, que es deia Gilabert del Timbal, de qui deien que per tenir més èxit en les seves conquestes adés es feia passar per un aristòcrata italià, el comte Timbalini, adés per un caçador de lleons. I no era per casualitat que el pallasso Cul d'Olla hagués aparegut després del caçador de lleons, perquè sembla que en aquest cas hi va haver una trampa: no es va fer una transformació sinó, simplement, una substitució, encara que no se'n va adonar ningú.

114 El poeta Antoni Isern es va suïcidar -tenia el mal del segle- a la cisterna del castell de Burriac, les restes del qual s'alcen en un turó punxegut, al Maresme, prop d'Argentona, on hi havia hagut un poblat ibèric. Encara no s'hi pot arribar ni amb moto ni amb bicicleta, però, malauradament, molts dels qui hi arriben valdria més que s'haguessin quedat a casa, car hi deixen un rastre molt trist del seu pas. Ja se sap: llaunes, plàstics i pintades. Costes avall, buscant bé, sempre hi ha la possibilitat de trobar algunes restes més nobles: les dels primitius habitants del poblat del turó.

115 Un dimoni psicodèlic, fora de les hores de servei, ha pres part en la tertúlia setmanal -te i pastes de les més fines- de la Junta de Dames i les ha seduït a totes.

116 En Gori de Can Tres Menes es creia que era molt net de clatell i solia prodigar les seves sortides, sovint amb més poca gràcia de la que ell es creia. Així, sempre que se li acostava un pobre captaire a demanar-li caritat, en lloc de dir-li "Déu us empari", tal com és de consuetud quan un no accedeix a la demanda, li contestava "Déu us empaiti". El pobre captaire, o no s'adonava ben bé de la diferència, i entenia "Que Déu us empari", o bé entenia la burla però no tenia esma de queixar-se.

Un dia es va acostar a demanar-li un almoïna un captaire coix, que caminava ajudant-se d'una crossa. Com sempre, en Gori de Can Tres Menes, se'l va voler treure de sobre dient-li, sense cap consideració:

-Déu us empaiti.

Què va haver dit! El captaire es va arborar i, alçant la crossa a tall de bastó, li va contestar, tot furiós:

-Que Déu m'empaiti? Doncs ara us empaitaré jo!

I en Gori va haver de fugir, cames ajudeu-me, empaitat pel coix de mentida, que es veu que no era pas tan coix com semblava.

117 Un robot molt sofisticat, programat per a escombrar i fregar a terra, treure la pols i rentar els plats, ha sol·licitat l'ingrés al Sindicat de Treballadors de la Llar, però la Junta Directiva no l'ha volgut admetre perquè no ha pogut presentar cap document d'identitat. Això ha originat una protesta d'un sector molt important de la base dels afiliats i la Junta Directiva, després de moltes discussions i de molts debats, ha decidit, per majoria, i comptant amb el vot preferent del president, anul·lar l'acord anterior i admetre el robot com a afiliat. Però han fet tard. El robot els ha dit que s'havia establert pel seu compte i que, si de cas, demanaria l'alta en una corporació d'empresaris.

118 El serraller de la plaça de la Vila, vestit amb un mantell reial d'estar per casa, ha assistit, en un lloc preferent, a la processó que organitza, cada segon diumenge de mes parell amb r i cada tercer divendres de mes senar sense r, la Confraria dels Maldecaps Sinòptics. No se sap a què es deu la preferència, però diuen que els serrallers obren totes les portes. I diuen que ho diuen la dona del secretari, la del batlle accidental, la del president del gremi de forners de coca i pa, la majordona del bisbe, la mestressa de l'hostal, la peixatera castissa i la vídua sense igual.

119 Les noves tecnologies, d'una manera constant i progressiva, van anar minimitzant la feina dels gramàtics i els cal·lígrafs, i va arribar un moment que, tant els uns com els altres, estaven a punt de desaparèixer del mapa. Els gramàtics, no ho hauria dit mai ningú, se'n van sortir amb la irrupció de l'estructuralisme i el generativisme. i torrejaven més que mai. Els cal·lígrafs, en canvi, semblava que tenien mala peça al teler. Però és ben cert que vivim en un món de tombants imprevistos. No sé qui va començar a fer córrer la veu que en les filigranes i els arabescos de la lletra cal·ligràfica hi havia uns missatges subliminars d'una gran densitat iniciàtica, tothom ho va acceptar i. encara més, assumir com si fos or de llei i els cal·lígrafs van conèixer una nova època de prestigi i de consideració social.

120 A vegades ens hem de penedir d'haver estat tan críptics perquè ens veiem incapaços d'entendre o de recordar què havíem volgut dir.

121 La subjecció a la femella esdevé enutjosa quan s'ha iniciat, sense aturador, la seva decadència física.

122 Sovint, amb una freqüència i una persistència sorprenents, es confon la impossibilitat física amb la impossibilitat legal o ètica. Qui explica que tal o tal fet s'ha esdevingut o, amb tota probabilitat, s'esdevindrà, s'ha d'enfrontar -curiosament, sense causa ni motiu-, com a representant de la possibilitat real, amb els qui alcen la senyera de la impossibilitat legal o ètica. "No ho poden fer, això! És que no poden, no poden!" s'esgargamellen a proclamar.

123 Els fenòmens lingüístics no es poden explicar sinó ex cathedra. Si es fa en una conversa informal, en una tertúlia, aviat en surt algú que interromp dient, per exemple, "És que la gent parlem molt malament".

124 Quin goig, tenir la vinya per calendari!

125 La immensa majoria de la gent, això és, tothom amb molt comptades excepcions, per "bon temps", per "un dia bonic", entenen un dia que faci sol. És igual que faci calor, xafogor, que hi hagi boirina, calitja, que els horitzons siguin tèrbols, borrosos, imprecisos... Això no té cap importància. Els dies amb capes molt altes de boira, amb

una atmosfera transparent, nítida, que dona al paisatge un relleu especial, amb tots els perfils ben retallats, amb qualitats d'aiguafort o de xilografia, no són dies bonics, no permeten que es parli de bon temps, perquè no fa sol. Ni aquelles boirades de la muntanya, ni aquells núvols foscos, dramàtics, ni aquella broma que llepa els vessants dels turons, amb filagarses que s'enganxen a les branques dels arbres, tot això és l'antítesi del bon temps. Davant de les justificacions sobre la bondat d'aquesta mena de temps, algú arriba a admetre-ho, però sempre afegint-hi que el que caldria és que fes sol.

126 Un fantasma innominat, de procedència desconeguda, apedaçat i ortopèdic, ha estat posseït -amb tota versemblança per error, encara que no se sap mai-, per un dimoni toca-sardanes, expulsat, amb ignomínia, de l'infern, per maldestre, matusser i poca vista.

127 Quan un es creu que ha esdevingut un conspirador, s'adona, amb una consternació inicial, que ell mateix és objecte de conspiració, de conxorxes i complots. I recorda que el profeta va dir: "Conspirem una miqueta més, ara que tant n'apreníem." I aleshores reflexiona i es pregunta si és més apassionant conspirar o esquivar la conspiració, esmunyir-se dels complots i les conxorxes. I, al capdavant, parafraseja el profeta: Que conspirin una miqueta més, ara que tant apreníem a defugir la conspiració.

128 De coses que no es poden fer, se'n fan cada dia a milers.

129 El poeta romàntic, anacrònic i floralesc, ha pres la decisió, després de moltes vacil·lacions i d'intents infructuosos, de renovar els motius de la seva inspiració. Però té fred als peus i aspira a l'amor de la Roser, la de les formes arrodonides i suaus, que li disputen el notari fidedigne i el Gran Barrufeda -aquest, és clar, d'amagat de la parenta, la irascible Barrufeda Patates. I això ha fet que ajornés indefinidament l'execució del seu propòsit.

130 El dimoni Mainorriu era un dimoni *malgré lui*, com el cèlebre metge de Molière. No s'estava de dir-ho, i ho deia així mateix, un dimoni *malgré lui*. Els del Sanedrí, empeltats de jacobinisme, li deien, picats fins al punt més alt, si no ho podia dir en cristià. El pobre Mainorriu se'ls quedava mirant, amb una certa perplexitat, perquè no entenia què li volien dir.

131 L'ús cada cop més intens i incontrolat -és a dir, l'abús- d'eufemismes va obligar el Segon Ministeri de Cultura a la creació de la Direcció General d'Eufemismes. Però un cop creat, i havent-se adonat que per molt que s'hagués generalitzat l'ús dels eufemismes no mereixien una direcció general, van decidir agregar-hi la música de canya, amb què el nou òrgan de Cultura va esdevenir la Direcció General d'Eufemismes i Música de Canya. El fet no va deixar d'originar moltes crítiques, especialment per part de la gent del Primer Ministeri de Cultura, car, com ja és fàcil suposar, entre els dos ministeris de cultura hi havia una gran rivalitat. Es deia, possiblement no sense raó, que als del Primer Ministeri el que els sabia greu era no haver-la tinguda ells, la idea de crear aquella direcció general. Tanmateix, les crítiques van cessar quan la senyora Natàlia Ribes-Roviroa, que era una rossa esplèndida i una dona de tracte molt agradable -havia estat casada amb el coronel de timbalers Timoteu Tomba, i se n'havia separat perquè es veu que al coronel, que en el fons era una bona home, li agradava fer molt de soroll-, i que tenia molt de prestigi, va ser nomenada directora general. I un dia que el professor Pelagi Tothosaus -no el membre de l'Acadèmia, que era el seu cosí segon, el professor Pacomi Tothosaus- es va permetre de comentar sarcàsticament quina relació hi havia entre els eufemismes i la música de canya, tots els contertulians el van blasmar unànimement i li van dir que parlava per enveja, perquè havia aspirat inútilment a ocupar aquella direcció general.

132 El famós robot Quim Llautó, protagonista de tants i tants fets singulars, va ser obra del savi professor Silveri Paperina, doctor en ciències biològiques, matemàtiques i físiques, i en electrònica, informàtica i cibernètica, rector de l'Acadèmia de Ciències de les Salines, amb la col·laboració dels seus ajudants, el professor Puig de Puigdel·lívol i la professora Katumba Katumba. Però el van deixar a mig fer, perquè el professor Paperina es va enamorar de la dona del conserge, que era una dona amb una mirada lasciva que feia molt d'efecte als homes com ara el professor Paperina, que consagrava tot el seu temps als seus treballs científics. Aquesta dona, que es deia Carolina Josefina, una mica tipa de la brutalitat i de la gelosia estúpida del seu marit, i probablement també de la seva ignorància -es creia que ser conserge de l'Acadèmia era com un títol de saviesa, l'infeliç!-, va seduir el professor Paperina i van fugir plegats, cosa que va significar l'abandonament dels treballs finals de la construcció del Quim Llautó, perquè el professor Puig de Puigdel·lívol, que era molt poqueta cosa, no es va atrevir a continuar

treballant en el robot sense el professor Paperina, i la professora Katumba Katumba va acceptar la titularitat de la càtedra de vodó que s'acabava de crear. Però en Quim Llautó, quan va ser abandonat, ja havia estat dotat de prou intel·ligència i capacitat d'acció i d'actuació i va aconseguir d'acabar-se ell mateix, especialment amb elements dels televisors abandonats als contenidors del carrer i d'ordinadors que havien quedat fora de servei. No va arribar a ser mai, doncs, el gran robot altament perfeccionat i sofisticat que corresponia al projecte del professor Paperina, però sí un ésser intel·ligent -i, curiosament, molt sensible- i dotat d'una notable capacitat d'acció. Les circumstàncies el van dur a fer una bona amistat amb en Daniel, un jove estudiant de l'Acadèmia, molt brillant i intel·ligent, protegit per la Natàlia, la boterudeta majordona de mossèn Ignasi, i d'en Tap de Carbassa, que treballava en una agència d'informació privada.

133 Els cavallers Parsifal de les Eres o del Papiol i Parsifal de Montsalvat o del Graal eren cosins germans, però no per part de pare, com va divulgar erròniament el savi i eruditíssim professor Procopi Tothosaus, sinó per part de mare, car l'un es deia Iu Gomis Parsifal de les Eres o del Papiol -emparentat per tant, amb els Plantard de Llupià i amb els Blancafort de Guimerà- i l'altre Bru Llopis Parsifal del Graal o de Montsalvat. El cas és que Parsifal del Papiol ja n'estava una mica tip, que sempre el confonguessin amb el seu il·lustre cosí, i d'haver de donar sempre les mateixes explicacions. Parsifal del Papiol el que volia era trempar i riure, tocar-ne de calents i repassar les mestresses i les minyones. Però, això sí, era molt bona persona, incapaç de fer mal a ningú i de negar cap favor.

134 Al costat de frases com “Potser sí, potser no, potser sí que era jo” (*La Ventafocs*), “Esmola que esmola, fes dagues, dagger” (*El ferrer de tall*) i “He mort el llop, he mort el llop” (*Terra baixa*), familiars fins i tot a molts que no havien vist aquestes obres, podríem esmentar “No el conec ni sé qui és”. És d'una obra que es diu *L'agència d'informes comercials*, que alguns atribueixen al mateix Pompeu Fabra i d'altres al seu modest seguidor Albert Jané. I és que l'autor, en realitat, era l'escriptor Pompeu Gener.

135 Sempre amb la idea de mortificar, la Barrufeda Patates, que, per cert, avui, amb un vestit que excepcionalment, li escau, fa goig i tot, em diu que ja se sap que la meva Josefina ha passat uns dies al Paradís, en companyia d'Adam, en aquell interregne entre l'escapada de la imperativa Lilith i l'adveniment de la dolça Eva. Sembla mentida que

les ganes de tocar el voraviu facin dir uns disbarats com aquest. Però el professor Fliberticus, del Col·legi Pontifici de Sant Pere de les Maleses, amb qui ho comento, em diu, molt seriós, si no sabia que hi ha una cosa que en diuen la foradada del temps. La foradada del temps? Sí, la foradada del temps, exactament. És a través de la foradada del temps que, com és ben sabut, una vegada Joan de Serrallonga i la reina Cleopatra es van trobar a l'hostal d'Oleta, al Conflent, la mare Ràfols de la bassa d'oli va mig festejar amb Martin Luther, i Omar Kayyam i Joaquim Ruyra van sostenir una animada tertúlia molt enriquidora, sobre temes literaris. Són fets positius, d'una historicitat innegable, admesa per tots els especialistes. Ah.

136 En Prudenci Bonnemaison, que el dibuixant Opisso va immortalitzar pescant amb canya en una vinyeta (la del mes d'agost) del *Calendari dels Pagesos*, era un heretge de pedra picada. Sostenia que la Santíssima Trinitat estava formada pel Pare Etern, la seva muller i un àbac de reglament, que per problemes logístics havien hagut de tancar el Purgatori, i que ara les ànimes anaven totes directament al cel o a l'infern, segons, i que sant Pere i sant Pau no es podien veure ni en pintura. Però segons el savi Lleonard no ho sap, en Bonnemaison, pobre, que tot allò que diu són heretgies. Ara, segons l'il·lustre teòleg Co de Lapoma ho sap molt bé, passa que no en diu així, perquè ignora la paraula.

137 En Quim del Rebost sempre anava amb un as a la faixa, i en Quirc de la Farigola sempre duia un roc a la màniga. Cadascú és com és

138 Amb una convicció que ni jo mateix no gosaria determinar, dominat per la fal·lera de distingir-me, vaig explicar que el karma era molt fet a la seva, cotitzava com a autònom i patia del fetge, i que el nirvana feia rosegons del pa de xeixa, escrivia poesies macarròniques amb una vella Underwood i no feia declaració de renda. Com que semblava que m'escoltaven amb interès, em disposava a continuar per aquests carrils, però la Núria, imperativa i serena, em va dir que em deixés estar de karmes i de nirvanes i que la convidés a sopar a Can Culleretes. Què ha de fer, l'obrer!

139 Com que no som profetes i no tenim la facultat de predir el futur, no podem saber quin serà el de la nostra benvolguda llengua catalana. Posats a no saber, no sabem ni de qui depèn. Hi havia un temps en què l'enemic de la nostra llengua -el poder polític i l'esbart dels seus esbirros i sequaços- era tan definit, conegut i inconfusible, que la

qüestió se'ns plantejava en uns termes ben clars: aquest enemic terrible maldava d'una manera decidida i amb prou feines, a vegades, encoberta, per la reducció del català a la simple condició de patuès com a pas previ a la seva desaparició, i es tractava, per tant, de defensar-lo a peu i a cavall, procurant, amb totes les nostres forces, de combatre i anul·lar aquells propòsits malvats. Avui, ho sabem prou, aquests propòsits continuen vigents, però sembla talment que l'enemic -si no es vol tant, el perill- sigui un altre, com si fos una mena de germen existent en l'aire que respirem i que de mica en mica, d'una manera progressiva i gradual, ens vagi afectant a tots plegats.

I és que potser ens ho havíem cregut massa que el perill era extern, històric i circumstancial, i que si fèiem poques coses era perquè eren les úniques que podíem fer, i que el dia que les circumstàncies -les tan repetidament adduïdes circumstàncies- canviessin i tinguéssim les mans lliures i poguéssim actuar sense por ni risc excessiu, aniríem per feina i aviat ho tindríem tot resolt. Les circumstàncies, certament, han canviat, i de coses se n'han fet i se'n fan, però en el moment de fer-ne el balanç i d'analitzar la situació arribem a la trista conclusió que en certs aspectes -els més essencials: l'ús real i social de la llengua- estem més malament que mai.

140 Hi ha relats amb eixos sincrònics i relats amb eixos diacrònics. Els relats amb eixos sincrònics es poden allargar fins a l'infinit.

141 Diuen que hem de respectar la vida, en totes les seves variades i impensables manifestacions. Per tant, ens guardarem d'esclafar tots aquells que es comporten com si fossin cucs, o rates, o escurçons viperins -tautologia inadmissible i fins i tot grotesca, però que m'ha temptat d'una manera irresistible. Ens haurem de limitar a contemplar-los, a examinar-los i analitzar-los, talment com si fóssim en un laboratori.

142 Els qui, estant sans i bons, s'acostumen a menjar al llit -pràctica aberrant i contra natura- corren el perill d'acabar no podent menjar ni al llit ni a la taula.

143 L'ordre incita a l'observació interessant.

144 No es tracta pas d'establir qui posa banyes a qui. El que en realitat s'esdevé és que ens posem banyes els uns als altres, amb una mateixa dona. Dit altrament: ella ens en posa a tots. Què hi podem fer!

145 Sempre n'hi ha que pretenen trobar la solució dels problemes sense conèixer-ne les dades.

146 Vivim en un món -si no es vol tant: una vall- d'inversió de papers. Hi ha qui hauria de fer por i en té ell. Qui ha de fer gràcia, n'ha de tenir, de gràcia. Però qui ha de fer por, no n'ha de tenir -de por.

147 Com que no he pogut complir, dic que em sap greu. Em responen que tranquil. Dic que no estic gens nerviós, però que em sap greu. Em tornen a dir que tranquil i insisteixo: la meva tranquil·litat és absoluta, però em sap greu. I em diuen un altre cop que jo tranquil... Es tracta, naturalment, de veure qui es cansa primer.

148 Avui hi ha molta gent que se sent usada, utilitzada, manipulada, instrumentalitzada. Abans això no passava tant. Com és? És que abans aquesta idea, amb l'ús d'aquestes paraules, encara no s'havia posat en circulació.

149 Parlant la gent s'entén -algunes vegades, però no pas sempre, ni de bon tros.

150 La llengua és més complexa del que mostren els exemples gramaticals.

151 Si no voleu que us diguin que aneu a cal metge no us queixeu ni us planyeu dels vostres mals.

152 El fet que et vinguin a veure per demanar-te l'opinió no vol pas dir que estiguin disposats a escoltar-te.

153 Qui m'empaita no sospita de qui fujo. I que es pensa que m'agafa no sap per què m'aturo.

154 Quan la lluna va fugir d'òrbita es va murmurar que havia anat a dormir amb el senyor de la son. Després es va saber que havia fugit perquè hi havia un mastí que li bordava amenaçadorament, que aviat es va aclarir que no era sinó una figura d'un quadre del pintor Joan Miró.

155 No podem escriure en un full de paper que és un full en blanc. En el moment en què ho fem deixa de ser-ho.

156 És millor deixar dir les coses més inversemblants als qui tenen delit de sembrar una mica de zitzània, de buidar el pap (de Rom, que controla els cardenals), sobretot si el desig (de veure't, amor de la meva vida) els incita a parlar del que saben i del que ignoren.

157 Van passar molt de temps observant-lo a fi de descobrir-ne alguna cosa que el distingís, que el singularitzés, algun detall que el caracteritzés i l'individualitzés. Finalment el van trobar: era un home que no duia mai res a les mans.

158 Quina estructura hi pot haver que admeti que es vagi completant i enriquint, indefinidament, amb frases mínimes, que constitueixin, però, unitats significatives?

159 Hi ha confusions eternes, que no es desfaran mai. Per exemple, la que hi ha entre Abissínia i Etiòpia. Són, en realitat, un mateix país, Abissínia i Etiòpia, o són dos països diferents? Deuen ser ben pocs els qui ho saben. El famós Negus, era d'Etiòpia o d'Abissínia? Qualsevol ho sap!

160 No puc anomenar la meva enamorada perquè té un nom massa identificable.

161 A poc a poc o de pressa, la qüestió és fer bona lletra.

162 En el moment en què tinc a les mans un llapis i un full de paper, sento una temptació irresistible d'escriure que t'estimo i que tinc moltes ganes de veure't. És així, això.

163 N'hi ha molts que s'estimen més especular que aclarir. Prefereixen discutir d'ortografia en lloc de mirar el diccionari. Vull dir que mirar el diccionari.

164 La dona del venedor d'enciclopèdies a domicili li posava banyes amb un capellà que volia ser canonge en lloc del canonge. La dona del venedor d'enciclopèdies, que es

deia Úrsula, i que era d'una família de bacallaners del barri vell, era una amant molt agradable, modèlica. Però el capellà, amb la dèria de voler ser canonge en lloc del canonge, no va acabar de ser mai conscient del tot de la seva sort.

165 Quan la meva amiga em va dir que es volia casar, li vaig dir que ho trobava molt bé, que ho fes i posaríem banyes al seu marit. Però, sorprenentment, em va dir que no, que no calia que hi pensés. Un no les entendrà mai, les dones!

166 La paperassa ens matarà a tots. I l'ordinador encara genera més paperassa.

167 De fet, en principi, sembla que la vida sigui més aviat, si no monòtona, obedient a uns cànons preestablerts, i que transcorri sempre per uns carrils ben coneguts i previstos. Però a vegades ens sorpren amb les seves situacions paradoxals, com és ara la que jo ara visc, que, com un fet d'existència real, no m'hauria pogut imaginar mai. Però és així.

168 Però jo sóc, potser, l'únic que ho sap tot. Això, a vegades afalaga, a vegades fa mal, fereix. Però, de fet, ben mirat, probablement no ho sé pas tot. No sé ben bé què pensa, ella. I els petits comentaris confidencials? I tot el que jo puc haver frustrat? L'acròstic i el braçalel de Nuremberg. I la Marta? Què se'n deu haver fet, de la Marta? No em moc de lloc per si de cas, fins que a les sis surti tothom. I de sobte cau un xàfec espectacular, encara que dura poc. Dura prou, però, per a fer canviar els plans. Quina sort, qui ho hagi de fer. Senyal que en té -com les noies, abans, quan deien "senyal que en porto", quan algú els feia observar que se'ls veia, per sota la faldilla, la roba interior.

169 Els esborranys, al capdavant, fan perdre molt de temps. A vegades també fan perdre el mateix text, que molt sovint no passa d'esborrany. Val més, per tant, un text definitiu imperfecte que no pas un esborrany que no passa d'aquest estat.

170 Les persones s'amaguen entre la gent, els arbres al bosc, els llibres a les biblioteques. I les paraules s'amaguen entre les paraules: als glossaris, als exemples gramaticals, a les frases més banals i quotidianes.

171 El que se sap se sap, i el que no se sap s'ignora. Qui em fa al·lusions a una dama misteriosa, no pot ni imaginar que no fa gaire estona que jo la tenia als meus braços i que ens besàvem tendrament. I que hem convingut que anirem a sopar, perquè el cas és que ens estimem. Les coses són així, i la realitat supera la imaginació. Em parlen de l'enveja que jo pugui sentir. Enveja? Sempre desitgem tenir més del que tenim. Però el que tinc ho tinc i no m'ho pot treure ningú, cap dels quatre que no es poden imaginar aquesta bella -i veraç- història.

172 La memòria és terriblement feble, tant pel que fa als fets com a les idees. Però els fets han existit de debò, a desgrat de l'oblit, que no pot anul·lar la seva existència. Les idees, quan s'obliden, és com si no haguessin existit mai.

173 En contraposició a les descripcions idíl·liques, sobreidealitzades, dels ambients rurals, de la vida a la muntanya, dels antics pescadors, hi ha les descripcions realistes i crues, amb més ombres que claror. Però, sense que l'autor se n'adoni, sense voler-ho, arriba un moment en què els minúsculs aspectes positius d'aquella realitat crua i negra se li converteixen en elegia.

174 Ara sí que haurem d'anar molt amb compte en la manera de gastar els calés, perquè entre la crisi general, de la qual sembla que tots hem de sortir mascarats, i el control severíssim de la comissió econòmica i jurídica dels quatre barrufets, no podem pas badar. I jo que tenia la idea de regalar un braçalet de diamants a la meva dama, a la meva dolça enamorada, amb càrrec al fons de diner negre del pressupost secret! M'hauré de limitar a regalar-li un braçalet de plata dissenyat pel mateix Albrecht Dürer, amb càrrec a la meva butxaca. Sort que ella m'estima per mi mateix, i no pels regals que li pugui fer.

175 Sembla que el Gran Barrufeda, el coronel Ramon Barrufeda i encara algun altre personatge esmentat en diverses cròniques són una mateixa persona. I és que la dispersió caòtica dels cronistes i els annalistes ha originat moltes duplicacions de personatges, que apareixen en dietaris i anotacions amb noms diferents, i a vegades, encara, sense cap designació nominal.

176 Entre la coherència i la incoherència hi ha una estrènua batalla permanent. La incoherència s'introdueix subreptíciament, d'una manera tan subtil com inevitable, en aquells camps o terrenys que es vol que siguin presidits per la coherència més estricta i rigorosa. Però quan proclamem la llibertat absoluta, l'alliberament del dogal coactiu i repressiu de la coherència, el domini total de la incoherència com a ferment creador, com a element catàrtic que alliberi les potències obscures i amagades, la coherència, amb la força de l'hàbit, hi posa traves a cada moment.

177 El Consorci va arribar a la conclusió que la feina de simple investigador per compte d'una agència privada que feia en Tap de Carbassa, que alternava, encara, fent de pallaso en un circ, n'encobria una altra relacionada amb la informació secreta de la importància més alta. I que calia seguir-lo i marcar-lo de prop. El sistema més eficaç era el clàssic: una dona. Calia aparellar en Tap de Carbassa amb una dona del Consorci, que el pogués vigilar i controlar de prop contínuament. Però cap de les seductores hurís que es van dedicar a remenar al seu davant no va aconseguir de fer-lo titil·lar. En canvi, es va enamorar com un cadell de la senyora Olívia Noris, la muller del coronel Boixanc, una dona d'aspecte elegant i distingit, amb els cabells de color castany clar, amb ulleres, una mica distant, que no era pas de les més cridaven l'atenció dels homes. Però es veia ben bé -les coses van com van- que en Tap de Carbassa havia perdut el cap per ella, i que cap de les altres no li feia ni fred ni calor. Això, és clar, va posar un problema a la comissió operativa del Consorci. Que la muller del coronel esdevingués l'amant d'en Tap de Carbassa era la solució ideal, però els seus estatuts els prohibien l'adulteri. Van convenir, doncs, que l'Olívia es divorciés del coronel i es casés amb en Tap de Carbassa. I quan ja hagués resolt l'afer es podria divorciar de l'investigador i tornar-se a casar amb el coronel. Sobre aquest darrer punt, el coronel va voler que es puntualitzessin les coses clarament. I segons certes versions va ser ell mateix qui va imposar aquesta solució, després de rebutjar, com una cosa inadmissible, que la seva muller -encara que fos per raons altament justificades- esdevingués l'amant d'un altre amb el seu consentiment.

El matrimoni d'en Tap de Carbassa i l'Olívia Noris no va durar gaire -potser un any- perquè es va descobrir que, en realitat, hi havia hagut un error i que en Tap de Carbassa no intervenia en casos d'informació d'alt interès. Per tant, quan els del Consorci van haver arribat a aquest convenciment, l'Olívia Noris es va divorciar d'en Tap de Carbassa, amb gran sentiment d'aquest, i es va tornar a casar amb el coronel, amb gran

satisfacció per part d'aquest. Més endavant, encara, es va saber que sí que en Tap de Carbassa havia canalitzat informació d'un interès fins i tot més alt del que havien suposat. Però tot i que en Tap de Carbassa i la coronela, després del divorci, havien quedat bons amics, amb una relació excel·lent, ja no hi havia res a fer.

178 Després de moltes discussions, els del Consorci van batejar el seu banc de dades informatitzat amb el nom del Gran Cervell. N'hi havia hagut alguns, encapçalats pel coronel Boixanc, que en volien dir l'Omniscient. I uns altres que proposaven en Tothosaus o, simplement, la Tieta. El cas és que era el dipòsit d'informació més gran que mai s'hagués pogut imaginar, i tants els seus creadors com els qui hi treballaven n'estaven legítimament orgullosos. Però es delien en alt grau per eliminar tots els altres petits centres d'informació i per absorbir aquesta, car consideraven que tot arxiu, per modest que fos, havia necessàriament de contenir en exclusiva una informació o altra -per modesta i irrellevant que fos. L'agenda d'en Daniel, per exemple, a la qual no havia tingut mai excés ningú, es tenia la certesa absoluta que hi havia una part d'informació exclusiva d'un gran interès, cosa que era com una espina clavada al cor dels del Consorci.

179 La història d'en Tap de Carbassa i l'Olívia Noris (Veg. 177) va fer veure la conveniència de buscar un marc legal més àgil per als casos en què convenia, per necessitats del servei, que una dona casada convisqués amb un altre home. I no admetent-se l'adulteri de cap de les maneres, es va aprovar la llei de bigàmia, que permetia aquest convivència sense haver de recórrer al divorci -i a un altre divorci posterior i a un altre casament si, un cop acabada la necessitat del servei, la dona volia tornar -com era d'esperar, encara que sempre hi podia haver alguna excepció- amb el seu primer marit.

180 Deien que els nostres versos eren molt dolents, però el fet és que els posaven nerviosos. Doncs, no devien ser pas tan dolents com això.

181 Quan les dones deixen de tenir iniciatives és que la temperatura amorosa els comença a baixar.

182 La princesa de la Nit es va referir a les fràgils barreres del somni. I els suixinites, interessats a estar bé amb la princesa, i havent interpretat la seva referència com una queixa, volien que es dictés una llei no sabien si per suprimir-les o bé per suprimir-ne la fragilitat.

183 La corrupció moral i l'egoisme general progressiu fan que es confongui la responsabilitat amb una canongia.

184 Que la guineu no les pot haver és indiscutible, però el seu comentari és probablement apòcrif. Qui sap si, fins i tot, s'ha abstingut de manifestar el seu desig, perquè ja és ben sabut que el desig incita el trepig i pensa que així hi ha més probabilitats que un dia les tingui al seu abast. El pop popeja pomposament. La fagina es desencamina i fa veure que abomina de la seva cosina, que és més fina. L'aranya, prou s'afanya però, al capdavant, es desenganya: té vuit potes que fa anar a tot gas però sempre es queda amb un pam de nas. Bastirem un monument. a les virtuts inconegudes. Qui estigui exempt de pecat, que hi posi la primera pedra, que això no comporta haver d'amagar la mà. Mà de ferro, mà de morter, mà de potllo. L'escurçó no sap si celebrar el seu sant o el seu aniversari. Hi vol convidar l'escombra, de qui s'ha enamorat, i confia que en tal dia la conquerirà amb l'esclat de la festa fastuosa en què servirà un gran plat de verí guisat i amb salsa de metzines adobat. La guineu fa veure que no ho veu, fa veure que no hi cau i s'amaga en el seu cau. La vida de la guineu és molt amarga però la sap molt llarga. El seu viure és molt dur, però la sap més llarga que ningú. Unes quantes paraules s'han escapat del diccionari amb la indiferència o la ignorància de tothom. Però no sabem ben bé si és la indiferència que es disfressa d'ignorància, o bé és la ignorància que es vesteix d'indiferència. I les coses que es poden arribar a dir amb aquestes paraules que han optat per la llibertat! El raspall raspós raspalla la bota i la sabata, el ca i el llop, el gat i el xai, però no gosa de fer-ho amb el pop tentacular. El pop llustrós, monstruós i totpoderós. La tieta toca la trompeta perquè ha tingut la idea de convocar l'assemblea. Tros de pa, pa de figa, figa de moro, moro de gana, i tal dia farà un any, que haurem de passar sense afany ni desengany. Guineu, guineu, tot plegat pela amb deu. Guineu, guineu, surt que ara ningú no et veu.

185 Tot es multiplica i tot es redueix. El silenci obscur de les muntanyes. El pop llefiscós, que aspira a la presidència de la república, si no és que té vel·leïtats

monàrquiques, de cenyir una corona, i no precisament en un règim constitucional. De moment, els tòpics tenen la paraula. Els tòpics que no tenen, o no obtenen, com a contrapunt, sinó el silenci auster, gairebé el mutisme. I la foscor del cau. Qui pogués volar com la tórtora...! Els partidaris de l'ordre numeral estableixen un pacte electoral amb els de l'ordre alfabètic i aconsegueixen la derrota dels enemics comuns de l'ordre cronològic, però tot seguit que han aconseguit la victòria se les tenen els uns amb els altres. La marta no entén res de res i la seva cosina fagina no sé pas què s'imagina però és ben cert que no l'endevina. Pobra cosina fagina, sempre tan lluent de brillantina i essència de trementina! Quines coses que hem de veure, qui s'ho havia de pensar! Guineu, guineueta, sempre tan quieta i tan inquieta, pobreta. Quines coses que hem de... no, això ja ho hem dit. L'escurçó diu que la poesia que li agrada és la que sap expressar els sentiments i, com si fos de passada, que per res del món no voldria ser tan grassa com la vaca, la qual es queda gairebé sense esma de la fiblada, el teixó menysprea la gramàtica, especialment la normativa, i furga amb el musell entre el llot, cercant verms i tubercles, el xai abomina dels llops amb pell de be i es cobreix amb una pell arnada de conill que es creu que és de llop, el gripau afirma que certes coses no li convenen per política, el grill parla de finances amb termes rebuscats buits de significació, l'àliga poderosa es mira el tendre xaïet, l'isard es queixa del seu àngel de la guarda, de qui diu que té tendència a l'obesitat i que no el pot seguir, la balena voldria jugar a tennis, a veure si s'aprima, el bou diu que no li vinguin amb paraules tècniques, la mona menja cacauets, talment com si assaborís el goig suprem d'un privilegi exclusiu, el pop, com aquell qui no fa res, exhibeix els seus temibles tentacles davant la guineu, que clou les parpelles, i la vaca, la vaca no dona més de si.

186 A mitja tarda el cel s'ha ennuvolat, s'ha tornat fosc, gairebé negre. Bufava un vent crispat, que sacsejava les capçades dels arbres i ha buidat les terrasses dels cafès, on hi havia tot de senyores que prenien el te. Semblava que s'acostava la fi del món. Però tot s'ha resolt en una bona gotellada. Això sí, ha refrescat l'ambient. Tanmateix, la guineu no ha gosat expressar la seva joia en veu alta i s'ha limitat a aspirar l'aire renovat i a omplir-ne els pulmons. Prop, vetllava el pop fascinant, amb els tentacles a punt, que gaudeix de la complicitat de la marta de pell suau, de la marta de pell fina, més fina que la de la seva cosina fagina. L'anomenat mal temps els contraria i no es poden fer comentaris imprudents. El lleopard de bell esguard, pillard que no fa mai tard, ha estat engabiats per evasió de capital. Això encara ha crescut el mal humor general i la guineu,

prudent i silent, no deixa sentir la seva veu. Però mira com passa el pop, quan la marta no mira, mira com passa el pop quan no passa massa a prop. I el corb gralla com una gralla, com una gralla que gralla, de conducta i de moral. De conducta social, de moral, tan principal fent abstracció, tanmateix, d'evasions de capital. La conducta ha de ser digna, diu el corb amb veu nasal, i obté així, amb poc esforç, l'aprovació general. La guineu es mira el corb, com qui mira un gran destorb, la guineu es mira el pop, des de lluny i des de prop. Amb una barca de vela, anirem enllà del mar, anirem la mar d'enllà, lluny del corb i lluny del pop, on ningú no ens trobarà, lluny de la marta i el llop, tan amics del lleopard, que ara es troba en bon resguard. La guineu, tota somniosa, veu la ruta molt incerta, molt imprecisa i dubtosa. És la marta qui se'n va, amb el llop, nord-est enllà. I és el pop, qui s'ha quedat, investit d'autoritat, el pop sempre vigilant, de presència fascinant. La guineu, prop del seu cau, sent dins seu com un rau-rau. Guineu, guineu, mira, mira, ara que ningú no et veu.

187 La Ninureta tenia la fama de ser la pubilla més maca de tota la conca de Vilaverd, i fins i tot de la veïna ribera de les Guilles o Guilleries. No és gaire clar si, en realitat, era pubilla o no -pubilla de què?- però és inqüestionable que era una noia d'una bellesa fascinant. Tenia els cabells negríssims, i variava sovint de pentinat -no seria del tot desencertat d'insinuar que els uns l'afavorien potser més que els altres. I les seves faccions eren d'una finor incomparable, amb uns ulls negres vivíssims, penetrants. que sempre miraven, talment com sempre somreia dolcíssimament, com una font perpètua de goig i de ganes de viure. Però es dona per segur que darrere aquesta bellesa hi havia la bruixa més maligna i perversa de què s'hagués tingut notícia. Qui ho hauria dit mai!

188 A tota la conca de Vilaverd (els dominis de la dolça bruixa Ninureta) només hi ha una sola persona que tingui manies -manies declarades. És el fadrí de Can Garrigós. Això fa que se'l disputin, com a client, el psicòleg de Monistrell, el psicoanalista d'Ullastrol i el psiquiatre de les Casetes.

189 Deien que havia estat horrible, horrorós, espantós, increïble... Però no es decidien a dir què havia passat.

190 En Pau, en Pere i en Timoteu d'Estranquis eren tres, com els tres fadrins digodins, els tres tambors i els tres reis d'orient. En Pau i en Pere solien jugar a cartes i a vegades

carregaven una mica la mà. Sempre guanyava en Pau, perquè feia trampa. Però en Pere s'entenia amb la dona d'en Pau. Es deia Remei i era molt maca -fresca com una rosa i sanitosa com el préssec més sereny. I en Timoteu d'Estranquis? Què hi pinta, en aquesta història? Sembla que, en realitat, era el personatge d'una altra història, que es fa intervenir en aquesta per error. Es veu que hi intervenia, només, perquè el seu nom feia gràcia i contrastava amb el nom dels altres dos personatges, els protagonistes autèntics de la història.

191 Els mentiders formaven com un clan molt tancat, com una mena de gremi o sindicat que perseguia l'intrusisme, o el que ells consideraven intrusisme, d'una manera ferotge i despietada, sense escrúpols ni contemplacions. Ai, del pobre que gosava dir una mentida sense estar sindicat!

192 A gairebé tots els llocs s'hi pot arribar per dos o més camins diferents.

193 A més de la comoditat, hi ha moltes altres coses que són mitja vida.

194 Segons unes recerques recents, passablement dignes de fe, els viatges més quimèrics que fabulosos de l'holandès errant havien estat programats amb un ordinador afectat per un virus informàtic.

195 La Raquel presumia de no haver enganyat mai el seu marit: sempre que havia tingut relacions amoroses amb un altre, el marit n'havia tingut notícia puntual.

196 Hem de mirar de tenir algunes virtuts o qualitats de signe positiu ben evidents, a fi que quan ens morim i hagin de fer el nostre elogi fúnebre no les hagin d'inventar, cosa que sempre resulta una mica penosa.

197 Les exposicions i els museus s'han de visitar sabent ja el que s'hi podrà contemplar.

198 Hi ha certes històries la narració de les quals origina sempre les mateixes reaccions, que converteixen la narració en una altra història. És gairebé com el teatre dins del teatre.

199 El bisbe Feliu d'Urgell, com que era bisbe, es feia dir Felix. El fet és que de felici no ho era gaire, perquè li amargaven constantment l'existència amb la història de l'adopcionisme. Això el va obligar a viatjar potser més del que hauria volgut. Va anar fins a Ratisbona i tot, a la vora del Danubi, on diu que hi ha la casa de salsitxes més antiga d'Europa. Seria molt interessant de conèixer el camí que va fer i tots els llocs per on va passar.

200 Els objectes no fungibles -la terrissa, la ceràmica, el vidre...- que omplen a vessar botigues i magatzems arribarà un dia que no sabran què n'hauran de fer. Per força se n'ha de produir una saturació.

201 Els partidaris de les converses manicomials, d'interrompre's els uns als altres contínuament i de parlar tots alhora, ho són no solament en la pràctica sinó també en la teoria, en la idea, en el principi: defensen i reivindiquen amb tota la convicció aquest tipus de conversa. Ho consideren un dret legítim i intangible, una forma de conversa desitjable, ideal i plausible.

202 En Quelet del Sarró era un rodamon molt acreditat a tota l'alta conca del Secanell i a la ribera dels Oms. Abans de dedicar-se al nomadisme havia fet, segons que sembla, de cabrer, de tofonaire, d'hortolà, de femater, d'herbolari, de guixaire, de firaire i de baster, i s'havia casat amb una dona molt maca, la masovera del mas de les Vives, que tenia molta condícia i era molt bona mestressa de casa. Però en Quelet estava posseït per una mandra còsmica i sempre li feia mal l'os Bertran, i hi havia setmanes que no tenia ganes de fer res. Fins que va arribar un moment que la Rosa, la seva dona, se'n va atipar i, aconsellada, es veu, pel rector, mossèn Ignasi, i pel vicari, el qual, curiosament, es deia igual que el rector (quines casualitats!), mossèn Ignasi, que era un home jove, d'idees modernes, però cada un d'ells per separat, d'una manera reservada i secreta, sobretot mossèn Ignasi, volem dir el rector, un bon dia el va treure de casa, sense gaires manies ni contemplacions. Un capvespre de maig, bellíssim i lluminós, amb un cel irisat, gairebé espurnejant, alegrat amb els vols esbojarrats de les orenetes que xisclaven joiosament, en Quelet, després d'haver matat tota la tarda a l'hostal del Bigordà, arribava a la porta del mas però la va trobar tancada i barrada. Davant la porta hi havia el sarró, amb les espardenyes noves, el gec de vellut, un parell de camises i la gorra i la

faixa dels dies de festa. No calia pas donar gaires explicacions ni perdre el temps demanant una renovació d'aquella sentència inapel·lable. I d'ençà d'aquell dia en Quelet va esdevenir, per sempre més, en Quelet del Sarró.

Un dia, mentre reposava del camí a la font de la Vida, d'on raja sempre una aigua fresca i bona com poques, en Quelet del Sarró va coincidir amb el senyor sant Pere, el de la clau, que havia anat a donar un cop d'ull a una ermiteta que li havien dedicat en un turó de la ribera dels Oms, l'ermita de Sant Pere dels Oms, i aprofitava el viatge per a veure com anaven les coses pels rodals d'aquí baix. Com que feia cara de bona persona i d'estar de bona lluna, en Quelet del Sarró va pensar que era l'ocasió de demanar-li un petit favor. Quan un va pel món, sempre espera que la sort l'afavoreixi amb alguna bona troballa, però es veu que la sort no li tenia gaire simpatia, al pobre Quelet, i el cas és que no havia trobat mai res que es pogués aprofitar.

-De tot el que trobi, us en vindré a oferir la meitat a la vostra ermita –va proposar en Quelet, que sabia que no és gaire convenient de demanar sense oferir res a canvi.

-Tracte fet! –li va respondre sant Pere, somrient afablement-. I ara et deixo, perquè em sembla que ja n'hi ha que fan cua.

En Quelet, la mar de content d'aquell tracte, va continuar el seu camí. I aquella mateixa tarda es va trobar, en un revolt, amb una bona bossa plena de dàtils i d'ametlles. Quin bot que va fer, en Quelet del Sarró! Justament en els darrers dies se li tancaven moltes portes i duia els budells més buits que el cap d'un campaner. En Quelet es va asseure a l'ombra d'un salze i va devorar, amb fruïció, tots els dàtils i les ametlles de la bossa. Però va guardar, dins el sarró, els pinyols dels dàtils i les clofolles de les ametlles.

L'endemà mateix es va arribar a l'ermiteta de Sant Pere dels Oms i va deixar al peu de l'altar, com a ofrena, les clofolles de les ametlles i els pinyols dels dàtils.

-Ja veieu, gloriós sant Pere –va dir en Quelet del Sarró, mirant cap amunt-, que compleixo la meva paraula. De les dues coses que he trobat us he dut la part de dins de l'una i la part de fora de l'altra. Perquè no sigui dit que no he fet parts iguals.

I havent-se explicat d'aquesta manera, en Quelet del Sarró va sortir de l'ermita la mar de content i satisfet. Però encara no havia fet dues passes, que va sentir una veu que venia de dins i que li deia:

-No hi tinc pas res a dir, però no sé pas per què em sembla que potser trigaràs molt a trobar res més pel teu camí

203 Els botiguers deien que ja ho sabien que tots ells eren petits, mesquins, gasius, interessats i egoistes, que es tracta de qualitats inherents, com certs clítics posats en evidència pels gramàtics estructuralistes, però que, ens ho miréssim com ens ho miréssim, ells eren els puntals de la societat, tal com sempre havien dit Aristòtil, Erik Ibsen i el Minyó de Montellà. I que tot plegat no els privava de tenir permanentment ganes de trempar i riure, com els executius diriments, els polítics populistes i els poetes metafísics, innovadors i rupturistes.

204 N'hi ha, Maria Eugènia, que volen passar la factura sense haver passat mai l'albarà.

205 La fascinant Antònia Mataflorida se'n va anar a passar una setmana a París amb el poeta maleït. L'amic primer no ho va veure amb bons ulls i hi va trencar sense pensar-s'hi gens. (Qui sap, però: potser no ho va fer sense allò que en diuen vol i dol.) L'amic segon, en canvi, ho va acceptar sense fer morros i la bella Antònia va recompensar la seva tolerància casant-s'hi, de què l'amic segon va haver molt de plaer. (De fet, el poeta maleït també va tornar de París fent morros, a causa d'un episodi amorós entre l'Antònia i un versaire alguerès molt enamoradís que van trobar a Montparnasse.) Es van casar per les tres lleis (encara que no sap ningú quina era la tercera). Mossèn Ignasi, un dels amics de l'Antònia, va beneir la unió. Què devia pensar? La Barrufeda Patates va comentar el casament amb escarafalls i sarcasmes, però això no va afectar la felicitat del nuvi.

206 Qui escarneix imita. Es pensa que ridiculitza allò que menysprea o odia, i ho copia servilment i ho difon.

207 Hi ha frases que es diuen no perquè sigui l'ocasió de dir-les, perquè siguin adequades a unes determinades circumstàncies, sinó perquè agrada dir-les. Si tant convé, aquestes circumstàncies ja es provoquen.

208 Tot el que és probable és possible, però hi ha coses possibles que no són probables. Sovint es diu "possiblement" volent dir "probablement".

209 Quan un estima, fa rimar el que no rima.

210 Quina sort, tenir sort!

211 Amb les coses que un podria dir i no diu, el silenci adquireix el seu valor.

212 A vegades el vell –l’habitual, el que s’ha vist sempre- no deixa veure el nou.

213 Hi ha una cosa pitjor que quedar malament amb algú: és el sentiment d’haver-hi quedat malament.

214 De qui calla no se sap què pensa.

215 Els arbres, sovint, el que no deixen veure és el paisatge.

216 Diuen que les bruixes no poden resistir la música simfònica.

217 A la tribu dels tumba-tumba parlar dels tòtems era tabú.

218 I no podria ser que Déu Nostre Senyor no fos, al capdavant, sinó un simple home de palla? Si fos així, jo m’inclinaria a creure que ho és d’una dva. Però no se sap mai. El fet és que sempre hem vist que qui sembla que mana, qui exerceix el poder d’una manera visible, no fa sinó el que li diu que faci qui mana des de l’ombra.

219 Qui no té ganes de discutir no contradiu.

220 El capità Robur de Capdeferro i el capità Gil Matamoros tenien tres coses en comú: el grau militar, estar en possessió de la Medalla de la Invencibilitat, anomenada també, usualment, la medalla dels valents (en canvi, els detractors, que no falten mai enlloc, en diuen la medalla de la imbecil·litat) i ser, tots dos, uns marits molt gelosos. (Cal aclarir que la medalla de la Invencibilitat es concedia als militars que havien pres part, d’una manera més o menys decisiva, en cent fets d’armes -combats o batalles- victoriosos, còmput, però, que tenia una penalització d’un punt per cada fet d’armes resultat en una derrota.) Aquests tres fets en comú dels dos militars fa que s’hagin produït moltes confusions entre l’un i l’altre, no únicament entre tot allò que els és atribuït sinó

-en els cronistes més mal informats o més poc rigorosos, val a dir-ho- entre les seves persones, talment com si es tractés d'un únic personatge amb dos noms diferents. Per això no ha de sorprendre una certa vaguetat en la informació que segueix, i fins s'ha de contemplar la possibilitat de més d'un error d'atribució en tot allò que s'hi diu de l'un i de l'altre.

Així, doncs, es diu del capità Capdeferro que una vegada en Cesc dels Aiguadells es mirava amb molta tendresa la Sefa Capdeferro, muller del capità, que era una criolla lànguida i sensual -com la famosa emperadriu del mateix nom-, i el capità, en adonar-se'n, va clavar una puntada de peu al cul al pobre xicot i el va fer sortir per la finestra, literalment, i el van haver d'atendre en un dispensari. El pobre Cesc dels Aiguadells ha trigat més d'un mes a poder seure sense molèsties però la seva venjança ha estat de primera. Com que és un informàtic de punta, va fer un programa especial perquè la Sefa posés banyes al seu marit amb cent soldats de la companyia, còmput, però, sotmès a la penalització d'un punt per cada fet d'armes resolt en una derrota. Qui podia pensar, d'altra banda, que quan el president dels Cal·lígrafs arribava al seu despatx i havia de començar a examinar tots els expedients que l'esperaven ben apilats sobre la taula, estudiar-los detingudament i prendre decisions, en realitat tenia el cap en un altre lloc: no pensava, de fet, sinó en la manera de veure la seva Montserrat, que li tenia el cor robat.

S'atribueix generalment al capità Matamoros l'afirmació que no tolerava que ningú més begués del seu càntir, encara que n'hi ha que l'atribueixen al capità Capdeferro, i no seria gens desenraonat de suposar que tots dos, en un moment o altre, havien fet una afirmació per l'estil. Un meritori de molt de mèrit que es deia Sergi de les Pells -confós, sovint, amb en Cesc dels Aiguadells- es va atrevir un dia a regalar un pom de violes a la capitana Adelaida Matamoros, la muller del capità, i sembla que aquest va malmenar el pobre meritori de mala manera: els uns diuen que, talment com el pobre Cesc dels Aiguadells, va sortir per la finestra, com a resultat, és clar, d'una projecció violenta, i els altres parlen d'una cara com un mapa. El cas és que la capitana Adelaida, que era molt dolça i manyaga, no en va sentir gens de grat, d'aquella manera d'actuar del seu marit, tan expeditiva i brutal. I al cap de poc va tenir l'ocasió d'adquirir, no se sap ben bé on -qui diu al mercat de Calaf, qui a la rebotiga d'una botigueta de Gràcia dels voltants de la plaça del Rellotge-, un filtre o poció màgica que va administrar al capità sense contemplacions, i que va comportar la submissió total d'aquest, lleó esdevingut anyell, a la voluntat de la seva muller, la qual li va imposar una quota de tres amants que l'home

va haver d'acceptar sense remei. Aquests tres amants eren el sabater de la cantonada (d'acord amb una antiga i venerable tradició en matèria de marits embanyats), que es deia Celdoni, el senyor Bonifaci Bonastre, comptable del Museu de Ciències i Arts, i el noi dels encàrrecs (que no va ser designat nominalment sinó pel càrrec o, si no es vol tant, per la funció, cosa que permetia còmodament d'ampliar el nombre de tres a què el capità havia reduït, en una reminiscència de la seva passada masculinitat exclusivista, la quota d'amants de la manyaga Adelaida). També caldria afegir-hi, això sí, el capellà de les monges de la Reverberació i mossèn Escolàstic, rector de la parròquia, però aquests dos, considerant la seva condició d'eclesiàstics, no van ser oficialment homologats. I, encara, en Passerell, l'ordenança del capità, però només, tal com es va convenir, quan estava de servei, i no quan no estava de servei, tal com consta erròniament en alguns llibres d'actes, car es considerava que se li assignava una obligació i no pas que se li concedia un privilegi.

Sembla que el senyor Bonastre era una persona d'una gran discreció, senzill i desproveït de pretensions, que no es va gloriejar mai de les seves relacions amb la muller del capità Matamoros (el qual, en canvi, diuen que havia glossat, en termes sarcàstics i joiosos, l'infortuni del seu col·lega, el capità Capdeferro, víctima de l'implacable programa informàtic d'en Cesc dels Aiguadells). D'altra banda, el capità i el senyor Bonastre, que ja es coneixien del Casino Mercantil, on algun cop havien fet la manilla junts, es van fer molt amics, i el capità, en un moment de generositat i de bonhomia, va regalar al museu la seva col·lecció d'armes: una ballesta amb tres dards, un alfange soviètic (?), una alabarda pontifícia, un trabuc, un pedrenyal, una baioneta de Bordeus (de la collita del 75), una escopeta del 12 (de dos canons) i un ganivet de llescar pa. El conjunt es va exhibir en una sala del museu amb el nom de "col·lecció Matamoros". De fet, el fons del Museu de Ciències i Arts era més aviat heteròclit. Hi havia, com a conjunt principal, una col·lecció de falsificacions no gaire ben fetes de pintures de Joan Miró, Ieronimus Bosch, Bruegel el Vell, Altdorfer, Lucas Cranach el Vell, Vermeer, Van Gogh, Gauguin, Degas, Toulouse-Lautrec, Modigliani, Chirico, Seurat, Cézanne, Renoir, Henri Rousseau, Corot, Pissarro, Chagall, Kandinskij, Mondrian, Paul Klee, Constable, Turner, Canaletto, Guardi i Joan Ponç. Les altres col·leccions més notables eren la d'ocells dissecats, la de clemàstecs, la de pedres procedents de construccions antigues, la de petxines, la de papallones, la d'auques, goigs i romanços populars, la d'instruments musicals de percussió, la de ganivets de llescar pa, la de molinets de cafè, la de màquines d'escriure antigues, la d'ampolles de

vidre de coll estret, la de dibuixos i aquarel·les d'autors desconeguts, la de punts de llibre, la d'encenedors de metxa, la de llums de ganxo, la de batutes, metrònoms i diapasons, la d'olles de fang, la de tisores, la de ribots i garlopes, la de calçadors i la de poms d'escala. Hi havia, també, algunes peces isolades notables, com és ara un robot de l'època proto-robòtica, una destrat neolítica, un saler de plata, una pedra de llamp, una guia de ferrocarrils de l'antic carrilet de Caldes de Montbui, una mitra i una rèplica exacta del negre de Banyoles.

Es va arribar a saber que entre totes les peces del museu n'hi havia una que tenia un valor extraordinari, incalculable, però no se sabia de quina peça es tractava. També se sabia que hi havia una sola persona que sabia què era, aquesta peça tan valuosa, però només hi havia una persona que sabés de quina persona es tractava. Per tant, qui hagués fet el propòsit d'apoderar-se d'aquesta peça tan valuosa, cosa en principi no gaire difícil, car el museu no estava pas gaire ben guardat, hauria de començar per saber qui era la persona que ho sabia. O, en tot cas, qui era la persona que sabia qui era aquesta persona.

Un vespre que el senyor Bonastre sopava a casa l'Adelaida -com a digne preludi d'una sessió amorosa- el capità Matamoros li va preguntar si sabia qui era, la persona que sabia quina era la peça tan fabulosa del museu, suposant, és clar, que no fos ell mateix, que tot podria ser. I el senyor Bonastre va dir que, certament, no era ell, que es limitava a portar la comptabilitat del museu per partida doble, i que en l'inventari totes les peces hi figuraven, a l'actiu, per un preu simbòlic d'una pesseta cada una, i que la direcció del museu, seguint el consell del marit de la secretària, que era un advocat molt prestigiós, estudiava la possibilitat d'encarregar una recerca de la peça famosa per sistemes informàtics, encara que això havia topat amb l'oposició d'una part del patronat de la Fundació de què depenia el Museu, perquè deien que era complicar-se la vida innecessàriament, car si s'arribava a aquella coneixença desitjada la feina seria a preservar contra les bandes de lladres especialitzades en aquesta matèria la peça de valor incalculable. De fet, hi va afegir el senyor Bonastre, aquella qüestió havia servit per a posar de manifestar les desavinences que hi havia en el si del patronat, on havien aconseguit d'infiltrar-se alguns elements que, de fet, no tenien cap interès pel museu i que l'única cosa que pretenien era la satisfacció de la vanitat personal o les ganes de tocar el voraviu, o qui sap si totes dues coses alhora.

Aleshores el capità va dir que si necessitaven un informàtic expert els podia recomanar el jove Sergi de les Pells, que era qui havia creat el programa informàtic dels

cent amants de la capitana Capdeferro, però l'Adelaida li va haver de recordar que s'equivocava, que en Sergi de les Pells era un dels tres titulars de la seva pròpia i modestíssima nòmina d'amants i que qui havia informatitzat la companyia de soldats del capità Capdeferro en funció d'honorar el llit de la capitana es deia Cesc dels Aiguadells. El capità es va quedar sense saber què dir i el senyor Bonastre va intervenir ràpidament per dir que tant se valia, que la direcció del Museu si de cas ja prendria la seva decisió i que ell de moment el que volia era anar al llit amb l'Adelaida.

Sembla que més endavant en Cesc dels Aiguadells va ser nomenat coronel d'Informàtica, amb gran disgust del capità Capdeferro, que la capitana Sefa va retenir un parell dels soldats que va poder conèixer gràcies al seu programa informàtic com a amants titulars, que un dels dos capitans va ingressar, com a assessor militar, a l'orde dels Barrufins, contractat per la barrufina blanca, que s'havia fet gran i que a les seves velleses tenia vel·leïtats imperatives, que la secretària es va enamorar del cal·lígraf del museu i es va separar del seu marit, el famós advocat, i que el capità Matamoros -si no era el capità Capdeferro- lluià, molt cofoi, un davantal de floretes liles que li havia regalat la seva muller. I no es va arribar a saber quina era la peça tan valuosa del museu, encara que cada dia era més visitat, a causa, especialment, de la col·lecció de papallones, d'una ampolla de la qual es va començar a dir que dins hi havia el diable, i de la rèplica del negre de Banyoles, que, en certes diades, agafa una lluïssor vivíssima a la mirada.

221 No és ben clar si la plenitud es pot mantenir d'una manera estable. Sempre sembla -però potser només ho sembla- que quan s'ha arribat realment a la plenitud s'iniciï tot seguit, fatalment, inlectublement, la davallada o la decadència.

222 El vers era coix i la rima imperfecta perquè el versaire tenia pressa: l'esperava l'estimada i no volia fer tard. Si és així, les imperfeccions esdevenen qualitats i els defectes es converteixen en virtuts.

223 No sap ningú què se'n va fer, del déu de la deu estroncada: qui diu que es va casar amb una vídua, mestressa d'una pagesia molt rica de la muntanya, qui que feia de retratista ambulant i qui que havia posat una botiga d'olis i sabons.

224 T'informen com si fos una gracieta d'allò que més et pot ferir.

225 L'ectoplasma del violinista Paganini es mostrava molt joiós i molt ufà perquè havia conquistat la Robustiana QuatreCases, que era la dona del senyor Rossend Collsacreu, un arqueòleg imaginari molt temut pels encarregats dels magatzems municipals perquè diu que els omplia de quantitats informes de pedres i capitells, trossos de làpides i lloses, columnes trencades i truncades, i coves i cistells, portadores i panistres -això és, muntanyes- de fragments de ceràmica i de terrissa. I això que l'arqueòleg era imaginari: si arriba a ser real! Però quan l'ectoplasma del violinista ho va saber, que el marit de la seva amant era imaginari, potser va trobar que la seva relació amorosa perdia interès i emoció -allò del goig inefable i irresistible de la fruita prohibida-, o qui sap si va pensar que amb un ectoplasma a la família ja n'hi havia prou, es va escapar per la porta del darrere i va abandonar la Robustiana. Sembla que després es va establir d'una manera inqüestionable el fet de l'existència real del senyor Rossend Collsacreu, marit efectiu de la senyora Robustiana QuatreCases, i que el que era imaginari era la seva condició d'arqueòleg, i l'ectoplasma hi va voler reprendre, amb la senyora, la seva antiga relació amorosa, però aquesta, naturalment, el va engegar a tocar el violí i va iniciar un idil·li apassionat amb el predicador principal d'una nova secta que difonia la doctrina que el món per ara no s'acaba, que si mai s'ha d'acabar encara ha de trigar molt i que nosaltres no ho hem de veure, ni nosaltres ni els nostres fills, ni els fills dels nostres fills. Aquesta nova relació amorosa de la senyora Robustiana QuatreCases va ser objecte de comentaris molt elogiosos, en el sentit que denotava una manca de prejudicis molt sana, considerant que ella formava part de la secta o societat secreta dels Rosa-Creu, fet provat i indiscutible. És veritat que s'havia dit que qui era membre dels Rosa-Creu era el seu marit, tal com demostraven les seves inicials, R. C., que no eren pas les d'ella, però els qui sostenien aquesta tesi no tenien en compte que el secretari de la Rosa-Creu no coneixia la reforma ortogràfica i al seu llibre registre la senyora Robustiana QuatreCases hi constava com si fos Robustiana CuatreCases. Això és el que diuen, encara que a mi, les coses com siguin, m'és igual: jo, sense la meua Montserrat, em sento cada dia més desassossegat.

226 Els testimonis de Ja ve, ja ve (no sé com t'ho diré) m'han aturat quan passava per la plaça del Diamant i m'han preguntat, sense cap mena de preàmbuls, si creia en l'existència del més enllà i de la vida eterna. Els he dit, naturalment, que si m'havien de dir alguna cosa que me la diguessin però que jo només contesto preguntes als qui tenen

carnet. Però com que insistien a voler discutir -al mig de la plaça, valga'm Déu!- la qüestió de la vida més enllà de la mort, els he dit que m'esperava la meva dona i que no em podia torbar, perquè si trigava gaire aquella era capaç d'anar-se'n amb un altre; (Quina una, aquella! hi he afegit.) i això ho han entès molt bé i ho han deixat córrer. Llàstima que no sigui veritat, que m'esperí una dona (encara que fos capaç d'anar-se'n amb un altre, si jo trigava gaire).

227 La qüestió no és que una catedral hagi de ser l'obra de moltes generacions i que, per tant, ni cal tenir pressa a acabar-la, ni la pruija de fer-ho, ni ha de causar estranyesa que s'hi superposin i barregin estils diversos -tal com ja s'ha dit tantes vegades. La catedral que Déu vol és una catedral inacabada i inacabable i en perpètua construcció. Que no s'acabi mai però que no s'hi deixi mai de treballar.

228 De segons què, malauradament, en raja encara que no n'hi hagi.

229 A la bella Antònia, que era bígama, li van retreure que, a més, feia el salt als seus marits. Però ella va dir que només a un.

230 En la construcció del gran santuari de Bibilònia -dit, també, el castell-, que feia molts segles que durava, les obres s'havien anat diversificant. La fundació creada per a la continuació i la continuïtat de les obres havia limitat la seva activitat a la gestió de les de la gran torre sud. Durant més d'un segle, les lluites internes entre diverses faccions pel control de la Fundació havien fet que la continuació de les obres es reduís a la mínima expressió, encara que no s'havien interromput mai. I alguns directius poc escrupolosos, que vivien molt bé a càrrec del pressupost de la Fundació, també havien contribuït a èpoques d'una gran lentitud.

231 Hi ha crítics molt cítrics.

232 Les tres alegres casades de la Caleta, la Delfina, la Josefina i la Serafina, feien tronar i ploure tot l'estiu. Durant la resta de l'any, a ciutat, en canvi, es captenien amb una discreció exemplar, i les seves aventures tenien lloc en el secret més rigorós, sense rastres de la gran desimboltura estival.

233 La salamandra, és grogosa amb taques negres, o negrosa amb taques grogues?

234 Per més que un s'escarrassi a dir que s'hi mirarà tant com podrà però que no pot garantir el resultat no li ho deixen dir, no li ho permeten: o l'obliguen -de fet- a garantir el resultat o a admetre que no s'hi prendrà tant d'interès com caldria.

235 En l'explicació d'un fet més o menys conflictiu, objectiva, clara i coherent, sortir proclamant el que un hauria fet no és sinó desviar la conversa, passar de la realitat a la hipòtesi –terreny en el qual, certament, molts es troben més còmodes.

236 La fugida de la reina Martina amb el marquès de Trosdapà -Gilbert Jacob de Trosdapà del Raset- va deixar inconsolable el bon rei Dagobert, per a qui al món no hi havia cap més dona que la seva reina, que l'opulenta Martina. Però es veu que sí que no hi ha res que sigui etern. El bon rei Dagobert va conèixer la seductora Montserrat Sobirana Casadedalt, que era la muller del secretari segon de la Sagrada Congregació de l'Esperança, i es van enamorar. I van decidir d'unir les seves vides. Però el bon rei Dagobert va pensar que potser el pap de Rom, que en aquestes qüestions era més puntillós que Déu, hi posaria inconvenients, perquè al capdavant tots dos ja eren casats i els seus matrimonis no havien estat dissolts. Aleshores, com que hi havia dos paps de Roms, perquè l'elecció del primer no havia estat vàlida i se n'havia fet una altra, i tots els monarques i prínceps sobirans tenien feina a dir a quin dels dos paps retien obediència, el bon rei Dagobert va tenir una pensada genial: va fer saber que considerava que l'existència de dos paps era bona i desitjable, que un sol pap no podia estar per tot i vetllar pel bon regiment espiritual de tots els reialmes de la fe, i que si se'ls repartien entre dos tothom en sortiria beneficiat. I tots dos paps hi van caure de quatre grapes. Van protestar indignats contra aquella proposta que consideraven herètica i inacceptable, que anava contra les essències fonamentals de la institució papal, i van demanar al rei que la retirés, sense pensar a retreure-li la seva unió anticanònica amb la bellíssima i fascinant Montserrat Sobirana Casadedalt.

237 No s'ha de confondre el gregorià -el noble i corprenedor gregorià- amb les monòtones lletanies.

238 Davant la insistència de les peticions perquè accedim a allò que pretenen acabem donem la nostra conformitat, condicionada, però, a un acord previ sobre els detalls. I tot seguit comença la primera batalla, per evitar que la concreció dels detalls sigui posterior a la nostra conformitat. L'única cosa que volien és la nostra conformitat, els detalls ja els discutirem després, amb temps, que discutiran emparats en el xantatge moral de la paraula donada.

239 Hi havia un temps en què molts joves ballaven fent anar amunt i avall els braços amb les mans agafades: el braç esquerre del ballador i el dret de la balladora. Es deia que feien el sulfat, perquè feien un moviment anàleg al que es feia quan ensulfataven la vinya -quan feien el sulfat-, car amb el braç esquerre s'havia d'anar bombant la manxa de la sulfadora.

240 En Tell dels Renecs tenia un ull de vidre, encara que qui no ho sabia no ho notava. El que no sabia ningú, però, és que en aquell ull de vidre hi havia un món paral·lel.

241 Avui (4.XI.93), malgrat els meus intents, no he vist la meua enamorada. Però, si més no, he treballat amb profit. Val més això que res.

242 El pare Prudenci Llasticòrum va posar en circulació el concepte de marit de segona. No se sap prou bé si l'aplicava als marits de les seves amants o bé a ell mateix. L'Antònia, per exemple, li confessava que quan feia l'amor amb el seu marit li feia l'efecte que li posava banyes a ell -al pare Prudenci-, cosa que li produïa sentiments contradictoris. Però quan va ser nomenat inquisidor general, va procurar que s'oblidessin aquelles vel·leïtats conceptuals que més aviat el comprometien. Ara, quan li van suggerir de cremar l'Antònia, perquè deien que era bruixa -fet inqüestionable- s'hi va negar, dient que hi ha bruixes i bruixes.

243 Hi havia una gran rivalitat entre en Taladic Talacrec, pallasso intergalàctic, i en Mastic del Màstic, pallasso econòmic. En Taladic Talacrec era també músic. Tocava el violí, però a l'inrevés: feia servir l'arquet com si fos el violí, i el violí com si fos l'arquet. Tenia tres amants: una mulata, que era professora diplomada de Vodó, la majordona de mossèn Ignasi, que es deia Salvadora, i era més aviat boterudeta, però molt castissa, i una cantant d'òpera grossa com un bocoi, que es deia Clementina

Matalapera. En Mastic del Màstic era, a més de pallasso, ventríloc, i era l'amant de la senyora Diana de Vilallobent, muller del senyor Iu Tancalaporta, ministre de Justícia. S'havia comentat que si bé la designació de pallasso intergalàctic era molt clara, en canvi no se sabia què volia dir pallasso econòmic. S'aventuraven diverses hipòtesis, però al capdavant sembla que la designació autèntica era pallasso ecumènic, però l'inquisidor general s'havia oposat a l'ús d'aquest mot aplicat a coses profanes.

244 L'enyorança i el record –l'elegia- no ens priven pas de viure, de continuar vivint o de tornar a viure. La vida –normalment, amb la nostra col·laboració imprescindible- ens ofereix, encara, episodis intensos i rics, satisfactoris, amb posterioritat als moments dominats per l'elegia, per l'enyorança del passat. Fatalment, però, arriba un moment -sovint gairebé impensadament- en què aquestes vivències posteriors esdevenen també objecte del record i matèria d'enyorança -d'elegia.

245 Enyorat de la meva dama –no diré el seu nom-, amb unes ganes irreprimibles de veure-la, d'estar al seu costat, vaig contractar els serveis del saurí més acreditat de tota la rodalia -gairebé de tota la comarca. Li vaig portar una fotografia de la meva dama. El saurí -era un saurí de pèndol- va mirar detingudament la fotografia, es va concentrar mentalment, va subjectar el cap del fil del pèndol amb el dit gros i l'índex de la mà dreta, que mantenia en una immobilitat absoluta, i, al cap de no gaire estona, el pèndol va començar a oscil·lar d'una manera ostensible i decidida. I seguint aquelles oscil·lacions vam anar a parar on, efectivament -en dono fe-, hi havia la meva dama... al costat del seu marit. Vaig haver de pagar igualment els honoraris -per cert, molt elevats- del saurí, perquè ell ja havia complert.

246 No seria pas gens estrany que les vaques, elles mateixes, preferissin els períodes de vaques magres als períodes de vaques grasses.

247 Havia de dissimular la meva relació amb la Josefina davant la Serafina, l'Angelina i la Isabel, i la meva relació amb la Clementina davant la Florentina, la Balbina i la Raquel. Però a vegades m'equivocava -sense voler, com ja es pot comprendre- i dissimulava les meves relacions amb la Josefina davant la Florentina, la Balbina i la Raquel, i les meves relacions amb la Clementina davant la Serafina, l'Angelina i la Isabel. Em miraven amb una cara! (Com volent dir: De què te les heus?)

248 Hi ha moltes coses que són malaurades sense que hi puguem fer res. Però, si en parlem, diguem-les tal com són.

249 Aquell energumen anava armat amb un ganivetot que feia molt d'efecte -molt de mal efecte, si hem de dir la veritat-, i em va dir que havia arribat l'hora de penedir-me d'empaitar-li la dona. Jo prou que li volia dir que no sabia de què em parlava, que no el coneixia de res, i que jo no havia empaitat mai la dona de ningú, però l'home no semblava pas disposat a escoltar raons, per què vaig optar per saltar per una finestra -devíem ser en una planta baixa- i arrencar a córrer, perseguit per aquell foll furiós. Vaig aconseguir desorientar-lo i vaig entrar en un bar a prendre una bona copa de conyac. Mentre me'l bevia, assegut en un seient molt còmode, vaig començar a reflexionar sobre aquella aventura tan estranya. Qui era aquell home que se'm presentava com un marit ofès, disposat a venjar-se d'un ultratge al seu honor? Havent-hi pensat detingudament, i tenint en compte certs indicis, vaig arribar a una conclusió: allí hi havia una interferència estranya, que s'havia produït aneu a saber per què, amb una existència o reencarnació meva anterior. La cosa era més clara que l'aigua. Satisfet del descobriment, me'n vaig anar cap a casa. Jo visc sol, i em va estranyar sentir unes veus a la saleta. Hi vaig entrar i vaig veure que, asseguda al sofà, hi havia una dona més aviat jove, molt maca, que no sé qui era, amb un individu una mica més gran que ella, que tampoc no sé qui era, que l'abraçava i li feia petons apassionadament. Em vaig quedar que si em punxen no em treuen sang. Quan em van veure, tots dos van fer un bot, i la dona va córrer cap a mi i, amb uns grans escarafalls em va començar a demanar perdó, a dir-me que no pensés malament i que tot allò no era sinó un mal moment. I aquell homenet, després d'haver barbotejat unes quantes excuses, va dir que li semblava que era millor que se n'anés i, efectivament, se'n va anar, i em va deixar amb aquella dona que no parava de fer-me carícies demanant-me que la perdonés.

-Una altra interferència d'una existència anterior -vaig pensar.

I em vaig dir a mi mateix que si bé jo feia un paper més lluit en el primer cas que no pas en el segon, al capdavant, si només em tocava viure -o reviure, aneu a saber, el desenllaç, m'estimo, clarament, el segon cas que no el primer. Les coses com siguin.

250 S'hi corre molt aviat, a obrir parèntesis. Però abans d'obrir un parèntesi s'ha d'anar molt amb compte, perquè sempre hi ha el perill que després no es tanqui.

251 N'hi ha que exposen la causa del que un acaba d'afirmar com si aquesta causa invalidés l'afirmació. Sembla com si per a molts, la coneixença de la causa lògica d'un fet lamentable anul·li el dol que sentim per aquest fet.

252 Qui vol saber el que no ha de saber, que no es mogui del carrer.

253 Tot es pot millorar.

254 Qui té set beu a galet i a raig d'ampolla.

255 Qui corre massa, trepitja i ensopega.

256 Qui et vol ensarronar no et deixa parlar.

257 Els mals del cos són nocius a l'esperit.

258 Els mots són còmplices i solidaris els uns dels altres.

259 Els aforismes poden prescindir de la fe notarial.

260 Segons la versió oficial de la creació del món tots tindríem l'origen en una sèrie de relacions incestuoses i cal atribuir a la bona natura dels primers pares que la humanitat no hagi patit, des d'antic, dels efectes nocius de l'endogàmia. Però és ben probable, i és de suposar que els entesos en biologia genètica hi estiguin d'acord, que en els orígens de la humanitat hi hagués una aportació de sang -com se sol dir- fins ara no considerada. En primer lloc, la de Lilith, com assegurin algunes cròniques dignes de crèdit, va ser la primera muller d'Adam, el qual la va repudiar perquè la trobava massa fosca -Adam ja devia tenir, segurament, idees racistes-, i que és ben probable que deixés descendència: qui sap si del mateix Adam o potser d'Abel o de Caín. Després cal recordar l'arribada d'una nau extraterrestre, vinguda d'un planeta llunyà, pilotada per dos joves oficials de qui no ha quedat el nom. Se sap, només, que un d'ells, que era tinent, era membre de la Societat d'Onomàstica, i a ell es deu la toponímia del Paradís Terrenal, que va recollir amb un mètode científic rigorosíssim -bé que en còpies tardanes del seu recull aquest

apareix augmentat amb nombrosos topònims apòcrifs, per sort, clarament identificables. Segons algunes versions, mentre el tinent es dedicava a la recerca toponímica, el seu company, que era capità, tenia relacions íntimes amb Eva, encara que certes versions asseguruen que va ser l'onomàstic, que es veu que tenia temps per a tot, qui va intimar amb Eva fins al punt més alt. I encara n'hi ha que asseguruen que Eva, que devia ser un doll inexhaurible de desig amorós, va concedir els seus favors als dos astronautes, els quals, d'altra banda, després de tant de temps, sempre voltant per les estrelles, sense tenir contacte amb cap dona, devien donar molt de si. En tot cas, es pot considerar un fet segur l'existència de descendents d'Eva i un o altre dels tripulants de la nau espacial. Per tant, amb la intervenció de Lilith i dels astronautes, les combinacions possibles, segons les lleis matemàtiques, de les parelles de la segona generació són prou diverses per a excloure l'incest total -de noranta graus. I, doncs, és possible que, en el pitjor dels casos, s'arribés només a un semiincest. I, així, la cosa ja canvia molt.

261 Qui no vulgui pols que no vagi a l'era -sobretot al juliol.

262 El llenguatge groller i vulgar, en què sovint es complauen tant el seu marit com el gros, talment com presumint d'una ingènua capacitat de transgressió, no li agrada gens, més aviat la molesta. I deu tenir per cert que, de mi, no haurà de témer cap d'aquests atacs a la seva fina sensibilitat.

263 Si l'A. li parlava del bon record que tenia de Bolonya, la referència bé li devia desvetllar els seus, de records, íntims i plaents.

264 Com més solemne és la diada més se n'espera, més sembla que tot hagi de ser poc o de poca qualitat. Al capdavant, però, amb més poc un s'ha de conformar, davant l'amenaça imminent de la buidor total i desoladora.

265 Malgrat el desprestigi actual de la poesia, amb un poema -recitat o compost- encara es pot seduir una dona.

266 Hi ha qui, en la controvèrsia, creu que té l'argument decisiu, concloent, i que, per tant, demana ser escoltat: que l'escoltin i tothom quedarà convençut. Però hi ha qui ha decidit que, d'aquella qüestió, no en vol sentir parlar més.

267 Malaguanyades obres mestres pictòriques de sostres, voltes i cúpules: la gent no té ganes de desnucar-se contemplant-les.

268 El temps -ja se sap- passa inaturable, sense pausa ni repòs. I per poc que es badi, el carnet de notes queda tot seguit endarrerit.

269 Al gros li semblava una gràcia genial insinuar al jurisconsult que jo estic enamorat de la seva dona. Ella devia experimentar sentiments contradictoris.

270 Al costat de la sal de la vida també hi ha -i no és pas gens menyspreable- el sucre de la vida.

271 Sembla un fet demostrat -malgrat que els capsigranyites han aconseguit, amb les seves pressions, que el pap de Rom declari que és una heretgia perniciosa- que un reduït nombre de mortals, en lloc d'àngel de la guarda tenen àngela de la guarda. Els ulamites afirmen que els qui tenen àngela de la guarda, en lloc d'àngel, són uns desangelats, homes sense suc ni bruc, sense qualitats, que no aconsegueixen d'obtenir cap mena de ressò en el cor femení. En canvi, els cigronites afirmen el contrari: els qui tenen la sort de tenir àngela de la guarda són uns galants irresistibles, capaços de seduir una dama amb una sola mirada. D'altra banda, no hi ha ningú que digui res, com si es tractés d'un tema absolutament desproveït d'interès, de les dones que tenen àngela de la guarda. De fet, com és ben sabut, són diverses les escoles que neguen que les dones també tinguin, com els homes, àngel de la guarda -ni àngel ni àngela. Els qui defensen aquesta doctrina amb més apassionament són sens dubte -un altre cop- els ulamites. En canvi, els suixinites, encara que en el seu fur intens deuen compartir la mateixa idea, eviten de pronunciar-se clarament i, quan es tracta d'aquesta gestió, subtilitzen i fan autèntiques filigranes, obres mestres de la digressió i el circumloqui, amb tota una teoria de distincions i de consideracions marginals, sense, però, que arribin mai a definir-se categòricament.

272 El dimoni Baf de Sofre va saber que l'esperit de vi li rondava la dona i, rabiüt, tenia ganes de fer sang. Però quan va saber que, en realitat, el galant rondaller era

l'esperit de l'esperit de vi, va pensar que valia més fer els ulls grossos. Al capdavant, es devia dir, ja duia banyes de naixença.

273 Hi havia un barret -un barret d'ales molt amples- que feia tornar invisible qui se'l posava. Sembla un fet provat i indiscutible. Però, això també és inqüestionable, no pas tothom, sinó solament certes persones. Va costar molt de trobar la norma de distribució correcta. Finalment es va aconseguir, amb el mètode estadístic-comparatiu utilitzat amb una gran massa d'exemples o casos individuals: el barret només feia tornar invisible -si se'l posava- qui havia nascut sota el signe de Gèminis o dels Bessons o en primer divendres de mes. Excloent-ne, però, tots aquells en qui es donaven totes dues circumstàncies, tret dels casos en què el primer divendres del mes en què havia nascut l'interessat queia també en el primer dia del mes.

274 El profeta s'irritava profundament perquè el pobre titella feia servir el mateix llenguatge que ell, però amb motivacions totalment diferents: ell, el profeta, usava contínuament de frases de doble sentit, ambigües, misterioses i volgudament obscures, perquè tothom hi entengués el que volgués, o el que pogués, i ell no quedés mai en entredit. El titella, en canvi, volia practicar un humor surrealista, feia els jocs de paraules més desballestats, deia les coses a l'inrevés perquè fessin més gràcia i el resultat era idèntic, cosa que feia que al profeta, cellajunt i malmirrés, se li cremessin les sangs.

275 De fet, durant la nostra absència, es produeixen menys coses de les que ens imaginem que s'han d'haver produït.

276 Any nou, vida nova. Però no cal que sigui de seguida: la cosa pot esperar perfectament.

277 Qui pot passar pel pont no passa el riu a gual.

278 Les dames d'honor llegiran el poema i, sense saber-ho, el nom de la reina.

279 A Amílcar Barca, que era un home d'acció, tant li era que li ortografiessin el nom amb h (Hamílcar) com sense (Amílcar). Però es posava una mica nerviós quan veia que

els escriptors, els amanuenses, els funcionaris i els oficials de despatx discutien a propòsit d'aquesta discrepància ortogràfica. Un dia ho va comentar amb un gran erudit, un home molt savi que es deia Josep Maria de Casacuberta. Aquest li va dir que no calia que s'hi amoïnés gaire, i li va explicar que en la fixació gràfica dels noms propis intervenien factors molt diversos -lògics, semàntics, etimològics, tradicionals... - i que era, per tant, natural que es produïssin aquelles discrepàncies. Ell mateix, li va aclarir, duia un nom que, pròpiament, s'hauria hagut d'escriure Casacoberta, però una llarga tradició familiar havia consagrat la forma Casacuberta i ell l'havia assumida sense donar-hi més voltes. Amílcar Barca va agrair molt l'explicació, tan raonada, de l'erudit i es van fer molt amics. Un dia va saber que el senyor Casacuberta era el fundador de Barcino. El militar cartaginès no se'n sabia avenir. I pensar que durant tant de temps l'havien atribuïda a ell mateix, aquesta fundació, en què no havia tingut cap part, i que, tip, al capdavant, de desmentir-ho públicament, se n'havia cansat i havia optat per deixar dir. I ara resultava que el fundador era aquell bon senyor d'aspecte humil i senzill, tan afable i desproveït de pretensions, de qui algú no hauria donat ni cinc cèntims! I el general Barca va sentir encara més amistat i apreciació envers el seu erudit amic.

280 N'hi ha que diuen que la gran fal·lera de jugar a la loteria és un signe de misèria. No és ben així. Exactament, és un signe de misèria espiritual.

281 Alguns, assenyadament, no volen opinar abans d'haver obtingut la informació suficient: ho volen fer amb coneixement de causa. Però, sovint, els seus interlocutors no s'hi conformen i els pressionen irresistiblement perquè anticipin una opinió.

282 Volia entrar a casa però no portava la clau.

Volia anar a la font de la Teula però no sabia el camí.

Aleshores vaig descobrir aquell poeta. Fins aleshores havia ignorat la seva existència (o ...n'havia ignorat l'existència).

El substantiu *existència* té, evidentment, un valor conceptual, abstracte genèric, que no admet, com clau o camí, que l'existència d'una persona es resolgui, el·lípticament, en l'existència.

En determinats polisíl·labs es marca la síl·laba forta escrivint un accent... (Fabra, pàg. 3)

283 N'hi ha que necessiten llegir el diari en companyia, a fi de poder comunicar a algú la notícia o el comentari que els sembla particularment sucós i compartir, així, el goig que els ha produït la seva lectura.

284 Es va promulgar una nova llei que no considerava punible i objecte de persecució judicial el lliure ús de títols estrictament nobiliaris, a diferència dels títols acadèmics, de càrrecs públics, de la graduació militar, etc. i sempre, és clar, que no es tractés d'un títol ja existent. Així, tothom era lliure de dir-se ell mateix comte de Saladric de les Eres o baró de Valldcingles de Dalt. No cal dir que aquesta nova llei va ser acollida per alguns amb una gran indignació.

285 En un món de metamòrfics l'immutable és el rei.

286 Al costat d'aquelles coses que són motiu de desil·lusió, perquè les esperàvem amb un goig que no s'ha confirmat o realitzat en el moment en què les hem pogut atènyer, hi ha aquelles que veiem venir amb un desinterès total, fins i tot amb una certa animadversió, però que, al capdavant, ens produeixen una satisfacció totalment inesperada.

287 Pambinassa o Panvinassa era el déu de la petita vall del Secanell, encara que també era venerat a la veïna ribera dels Salzes, a la capçalera de les valls dels Verns Ancestrals, del Rigordanell i del Flumerol, als dalts de la Cau i als minúsculs territoris de la Farga, la Sala, el Palau, la coma Mitjana, els Arcs i el Malnom. El dia del solstici d'estiu, la gent de totes aquestes contrades s'aplegaven al santuari de les Lloses, on se celebrava, amb una gran animació, la festa anual del déu, i li feien ofrenes més que generoses, especialment tenint en compte que la majoria d'ells no nedaven precisament en l'opulència. Però ho feien de bon cor, perquè sabien que Pambinassa corresponia. Gràcies a la seva tutela eficaç i diligent, tot aquell territori es veia lliure de la legió de dimonis que abans l'infestaven, i dels esbarts d'ectoplasmes impertinents i d'esperits malignes que, si se'ls deixava fer, es complaïen a turmentar la bona gent i a causar-los tota mena de molèsties i de destrets. Així mateix, el déu, en la mesura que podia, eliminava els mals gams, tant de les persones com de plantes i animals i, encara, en un grau molt alt, preservava el país dels estralls de la natura, com les pedregades, els eixuts i els aiguats assoladors.

Però va passar que un grup de teòlegs suixinites que havien estat expulsats de la congregació a causa de les seves idees heterodoxes es van establir al santuari de les Lloses i hi van fundar una comunitat. I van decidir muntar una campanya de promoció de Pambinassa o Panvinassa, a fi de sostreure'l del seu localisme i donar-li una dimensió universal. Això va originar un doll de literatura especulativa i teològica que fluïa incessantment, que es proposava la glorificació i l'exalçament a ultrança del déu. En aquests textos exegètics, es deia que el Pambinassa o Panvinassa s'havia d'identificar -d'alguna manera, deien- amb els grans déus Tibamassa, venerat en més de cent santuaris, Passapassa, que era objecte d'una veneració multitudinària i bigarrada al gran santuari dels Tres Llamps, i, encara, Matalassa, objecte de culte per part de nombroses comunitats de mercaders, mariners, artífexs i artesans, comerciants, terratinents, homes de lleis i de lletres i per diverses congregacions espirituals que havien bastit una teologia espessa i intrincada a propòsit d'ell. Els teòlegs suixinites de les Lloses propugnaven que Pambinassa era de natura sincrètica, que condensava les essències principals i fonamentals de Tibamassa, Passapassa i Matalassa, els quals no serien sinó manifestacions parcials i circumstancials de Pambinassa, encara que això va originar dos corrents de pensament diferents: la dels unicistes, amb el reverend Papamarnella com a capdavanter, que afirmaven que Tibamassa, Passapass i Matalassa participaven, d'una manera o d'una altra, de l'essència de Pambinassa, i la dels diferencialistes, que negaven aquesta essència i establien una clara preeminència de Pambinassa respecte a Tibamassa, Passapassa i Matalassa, els quals no serien sinó déus semimenors, subordinats a la natura divina superior de Pambinassa, de la qual no participaven sinó per delegació. El lideratge dels diferencialistes se'l disputaven -asprament- el reverend Gargamolla i el doctor Sucalluma. Els unicistes propugnaven per al nom del déu la forma Panvinassa, que contenia en el seu inici la forma *pan*, indicadora de la seva totalitat. En canvi, els diferencialistes advocaven per la forma Pambinassa, que contenia l'element *ambi*, indicador de la seva dualitat, formada, d'una banda, pel mateix Pambinassa, i de l'altra per la trinitat subordinada de Tibamassa, Passapassa i Matalassa. Caldria fer esment, encara, dels pambvinites, que reivindicaven per al nom del déu la forma Pambvinassa, ja que consideraven que en el déu es concentraven les substàncies o essències emblemàtiques -i, hi afegien els qui les deixaven anar sense engaltar, mítiques i carismàtiques- del pa i del vi, l'aliment i la beguda principals, primordials i fonamentals. Els diferencialistes s'havien dividit en tres grups principals: els ortodoxos, amb el reverend Pupafera com a capdavanter indiscutible, els

essencialistes, que seguien les directrius del savi Cucamulla, i els renovats, amb un lideratge compartit pel doctor Tutapalla i el mestre Mumamella, el qual, aquest darrer, si bé en el pla intel·lectual i especulatiu era el menys qualificat -el títol de mestre se l'hauria atribuït ell mateix-, en l'ordre pràctic era el qui s'havia situat en una posició més encimbellada, car havia constituït la Societat Seglar del Pa i del Vi, de la qual era president, preposat i consiliari, i l'Associació de Laics del Blat i la Vinya, de la qual era gran canceller, prior i secretari general, cosa que li donava un passament envejable i una gran influència social.

El déu Pambinassa (o Panvinassa, tant se val), al principi s'havia interessat molt en les especulacions teològiques dels suixinites dissidents de les Lloses, però se'n va cansar aviat: els trobava casuístics, logamàquics i bizantins, i, en definitiva, una mica tocats del bolet. Per tant, més aviat se'n va desentendre, i s'estimava més de voltar per dalt les carenes de l'alta capçalera del Secanell, procurant que la seva ombra benigna i protectora planés sobre les brunes masies, i seguir el curs dels rierols i les rieres, vigilant que ragessin incessantment però sense sortir de mare. De tant en tant feia estada en algun mas o algun veïnat dels més apartats, a fer una mica de companyia a una vídua de bon veure o a alguna casadeta que el marit deixava sola més del compte. La seva presència sempre era molt ben rebuda i, d'altra banda, ell també tenia necessitat, ara i adés, d'una mica de companyia.

288 Potser la millor hora de les ciutats, especialment d'aquelles que visitem i de les quals volem -pretensió qui sap si exagerada- conèixer l'esperit, el misteri, és la primera hora del matí, quan comença a clarejar i la vila es desperta, i la gent surt de casa i obren les botigues i els venedors fan la parada. Si és un dia de cada dia, al costat de l'animació relativa que podem observar al voltant de l'església, o potser fins i tot de la catedral, hi entrem i no hi ha ningú, o gairebé ningú -alguna vella beata o el sagristà. Al vespre, l'animació pot ser excessiva i fins i tot molesta. Sembla com si tothom hagi sortit al carrer, com si fos el gran moment del dia de la població, però aquesta animació sol tenir un aire banal, estàndard. L'hora pitjor, sens dubte, és la del dia de festa al migdia, a l'hora de dinar, quan hi ha moments en que els carrers són deserts, buits del tot, talment com si es tractés d'una ciutat abandonada. És una buidor diferent, de la dels carrers, a la nit, quan ja tothom se n'ha anat a dormir, o d'aquells carrerons solitaris, d'aquelles placetes o d'aquells racons amagats, que ens trobem de sobte després d'haver abandonat el carrer gran o la plaça de la vila, on l'animació ha arribat al seu punt més alt.

289 La reina Helena es va escapar amb el duc Robert de París (i de Castellamorós), que era l'hoste del seu marit, i que la va seduir amb mirades apassionadíssimes, de foc encès, i inculcant-li subtilment la idea que no havia obtingut l'amor que una dona tan excelsa com ella es mereixia. I se la va endur al seu castell, on no va ser gaire ben rebut per la duquessa Constança, la seva madrastra, que li va retreure que havia actuat irreflexivament i que la seva manera de fer tan expeditiva havia d'originar conseqüències molt greus i podia costar car a tots plegats. Però sembla que el rei Manelé, el marit de la bella Helena, quan la seva dona va fugir amb el duc (que, d'ençà d'aquella feta, va adoptar com a divisa del seu escut la frase "Sóc el duc i me l'enduc"), es va sentir més aviat descansat, perquè estava enamorat d'una esclava mora que es deia Mandònia i va pensar que aquella era l'ocasió de poder-s'hi casar. El rei, doncs, va fer tramitar el seu divorci però el consell d'estat, en que els ulamites i els suixinites tenien una influència decisiva, s'hi va oposar. La bella Mandònia va seduir, en successives nits d'amor delirant, el portaveu del grup suixinita i el president del consell, que era el príncep Innocenci de la Palma, el qual, a més de tenir vot preferent, solia comptar amb el vot incondicional de les prioresses que formaven part del consell, i en una sessió molt moguda es va decidir aprovar el divorci del rei, que així es va poder casar amb la bella Mandònia.

Un cop proclamada reina, Mandònia, sense gaires contemplacions, va eliminar tots els ulamites del consell d'estat, i els va substituir pel seu secretari, el mestre Hildreband Comodiràs, el seu suposat àngel de la guarda, que era un adolescent que es deia Nataniel Delamel, els seus dos consellers privats, que eren el doctor Angel Sobirà i el coronel de sagitaris Dalmau del Mautemps, el cap del seu esbart d'endevinadors, que era el savi Llätzer de les Llànties, i, encara, el marit de la seva primera donzella, un bordegàs que es deia Salacou Salabeu i que era un inútil total, però per a qui la seva dona, la gentil i ufana Estefania del Remei, li demanava un càrrec o ocupació. Ja amb tots aquests homes seus al consell, i comptant, a més, amb la voluntat del portaveu del grup suixinata, el reverend Malaquies Delatela, i del mateix president, el príncep Innocenci de la Palma, la reina Mandònia es va assegurar el control d'aquell importantíssim òrgan de govern, cosa que afegida a l'enartament del rei, que només feia pel que ella deia, va poder intervenir d'una manera decisiva, sense que la gosés contradir ningú, en el regiment de la cosa pública. I a partir d'aleshores, per tant, tothom es va avesar, de bon grat o de mal grat, a adreçar-se directament a la reina per a la

solució de qualsevol afer de govern. Els suixinites, bé que descontents, callaven. esperaven temps millor i feien la gara-gara a la reina, i els ulamites remugaven i rondinaven, però no gosaven anar més enllà per por de la severitat reial. I el rei Manelé, talment com embruixat per la reina, era feliç i deixava fer.

Pel que fa a la reina Helena i el duc de París, la cosa va acabar malament. Quan Helena va saber l'ascensió de la seva successora en el tàlem del rei Manelé, va tenir un atac de ràbia i de gelosia que la va obligar a cridar el facultatiu, tant més que ella havia entrat en conflicte amb la duquessa mare, la madrastra del duc, que era molt imperativa i amiga de ficar-se en tot. I el pobre duc, enmig de les dues dones, aviat es va adonar que, efectivament, s'havia equivocat de mig a mig. Sort que la història es va repetir: la duquessa Helena es va enamorar d'un personatge curiosíssim, el baró de Tocamés, que era el capità de guàrdies jurats, amic de la tabola i del bon vi, i, havent-lo seduït, va fugir amb ell i va abandonar el duc de París. I aquest, davant la repetició de la història, va pensar que era assenyat imitar la manera de fer del rei Manelé. Acceptar els fets i buscar una altra dona. Però la seva madrastra, la duquessa Constança, tement que també en aquest capítol la història no es repetís i que el duc caigués en mans d'una dona com la reina Mandònia, que feia ballar el marit com si fos una baldufa, es va preocupar ella mateix de buscar-li dona i va fer que es casés amb una nebodeta seva que es deia Rosaura del Lliriblaui, una rosseta que no tenia sinó molta casera i que va decidir d'ajustar-se en tot als designis de la seva tia, amb què es va acabar l'infern de renyines que fins aleshores havia estat la cort del duc de París. I aquest, bé que no deixava d'enyorar la bella Helena, incomparablement més atractiva que Rosaura, va pensar que en aquest món no es pot tenir tot, i va decidir fer bondat i bona lletra, en companyia de la seva Rosaura, que era, això sí, dolça i complaent, i procurant contemporitzar amb la madrastra, l'enèrgica i imperativa duquessa Constança.

290 Tothom creia que l'espantall era un punt de referència per a la localització del tresor amagat, que es devia trobar enterrat a un cert nombre de passes de distància en una direcció determinada. Amb l'esperança de tenir coneixement, un dia o altre, d'aquestes coordenades, tothom el respectava i no l'hauria gosat tocar ningú. Però, en realitat, l'espantall no era sinó el pobre masover de Can Sala, que havia estat encantat per la seva dona, la bella Severiana, que era molt bruixa, perquè el seu marit li feia unes escenes de gelosia increïbles -no pas sense motiu, s'ha de dir tot.

291 Si la son et venç, ella se n'anirà amb un altre.

292 Tant per tant, val més entrar al laberint que no pas caure a l'avenc insondable.

293 Es veu que hi havia un triangle que tenia quatre angles: el fet és tan absurd com inqüestionable, tan sorprenent com cert. No se sap quina era la suma dels quatre angles, però es considera fora de dubte que n'hi havia un d'agut, un d'obtús i dos de rectes -o, si més no, molt ben avinguts, que és el que importa.

294 És inútil intentar fer parlar bé qui parla malament: si parla, parlarà sempre malament. Per tant, el que s'ha de procurar és que calli.

295 En Toti de les Culleres era un marit gelosíssim. Tenia fama de moro. Era capaç d'arribar a la violència física, de barallar-se amb qui fos, si se li mirava massa la dona. (Ja no cal parlar del que hauria fet si algú hagués gosat anar una mica més enllà.) Però el cas és que la seva dona no era gens atractiva -era més aviat lletja, si hem de parlar clar- i no se la mirava ningú.

296 Ara ja no hi ha res a fer, contra el gregarisme. El seu triomf és definitiu, total, categòric. Només queda la salvació individual.

297 A causa d'una confusió, el rei de la Boira va ser acusat formalment d'intrusisme, de detecció il·lícita i d'afany de protagonisme desmesurat. Però aquests càrrecs -amb raó o sense- eren, en tot cas, imputables al rei dels Núvols. I el rei de la Boira va aclarir que ell i el rei dels Núvols no tenien res a veure: eren molt amics, això sí, sempre se saludaven i es tenien un respecte mutu, però cadascú a casa seva i només responia per ell mateix.

298 N'hi ha que volen que els informis no dels que saps sinó del que no saps.

299 En Cesc dels Agudells, aprofitant un viatge que va fer per la conca del Du, va anar a consultar un famós endeví de l'escola Vo, que tenia la consulta a la cova del santuari de Di. En Cesc dels Agudells, després d'haver-se informat de com s'hi anava i de per qui havia de demanar, un bon dia s'hi va presentar tot decidit. En realitat no era una

cova sinó una simple casa de maons i de fusta. I no semblava pas que per allí prop hi hagués res que s'assemblés a un santuari. (Després va saber que la designació de santuari era metafòrica: tot aquell sector de la conca del Du era territori sagrat, amb trets, o reminiscències, o contactes, o relacions, sobrenaturals. I la designació de cova era simbòlica: en aquell indret era on els coneixements esotèrics o soterrats sortien a la llum del dia, talment com qui surt d'una cavitat subterrània.) Va demanar pel gran Didú-Vovó, el qual va aparèixer tot seguit disposat a atendre'l. Didú-Vovó va preguntar a en Cesc dels Agudells com es deia, l'edat que tenia, el lloc on havia nascut, quina feina feia i l'estat civil. I li va demanar cent dòlars. I quan els hi va haver donat, li va dir si volia nota. La nota consistia a donar més detalls de la pròpia persona (si tenia un amant, si sabia llegir, si sabia tocar la flauta, etc.,) i deu dòlars més per cada detall. Com més detalls i més dòlars més s'afinava l'endevinació. En Cesc va dir que no, que no calia nota. I Didú-Vovó va dir que passava la informació al mestre Taniqui-Tanoqui, perquè hi comencés a pensar, i que tornés al cap d'un parell de dies. Però quan hi va tornar li van dir que el mestre havia tingut una empatx i que no l'havia pogut pensar. I el gran Didú-Vovó va insistir, recalcant-ho que hi havia pensat, però no l'havia pogut pensar. Però per no fer-lo tornar una altra vegada, van dir que ho preguntarien a la serp Gongaguna. Va ser el mateix Didú-Vovó qui va interpretar els lleus xiulets de la serp: li va dir que es casaria aviat, que plouria sobre mullat, que no es fiés gens del gat, que fugís del lila i del morat, que seria promogut a una alta dignitat, i que potser patiria alguna calamitat. I la de la seva enamorada, què? La serp es veu que no en sabia res, cosa que hem de respectar perquè ja sabem que no es pot tenir tot.

300 Amb molta sort avui potser veuré com plou, com surt el sol, com lluu la mar i com somriu la Montserrat.

301 En Tomàs-Amadeu Llopart, transformista metafísic pretesament inquietant, es deleix en secret, sense voler-ho confessar però intensament, per assistir a la revetlla de Sant Joan del terrat de casa la Mariona. Però no l'han convidat i se n'ha hagut d'anar a tocar la flauta dolça màgica -més dolça que màgica-, per la fageda del rei, la pineda del bisbe i l'obaga dels poetes enamorats.

302 L'espectre anticipat d'un estrenu guerrer celta no ha resistit la temptació d'embadalir-se en la contemplació de la dansa de les filagarses de la boira entre la gran

fageda i ha arribat a la batalla a misses dites. Els més valents havien mort en el combat, els enemics havien fugit costes avall i els supervivents victoriosos celebraven la victòria amb grans libacions de cervesa rossejant. Els druides severíssims han fulminat l'espectre retardatari amb els seus anatemes, però les bruïdesses liberals i generoses, l'han acollit amb pretextos maternals i l'han consolat amorosament per l'amargor del seu retard.

303 Una bruixa de Vallgorguina que es diu Angelina dels Verns, molt coneguda per les seves idees feministes extremes, ha presentat una denúncia al Tribunal Constitucional de la Inquisició contra la Societat Independent d'Animisme perquè, en la seva última assemblea plenària ha decidit de ratificar els articles 3.519 i 3.814 (apartat E, epígraf quart) que hi prohibeixen l'accés a les dones. L'antiga comunitat de la SIDA consta de vint membres numeraris, que tenen el títol de mestres perfectes, presidits pel Gran Mestre Perfecte, i un nombre indeterminat d'acòlits o ajudants, anomenats germans aprenents o infeliços. El càrrec de Gran Mestre Perfecte és d'ordre purament espiritual, ocasional, circumstancial i, molt sovint, merament nominal o simbòlic.

304 L'Analia Patates sempre es refregava amb mossèn Ignasi, a qui s'atribuïen unes capacitats amatòries molt notables, i per això no posava cap inconvenient que el seu marit, el Gran Barrufeda, coquetegés amb la Sara dels Embotits, casada amb el versaire cal·lígraf Eudald dels Patacons, de qui es diu -potser en una consideració un poc deformada de la realitat- que és un marit molt liberal. Però mossèn Ignasi, que té molta requesta, s'ha decantat decididament per l'Antònia, que és més bruixa i més gitana que ningú, i l'Analia Patates, furiosa i despitada fins al punt més alt, ha corregut a fer una escena increïble -espasmòdica i supernumerària- de gelosia al seu marit, el pobre Gran Barrufeda, que considerava el sobtat canvi d'humor de la Patates sense saber-se'n avenir.

305 La ignorància és la mare de l'alegria, de la despreocupació, del benestar, de la joia de viure i d'en Teodor Malagarriga, secretari perenne de l'Ajuntament. I ara diuen que es casa, en segones núpcies, amb el savi Tothosaus, professor no numerari de metafísica emblemàtica i estructural, proposat per al càrrec de rector de la Universitat Polièdrica de les Esplugues de Riells, tot i que no hagi reeixit -per poc- a resoldre les seves

contradiccions. La notícia ha suscitat nombrosos sentiments secrets d'enveja, més per part dels qui glatien per l'amor de la núvia que no pas de les qui es delien pel del nuvi.

306 Un ídol sincrètic i semiòtic s'ha vist inopinadament afectat per un gam espasmòdic i no classificat. La notícia ha causat estupefacció i desassossec, però davant la inhibició del magistrat competent, tothom ha fet el desentès i ningú no ha gosat proposar cap mesura extraordinària.

307 El mot que havia fugit del diccionari, i que vagava, errívol i solitari, per regions desconegudes, s'ha aparellat amb una nota musical que s'ha escapat de la partitura. I un perfum de dona, penetrant i subtil, ha evocat, a despit de barreres i controls, que s'han revelat inútils, amors secrets i nocturns, protegits pel silenci i les ombres benefactores.

308 El dia que jo arribi a ser el teu marit de primera, de què em podré queixar? Si el violí emmudeix, sentirem el cant de la viola, i si calla el clarinet, l'oboè no es mostrarà pas avar de les seves tonades tan dolcíssimes i sentides.

309 Un corsari retirat, que es diu Suc de Nitre, i que havia estat el terror dels mars del sud-oest, s'ha casat amb una morena ampla de malucs, que es diu Remei del Remei, recentment divorciada d'un funcionari d'Hisenda que havia estat degradat per la seva tendència recalcitrant a introduir rodolins en la redacció dels documents oficials.

310 Els errors dels copistes -que sovint devien tenir el cap en un altre lloc i sovint, a més, la cuina queia prop de l'escriptori i això feia que veiessin passar alguna cuinera d'anques remenadisses, cosa que els devia regirar les potències- van convertir un text clar i transparent, de natura funcional, gairebé administratiu, en un altre de cabalístic i esotèric, que ha donat molt feina als hermeneutes -que, d'altra banda, sovint no saben com matar el temps.

311 En Tap de Carbassa i en Daniel anaven darrere la Montserrat. En Tap de Carbassa n'estava d'allò tan enamorat, però comprenia molt bé que si havia de competir amb en Daniel no hi tenia res a pelar. En Daniel era alhora net de clatell -se sabia que era mig profeta- i molt ben plantat. Però aleshores van aparèixer els tres extraterrestres, i en Daniel, que tenia una gran obertura de compàs, s'hi va sentir interessat tot seguit i, si

més no momentàniament, els va dedicar tota l'atenció, amb què va deixar la via lliure a en Tap de Carbassa, que va poder convidar la Montserrat a sopar al Safir Verd. Quina felicitat! O potser va ser al Roig Robí.

312 Van ser molts que van posar en entredit la condició o origen dels tres extraterrestres. Afirmaven, convençuts, que es tractava d'una superxeria. Tal com sol passar en aquests casos, n'hi va haver prou perquè alguns neguessin que els tres extraterrestres eren extraterrestres de debò perquè uns altres, enduts per l'esperit de la contradicció, defensessin, a peu i a cavall, la seva procedència sideral. Hi va haver discussions molt agres i molt aspres, algunes posicions es van radicalitzar fins a extrems increïbles, i fins i tot es va trencar algunes bones amistats. I, al capdavant, va resultar que si bé dos d'ells l'un era de l'Alta Garrotxa i l'altre era un mestís d'aranès i de gitana hongaresa, el que feia tres era un bon i ver extraterrestre, un alienígena de bon de veres, encara que no se sabia ben bé d'on havia vingut.

313 El baró Gilbert de Gelabert era l'hereu del casal de Gelabert. Va fer estudis brillantíssims de dret a la universitat dels pares suixunits, que el van educar en l'observació rígida i severa de la moral tradicional. Es va casar amb la princesa Diana de Rocamador, una vídua molt jove i d'una gran bellesa. Li deien la princesa víkinga. Aquest casament va ser el que va valer a Gilbert de Gelabert el títol de baró de Gelabert. La seva gran carrera política i parlamentària, sempre protegit pels influents pares suixunits, el va dur, essent encara molt jove, a la presidència del govern. Va ser just aleshores que la princesa, malgrat els esforços dels dietetistes, es va començar a engreixar. També aleshores van circular molts rumors sobre les seves aventures amoroses, encara que no es va poder demostrar mai res. Un diari sensacionalista va publicar una fotografia d'una dona nua amb l'afirmació que era la princesa. Però era una fotografia a contrallum, que no permetia d'establir clarament la seva identitat. Naturalment, hi va haver una gran polèmica. També es va dir que en Tap de Carbassa, de l'agència d'informació de Can Cervera, havia obtingut molta informació sobre la vida íntima de la princesa, però que no l'havia revelada a causa de la gran pressió que havia rebut.

314 En Rigobert de Queralt, que s'havia enriquit amb la corrupció administrativa -li havien buscat les pessigolles però, llest de mena, no havia deixat ni pistes ni rastres al

darrere- i l'Emerencià Pi, que els havia fet com a cappare d'una societat paramaçònica del ritu escocès reformat que s'havia dissolt, van descobrir que eren del mateix poble, exactament de Montargull, de la comarca de la Noguera. Units per l'amor al terror, van decidir dur a terme un llançament del poble, de donar-li anomenada universal amb el muntatge d'una campanya audaç i ben planejada. Es tractava de demostrar que Montargull era el centre del món, el melic o rovell de l'ou del nostre planeta. Però quan ja ho tenien tot planejat va sorgir una discrepància: en Rigobert de Queralt volia que es digués que Montargull era el centre geogràfic del planeta, però l'ex-maçó no hi va estar d'acord: segons ell, calia dir el centre geomètric. Tots dos eren intransigents de mena i, per tant, no es van entendre i la campanya no es va dur a terme. Diuen que en Rigobert de Queralt es va casar amb la majordona d'un poble de la Conca, que no s'ha especificat, i que l'Emerencià Pi es va dedicar a l'espionatge atòmic, en una època en què ja quedaven pocs secrets atòmics, que eren susceptibles de ser espiats sense gaire risc.

315 El reverend Baltasar Quintana-Medina era severíssim i inflexible en qüestions de moral. Un dia -amb molt de tacte, naturalment-, va fer observar al secretari de la Fundació, en Jeroni Clavell, que la seva muller, la bella Antònia, era potser motiu d'escàndol, amb la seva conducta una mica frívola, que la duia a coquetejar amb el president De les Carpetes, amb el poeta dit maleït, amb en Jaume de la Carnissera, amb el mateix mossèn Ignasi i qui sap si encara amb més gent. De moment, el secretari hi va treure importància, però va acabar confessant que se sentia dominat per la seva dona, pels seus pits de seda, les seves mans de vellut i la seva llengua de serp. El reverend Quintana-Medina es va quedar esbalaït. Prescindint del secretari, va anar directament a la seva dona, que era una gata d'una sensualitat irresistible. Primer les mirades, després la proximitat dels cossos, i tot seguit contactes casuals, fortuïts i esporàdics, fins a arribar a les franques provocacions, van acabar amb la resistència del venerable Quintana-Medina, trempada en la solitud, la meditació, l'ascesi i la pregària. De fet, no hauria dit mai que l'amor fos una cosa tan exaltant. I quan l'Antònia va esdevenir inabastable, convertit ja en un addicte irreversible dels plaers de la carn, va sol·licitar, gairebé humilment, l'amor de la Josefina -que s'havia engreixat molt- i que li va ser concedit sense haver-hi d'insistir.

316 El Gran Barrufeda empaitava la Sara dels Embotits, casada amb l'Eudald dels Patacons, versaire cal·lígraf de poc prestigi, i amb qui tothom s'hi veia una mica amb

cor. Però en aquella ocasió, l'Eudald dels Patacons va compondre uns versos satírics molt esmolats contra el Gran Barrufeda, els va cal·ligrafar amb una gran perfecció, en va fer fer un parell de dotzenes de fotocòpies i els va enviar a diverses persones dels seus cercles d'amistats. El Gran Barrufeda va tenir un disgust molt fort per la ridiculització de què es va veure objecte, va considerar que allò era una maniobra indigna i traïdora d'un marit excessivament gelós, cosa que, en certa manera, no deixava de ser veritat, car ell, al capdavant, no n'havia acabat res, de la Sara dels Embotits, i, per esbravar-se, va matar una sargantana i se'n va anar a veure la Barrufina Blanca, a qui va afirmar que havia matat el drac. La Barrufina Blanca, que no volia sentir altra cosa, es va estarrufar tota cofoia, satisfeta de tenir, alhora com a cavaller servent i com a servidor, aquell heroi tan valent i coratjós i li va donar, com a premi -ja que era el seu cavaller servent- i alhora com a sobresou -atès que era el seu servidor-, una paperina de caramels assortits, de menta, de llimona, de taronja i de cafè amb llet. I el Gran Barrufeda va córrer a ensenyar aquella mostra d'afecte i estimació a la seva muller, la boterudeta Barrufeda Patates, que es va sentir molt afalagada -una vegada més- de tenir un marit tan distingit, encara que no va reeixir a esborrar el despit per la predilecció que mossèn Ignasi, rector perpetu de la Germandat de les Semibeates renovades, sent per la fascinant Antònia Mataflorida.

317 En Jan de la Ronya, flautista i rondallaire, es va passar una colla d'anys fent de rodamon, cosa que li va donar un cert prestigi, com una mena d'aurèola romàntica potser més envejada que envejable, però que, des d'un punt de vista pràctic, no oferia cap possibilitat de resoldre's en una perspectiva d'estabilitat. Aleshores va ser quan va conèixer la Josefina Carafina, vídua del senyor Joan Pi, subdirector general de Simbologia i Interpretació, que havia mort en circumstàncies misterioses -les diverses hipòtesis, totes elles una mica estrambòtiques, que anaven des de l'emmetzinament de factura renaixentista a càrrec d'una marquesa ancuda i despitada, o qui sap si del seu marit, fins a un cas insòlit i singular de metempsicosi anticipada, a causa d'un error de programació, formen el famós i voluminós expedient irresolt JP-333-, i a qui la viduïtat pesava enormement i s'hi va casar. La Josefina Carafina era coneguda amb el motiu de la capitana valquíria, perquè era rossa i de formes contundents, i a la mort del seu marit, perquè no quedés desamparada, va rebre el nomenament del càrrec del difunt. De fet, era una cosa prohibida, tant pel reglament com per les ordenances -especialment pel reglament, segons el dictamen dels assessors jurídics del departament, però sobretot per

les ordenances, segons l'informe del secretari general tècnic- però el director general de les Escriptures, de qui depenia la subdirecció general de Simbologia i Interpretació, el senyor Sever Plantadret, que esperava esdevenir l'amant de la Josefina, malgrat el rigorós control de la seva muller, l'aspra i eixuta Sulpici Secanell, havia aconseguit que el conseller fes una excepció -amb caràcter temporal, com ja s'ha dit. I així, quan en Jan de la Ronya es va casar amb la capitana valquíria va rebre, talment com si es tractés del dot de la núvia, el nomenament del càrrec que ella exercia, amb què es va poder concloure i arrodonir l'operació d'una manera plenament satisfactòria i a gust de tothom. En Jan de la Ronya, especialment, no se sabia avenir de la sort que havia fet.

Més endavant, però, en Jan de la Ronya, qui sap si descontent dels lligams que hi havia entre la seva dona, la capitana valquíria, i el senyor Sever Plantadret -que de tant en tant bé devia reeixir a evitar el control rigorós de la rígida i aspra Sulpici Secanell-, adduint que l'exercici del càrrec de subdirector general de Simbologia i Interpretació li donava molta feina -de fet, no li'n donava gens ni mica, per falta de funcions- va manifestar el desig que la seva subdirecció general esdevingués direcció general i s'independitzés de la direcció general de les Escriptures, de la qual depenia. Les seves raons van arribar en un lloc molt alt i van ser degudament considerades, però amb un resultat molt diferent del que ell pretenia: la subdirecció general de Simbologia i Interpretació va ser desglossada en dues subdireccions, una de Simbologia, que va rebre, però, el nom més llampant de Simbòlica, i l'altra d'Interpretació. En Jan de la Ronya es va fer càrrec de la primera i per a la segona va ser nomenat el senyor Alfons Marí, un capità de fragata eivissenc que havia hagut de retirar-se molt abans d'hora, perquè es marejava a cada moment, casat amb una mestissa d'ucraïnès i empordanesa, que es deia Cecília Badacurt.

318 El reverend Baltasar Quintana-Medina va ser nomenat general -i no coronel, tal com consta en cròniques mal documentades- de l'orde dels suixinites. Aleshores, d'acord amb un costum de caràcter mimètic, que obeïa al desig d'igualtat de jerarquia, es va canviar el nom i va adoptar el d'Hildebrand. Quan la bella Antònia Mataflorida ho va saber li va demanar un certificat de bona conducta, que el bon home, amb el desig foll de complaure-la, es va apressar a procurar-li. Però l'Antònia, potser perquè havia deixat de necessitar-lo, no l'hi va passar a recollir mai, i el general Hildebrand, que se sentia embruixat pel record de l'Antònia, es marfonia d'impaciència, esperant el moment de tornar-la a veure, que no arribava mai. Sort en tenia del consol que li

prodigava la capitana de les valquíries, que era un sol, davant el despit de la Barrufeda-Patates -a la insabuda, és clar, del Gran Barrufeda.

319 El president de la Societat de Cal·ligrafia, Gumersind de les Carpetes, adepte de la secta secreta dita dels Tanoqueus, en Jaume de la Carnissera, el poeta maleit i mossèn Ignasi, rector de les Semibeates renovades, van constituir la Societat d'Amants de l'Antònia Mataflorida. Tant el Gran Barrufeda com la Barrufeda-Patates no van estalviar les seves crítiques acerbes contra la constitució de la societat. De fet, les crítiques més furioses eren les de la Barrufeda-Patates, car el despit la rosegava. Morta d'enveja, els acusava alhora d'immorals i d'amorals, de pervertits i de cismàtics (paraula que no sabia què volia dir).

320 El Barrufi Tinetol, que havia fet d'actor amateur, va tenir la idea de representar el paper de Faust, amb la idea que tindria l'oportunitat d'abraçar la Bibiana Camassana, muller primera del maquinista del Transcontinental, que es feia mirar de debò i que hauria temptat un sant, i que s'havia distingit en la interpretació del paper de Margarida. En Tinetol suposava que la seva muller, l'aspra Tinetola, no s'hi oposaria. Efectivament, la Tinetola no s'hi va oposar, però va imposar la condició que ella interpretaria el paper de Margarida. I en Tinetol, que no podia revelar el motiu del seu projecte, no en va poder desistir i la representació es va fer.

El contrast entre el desmenjament, gairebé aversió, que en Tinetol sentia per la seva muller, la Tinetola, i l'amor apassionat que, d'acord amb el paper, li va haver de manifestar dalt l'escenari va ser tan evident i escandalós que la boterudeta Barrufeda-Patates, tot i que, per les seves conveniències, sol fer la gara-gara als Tinetol, no s'ha sabut estar de dedicar-los els seus comentaris més sarcàstics i punyents.

321 S'ha sabut que en Tap de Carbassa, que treballa per l'agència d'informació de Can Cervera, ha fet un informe sobre la conducta moral del reverend Hildebrand, general dels suixinites. Tothom es pregunta qui pot haver fet aquest encàrrec a Can Cervera. Alguns sospiten dels ulamites, rivals acarnissats dels suixinites, i que els superen en matèria de puritanisme, en el qual arriben a actituds extremes. Però també es deia que entre els suixinites, malgrat que eren molt corporativistes, també hi havia enveges ferotges i lluites intestines i que havia encarregat l'informe sobre el general era un capdavanter d'un corrent renovador, que s'oposaria als oficialistes de l'orde. I, encara,

es deia que l'encàrrec l'havia fet el Gran Barrufeda, obeint a no se sabia quins propòsits, però molt possiblement inspirat per la seva muller, la boterudeta i reprimida Barrufeda-Patates. En Tap de Carbassa ha rebut moltes pressions perquè reveli qui és el client de la seva agència -suposant que el sàpiga- o, si més no, el contingut de l'informe. Però el digne Tap de Carbassa, fidel al seu sentit de l'ètica professional, s'ha negat categòricament a fer el més mínim comentari sobre aquesta qüestió -sobre el tema, tal com diuen els de l'escola mimètica.

322 El prestigiós psiquiatre Dalmau Dalví se sent acomplexat perquè la seva dona, la Sílvia Quatredosos, s'ha engreixat massa. Ell que havia estat l'amant d'algunes de les dones més maques de Bibilònia! Mantenia una tertúlia a la qual assistia un destacat tipògraf que es deia Abraham de les Eres del Mig, que havia estat l'amant de la seva muller (del psiquiatre), quan encara no s'havia engreixat tant. Influint pels discursos que havia pogut escoltar en aquella tertúlia i pels textos que havia tingut l'ocasió de compondre, que eren molt nombrosos i de natura molt variada, Abraham de les Eres es va proclamar Messies, i va ser acceptat com a tal pel sector renovador dels sifílites. Va escriure tota una sèrie d'acròstics sobre els quals va basar la seva predicació messiànica. Però el seu èxit va ser més aviat efímer, perquè la gran majoria dels seus adeptes el van abandonar aviat, especialment a causa de la pressió del psiquiatre, motivada, es veu, per una mena de gelosia retrospectiva. Però hi va haver un nucli molt reduït dels seus adeptes sifílites -els renovadors dels renovadors, com es deien a ells mateixos, que s'hi van mantenir fidels. D'altra banda, el general dels suixinites, el reverend Hildebrand, que havia temut que alguns suixinites renovadors imitessin els seus homòlegs sifílites, agraït per l'acció del psiquiatre Dalmau Dalví, va fer servir la seva influència perquè fos nomenat coronel de psiquiatria, cosa de què el psiquiatre va estar molt satisfet.

323 El nomenament de Dalmau Dalví com a coronel de psiquiatria no va deixar de produir una certa sorpresa. Les males llengües el van atribuir a la generositat de la seva muller, i, a més, naturalment, del general Hildebrand, que havia actuat honestament, es van dir altres noms, dels quals la barrufina Tinetola, la Barrufeda-Patates i la Sulpici Secanell van fer una llista -un llistat, com deien aquelles tòtils- que no val la pena de reproduir perquè no mereix cap credibilitat. També es va dir que el doctor Dalví era psiquiatre militar, cosa que no té cap fonament.

324 Els rodolinites admetien l'ús de rodolins inserits en el text de les pregàries i àdhuc pregàries senceres en forma de rodolí, cosa que combatien àrduament els manicomiqueus, que ho consideraven una irreverència intolerable. En un congrés rodolinístic internacional, en què es va plantejar aquesta qüestió, i al qual van assistir delegacions, més o menys nombroses, encara que no van presentar cap ponència, les sectes dels bacallanites, els carafins, els tocacollonesos, els carallotians, els sifilites, els carbassins, els melonesos, els sindrians, els cogombresos i els falunites -els quals, aquests darrers, van cridar molt l'atenció, perquè formaven la delegació més nombrosa, però amb prou feines van assistir a les sessions del congrés, sinó que van aprofitar l'ocasió per a esbargir-se una mica, fins i tot per a anar arrambar l'api, tal com es va comentar maliciosament pels passadissos-, els rodolinites van fer un paper, si no d'estrassa, molt poc lluit, enfront dels habilíssims polemistes manicomiqueus, formats en el rigor intel·lectual dels cursos de l'Institut de Man i Com. Però el descrèdit que va aclaparar els rodolinites arran de la celebració del congrés va ser al cap de poc totalment superat amb l'aparició del mestre Timoteu del Romaní, epigramista esmoladíssim, que va fer passar tots els polemistes manicomiqueus per l'adreçador. Prou s'escarrassaven els manicomiqueus a propalar que el rodolinisme del mestre Timoteu del Romaní era descaradament oportunista, car en realitat era un conegut adiaforista, que s'havia fet rodolinita per conveniència, més concretament per poder-se casar amb la Isabelina Rodolina, d'una conspícua família de rodolinites. La Isabelina Rodolina, efectivament, era l'afillada -alguns deien que alguna cosa més, que afillada- del doctor Agustí Vinaquí, neboda del mestre Nicolau Reberjau i, per si fos poc, vídua del famosíssim i malaguanyat -feia poc havia mort, potser d'un disgust molt fort, o qui sap si intoxicat per menjar mal conservat- savi Roderic Aimeric, autor del conegut *Llibre dels rodolins*, del qual s'havien fet set edicions, successivament ampliades, la darrera de les quals n'aplegava la fabulosa i increïble xifra de 24.999, i de l'assaig teòric *Introducció a l'estudi dels rodolins*, que si bé havia merescut molts elogis també havia estat objecte -s'ha de dir tot- de crítiques molt dures. I era, per tant, impensable que s'hagués pogut tornar a casar amb qui no hagués fet prèviament professió de fe rodolinita. Els afanys dels manicomiqueus a posar en relleu l'oportunisme rodolinita del mestre Timoteu del Romaní -que aleshores va canviar de nom i va adaptar el de Constantí del Romaní- eren del tot inútils: cada nova escomesa seva contra els rodolinites obtenia encontinent una resposta d'una gran contundència, agressiva i punyent, que els deixava sense esma i amb un gust intensíssim de fel a la boca.

325 El vell Perrier es va fer famós amb la publicació dels seus mètodes, que van conèixer una gran divulgació. I si no s'hi va fer ric del tot, li donaven un bon passament, amb el qual podia viure dignament i sense estretors. Però quan els estructuralistes van fer la seva coneguda irrupció de cavall sicilià amb els seus nous mètodes revolucionaris, van eliminar totalment els del vell Perrier, tan tradicionals, considerats obsolets, arcaics i anacrònics. Aleshores el vell Perrier, privat del seu guanyapà, va tenir la idea de dedicar-se a embotellar aigua mineral, i és així com va arribar a acumular una gran fortuna -una fortuna immensa, al dir d'alguns- que li permet una vida regalada d'allò més, que no ha deixat, naturalment, de suscitar enveges mesquines.

326 Els insuminites defensaven que l'ànima envelleix i, sobretot, emmalalteix, és a dir, que és capaç de contraure malalties susceptibles de causar dolor físic, com és ara les que nosaltres coneixem, d'una manera genèrica, amb els noms de reuma i dolor. Parlaven, molt especialment, del reuma deformatori, que, com el seu nom indica, no solament causa dolor sinó deformacions. És evident que aquesta creença o doctrina, que l'ànima, que és de natura immaterial, fos capaç de produir dolor físic, havia estat objecte no solament de refutacions i condemnes violentes sinó també d'irrisió i de sarcasme, però els insuminites havien defensat les seves conviccions a peu i a cavall, sense cap mostra de feblesa.

L'obra en què els insuminites poaven la base de la seva doctrina era l'anomenat *Llibre de les ànimes*, sense atribució d'autor, però al qual la crítica objectiva donava, com a precedent claríssim, un llibre de poemes, *Ànimes que es dolien*, del poeta Càndid Serradell, un dels caps de brot de l'anomenada escola planyívola, caracteritzada alhora per la sinceritat i l'autenticitat del seu sentiment i per la seva monotonia. Però entre *Ànimes que es dolien* i *El llibre de les ànimes* hi havia una etapa intermèdia, caracteritzada per les successives i graduals variacions del text, en què havia estat habitualment utilitzat com a llibre de lectura i d'exercicis per algunes escoles cal·ligràfiques i ortogràfiques, com és ara la dels Set Esmolets, amb un escriptori activíssim d'on, amb el títol de *Llibre dels exemples* (dit també, agafant el nom del subtítol, *L'exerciciari*, cosa que no havia deixat de motivar també molts comentaris irònics), havien sortit nombrosíssimes còpies de l'obra, successivament enriquides amb nous exemples, que tenien únicament un caràcter gramatical, però als quals, al capdavall, s'havia acabat donant un valor d'aforisme, de màxima o proverbi -en suma,

d'ensenyament moral. És, molt probablement, d'un d'aquestes exemplars sortit de l'escriptori de l'escola dels Set Esmolets (dits també, pels seus enemics, els Set Esquelets), que el savi doctor Bonifaci Llobarro (de fet, es veu que era un simple escrivà) havia tret la part fonamental, si no gairebé exclusiva, per a la redacció del *Llibre de les ànimes*, que, amb les glosses i comentaris, d'una extensió que decuplicava la del text comentat, de l'admirable doctor en ciències especulatives Lleonard Peterrell, havia arribat a ser el llibre de doctrina dels insuminites.

327 El vent del Nord i el príncep dels Acròstics han desistit de les seves picabaralles ideològiques i de la seva rivalitat amorosa -tots dos estan enamorats com uns cadells, o com uns cadets, de la seductora Montserrat Sobirana Casadedalt- per fer un front comú contra els aspres atacs i les escomeses injustes de l'Esbart d'Ordinadors. I han decidit de crear una gran base de dades segons el sistema tradicional, però amb mètodes operatius moderníssims i eficaços, on han reeixit a emmagatzemar una gran quantitat d'informació exclusiva i secreta -coincidències astrals, debilitats inconfessables de persones de molt de supòsit, rimes insòlites i inèdites, proverbis de la saviesa antiga, fórmules i combinacions cabalístiques i àdhuc protocabalístiques, inventaris d'aparicions i catàlegs d'ectoplasmes i ectoplasmesses, relacions de santuaris del vi i la disbauxa i moltes coses més-, que, quan s'ha sabut, ha provocat la reacció irada del Gran Consell de l'Esbart d'Ordinadors. Obeint a les seves pressions, el pap de Rom ha excomunicat els dos comparets per les tres lleis canòniques i consuetudinàries, després d'haver-los acusat d'heretgia heterodoxa -molt més greu, com es comprèn, que no pas l'heretgia ortodoxa. Però el somriure lluminós de la Montserrat Sobirana Casadedalt ha eliminat fàcilment, i amb escreix, tots els possibles efectes negatius de l'excomunió del pap de Rom.

328 No se sap si les flors del gerro invertit creixen cap amunt o cap avall.

329 Segons alguns, tot depèn de la sort de cadascú. I si algú deu l'èxit, inqüestionablement, a les seves qualitats personals (intel·ligència, aptitud, constància, capacitat de treball, etc.) addueixen que la possessió d'aquestes qualitats no deixa de ser una sort. Hi podem convenir -per no discutir. Però aleshores ens cal cercar o inventar noves paraules per a la designació d'aquestes dues menes de sort: la que permet, per

exemple, que un hagi obtingut la prosperitat econòmica amb anys i anys de treball aplicat i intel·ligent i la del qui ha obtingut aquesta prosperitat jugant a la rifa.

330 El martell del rei inspirava terror, però era impotent davant la lupa de la reina.

331 Si la casa és tancada i no tenim la clau, tant és que sigui buida com que sigui plena.

332 Qui fàcilment s'enutja amb encert no jutja.

333 Costa, de no preguntar, quan se'n tenen ganes, i s'ha de fer un esforç per no fer-ho, però surt molt a compte de saber resistir la temptació.

334 Va amagar la corda a la casa del penjat. Però era la corda del violí.

335 Hi ha llibres -novel·les- amb herois o protagonistes que avorreixen la lectura i desacrediten els llibres. Glorifiquen el no lector i ridiculitzen el lector -incloent-hi el del llibre, se suposa.

336 Tots -incloent-hi els més forts i els més orgullosos- hem d'acabar pidolant una mica de companyia.

337 L'arc de triomf no té corda.

338 El remordiment es dissimula sovint de dignitat ofesa.

339 El professor Tothosaus va fer una dissertació sobre les papallones. Però, per no dir-ne papallones, com tothom, en deia coleòpters. I quan el van advertir que les papallones no són els coleòpters sinó els lepidòpters el ridícul ja estava fet.

340 Les realitzacions sovint són més modestes que els propòsits. N'hi havia uns que volien fer la revolució i van cremar una parada de cacauets al capdamunt de la Rambla.

341 Si sé segur que hi ha el camí, no importa que tingui son. Dormiré tranquil·lament: ja caminaré després.

342 La barrufina Tinetola balla la farandola amb el gran Paparreta, i el magne Bubú, Bubú Panxatip vol passar la nit amb la Barrufeta o potser veient la vida en un xip.

Acròstic

343 Avui plou sobre mullat: si la rifa ens va fallar la fortuna no ens serà tan adversa com ahir. No s'hi val a badar mai: a qui interposa gent de fora li podré dir que no han de basar les seves conclusions en la meva suposada visita a l'abadia de Montserrat.

344 Anoteu, anoteu, que queda!

345 Quan la princesa del pèsol va saber que si havia dormit tan malament, amb aquella punxa que se li clavava a l'esquena, havia estat perquè aquell toca-campanes de príncep li havia fet posar un pèsol sota els quaranta matalassos, es va enfadar de mala manera. I va dir al seu pretendent que si tanta preocupació tenia pel cutis de la seva futura senyora, que se n'anés a la Mirúrgia (al carrer Nàpols, entre Provença i Mallorca, va precisar) que allí el serviren ben servit. I el pobre príncep, escorregut i amb la cua entre cames, va cuitar a fer-se fonedís.

La princesa del pèsol, que, en realitat, es deia Josefina-Natàlia, va pensar que ja li vagaria de trobar marit, i se'n va anar a dormir, aquest cop sense pèsols sota els matalassos. Però l'endemà al matí el seu pare, el príncep Joan-Jaume Josep-Maria, sobirà del principat independent de les Lloses, la va fer cridar per donar-li una notícia molt greu: els cinc reis s'havien coaligat i havien unit les seves tropes i marxaven contra les Lloses, amb l'innoble propòsit d'apoderar-se del territori del principat i repartir-se'l. A més, el príncep es trobava delicat de salut i no podia posar-se al front de les seves tropes per intentar de fer front a l'exercit dels cinc reis. I no sabia a qui podia confiar el comandament de la seva host. Hi havia, en primer lloc, el capità general (que no era pròpiament capità general sinó capità en funcions de general) Silveri Riudargent, que era el protegit de l'abadessa de les pampallugüines reformades, després el baró Bubú Panxatip, que era l'amant de la princesa Ramona, la tercera i actual muller del príncep Joan-Jaume Josep-Maria; el Gran Barrufeta, propugnat per l'ordre dels barrufins, especialment a causa de la influència del baró de Sotal-llit, teòricament seduït pel

remena-nena de la Patates, la muller del Gran Barrufeda, el coronel Malapeça, que era el marit de la Marina de les Illes, amant del príncep Joan-Jaume Josep-Maria, i el capità de la guàrdia negra Animal de Mala-sang, però no semblava que cap dels cinc tingués prou dots militars per a dirigir una batalla com a general en cap.

Davant d'aquesta situació, Josefina-Natàlia, que ja veia on son pare volia anar a parar, va dir que ella mateixa, com a hereva del principat, assumia les funcions de generala de l'exèrcit. I la seva gestió va ser tan eficaç que a la batalla del Tres Roures les tropes de les Lloses van derrotar completament l'exèrcit coaligat dels cinc reis.

346 La princesa del pèsol -que es deia Josefina-Natàlia- va derrotar completament la host conjunta dels cinc reis que s'havien coaligat contra ella, el rei de Vallgemada, el rei de Comabruna, el rei de Rocaltiva, el rei de Torreferma i el rei de Barliquibarlòquia. I els cinc reis van caure presoners de la princesa, que els va reduir a la captivitat. Va ser una captivitat assuaujada, és veritat, que comportava la conservació de la dignitat reial, però amb un canvi de designació. Així, el rei de Vallgemada va esdevenir el rei de Copes, el rei de Comabruna es va convertir en el rei del Safrà, el rei de Rocaltiva es va transformar en el rei dels Nyèbits i el rei de Torreferma va ser, a partir d'aleshores, el rei dels Núvols. En canvi, excepcionalment, el rei de Barliquibarlòquia va continuar essent el rei de Barliquibarlòquia. El bon home no s'explicava el privilegi, però n'estava la mar de cofoi.

347 El misogin, quan sent que dos s'han barallat, comenta:

-És clar, que s'han barallat! Per què anaven junts? Si haguessin anat cadascun per la seva banda no s'haurien barallat.

348 El sabater de la cantonada, que sempre anava deixat i de qualsevol manera -si no es vol tant, d'estar per casa-, va ser nomenat membre numerari de l'Il·lustre Esbart de Psicoestetes, fet, certament, tan sorprenent com paradoxal i inexplicable. Alguns d'aquests que sempre ho creuen saber tot, deien que sí que hi havia una explicació, tan lògica com versemblant, però quan se'ls demanava quina era, aquesta explicació, feien una rialleta maliciosa i es negaven a revelar-la, al·legant que la discreció més elemental no permetia de fer-ho.

349 De l'Octògon -la institució dels vuit poders-, molts en deien el Cercle. Era a causa de la distància, que feia confondre les figures.

350 Aprofitant que el control i la censura es juguen la prioritat a parells i senars, els acròstics fan una partida de daus albigesos.

351 El gran Paparreta i el príncep del Frau Fiscal no entenen -i ho comenten amb uns grans escarafalls- com una dona tan lletja com la meva em pugui fer el salt tan sovint, perquè ignoren els seus atractius amagats.

352 Quan el pallasso Caradou ha estat elegit president de la República, a tothom li han vingut tantes ganes de riure que no hi ha hagut ningú que hi tingués res a objectar.

353 El fantasma Tastavins, que abusa de l'alcohol, ha desistit del llençol i prefereix els coixins.

354 No és el marit qui està gelós de l'amant sinó l'amant que està gelós del marit. I, d'altra banda, l'amant no sap que no solament li fa salt amb el marit sinó amb l'amant recent. Aquest, en canvi, ho sap tot, cosa que no sap si és un avantatge o un inconvenient.

355 La discreció és no preguntar res i explicar només allò que li pregunten. És clar que si tothom feia igual no es diria mai res. Però no cal patir: ser discret és una excepció. D'altra banda, s'ha de ser discret en benefici propi.

356 Divagar no dona fruit. Només en dona treballar. Però és tan agradable, divagar!

357 Un alexandrí: El despit, amic meu, és un mal conseller.

358 Els fidels per força no es gloriegen de la seva fidelitat, però, si convé, l'addueixen.

359 Si no es pregunta res, no s'obtenen respostes impertinents.

360 Sovint, impacientar-se o no, o enfadar-se o no, depèn de la pròpia decisió, de la decisió que un pren en un moment determinat. És veritat que costa participar, impertorbablement, en una conversa de sords. Però si els interlocutors són més de dos, un ha de procurar inhibir-se de la conversa i contemplar-la amb el distanciament de l'espectador.

361 La Revolució veia amb desgrat com el seu fill festejava amb la filla de l'Administració i la contrariava la possibilitat que s'hi arribés a casar. Però va haver de fer-se a la idea. Ara, el disgust gros el va tenir quan, al capdavant, el noi es va casar amb l'Administració. De fet, ho havia dit més d'una vegada:

-M'agrada més la mare que la filla.

362 Sembla que el que importa, per a la valoració d'un text literari, són les al·legories. Però no cal escarrassar-s'hi gaire: si convé, ja les hi trobaran els altres.

363 Un dia es van adonar que en una vitrina del museu amb un cartell en què s'indicava que hi havia un fetitxe africà del segle XVII, en realitat contenia una figura de porcellana de sèrie, com tantes i tantes n'hi ha a les botigues. Va ser impossible de determinar quant feia que s'havia comès la substitució fraudulenta -molts dels qui van ser interrogats van declarar que ja feia temps que la tenien vista, aquella figura- i, per tant, tot intent de descobrir el culpable era inútil.

364 El millor nepotisme és el de les ties.

365 Qui no fa una frase és perquè no vol.

366 Si plagiant contribueixen a perpetuar, que plagiïn a cor què vols.

367 Al capdavant, ser plagiat és un honor.

368 Qui s'escalfa corre el risc de cremar-se.

369 L'estructura piramidal del poder té dos orígens diferents, oposats: l'inici a partir de la base, que va delegant en consells o juntes per a l'exercici del poder executiu, i l'inici a partir de la cúspide, que va creant òrgans de direcció cada cop més amplis.

370 La col·lecció acaba devorant el col·leccionista.

371 No us deixen dir que us hi mirareu tant com podreu però que no podeu garantir el resultat. Quan insistiu sobre el primer punt -que us hi mirareu tant com podreu- fan veure que interpreten que garantiu el resultat. I quan emfasitzeu el segon -que no podeu garantir el resultat- volen interpretar que no us ho prendreu amb gaire interès.

372 Induïts, especialment, per raons visceral, fem afirmacions categòriques, contundents (davant certs fets). Després, les matisem. I si les anem matisant cada vegada més, arriba un moment en què considerem que el silenci és preferible i decidim callar.

373 El fred glaça les idees.

374 Qui escriu notes al seu quadern de butxaca s'aïlla del medi que l'envolta, basteix com una mena de petit reialme autònom i no es veu obligat a mostrar cap mena de complicitat amb els estirabots i les atzagaiades dels altres.

375 La paret té un gran poder separador. Que lluny, els que hi ha a l'altra banda!

376 M'havia pogut protegir eficaçment del fred, que mossegava de valent, i tenia la certesa d'estar a cobert dels meus perseguidors implacables. Què em podien importar, les infidelitats de la meua dona, que, a més, s'havia engreixat tant?

377 Costa, no preguntar! Però surt a compte no fer-ho.

378 En Bubú Panxatip s'ha nomenat ell mateix capità general, però es trobarà tot sol enmig de la boira i aleshores les estrelles i els galons no li serviran de res. L'única estrella que li hauria estat útil és l'estrella de la tarda, i justament se n'acaba d'anar de vacances.

379 El diable Semaler era tan animalot que tenia la ceba de fer-se passar per un fantasma.

380 Vivim en una època de confusions: n'hi ha que confonen la ratafia amb el raticida, l'armistici amb l'amnistia, la democràcia amb la demografia, la síntesi amb la sintaxi i el somriure de la Montserrat amb la claror de l'alba, confusió, aquesta darrera, que és la més lògica i comprensible de totes.

381 Queixeu-vos tant com vulgueu, planyeu-vos a cor què vols, però només us donem tres síl·labes per a cada plany. Endavant, doncs: tenim fam, tenim set, tenim son, ens fems vells, estem sols, no ve mai, estic trist, no em diu res... Ep, que aquesta en té quatre! Segons com es miri: a causa d'una contracció usual, fonèticament, només en té tres.

382 En Bubú Panxatip i el Gran Paparreta no es poden veure ni en pintura, malgrat que tenen un enemic comú, que és una de les coses que més uneixen. Però -segons es diu- es veu que no ho saben.

383 El sol festeja amb la lluna i la rosa amb el clavell.

384 La suposada obvietat de certes coses -coses que no cal, per tant, puntualitzar- permet de jugar còmodament la carta de la imprecisió i de la indefinició. Com que no s'ha puntualitzar res, sempre s'és a temps d'adoptar una posició diferent o de decantar-se per un altre partit.

385 Les escriptures del notari Nemesi Figaglor es van fer cèlebres perquè eren alhora, en un sincretisme tan difícil com reeixit, fidedignes en un grau extrem i declaradament psicodèliques.

386 La Mònica Sanaüja, casada amb el pianista Cosme Casaldívol, tenia una document legal que l'autoritzava a tenir relacions matrimonials fora del matrimoni. Segons unes versions era un document notarial, de la notaria Figaflor, i segons uns altres era una sentència judicial, probablement d'un tribunal de primera instància.

387 Tothom se'n reia, del Met de Ribes, quan li sentien dir la seva resposta acostumada, que ha esdevingut proverbial: "Anar fent!" I el Met de Ribes deixava dir, sense fer cap comentari. Però pensava: "No s'imaginem que folgo amb cinc o sis molineres, les més maques i xamoses de la conca del Freser, que m'acullen a la cambra no polsosa del molí, mentre pesa i escatima la farina el moliner."

388 L'heretge recalcitrant, per defugir la persecució dels inquisidors, es va disfressar de capità general.

389 Hi ha una palpitació dels dies que passen, una tremolor del moment, una bombolla de l'instant.

390 Del drapaire a l'antiquari no hi ha solució de continuïtat.

391 N'hi ha molts a qui es no es pot explicar res que comporti una certa idea de conflictivitat, perquè tot seguit prenen partit per una de les dues parts, s'hi identifiquen i pledegen a favor seu amb una gran vehemència.

392 El claustre convida a la reflexió. No hi pot fer més: ho porta a la sang.

393 Qui menja no es penja. Qui manxa no fa panxa.

394 Hem de treure profit dels nostres errors -i de les nostres limitacions.

395 El vell patriarca Abraham es dolia, amargament, dels ortògrafs catalans:

-No vaig acabar d'entendre -explicava- l'honor que em va fer el senyor del pis de dalt allargant-me el nom. Com sabeu, jo em deia Abram i ell, content de mi, i pensant sens dubte que era anticipar-se massa al curs del temps si em deia senyor Abram, va decidir dir-me Abraham. I així em van escriure el nom, tant els espanyols com els catalans, durant moltes generacions. Però un bon dia, els catalans van decidir que la forma catalana havia de ser diferent de l'espanyola, i van imposar la forma Abraam, sense la h intervocàlica -ho diuen així. Confesso que a mi no em va deixar de fer una certa gràcia, potser perquè demostrava un interès, oi? Però quan ja ens hi havíem

habituat tots plegats, van i es repensen, i tornen de nou a la forma amb la h - intervocàlica. No digueu que no et fan perdre la fe.

-Tu rai, encara! -li va contestar Anníbal, el general cartaginès-. A mi em va passar una cosa semblant, però amb resultats pitjors. Primer m'escrivien el nom Aníbal, com els espanyols, després també van imposar una forma diferent de la de l'espanyol, i escrivien Hanníbal, i ara van i es repensen, també, i me l'escriuen Anníbal. Però, és clar, com que aquestes variacions van al principi del nom, el resultat és que la feina és perquè em trobin a les enciclopèdies. Si en podia haver uns quants, d'aquests ortògrafs tan volubles, ja et dic jo que els faria allisar pla bé pels meus elefants!

396 Hi ha moments en què sembla que tot sigui motiu d'inspiració per a escriure i que l'única cosa que falta és el lleure de fer-ho. La primera cosa deu ser una conseqüència de la primera. A cops, el que rutlla és la conjunció del paper i el llapis o bolígraf: l'estri llisca amb suavitat sobre el paper, que s'adapta al seu traç, l'admet dòcilment -com si el paper fos còncav i el llapis convex-, de manera que fa que escriure sigui un goig material, gairebé un plaer sensual. I aleshores un voldria tenir coses a dir, a escriure, i forcem la inspiració, a fi de gaudir d'aquest plaer sense escriure coses absolutament banals, sense el més sentit ni interès.

397 Quan l'estrella de la tarda fa vacances el pastor afina el flabiol.

398 Diu que tot passa, però unes coses més de pressa que les altres.

399 I pensar que hi hagut moments, alguns d'ells tan llunyans, que hem desitjat que passessin de pressa!

400 No és igual un rellotge que s'endarrereix que un rellotge que, en lloc d'anar endavant, va endarrere.

401 Dilema rima amb poema i llençol amb rossinyol, fagina rima amb cosina: no ho entén tothom qui vol.

402 Es mou la cortina i la dama somriu. El saurí, perplex, passa la maroma.

403 Els àngels sense ales no poden fugir: el bisbe, indulgent, els vol beneir.

El bisbe, ressentit, va fer tallar les ales a l'àngel perquè no pogués fugir, però l'àngel es va escapar per la porta del darrere, que donava a peu pla.

404 No es va saber estar de confiar els seus secrets al paper, i quan els hi van descobrir va dir que es tractava d'un simple exercici literari.

405 De millor a pitjor: veure sense ser vist, veure essent vist, no veure i no ser vist i no veure i que et vegin.

406 L'àngel del cafè toca la guitarra, l'àngel del camí toca el violí, l'àngel angelet toca el clarinet. I el gran paparreta toca la trompeta i a tots encaparra la seva tabarra.

407 Condemnat a l'exili no demano auxili, condemnat a presó no imploro perdó.

408 Pel fum se sap on crema el foc, però no se sap qui l'ha atiat.

409 L'àngel disfressat d'arlequí i l'arlequí disfressat d'àngel es perden pel laberint. Agermanats per la dissort, esdevenen bons companys.

410 L'ahir vol fugir, el paper el deté.

411 Qui verseja no festeja.

412 La clau d'or obre totes les portes, però no sap quina és la bona.

413 Qui té carnet de primera no passa per la drecera.

414 El control controla el violí i no controla la viola.

415 La càbala i la viola conspiren de bon matí; conspiren, amb complaença, contra el pobre violí.

416 Els de l'esbart de perquisidors es fregaven les mans de gaubança mal reprimida davant les desavinences que, possiblement a causa d'una rivalitat amorosa, havien sorgit entre la Lluna i la Pruna, però s'han quedat amb un pam de nas quan se n'han anat totes plegades a passar unes alegres vacances, molt prometedores, a les illes del Carib.

417 El dilema, semblat de dubtes i de vacil·lacions, entre la cosina de la fagina i la muntanya sagrada s'ha resolt en el silenci i l'oblit de totes dues.

418 A través de la cortina res no es veu ni s'endevina.

419 La cortina i la persiana han establert un pacte formal de col·laboració: quan l'una fa vacances l'altra fa hores extraordinàries.

420 Quan els núvols passen de llarg, la boira s'instal·la.

421 Qui molt plagueja, al capdavant mareja.

422 Qui mata l'as es casa amb la sota.

423 L'escarbat bum-bum -que presum i que fa fum- s'ha vist implicat, per la seva fatxenderia, en l'afer de l'oli de colza.

424 La seda i el vellut juguen una partida de dames: de dames casolanes, presumides i taujanes, vestides amb oripells de sarja i de drap burell.

425 L'esbart dels hermeneutes, fins ara un model d'unió i solidaritat, ha conegut unes lluites intestines crispades i bilioses a propòsit de les llacunes del memorialista amnèsic.

426 El gran paparreta voldria jugar una partida d'escacs amb l'àngel de la guarda o amb el dimoni Salfumant, però n'ha hagut de desistir perquè confon l'alfil amb l'as de bastos i la dama amb la sota de copes.

427 Qui tanca la porta no porta la clau, i qui no porta la clau és esclau de la porta.

428 La dama dels cinc sentits disposa de sis marits: cinc que tenen dret igual i un altre d'especial.

429 Qui no s'amaga el llum apaga.

430 Qui trenca l'olla no fa bullir les sopes.

431 Tothom té dret a fer-se retratar mudat.

432 El secret inventat no el desxifra ningú.

433 L'inventari de l'armari ha sorprès l'interventor: no s'absté de dir que no sap pas què més inventar-hi.

434 Com que enguany tot va avançat, les roses d'abril que floreixen pel juny han florit el mes de maig.

435 Tot torna tan tost, tret de tu! Tot torna tan tost, i tu trigues tant!

436 Ara que no em veu ningú, faré com si em mirés tothom.

437 Qui salta la muralla no té por de l'avenc.

438 Qui ho vulgui endevinar, que no hi planyi el rumiar.

439 Si ens priven de ser sincers, que ens deixin ser una mica ambigus.

440 El diccionari ho diu tot: només cal triar les paraules i combinar-les convenientment.

441 Ningú no el plany, qui rep un dany mirant pel forat del pany.

442 Si el fantasma pateix d'asma, el mal esperit pateix d'esperit. Si la bruixa té mal a la cuixa, el dimoni té un mal idoni.

- 443 Qui massa s'escarrassa, massa es lassa.
- 444 Els enemics de l'ombra són els meus enemics.
- 445 Qui actua se situa.
- 446 L'espurna nocturna com un estel lluu; l'espurna diürna no la veu ningú.
- 447 El goig del desig acomplert rivalitza amb el goig del perill evitat.
- 448 Si confonen la basa i la base, de què els serveixen els trumfos?
- 449 El serrell del cervell fa més nosa que servei.
- 450 Que un calli, no vol dir que no pensi ni tingui res a dir.
- 451 Per les escletxes de la nit no es pot mirar amb ulleres fumades.
- 452 Qui és miop i curt de vista fa veure que fa els ulls grossos.
- 453 El gran Paparreta i el gran Paperina pugnen per qui té la vista més fina.
- 454 Que no m'ho vulgui creure no m'impulsa a anar-ho a veure.
- 455 Faig veure que m'equivoco quan faig allò que vull fer, faig veure que dissimulo quan no hi tinc cap interès.
- 456 A partir de zero, no es pot fer gran cosa.
- 457 Et contradiuen per dir el mateix que has dit, i et donen la raó i diuen el contrari del que has dit.
- 458 Qui presumeix de forquilla de plata, sovint té cullera de plom.

459 Si l'encerto l'endevino, caminant per on camino.

460 No camina qui camina, si no sap per on camina.

461 Qui s'aparta no descarta de tornar amb la seva gent; qui renega no delega el fel que li omple el cor.

462 En aquest món hi venim a patir... els uns més que els altres.

463 A cops la drecera és de més bon passar que el camí principal.

464 La peixatera disfressada d'estrella va ser detectada de seguida, però l'estrella disfressada de peixatera va passar totalment desapercebuda, sense que n'haguessin esment ni els detectius ni els investigadors, ni els espietes ni els inquisidors.

465 L'espluga i l'obaga juguen a fet i amagar: quan l'espluga no juga, l'obaga s'amaga.

466 Els temes prohibits exigeixen un cordó sanitari.

467 Qui s'embarca sense barca que no es queixi del mal temps.

468 El rellotge i el calendari, distrets en les seves picabaralles, no s'adonen de la presència del mirall.

469 El silenci ha passat pel sedàs i el mutisme per l'adreçador; però no saben que els esperen, encara, el garbell i l'embut.

470 El silenci i el brogit desisteixen del dia i es disputen la nit.

471 Al silenci no li fa gaire gràcia de saber que té un germà bessó.

472 Tothom li sap el nom, però ningú no s'afigura la seva figura.

- 473 El secret del misteri és la seva fragilitat.
- 474 El mastí ignora el seu destí.
- 475 Mudats com cal, passem pel camí ral; vestits de drap burell, passem pel camí vell.
- 476 La llosa reposa i la rosa no gosa.
- 477 Amb cada frase fem una basa, i amb el diccionari a tots els fem canari.
- 478 Els signes cabalístics no temen els malignes sistemes estadístics.
- 479 L'escuma no perfuma.
- 480 La cullera i la forquilla festegen el ganivet: la cullera i la forquilla, quines guilles, quin duet!
- 481 Si ens treuen de sota els porxos farem cap al vell celler, on s'apleguen la mistela, el vi blanc i el moscatell.
- 482 La ferida era fictícia, un simple pretext per al bàlsam, que era de primera.
- 483 Des del cim del campanar s'albira tota la plana, fins més enllà d'on arriba el so greu de la campana.
- 484 Qui calla no es baralla.
- 485 Qui té pressa mou molta fressa.
- 486 Qui parla del que no sap, no es deixa mai res al pap.
- 487 Qui cuina sense foc, no cuina ni molt ni poc.
- 488 El vel que amaga la buidor és el més espès i atapeït de tots.

- 489 Si poguéssim tancar les orelles com tanquem els ulls.
- 490 Quan els ases ronsegen faig veure que tinc pressa, quan els folls s'afanyen faig veure que m'espero.
- 491 Deixem que la fada triï les formes i que la bruixa triï els colors; la substància del contingut ja la triaré jo.
- 492 La Lluna es reserva la seva cara oculta, talment com qui es guarda un as a la màniga.
- 493 L'espectre del clavell ha somiat que festejava amb l'ectoplasmessa de la rosa.
- 494 Les equivalències dels sinònims no sempre són sinònims de les equivalències.
- 495 Tornarem a la muntanya quan arribi el mes d'abril: la muntanya que no enganya, i l'abril amb tant d'estil.
- 496 Val més que ho llegeixin, encara que no ho entenguin, que no pas que ni arribin a llegir allò que podrien entendre.
- 497 El missatge secret no es pot desxifrar si el codi també està escrit en llenguatge xifrat.
- 498 Hi ha moments en què la coherència irreprimible afluixa les seves tenalles, però són moments que no duren.
- 499 Quan tenim farina ens falta el llevat, quan tenim el llevat la farina s'ha acabat.
- 500 En els moments de repòs, tant podem mirar endavant com endarrere: podem mirar el camí fet i aquell camí que ens espera.

501 Com que el temps em venç, m'imagino fàcilment que és per culpa d'un altre, d'un d'aquests paparres innombrables, o un d'aquests morosos a qui sempre sembla que tenim temps de sobres, que el temps perdut es pot recuperar com si res. Però no per això deixo de pujar com un foll, a tota velocitat, perquè tinc ganes de veure-la, encara que només sigui un moment, i dir-li que l'estimo... no, que això ja ho sap molt bé i no cal. Es tracta, simplement, de veure'ns l'un a l'altra, tal com avui, efectivament, s'ha esdevingut, com a resultat dels meus càlculs i de les meves sàvies maniobres.

502 Sense tu, em moro d'enyorança. I encara em pregunten què m'agrada més, si el mar o la muntanya... Els contesto, amor meu, que no ho acostumo a dir. Ja se sap que els costums es justifiquen per ells mateixos, pel sol fet de la seva existència. Tu, en canvi, ets com un imant poderosíssim, que irradia la seva extraordinària força d'atracció a través dels murs i les parets que priven d'acostar-se a tu.

503 Una setmana sense veure't és una setmana molt llarga, i això que el temps passa molt de pressa. Però tornarà la primavera i vindràs al meu costat. Al teu costat, amor meu, he passat les hores més belles de la meua vida. I ara plou, amor meu, i plou sobre mullat. No diré el teu nom, el teu nom estimat: no diré res de res, esperant solament el moment de tenir-te altre cop al costat.

504 El perfum de París perfumarà la dama; de moment ja ha perfumat un dia més aviat gris.

505 D'aquesta història de la Caleta n'hi ha dues versions diferents, totes dues en forma dialogada.

Versió A

-Que diuen, nen, de mi, aquella aquella colla de males llengües?

-Doncs, diuen... diuen que ets bruixa.

-Això, diuen? I tu, què hi dius?

-Que sí, que ets bruixa, però en el bon sentit de la paraula.

Versió B

-Què et deien, aquella colla de llengües d'escurçó?

-Saps què em deien? Que tu m'havies embruixat...

-Que jo t'he embruixat? Quines coses de dir-te! I què hi dius, tu?

-Saps què hi dic, jo, amor meu? Que és veritat. I que sóc molt feliç que m'hagis triat precisament a mi, per embruixar-me.

506 Són molts els qui juguen a tennis en un terreny amb l'ús i la norma a cada una de les dues bandes. Quan veuen la pilota al camp de la norma, la projecten al de l'ús, i quan la troben al de l'ús, la llencen al camp de la norma.

507 El meu avi em va ensenyar a tocar el violí, però ho va fer amb una guitarra, per què, de fet, em vaig quedar sense saber tocar ni la guitarra ni el violí. (En realitat, aquest avi no era pròpiament el meu avi, sinó el padrastre de la meva madrastra.)

508 Hi ha d'haver no solament un punt d'equilibri sinó fins i tot una síntesi perfecta entre l'hermetisme críptic i la claredat diàfana i detallada.

509 -Està més enamorada que Déu.

-Jo no n'estic pas, d'enamorat!

-Perdoneu: és una manera de dir.

510 Avui la veuràs tu, demà la veure jo: que acabi la quarteta qui estigui més cofoi.

511 El vell Saturn, després d'haver estat derrotat -en el primer, i segurament que el més espectacular, conflicte generacional de tots els temps- i expulsat de l'Olimp pel seu fill i hereu, Júpiter o Zeus, es va retirar a viure en un casalot que tenia a la muntanya, els uns diuen a la Calma i els altres al pla de Garga, i es va desentendre de les coses d'aquest món. Es veu que li van aconsellar que anés a una residència geriàtrica, on el tractarien molt bé, però va dir que no en volia ni sentir parlar. Es distreia, sobretot, observant els fenòmens naturals que marcaven el pas de l'any i el ritme ininterromput de les estacions.

Una vegada li va caure a les mans un llibre de gastronomia, d'aquests en què es pontifica amb una gran seguretat sobre la manera de cuinar tal o tal menjar -aquest al forn, a la brasa no, ui, quin horror! O bé: el rostit amb el xampany, quin sacrilegi!- i la seva lectura el va fer reflexionar. Va pensar que s'havia sentit dir que ell ho devorava tot, que era capaç de menjar-se qualsevol cosa, com si tingués un paladar insensible i un estómac monstruós, i es va dir a si mateix que potser valia la pena de conèixer les

delícies de la bona cuina. Va recordar aquella època en què es menjava els seus propis fills i després, encara, els pedrots que li posaven al plat com si fossin els seus nous plançons, qui sap si amanits amb salsa verda, perquè no notés la diferència. I el record no li va ser gens agradable. I va fer un pensament. Si algú podia dir que no li passava el temps, qui podia ser, sinó ell? És veritat que tenia aspecte de vell, però se sentia fort i valent com ningú. Ara ho veurien.

I tal dit, tal fet. El vell Saturn es va fer un comensal assidu de Can Culleretes i Les Set Portes, dos establiments acreditats per una llarga tradició de cuina casolana, ben elaborada amb ingredients de primera. Anava sempre sol, s'atipava de valent, i escoltava, amb discreció, les converses de la gent, en què sempre acabava sortint, més tard o més d'hora, el tema del pas ineluctable del temps. Això el divertia molt i li feia assaborir, encara amb més delectança, els bons guisats que es feia servir.

També diuen que de la bona taula va passar al bon llit, fet tan probable i versemblant com difícil de demostrar, perquè al vell Saturn els anys i l'experiència li havien ensenyat a ser d'una discreció extrema.

512 -*Antelació*, no ha d'anar amb *l* geminada?

-Vols dir? A veure, mirem-ho al diccionari.

-Home, no t'ho prenguis d'aquesta manera.

513 Les cròniques dels vells temps convenen a dir que la Nit és una de les divinitats més antigues, i que va donar a llum, sense la intervenció de cap divinitat masculina, a éssers tan diversos i heteròclits com el Destí, que era més boig que un llum, les Parques, que eren totes elles unes bones peces, la Mort, la vella amiga de tothom, el Son, usualment tan amable, els Somnis, certament onírics, tal com no es deixa de dir prou sovint, Mom, que tants imitadors ha tingut, la Misèria, que quan desapareix per una banda torna a aparèixer per l'altra, les Hespèrides, que tenien com a missió guardar les pomes d'or, per a no sabien ni elles mateix quina ocasió futura excepcional -talment com n'hi ha que es guarden una pometa per a la set (diuen que aquesta frase feta prové de la famosa Fonda del Comerç, on solia posar un corredor d'articles de merceria, que es deia Nemesei Plantalacol, que ocupava l'habitació número 7, i que sempre demanava una poma, cosa per la qual, els de la fonda, que ja ho sabien, tenien sempre reservada una poma per a la 7)-, la terrible Nèmesis, que no tenia certament res a veure amb el corredor de comerç Nemesei Plantalacol, i que tenia tants adoradors com poques

simpaties, el Frau Fiscal, etern incombustible, la Vellesa, que és la més antipàtica de totes, i la Discòrdia, tan adorada i venerada en secret.

Aquesta capacitat procreadora, duta a terme, tal com hem dit que assegurin les cròniques, sense cap intervenció masculina, no ha deixat de suscitar dubtes i comentaris d'incrèdilitat. Però examinant més detingudament el text d'aquestes cròniques s'ha vist que en realitat parlen de la intervenció de cap més *divinitat*, amb què s'ha arribat a la conclusió versemblant que la Nit devia haver tingut relacions amb uns éssers masculins, això sí, però que no formaven part dels rengles divins. Qui devien ser? Alguns insinuen algun o alguns diables de bona presència, qui es decanta per algun serafí o un querubí, qui apunta, com sempre s'esdevé en aquestes ocasions, per la possibilitat d'uns astronautes. Qui sap! Potser la veritat està una mica repartida.

En tot cas, si algú podia tenir relacions amoroses íntimes sense que ningú n'arribés a tenir a esment, no podia ser sinó la Nit.

Existeix un text fragmentari, molt antic, d'atribució incerta, que afirma que la Nit era una amant tendra, amable, dolça, apassionada, complaent i extremament possessiva.

514 La discreció. Consisteix a parlar poc i preguntar poc i, en una primera reflexió, a escoltar molt. Però qui sap si al capdavall també ens hi hauríem de mirar, pel que fa a escoltar, a fi de no excedir-nos. Però sí que podem decidir de no preguntar res i no explicar res si no ens ho pregunten.

515 La paròdia pretén ésser satírica i crítica -i aquesta sembla que és la seva justificació. Però, sense adonar-se'n, esdevé arquetip.

516 En Joan Ignasi era el fantasma del primer marit de la meva dona, la meva dolça Gregòria. En realitat es deia Josep -Josep Garriga-, però es feia dir, no sé per què, Joan Ignasi. Habitava la nostra llar, que, en vida, havia estat la seva. Era un esperit tranquil, plàcid, de bona jeia, desproveït de malvolença i de ganes de molestar. Però la seva presència era tan palpable i evident que a mi m'amargava l'existència, especialment, com és comprensible, en els moments d'intimitat matrimonial. A la Gregòria, en canvi, no semblava pas que l'ombra del seu primer marit li causés cap molèstia ni enuig. Vaig pensar canviar de casa, però al capdavall ho vaig deixar córrer. Era capaç de seguir-nos i qui sap si, irritat per aquell intent de desempallegar-me'n, no s'hauria sentit vexat i, indignat, no hauria actuat francament amb ganes de mortificar. D'altra banda, ocupàvem

un pis esplèndid, a la Bonanova, amb un lloguer molt enraonat, i una cosa semblant no l'hauríem trobat enlloc més.

517 Quan algú explica una determinada situació conflictiva, no cal que qui escolta digui, tant sí com no, el que faria si s'hi trobava ell o el que hauria fet si s'hi hagués trobat.

518 Què se'n treu, de ser molt clar, si no es té res a dir!

519 Quan, algú, ja sabem què ens dirà, conscientment o inconscientment, procurem defugir-lo.

520 Zero o O és una equivalència, zero o o és una alternativa.

521 Si no fos per ella, que és tan gentil, ja fa no sé quant temps que l'hauria engegat a collir codonys. Sí, ja ho sé, que són molt aspres, però se'n fa un codonyat excel·lent. No em diran pas que no m'hi miro.

522 A les lletres ben fetes hi ha més es que a les lletres mal fetes.

523 Encara que no es pot pas dir que dediqués gaire estona a lectura, ni menys encara a les feines que cansen la vista, va arribar un moment en què Venus, la bellesa número u de l'Olimp, es va haver de posar ulleres. El cas és que sense ho veia tot borrós i desdibuixat. No ho va fer sense recança, naturalment, perquè li semblava que les ulleres, poc o molt, la desaparencaven, però s'hi va haver de resignar. Tant Vulcà, el seu marit, que tantes ocasions havia tingut de dordre's de les seves reiterades infidelitats -ja se sap: és el preu que s'ha de pagar per haver-se casat amb una dona tan esplèndida- com Mart, el seu amant despitat, amb qui Venus havia acabat no volent-hi saber res a causa de les seves salvatjades, no van desaprofitar l'ocasió de fer comentaris feridors i sarcàstics sobre el nou aspecte de Venus, que deien que semblava una bibliotecària conca o una secretària a punt de jubilar-se. Però van ser els únics i, a més, se'ls veia el llautó. El cas és que Venus, amb les seves ulleres -d'un disseny molt ben trobat, això sí-, feia més goig que mai i tots els qui la veien, déus, semidéus o simples mortals, en quedaven bojament enamorats sense remei. La Venus de les ulleres, com li van dir a partir

d'aleshores, continuava destrossant cors com abans i col·leccionant aventures amoroses a desdir. D'altra banda, n'hi havia que deien que ara, a part que feia tant de goig com abans, semblava intel·ligent i tot.

524 Qui no es deixa ensarronar es guanya un enemic.

525 No he aconseguit mai l'ordre, però tampoc no n'he desistit mai.

526 Com a exemple de pretensions extremament desorbitades, es deia el cas d'un borinot que perseguia l'amor de les vuit estrelles que formaven la constel·lació del Faristol. Però no es deia mai res, ni afirmativament ni negativament, del que hauria pogut aconseguir. Perquè ja se sap que, en aquesta matèria, com deia aquell, no se sap mai, no se sap mai...

527 Amb les romanalles, encara intel·ligibles, del missatge esborrat, vam confegir, amb algun additament, un altre missatge, que no desdeia del primitiu, i que el superava en intenció i subtileza.

528 Les cinc dames espiritistes -l'Hortènsia, l'Engràcia, l'Amèlia, l'Obdúlia i la Valèria- feien veure que es disputaven els esperits escadussers que reeixien d'evocar. En realitat, però, qui es disputaven era el secretari de la seva associació, que era jove, tendre i de bona presència.

529 Sobretot, que ella no sàpiga que ho sé!

530 La mandra afavoreix la síntesi.

531 Convé especialitzar-se en generalitats,

532 Es creuen -o ho fan veure- que transgredir és crear.

533 Sovint qui té pa a l'ull no en té cap a la post.

534 Qui s'especialitza s'esclavitza.

535 No sempre qui espera sap què l'espera.

536 La Mercè va demanar si aquelles botifarres que li oferien duien pebre. La venedora, que es creia que les volia sense, va dir que no.

-És que jo les volia amb pebre -va dir la Mercè.

-Bé, una mica sí que en duen -va fer, ràpida, la venedora.

537 Un només ha de creure el que li convé. A tot estirar, el que li convé creure.

538 A qui rumia massa el cor se li glaça.

539 La rossa valquíria deia que li faria molta il·lusió de poder explicar les seves infidelitats al seu marit, però que no ho feia perquè tenia por que potser s'ho prendria malament.

540 La meva dona, la Miquela, no callava mai i vaig decidir fugir de casa. Però on, que ella no em pogués trobar? Un ufòleg amic meu, que es deia Joan Manuel Clapablanca, em va fer saber que en el termini d'una setmana un ovni havia d'aterrar al cim del Putget. Vaig pensar que aquella era l'ocasió que jo esperava i que no l'havia de desaprofitar. I, efectivament, al cap de tres dies vaig poder sorprendre l'arribada de l'ovni anunciat. Però en va baixar una morenassa tan esplèndida -era una morena extragalàctica- que la seva contemplació em va fer desistir del meu propòsit de fugida i em vaig quedar. La morenassa es va instal·lar en una parada de castanyes a la mateixa plaça dels Josepets, però per més que jo em vaig convertir en un assidu comprador de castanyes no en vaig poder acabar mai res. Al cap de poc vaig saber que si en Joan Manuel Clapablanca m'havia volgut embarcar a l'ovni era perquè estava molt enamorat de la Miquela, cosa que em va causar més estupefacció que enuig. Però ja se sap que en aquesta matèria un no s'ha d'estranyar mai de res. Al capdavant, la Miquela i l'ufòleg van acabar entenent-se i el cas és que això em va ajudar considerablement a suportar-la. D'altra banda, no perdia les esperances -de més verdes en maduren- d'arribar a conquerir la castanyera extragalàctica, abans no acabés la temporada de les castanyes.

541 La princesa dels déus tenia vint-i-quatre noms, els que resultaven de combinar les lletres A, I, L i N. La A volia dir Amor, la L volia dir Lascívia o Luxúria, la I significava Intimitat i la N era el símbol del Nombre. Els noms més usuals eren Lina, Lani, Nila, Nali, Ilna, Alni i Nail. Alguns noms, com Nlia o Ainl, solien dur una altra A de suport, amb què esdevenien Nalia i Ainal. Aquesta A suplementària, a més, enriqueix el nom amb noves significacions, com Adoració, Amistat, Avidesa, Adulteri... Les quatre lletres simbolitzaven les quatre estacions i les vint-i-quatre combinacions les vint-i-quatre hores del dia. Cada un dels vint-i-quatre noms corresponia a un marit diferent. El marit de la Lina era en Daniel, el fill d'una peixatera molt maca que es deia Àngels; el de la Lani era el capità Tell de Santelm, de la marina del rei; el de la Nila es deia Quim Bocafina, un poeta de l'escola esotèrica talmúdica; el de la Nali era un aforista que es deia Bob dels Bocs, autor del conegut aforisme "Val més l'ordre que l'ordinador"; el de l'Ilna era un funcionari del Servei Secret, que es deia Llorenç Amagalamà, que havia estat postergat perquè hi havia promogut una guerra de seccions per una qüestió de criteris en l'ús de les majúscules i minúscules en els documents d'ordre interior; el de l'Alni era l'arquebisbe carismàtic (i no cismàtic, tal com consta en cròniques mal documentades, que són la majoria) de les Salines; el de la Nail un proveïdor de fruita i verdura una mica betzol que es deia Jaume Bellaplanta; el de la Nalia era un poeta maleït que es deia Berenguer Tocaldós, i el de l'Ainal era un espiritista neuròtic que es deia Tianot de les Sales dels Oms. L'Ailan es va casar amb el cap d'estació d'Aigües de Ribes, una estació desafectada de la línia de Puigcerdà, que es deia Joan-Ramon del Sobirà de Dalt; l'Alin (o Alín) amb els tres doctors simbiòtics, que es deien Ladislau, Estanislau i Wenceslau (tercet que comportava a més, una torna, apèndix o suplement, el doctor Nicolau); l'Anil amb el secretari general del Consorci Superior, que es deia Doroteu Sandvitx, i l'Anli amb el pallasso Pastanaga, que era l'august de la famosa parella de pallassos Aristòtil i Pastanaga, nom artístic col·lectiu que havien alternat amb els de Nèstor i Mandonguilla, i Cabell d'Àngel i Carbassot. D'altra banda, l'empresari els obligava de tant en tant a canviar de paper i, així, l'august feia de clown i el clown d'august, amb què aleshores el clown en funcions d'august -és a dir, l'Aristòtil amb el nom de Pastanaga, o en Nèstor amb el nom de Mandonguilla, o en Cabell d'Angel amb el nom de Carbassot- esdevenia, esporàdicament, el marit de la divina princesa Anli. La Ialan, excepcionalment, era bígama, i s'havia casat amb un psiquiatre d'anomenada que es deia Josep Mata-sants (i no Mata-sans, com apareix en alguns textos, amb una evident intenció malèvola), i amb un delegat de la caixa

d'estalvis que es deia Josep Mataparents, famós per les seves idees puritanes en extrem; la Ianal es va casar amb un pinxo del barri que es deia Rafeló Repeló, que havia fet tronar i ploure i a qui la princesa va fermar la brida curta; la Ilan es va casar amb un vidu una mica repatani, ric propietari de vinyes, que es deia David Delbosc, de qui es va divorciar al cap de poc per casar-se amb el seu fill, que també es deia David -cosa que, sens dubte, va facilitar la necessària tramitació burocràtica pròpia d'aquests casos- i que era, no tan sols, òbviament, molt més jove que el seu pare, sinó també més tendre, amorós i de més bon caràcter; la Inal es va casar amb un cantant d'òpera que es deia Lluc Cascall, que tenia una veu extraordinària però, en alguns casos, una certa expressió d'idiotesa, sens dubte motivada pels aplaudiments eixordadors que havia rebut en el transcurs de la seva carrera artística; i l'Inla es va casar amb un individu de qui només se sap que es deia Iu, i al voltant de qui s'han bastit tota una sèrie de llegendes fantasioses, de les quals és impossible de discernir el que hi pugui haver -en tot cas, molt poqueta cosa- de veritat. El marit de la Lain era un pintor abstracte semidaltònic (tenia un ull de vidre) que es deia Bru Claret; el de la Lian era un dimoni dissident que havia estat bandejat de l'infern i que es deia Sucdeteix, i que es va revelar com un marit infidel, car va seduir la mestressa de Can Sala de Dalt, que es deia Serafina, i que era una bellesa madura i plaent com una posta de sol, i una princesa georgiana que es deia Vània-Sònia, que era la muller del cap de l'estat major, per què la princesa Lian, perquè no reïncidís, cada cop que n'havia usat, li feia l'agulleta i el tenia guardat dins una àmfora de vinagre i, a més, va iniciar una triple relació amorosa amb un jove contrabandista de coses inexistents que es deia Bartomeu Passavant, amb el rabadà de Can Sala de Dalt, que havia sospirat inútilment per la mestressa i que ara no s'hi veia de content, i amb un cadet de l'Escola Militar Imperial, que es deia Nofre Nabau, i que, a causa del seu temperament pacífic era el cap d'esquila predilecte dels seus companys i els seus superiors; el marit de la Lanai era un astròleg extragalàctic que es deia Balbí Bocaterrosa, que s'havia fet famós per les seves prediccions encertades en matèria econòmica (havia predit la sensacional fallida imminent del Banc de Crèdit Comtal en el moment en què semblava que havia arribat al punt més alt de la seva prosperitat) i per les desencertades en matèria d'amors (havia augurat un matrimoni de felicitat al rei Lleó XXXIII, del país de la Llana, quan aquest es va agradar d'una ballarina que es deia Teodorica, i el rei va consultar Balbí Bocaterrosa, i al cap de pocs mesos de matrimoni, Teodorica va protagonitzar un atrevidíssim cop d'estat contra el seu marit, el va destronar i, després d'haver-lo tonsurat, el va recloure al monestir de les Tuietines, que

eren unes feministes rabioses i que es van prestar de bon grat a fer el paper de carcelleres del pobre Lleó XXXIII), per què la princesa Lanai va manar al seu marit que d'aleshores endavant es limités a prediccions de caràcter dinerari; i Lania es va casar amb mossèn Ignasi Serracullera, rector de la Caleta, i amb el seu jove vicari mossèn Claudi Rocabertí (que era el fadrister del poderós casal dels Rocabertí i que havia hagut, a contracor, de fer-se capellà a causa de la consuetud de la família), duplicació que no corresponia pas a una situació de bigàmia sinó a la previsió d'una funció substitutòria clarament jerarquitzada, car el vicari només podia exercir en l'absència o la impossibilitat del senyor rector (si més no, en el paper: qui sap si en la praxi les coses diferien una mica). Nial es va casar amb un violinista d'orella molt celebrat que es deia cintet Cordatibant, sol·licitat a totes les festes, saraus, aplecs i celebracions de la Ribera Dolça, i que fins aleshores no havia pogut fer altra cosa que tocar el seu violí; i Nalai va prendre per marit un cronista prolix i meticulosíssim, cosa que li havia valgut nombrosos enemics, que es deia Gori Plomadoca, les cròniques del qual, criticades pels uns i elogiades pels altres, havien conegut una difusió extraordinària, i havien estat causa i motiu de discussions, disputes, polèmiques, controvèrsies, picabaralles, enemistats, plets, intrigues, dimissions, maquinacions, desqualificacions i, en general, actituds violentes i irascibles, sovint dictades o intervingudes, a més, per partidismes manifestos, per conveniències personals, per tendències polítiques i ideològiques i, especialment, pel sentit de la contradicció i per les ganes de fer-se veure i distingir:-se. (El que no era certament veritat, ni de bon tros, era que fos un cronista silenciats i injustament oblidat, tal com afirmaven cada dos per tres, com si fos una consigna que servissin dòcilment, tots els membres numeraris i corresponents de l'Acadèmia dels Banaus Recalcitrants.) D'altra banda, la A suplementària o de suport que autoritzava a afegir al marit el suplement d'un amant, havia originat l'aparellament de Nalia amb Borboll, semidéu de les fonts intermitents i venedor de cacauets i d'avellanes torrades; d'Ainal i un filòsof aristotèlic -o pretesament aristotèlic- que es deia Tancred Tancalaclosca, de qui es deia que havia estat casat amb una bacallanera del Raval que es deia Eulògia, que havia acabat traient-lo de casa a cops d'escombra; d'Ailan amb un corrector d'estil, molt apreciat, generalment -bé que per molts amb un punt de displicència suficient-, precisament per la seva correcció i per la seva senzillesa, que es deia Josep-Eugeni Obagafosca; i de la Ialan amb un corredor de vins i licors molt conegut per la seva simpatia i la seva loquacitat, que no era pas deguda, però, a les mostres dels articles que corria, car s'ha comprovat que era abstemi, i que es deia Isidre

Caradamic. Així mateix, Ianal va establir relacions amoroses amb un profeta apocalíptic que es deia Gregori Farigola, però més conegut pel seu hipocorístic Gori Gola, i que així que va conèixer el goig de l'amor al llit de plomes i als braços de seda de la Ianal, va desistir encontinent de les seves profecies esgarrifoses i truculentes; Lanai amb un capità de lladres de camí ral que es deia Pere Pujarnol de Puigdellívol, que era l'amant oficial de la mestressa de la Mata, de l'abadessa del monestir dels Verns Seculars, i de la capitana dels mossos de l'esquadra, però va haver de renunciar forçosament a totes tres -no ho devia pas fer sense recança- quan va ser escollit com a suplement del marit de la dolça princesa Lanai, que no hauria pas admès aquella duplicació; Lania (la grafia Lània, postulada per alguns, és absurda i inadmissible), amb un taquígraf que es deia Vladimir Pambí, que havia anat quedant progressivament sense feina a causa de la irrupció del que els membres de l'Esbart de Banaus Recalcitrants havien convingut d'anomenar les noves tecnologies, però que era molt simpàtic i de tracte molt agradable; i, finalment, Nalai amb un ermità que s'havia establert a les esplugues del sot de la Sal, que es deia David de la Dula, de qui es deia que havia fugit d'un passat una mica tèrbol i que tenia vel·leïtats de medecinaire, de memorialista, de flabiolaire, d'espiritista, de versaire i d'alquimista. La princesa dels déus era especialment adorada i venerada al gran santuari dels Noms, on s'havia desenvolupat l'escola dels nanalites, tan combatuda pels suixinites, els ulamites, els dominites i escrivanites, però que, malgrat tots els atacs de què havia estat objecte, havia excel·lit en l'exegesi de les combinatòries de les lletres del Gran Nom, i dels atributs relacionats amb cada combinació. Aquests vint-i-quatre atributs eren unànimement reconeguts i admesos per tothom: la passió amorosa, la penetració psicològica, la serenitat, el sentit de la jugada, la intel·ligència en vins, formatges, joies, flors, perfums, teles i colors, la simpatia encomanadissa, la joia de viure, la sensualitat, el domini de la situació, la tenacitat insubornable, l'amistat lleial, el coratge a ultrança. La manca de prejudicis burgesos i plebeus, l'equilibri entre tradició i modernitat, el rebuig de l'estultícia, la bondat sense límits, la força de voluntat, la tolerància, la distinció, la condícia, el gaudi del moment, la curiositat intel·lectual, el respecte a si mateix i als altres i la superioritat biològica. En canvi havien sorgit algunes discrepàncies pel que fa a les interpretacions de les diverses extensions nominals. Així, la branca dels nanalites nominalites notoris, dits també lininites, preconatizaven la prioritat de la combinació Lina, que deien que era la més eufònica de totes i que es podia entendre com a representació canònica i abreujada dels dotze noms plens següents: Angelina (que, sempre segons ells, seria la forma principal),

Adelina, Avel·lina, Aquilina, Carolina, Capitolina, Celina, Evangelina, Marcel·lina, Isabelina, Paulina i Bubulina. Però una fracció dels lininites, els lininites setmesons, dits també del tirabuixó, sostenien que no calia parlar de prioritat sinó de prelació o de preeminència. I, encara, els lininites reformats o del marduix només admetien, per a la forma o combinació Lina, la representació de deu noms plens: els lininites reformats ortodoxos rebutjaven les formes Isabelina i Bubulina, que consideraven que no eren canòniques, mentre que segons els lininites reformats simbiòtics o siamesos, les dues formes no canòniques rebutjables eren Celina i Bubulina. Les discussions entre els reformats ortodoxos, que, d'altra banda, es distingien pel seu espiritualisme, i amb algunes figures tan il·lustres com el doctor Rossend Crakacrakatz (de qui es deia, així mateix, que era un llaminer a ultrança) i el mestre Joan-Josep-Jordi de la Figuera (sens dubte un savi eminent, però amb un aspecte tan afemellat que feia angúnia de debò), i els reformats simbiòtics o siamesos, que eren profundament pietistes i escatològics, i amb una figura il·lustre indiscutible, el savi Sigfrid Malamamú (forma tradicional, defensada aferrissadament pels simbiòtics, però tinguda per desfigurada pels erudits investigadors de l'Escola Filològica de Guitarriu, que postulaven que la forma autèntica era la forma paroxítona), a causa de la discrepància en el rebuig de les formes considerades no canòniques, Isabelina i Bubulina els primers, i Celina i Bubulina els segons, van ser interminables i memorables, i, lamentablement, no es van circumscriure al terreny objectiu de l'argumentació lògica i de l'especulació raonada, sinó que van arribar a l'atac personal i desconsiderat i a l'insult declarat i ofensiu. Paradoxalment, la seva coincidència en el rebuig de la forma nominal Bubulina va originar un corrent teòretic que la va reivindicar, el dels bubulinites, que van elaborar un complex sistema al·legòric basat, essencialment, en el simbolisme de la repetició de la primera síl·laba, formada per la primera de les consonants i l'última de les vocals. Tanmateix, les discrepàncies més profundes i les controvèrsies més dures es van produir en la interpretació simbòlica i al·legòrica dels elements numèrics. En primer lloc, els ulamites i els dominites no veien en les quatre lletres del nom de la princesa la representació simbòlica de les quatre estacions de l'any sinó dels quatre elements essencials: la terra, l'aigua, l'aire i el foc. Cal dir que els ulamites, que eren d'un dogmatisme extrem i que s'ufanaven de ser els posseïdors exclusius de la veritat, i que eren adversaris acèrrims i apassionats dels dominites, als quals retreien actituds massa oficialistes i afanys de prepotència, se sentien molestos i incòmodes amb aquesta coincidència doctrinal que els unia, i, sense gosar confessar obertament que s'haurien estimat més que els dominites

no haguessin compartit, en aquest punt concret, la seva doctrina, amb què els haurien pogut combatre més còmodament, no s'estaven de propalar que aquests eren els seus deutors doctrinals o, encara pitjor, que exposaven la seva doctrina amb moltes vacil·lacions, llacunes, incongruències, rigor escàs o nul i inconsistència lògica. Ben diferent era la doctrina dels escrivanites, que afirmaven que les quatre lletres corresponien als quatre elements humans: el cos, l'ànima, l'esperit i l'intel·lecte, encara que la distinció entre l'ànima i l'esperit havia estat la causa de controvèrsies molt apassionades i, especialment, espesses, inextricables i -s'ha de dir tot- plúmies. I els suixinites, que eren els grans mestres en l'art de nedar i guardar la roba, defensaven una doctrina sincrètica i complexa: segons ells, fer correspondre a un únic sistema de símbols o al·legories les quatre lletres del nom de la princesa era reduir-lo a unes dimensions d'una pobresa inadmissible, i calia veure-hi la representació d'un sistema quaternari per a cada lletra. Aquests quatre sistemes serien els següents: el de les quatre estacions de l'any, el dels quatre elements naturals, el dels quatre elements humans (que resolien dient que l'ànima era transcendent i l'esperit contingent) i el de les quatre facultats primordials: l'amor, la bondat, la saviesa i el sentit ocult (o percepció suprasensorial). Aquesta doctrina sincrètica permetia als suixinites adoptar uns aires de superioritat paternalista respecte als ulamites, els dominites i els escrivanites, que feia cremar la sang a tots plegats, encara que eren sens dubte els ulamites els que exterioritzaven els seus sentiments d'una manera més apassionada i rabiüda i els escrivanites els qui optaven per dissimular-la més decididament.

Cal posar en relleu que els marits, que mal comptats vorejaven la trentena, s'abstenien de participar en aquestes discussions doctrinals i procuraven, solament, fer molta bondat a fi de no quedar massa postergats. De fet, no havien acabat d'entendre mai si a cada nom de la princesa corresponia una dona diferent o bé si es tractava de la mateixa dona amb vint-i-quatre noms.

542 Sí que és veritat que vaig haver de sortir per la porta del darrere. Però donava a un caminet que s'endinsava per entre les vinyes i els camps de conreu, ombrejat, ça i lla, per figueres i cirerers, per alzines i oliveres.

543 Molt sovint convé recordar al nostre interlocutor que, si expliquem una cosa, és perquè ell ens l'ha demanada.

544 És més absurd i inútil pledejar per una causa guanyada que no pas per una causa perduda.

545 Tan senzill que sembla que ha de ser deixar dir, tan avantatjós que es demostra que és, i tant que costa de fer-ho.

546 La J. era psicòloga i l'A. era bruixa -deien. Però alguns afirmaven que la J., a més de psicòloga, també era bruixa, i que era en realitat en aquesta qualitat que aconseguia el que aconseguia -el domini. Alguns negaven aquesta doble condició de la J., i proclamaven la superioritat, en matèria de domini de la bruixeria sobre la psicologia i, per tant, de l'A. sobre la J. El savi Tadeu Tothosaus, d'amagat de la dona, deia que la bruixeria, una mica ben esmolada, ja inclou, de fet, la psicologia. I hi afegia, confidencialment, que, en realitat, el domini, tant a la J. com a l'A., els venia de ser una mica putes.

547 En el principi de tot, l'incest, avui considerat gairebé unànimement -sempre hi ha algun tarat que ho troba tan natural- abominable, era una necessitat per a la perpetuació de la raça o de la nissaga a partir d'un tronc comú únic. El cas dels descendents d'Adam i Eva, per exemple, és paradigmàtic. I anàlogament es va haver d'esdevenir en el cas dels déus de l'Olimp: Zeus i Hera, ben bé germans de doble vincle. Però aquesta germandat -més que no pas germanor- va quedar molt aviat esvaïda quan aquesta parella van decidir unir-se en els sagrats llaços del matrimoni canònic, que van celebrar, amb pompa i solemnitat, per l'Església i pel civil, amb l'assistència de tot un exèrcit de convidats, en què, entre els personatges de primer i àdhuc de segon rengle, només es va notar una absència, la de la pobra nimfa Quelònia, que va ser transformada en tortuga perquè no es va dignar assistir a la magna celebració. I no consta que, deixant de banda aquest cas excepcional, l'aparellament dels dos germans fos, per aquesta raó, causa d'enraonies i murmuracions. Si de cas, els trets devien anar en un altre sentit: les calaverades del nuvi, que ja abans del seu matrimoni -i després, com se sap, encara més- havia fet tronar i ploure.

Efectivament, Zeus va ser un exemple esplèndid, insuperable, recurrent, d'infidelitat conjugal. I no pas perquè la seva dona fos lletja, ni de bon tros. No era pas un pa per a fer-ne rosegons! Però es veu que no era simpàtica, sinó més aviat desagradable i desproveïda de carisma. Però aquí ens trobem en un d'aquells casos arquetípics en què

ens és difícil de discernir la causa de l'efecte. Era una dona desagradable perquè el marit li era infidel o el marit li era infidel perquè era tan desagradable? Qualsevol ho sap. En tot cas, sí que sembla evident que davant les infidelitats de Júpiter no va saber adoptar l'actitud més adequada. Partint de la idea que Zeus era com si diguéssim l'encarnació vivent de totes les forces i la potència de la natura i, per tant, que les seves proeses amatòries havien de ser necessàriament inevitables, Hera, en lloc de dedicar-se a perseguir amb una crueltat excessiva les pobres nimfes seduïdes pel seu marit, el que havia d'haver fet és jugar la carta de la coqueteria i la gelosia, dedicar-se, ella també, a col·leccionar amants, cosa que, sense cap mena de dubtes, no hauria deixat d'encendre en el seu marit el desig amorós que, envers ella, tenia tan apagat.

Tanmateix, malgrat ser considerada la deessa de la fidelitat conjugal -cal creure que per conveniència més que no pas per convicció- no totes les cròniques estan d'acord sobre la conducta d'Hera en aquest sentit. Les cròniques més oficialistes asseguren que en aquest sentit estricte va ser del tot irreprotxable. Però en d'altres hi ha referències molt clares de les seves relacions amoroses amb un príncep dels gegants de bella planta que havia per nom Eurimedont. Aquest idil·li entre la divina Hera i el bell Eurimedont s'insereix en una història molt més complexa, que és la revolta dels gegants contra l'Olimp, i que si bé, al capdavant, es va resoldre en la derrota definitiva dels primers, hi va haver moments en què el tron olímpic trontollava perillosament, i fins sembla que el mateix Jup estava a punt de presentar la dimissió i retirar-se a la vida civil. És un fet inqüestionable que en aquesta revolta la divina Hera va actuar d'instigadora, molt possiblement amb la idea d'enderrocar el marit i col·locar el seu amant en el seu lloc, el qual, creia ella, hauria estat un marit més dòcil i fidel, que comptava poder fer ballar al seu gust com una baldufa. Les coses, però, van anar diferent de com havia previst la gran dama olímpica, i si bé tot fa creure que va ser Eurimedont que, irresistiblement al·lisonat entre els llençols, va induir els seus a revoltar-se contra el gran Jup, ell mateix, molt prudentment, es va abstenir de participar directament en l'aspra contesa, amb què, un cop resolta definitivament en el triomf indiscutible de la host olímpica, ell es va retirar als seus dominis, on no deuriem pas escassejar les nimfes opulentes que li fessin oblidar les carícies d'Hera. Això d'oblidar és un dir, perquè haver compartir el llit amb la primera dama de l'Olimp ha de ser una experiència que deixa un record indeleble. On hem dit oblidar, doncs, potser hauria calgut dir oblidar-se. No ens consten, tampoc, els sentiments d'Hera per la fi dels seus amors, que devien ser, sens dubte tumultuosos. Molt probablement, com insinuen algunes cròniques, no li va costar gens de trobar

substituts, però el cas és que no s'arrisquen a dir cap nom concret. Si de cas, ella s'ho va perdre. Però, tal com hem dit, és sens dubte preferible pagar el marit amb la seva mateixa moneda que no pas dedicar-se a perseguir i torturar les pobres nimfes que ell havia seduït.

548 La Filomena havia embruixat el seu marit i li feia el salt amb en Jaume de la carnissera, amb mossèn Ignasi, amb el senyor Josep Ballabriga, president del Consorci, amb el poeta maleït, amb el tendre Daniel, amb en Biel del Vinagre, amb en Quirc de les Merles, amb en Cesc dels Agudells i amb altres coneixences ocasionals. I va obligar el seu marit, que es deia Florenci, a portar un registre puntual i detallat de totes les seves infidelitats, de manera que a cada moment pogués saber quantes vegades havia fet l'amor amb cada un d'ells, el lloc, l'hora, el dia, les circumstàncies... Sort que en Florenci era un bon informàtic i ho va resoldre amb un programa *ad hoc*.

Naturalment, la Filomena no deixava de fer l'amor amb el seu marit, també. Si no, potser no s'hi hauria conformat, ell. D'altra banda, a la Filomena el seu marit li agradava. Quan en tenia ganes, la Filomena li deia, amb una veu insinuant i irresistible.

-Au, nen: vine al llit amb mi! Però abans treu-te les banyes i deixa-les a la tauleta del llit, que no em facis mal.

549 Hi ha partidaris de resoldre certes situacions amb una actitud de violència -de violència verbal-, convençuts que és el mitjà més eficaç. Potser no deixen de tenir raó. Però no solen voler entendre -i ho haurien d'intentar- que en el cas d'algunes persones, la violència qui fereix és el qui l'exerceix.

550 A vegades un opina perquè precisament li han demanat l'opinió. Si no, no hauria opinat. Però això no vol pas dir que es vegi obligat a defensar i justificar la seva opinió, i entrar, així, en un debat en el qual no ha demanat pas d'intervenir. En previsió d'aquest fet, és lícit de negar-se a opinar adduint que si ho feia el contradirien.

551 No és pas poc nombrós l'esbart dels qui no diuen mai ni sí ni no, per més que els ho demanin d'una manera explícita i categòrica. En lloc de dir sí o no, donen una explicació. És molt freqüent que la iniciïn amb la frase "Saps què passa?".

552 De certes coses n'hi ha prou que ens en donin coneixement, sense necessitat que

calgui explicar-les, en el sentit de raonar-les. Però són els qui no es resignen a dir, simplement les coses, i les volen explicar tant sí com no.

553 No es pot millorar tot. Però la immensa majoria de les coses sí.

554 Els faroners i els torredans, els guaites i els sentinelles han anunciat la presència d'una nau extragalàctica que s'acosta amb propòsits hostils i amenaçadors, amb una agressivitat covada en el ferment dels ressentiments i en el llevat de les frustracions esquizofrèniques. Tot indueix a creure que és la nau del Gran Barrufeda, tripulada, amb sacsejades espasmòdiques, talment com si tingués el singlot, per ell mateix, degudament assistit, no pas per ordinador, sinó per la seva muller, la boterudeta Barrufeda Patates, que té funcions nominals de lloctinent, però que és qui, amb traça i murrieria, amb una malícia innata però esmolada per llargs anys de pràctica continuada, reïx sempre a dir l'última paraula. Els altres tripulants són el Barrufí Tinetol, sempre disposat a criticar en els altres allò que ell mateix es deleix per fer però no gosa, la Barrufina Blanca, de qui el Gran Barrufeda és el cavaller servent, i la Mare Barrufina Hotreutot, abadessa de l'orde dels barrufinets de la docilitat filial, més dos barrufets liles sense determinar. Es veu que hi ha hagut un alarma general davant l'amenaça del perill extragalàctic, però, de moment, molt probablement a causa de greus mancances i d'imperfeccions fonamentals en els seus mecanismes de descens, la nau no ha aconseguit d'aterrar, i tothom eleva pregàries a sant Nin i sant Non, a la verge del Remei i dels Específics, a la santa trinitat formada per sant Grau, sant Pau, sant Rem, sant Iu, sant Ot, sant Lluc i sant Muç (trinitat, com es pot comprovar, un poc ampliada), a la Mare de Déu del Camí de Sota les Eres del Mig de Can Prat de la Sala Nova de Dalt, al gran guru Gori-Gori, a santa Perpètua Aquimaturu, a sant Ponç (que és el patró de la condícia i de les herbes remeieres) a sant Feliu l'Africà i, encara, però sens dubte a causa d'un error evident, a la suposada beata Antònia Mataflorida (que en realitat no és cap beata sinó una bruixa reconsagrada, però, això sí, adorable i seductora com ella sola), perquè la nau dels barrufets extragalàctics no pugui posar-se en terra i es perdi enllà d'enllà, més enllà de les muntanyes, dels deserts i els oceans, més enllà dels horitzons, dels horitzons més llunyans, i finalment no se'n canti mai més gallina ni gall.

555 Es pot esdevenir que la solució A sigui, inqüestionablement, la més còmoda, senzilla i avantatjosa, però que a causa de certs escrúpols morals o individuals, hagi

calgut decidir-se per la solució B, no tan avinent, però també, indubtablement, factible. Aleshores es tracta, doncs, de veure com plantejem la realització d'aquesta solució B. I tot el que ens puguin dir, a partir d'aquest moment, sobre els avantatges de la solució A és inadequat, inoportú, impropï i, en definitiva, entrebancador.

556 El teu nom apareix, ara i adés, com per casualitat, però de fet posat exprés, al lloc més impensat.

557 Avorrit del seu immobilisme hieràtic i de la colla de tanoques que l'anaven a adorar, una nit de primavera el tòtem va abandonar el seu indret i se'n va anar a córrer món. Diuen que a l'hostal dels Malcontents va conèixer una apsara molt bonica amb la qual aviat va fer fira. L'apsara, que es deia Genciana del Sol Ponent, li va explicar que formava part d'un estol que sobrepassaven els vint-i-cinc milions, i que tipa d'aquell gregarisme excessiu també havia decidit d'anar per les seves. I deia que ben segur que era l'única que s'havia casat amb un tòtem. Com que ell no tenia nom l'apsara aviat el va haver batejat: li va posar Clavell Florit del Bon Amor. I diu que van ser molt feliços

La desaparició del tòtem va causar una gran consternació al poble dels seus adoradors. Però aviat van trobar un substitut: van trobar un duplicat del Gran Barrufeda, el van embalsamar i el van plantar al lloc del desaparegut Clavell Florit del Bon Amor, cosa que el duplicat del Gran Barrufeda, que era tan banau i pretensions com l'original, i que es delia per ser objecte d'adoració, va trobar la mar de plaent i satisfactori.

Després, encara, va fer la seva aparició el Leviatan, que havia arribat en aquell indret fugint de la fúria rabiüda dels fanàtics ulamites. El Leviatan havia sentit dir que hi havia una plaça de tòtem vacant i va pensar que era el que li convenia. Però es va trobar amb un pam de nas, perquè ja havia estat ocupada pel duplicat del Gran Barrufeda. El pobre Leviatan es va passar una bona temporada intrigant endebades per ocupar el lloc del duplicat del Gran Barrufeda. I era la riota de tothom: li deien que volia ser duplicat del Gran Barrufeda en lloc del duplicat del Gran Barrufeda. Fins que la dona del gran bruixot, que es deia Tudeia Tudeia, i que era molt maternal, el va adoptar com a criat. Li feia fer totes les feines pesades de la casa, això sí, però de tant en tant, quan el gran bruixot, que es deia Banau Babau, estava ocupat dirigint, amb la seva autoritat exclusivista, les sessions rituals d'adoració al nou tòtem, li deixava compartir el seu jaç, de què el Leviatan havia molt de goig. I es feia la reflexió que, al capdavant, havia estat de sort i va deixar d'envejar el duplicat del Gran Barrufeda, estaquirot permanent i

inamovible sota el sol i la serena.

558 La fugida no és, tal com sembla enganyosament, la solució de la solitud. Però val la pena haver fugit, encara que només sigui un cop i provisionalment. Potser sí que aleshores fa l'efecte que un ja no es troba tan sol.

559 Deien d'en Benet de les Olives que era un cas típic -emblemàtic, deien els més llanuts- d'home devorat per la seva obra, cosa que provocava sorpresa i estupefacció, perquè no se sabia pas que en Benet hagués realitzat cap mena d'obra, ni artística, ni literària, ni res. Després, però, es va aclarir que havia estat devorat per la seva ombra, que era, en efecte, colossal, espessa, poderosa i terrorífica.

560 Diu que el xantatge és causa i motiu de tota mena de conductes desviades. Però no s'acaba de saber prou si es refereixen al xantatgista o bé a la persona víctima del xantatge. Qui sap -és ben probable- que es tracti de tots dos alhora.

561 El Servei Secret, naturalment, havia de procedir amb el màxim de rigor i d'exigència, de cautela i de circumspecció, en la contractació del personal. I calia començar, naturalment, per triar la persona a qui s'havia d'encarregar aquesta missió tan delicada. Però no se'n trobava cap que inspirés una confiança total i absoluta.

562 El president, que desitjava l'opulenta Sadurnina, va fer enviar el seu marit, l'agent Norbert Mas Dadiru, a complir una missió suposadament molt delicada. Es tractava de fer una investigació sobre un funcionari administratiu de l'ambaixada al País de les Olles, que es deia Robert Crusadeu, de qui se sospitava que podia passar informació confidencial a una potència estrangera. En realitat no hi havia res de tot això. Era qüestió, simplement, d'allunyar en Mas Dadiru de la seva dona, de tenir-lo entretingut en una missió innòcua, i facilitar així l'ocasió d'una relació íntima entre el president amb la Serafina. Norbert Mas Dadiru es va prendre seriosament la seva missió i va sotmetre el bon senyor Crusadeu, durant un llarguíssim període de temps, a un seguiment implacable i a una investigació exhaustiva de tots els actes de la seva vida. Norbert Mas Dadiru va redactar un informe exhaustiu, que tenia més de cinc-centes pàgines, en què constaven totes les activitats del senyor Crusadeu: era col·leccionista de cromos, auques i romanços de cec, guionista de còmic eròtic (amb pseudònim),

destil·lador d'aiguarent de cireres (només per al consum propi), autor d'un diccionari de mots insòlits, astròleg, nigromant, cabalista, recopilador d'efemèrides i fets curiosos, realitzador de maculatures en miniatura, amant d'una mulata que es deia Tatila Tamatu, afiliada a una societat neo-càtara i, ell mateix, membre, amb el grau de cavaller, de l'Orde Iniciàtic del Gran Amor, del qual, l'eficaç Mas Dadiru, va reeixir a obtenir una llista exhaustiva dels seus membres. Entre aquests, hi havia el senyor Artur Sobrevia, que era l'home de confiança del president, i fins i tot la seva muller, la primera dama, la il·lustre senyora Desidèria Portalaclau, a més de moltes altres persones que ocupaven càrrecs molt alts. El president, en llegir l'informe, va quedar esbalaït. Va preguntar a en Mas Dadiru quantes còpies n'hi havia, i l'investigador li va dir que només n'hi havia una altra, que havia lliurat al director del Servei Secret, el baró Bonamussa. I quan el president la hi va reclamar, el pobre baró va haver de reconèixer que se l'havia endut a casa per llegir-la i que algú la hi havia pres. Amb tota probabilitat, l'autor del furt havia estat una minyona -amb qui es veu que tenia una relació amorosa-, que es deia Salvadora i que havia desaparegut de la casa sense deixar rastre. Tots els esforços per localitzar-la van ser inútils, i el president vivia amb l'ai al cor, tement d'un moment a l'altra la divulgació de les parts de l'informe que més l'afectaven o qui sap si ser víctima d'un xantatge. I maleint l'hora en què s'havia agradat de l'opulenta Serafina, la qual, això sí, li havia fet passar molt bones estones.

563 El feminisme i l'antiracisme -l'admissió de la diferència- estan ben bé de moda, especialment entre les dones. No és gens estrany que admetin i justifiquin la discriminació de què és objecte la dona en altres ètnies i cultures, com un signe diferencial que cal respectar.

564 La meua dona era bígama: estava casada amb mi i, alhora, amb un violinista que es deia Hildebrand de Passapena. Com que, a més, tenia algunes aventures extraconjugals, el violinista li feia sovint escenes de gelosia. Fins que la meua dona se'n va atipar i, com que era molt expeditiva i decidida, se'n va divorciar. I aviat el va haver substituït: es va tornar a casar amb un dels seus pretendents, un guionista de còmics molt acreditat que es deia Josep-Arnau de Vallmanya, però que signava els seus treballs amb el pseudònim Ray Monty. Jo, naturalment, com es pot suposar, vist aquest precedent, m'ho vaig tenir per dit i feia els ulls grossos i, dòcil i submís, procurava fer molta bondat.

565 La ignorància també pot arribar a ser un refugi legítim.

566 Quan un deixa d'anar en un lloc on hauria pogut anar, ha de pensar no en el que ell s'ha perdut sinó en el que s'ha estalviat.

567 Els secrets no s'han de revelar mai però se n'ha de deixar un testimoni, a fi d'evitar que no es perdin.

568 Una vegada hi havia un poeta que es deia Baltasar Mur i que tenia una gran voluntat transgressora. Però les rimes el manaven. Li sortien amb tanta facilitat i d'una manera tan natural i espontània que els seus versos -o els seus poemes, que pel nom no ens barallarem-, inevitablement, jocflorablejaven. No hi podia fer res i, al capdavant, s'hi va resignar. De fet, això va ser la seva sort, perquè va ser pels seus versos que es va casar amb la cobejadíssima Gertrudis Mataquadrada, vídua recent d'un cansalader molt ric que es deia Florenci Pladelòs, i que era una dona encara jove, que podia presumir de les formes més dolçament arrodonides que al món fossin, i a qui, d'ençà que havia quedat vídua (de fet, abans i tot) havia sortit un nodrit esbart de pretendents, representants d'un amplíssim ventall social. Només caldria esmentar el senyor Jordi Corcat, president (en funcions) de la Diputació Provincial, el capità Abel Mamagrebins, que tenia un gran prestigi, encara que no s'havia pogut saber mai de quina arma era capità, el doctor Mateu Closcadenou, un psiquiatre de nota, bé que al capdavant es guanyava la vida fent de curandero de medicina general, el savi Josep Malamà, que havia conegut una certa notorietat perquè havia reeixit un sincretisme molt difícil entre el misticisme dels franciscans espirituals, les bases teòriques del tai-txi i el cànon màntric tributari del budisme-zen, i, encara, el poeta Joan Calçacuriós, que, precisament, havia assolit una popularitat inimaginable perquè era transgressor (aquest sí, i tant!), rupturista, innovador, iconoclasta, revolucionari, descodificador, deconstructor, corrosiu, verinós, subversiu, inconformista, agitador, anarquitzant i, és clar, experimental, i que havia guanyat totes els premis i totes les distincions, que el sistema li havia concedit amb el propòsit, més reeixit que no pas declarat, d'assimilar-lo. I a tots ells l'infeliç Baltasar Mur els havia passat la mà per la cara, només amb la sonoritat dringadissa dels seus versos tan ben rimats. Les coses van com van, no ens cansarem mai de repetir-ho. Casat amb la Gertrudis, tan dolçament sinuosa, i amb

aquella colla de zeros a la dreta, en Baltasar Mur va ser un home feliç -fins al punt on la felicitat és una cosa d'aquest món. Algunes vegades, però, pensava amb una certa recança, amb un cert sentiment (molt lleu) de frustració, en la seva incapacitat per a la transgressió. Algú li va fer observar que dient-se Mur era normal que fos incapaç de transgredir. Això el va convèncer, però només a mitges. Un dia, però, es va aclarir tot. Resulta que Baltasar Mur tenia un ull de vidre, cosa que, llevat la Gertrudis, es pot dir que no sabia ningú. Va ser el savi Bartomeu Labarrila, catedràtic de Ciències Ocultes de la Facultat d'Hermetisme de la Universitat de la Portella, que li va explicar que un ull de vidre era com una mena de gen amb una memòria d'una gran capacitat que contenia més rimes que el diccionari de Ferrer i Pastor. Només calia posar-se a escriure perquè totes les rimes sortissin a raig fet, talment com raja el moscatell quan es fa girar l'aixeta de la bóta del racó.

569 -Si no l'hagués avisat... mira, encara: potser sí que es podria queixar... Però és que el vaig avisar.

-I encara que no l'haguessis avisat. No tenies cap obligació de fer-ho.

-Sí, d'acord, tens raó, però el cas és que el vaig avisar, que no pot dir que no l'hagués avisat.

-Però jo vull dir que encara que no li haguessis dit res, doncs, no tenia cap dret a queixar-se.

-Si, és clar, és veritat, però el fet és que el vaig avisar.

-Sí, però és que encara que no l'haguessis avisat, doncs, tampoc no tenia cap dret a queixar-se.

-D'acord, d'acord, però que consti que jo el vaig avisar.

-Tant és, això. No tenies cap obligació de fer-ho i no es podria queixar ni que no li haguessis dit res.

(El cambrer, que ha anat posant les cadires sobre les altres taules, s'acosta amb la nota.)

-Oi que em permeten? És que tanquem.

(Cau el teló.)

570 A aquells qui tenen una d'aquestes cases tan esplèndides, amb una sala confortable amb una llar de foc, un jardí ombrívol i una terrassa des d'on es veuen dotze carenes, quan es moren els sap molt més greu que als altres.

571 El que l'home no entén és com si no existís.

572 Que un demostrï que té la raó no vol dir necessàriament que la tingui.

573 Qui passa per la dreuera sovint s'estalvia de passar per l'adreçador.

574 Quan plou sobre mullat els paraigües vacil·len.

575 Si el meu destí és portar banyes, tant per tant que sigui la meua dona qui me les posa.

576 El gran inquisidor ara empaita els seus heretges per mitjà d'ordinador.

577 Un s'hi ha de mirar molt, abans no es decideix a dir, ni que sigui com una frase tòpica, "No sé com dir-ho". Val més dir-ho mal dit que confessar que un no sap com dir-ho.

578 Hi ha qui fa les coses mal fetes perquè és més fàcil que no pas fer-les ben fetes. Però n'hi ha que les fan mal fetes perquè tenen aquesta vocació. Les fan mal fetes encara que no sigui més difícil fer-les ben fetes. Deuen tenir la temença que fer-les ben fetes potser podria ser més difícil i complicat i no volen córrer cap risc.

579 Els gastrònoms, a vegades, sembla que diguin que val més boig per conèixer que savi conegut.

580 Quan sento (encara n'hi ha que ho diuen!) "aquí a Espanya" em fa mal el cor.

581 Els espanyols poden ser anarquistes amb tota la tranquil·litat de la consciència. Si jo fos espanyol seria, sens dubte, anarquista. Els espanyols poden dir que la seva pàtria és el món, que tots els nacionalismes són nocius, que no hi hauria d'haver ni estats ni governs, perquè saben que, de moment, la seva identitat no corre perill. Ara: molts d'aquests anarquistes espanyols, que demanen la supressió de les fronteres, quan vegin que a ells també el país se'ls omple de diferents i que els talibans van per feina, potser

canviaran de pensament.

582 El comú tant rima amb ningú com amb algú -segons el que convingui en cada cas.

583 Una vegada hi havia un dimoni que era molt missaire. Es deia Malparit però es feia dir Blaumarí. Solia anar a missa primera: deia que a missa de dotze la gent hi va a fer-se veure. Mossèn Bicornell, el senyor rector, quan ho va saber va tenir la idea de no deixar-lo entrar. Però abans de fer-ho va fer com el patró Saura, hi va dormir. I es va dir que comportant-se, aquell fidel tan singular, com es comportava, d'una manera decent i correcta, no podia, en bona llei, barrar-li el pas. Després va saber que aquell dimoni mantenia una relació molt íntima amb la Florentina, la seva majordona, de qui, ell més que ningú coneixia la jeia tirant a fogosa. Aquest cop, mossèn Bicornell, sí que va estar a punt, a punt de posar una mica d'ordre a la casa. Però es va saber contenir i va tornar a prendre consell del capçal. Va pensar que la sang és la sang, que la carn és la carn, que tenen les seves exigències -ell ho sabia millor que ningú-, i que valia més no fer mullader. Sempre, és clar, que les coses es fessin amb discreció i sense motiu d'escàndol. I el cas és que tant en Malparit (o Blaumarí, com es feia dir ell mateix) com la castissa Florentina eren, tots dos, un model de discreció.

584 N'hi ha que et donen la raó amb tanta vehemència que gairebé sembla que te la prenguin. Vull dir que un creuria que són ells qui han tingut aquella idea o que han defensat inicialment aquella tesi.

585 A vegades un no té ganes de discutir. Vol dir una cosa i prou, perquè consti que l'ha dita, o perquè n'hegui esment aquell a qui pugui interessar. Però qui afirma opina. I tota opinió suscita, i ha d'admetre, contraopinió. Per tant, qui vol dir una cosa i prou, sense admetre objeccions al que acaba de dir, només pot, raonablement, adoptar aquesta posició si allò que ha dit és una informació objectiva, neutra, asèptica, desproveïda de tesi o d'opinió.

586 La diferència entre *fer* i *realitzar* es veu clara quan és qüestió de projectes: no és igual *fer un projecte* que *realitzar un projecte*, és ben evident. Ara: això no priva de considerar un projecte com una realització. Un té una idea inicial i vaga del projecte, hi comença a donar voltes, a pensar-hi, considerant-la del dret i de l'inrevés, es posa a

aplegar informació, documentació, fa uns esbossos inicials, traça les grans línies del projecte fins que un bon dia, quan ja ha madurat tots els detalls, passa a la seva realització, és a dir, a una acció concreta que es resoldrà en un projecte acabat, amb tots els detalls, amb l'exposició prolixa de tots els problemes que poden sorgir i totes les solucions previstes... I potser, aleshores, ja pot parlar del projecte com d'una realització.

587 Diuen que en cada galliner només hi pot haver un sol gall, que en un mateix galliner no hi pot haver dos galls. Ara: si tan gran és, el galliner...

588 El senyor Tomàs Codina-Casabò vivia amargat perquè la seva muller, la seva senyora, que deia ell, que es deia Lliberata, era mig histèrica mig neurastènica (fet, sembla, no gaire corrent, si més no usant els termes *histèric* i *neurastènic* en el seu sentit propi. Altrament, és clar, més que un foc no en cremaria.) Per sort, el senyor Codina-Casabò, un comptable de la vella escola, puntual, rigorós, minuciós i primmirat, la vera imatge de l'ordre i de la respectabilitat, va tenir l'oportunitat, per coses de la feina, d'alternar amb l'Esperança, la carnissera del raval, que era sens dubte una mica més planeta del que admeten els cànons, però que tenia una temperatura amorosa molt agradable. El senyor Tomàs Codina-Casabò compartia la intimitat de l'Esperança (ultra el marit, ja no caldria ni dir-ho, però no costa gens de dir, i així evitem que algú faci suposicions massa aventurades), amb el senyor Ramon-Florenci Cotoner, que era un home molt de missa, més que no pas qualsevol capellà, però que estava convençut que l'amor, si la sensualitat no ofega el sentiment, no pot ser de cap de les maneres pecat. És veritat (s'ha de dir tot) que no tots els especialistes, en matèria de pecat, li donaven la raó. Però mossèn Ignasi Bicornell, familiar de les majors subtiletes teològiques i un sil·logista temut de tots els col·legues, bé que, és veritat, altament *sui generis*, li deia que hi ha pecats i pecats, que atès que l'home és pecador per natura val més pecar per excés que per defecte, donant, és clar, a cada un d'aquests termes un valor ocasional, o circumstancial, o puntual o, si es vol, ja que el terme fa furor, virtual. I encara hi afegia, que ell mateix, allí on el veia... i aleshores s'aturava, com si fos de sobte conscient que havia anat massa enllà i resolvia la qüestió amb una rialleta mig de murri mig de conill, però carregada de sobreentesos. I així el digne senyor Cotoner, entre missa vespertina i rosari complet, si no podia freqüentar la companyia de l'Esperança, temorós de la solitud (no sé qui li havia fet creure que si un passa massa estona tot sol l'àngel de la guarda s'avorreix i se'n va a fer un volt de sorra), prodigava les seves atencions a una

brodadora de punta que es deia Zenaida Bonrepòs, de qui havia fet la coneixença, sembla, quan li havia encarregat uns brodats que havia regalat a la confraria de la qual era sots-tercer confrare major. La Zenaida Bonrepòs tenia la pell fosca i els ulls blaus, les mans de vellut i de seda, i era dolça i amorosa, sensual i lasciva, i un dia va explicar al senyor Cotoner la història dels seus amors no prou satisfactoris: el seu gran amor, l'amor de la seva vida, era un xicot molt jove que es deia Daniel, que tenia totes les qualitats per a fer feliç una dona, i havien viscut hores d'amor apassionat inoblidables. Però hi havia una altra dona que li disputava l'amor del seu Daniel, i no era una dona qualsevol, sinó una dona que es feia dir sí senyor: era, ni més ni menys, l'explosiva Diana, la famosa cantant melòdica, una dona temperamental, volcànica, impulsiva, amb uns llavis i uns narius que semblava que volien absorbir tota la força del món, i amb uns pits d'una prominència agressiva esfereïdora. En Daniel, que, entre altres coses, era lletrista, havia escrit unes cançons per a la Diana i aquesta se n'havia enamorat amb bogeria. El pobre xicot, xuclat per l'una i per l'altra, no s'havia acabat de decidir, i elles havien resolt el contenciós conformant-se (tàcitament, però no explícitament, de cap de les maneres) compartint el tendre amant i intercanviant un curiós epistolari que era una antologia d'insults, dicteris, retrets, acusacions i amenaces. Així, va ser un dia que la Zenaida es ressentia de l'absència de l'amat (inqüestionablement, en braços de l'odiada rival) que va tenir la necessitat de fer confidències i va ser el senyor Cotoner qui les va escoltar amb un esperit de comprensió molt agut. A partir d'aquí, les coses van anar de pressa: el sentiment i la sensualitat es passen la pilota mútuament i tot es resol tal com és natural que es resolgui, Per la seva banda, el digne senyor Cotoner va trobar que l'alternança entre l'Esperança i la Zenaida era harmònica, equilibrada, ponderada, mesurada i serena. I, sens dubte, és l'equilibri el que proporciona la pau de l'esperit. La pau del cos i de l'esperit. D'altra banda, el senyor Cotoner, que havia constatat que les històries d'amor, sobretot si eren més o menys immediates, plaïen en alt grau a la seva Esperança, i li envigorien les potències, no va deixar d'explicar-li per peces menudes la seva relació amb la brodadora (relació no buscada, va puntualitzar, sinó fruit de les circumstàncies) i, sobretot, la singular història de la Zenaida, en Daniel i la Diana. De què l'Esperança va haver un gran plaer, que va voler compartir (l'amor no és solament contacte físic sinó també, i d'una manera molt important, conversa) amb el senyor Codina-Casabò, del qual, d'altra banda, considerant que sempre havia viscut en aquell ambient tan convencional, feia goig de provocar la sorpresa i l'estupefacció. I sí que és veritat: aquelles coses, el bon senyor Codina-Casabò, no hauria dit mai que existissin.

És clar que fins aleshores ell mateix no s'hauria cregut capaç de tenir una relació com la que tenia amb la bella carnissera, cada cop més seductora i complaent... però no sempre, ai las, disponible. Sí, la dolçor de la fruita prohibida té aquest inconvenient: que no sempre es troba disponible, que m'ho diguin a mi. Aleshores, el senyor Codina-Casabò, com a bon comptable, com a addicte fervorós de la partida doble, que sap que no hi ha dèbit sense càrrec, es complaïa a pensar que desitjava que la volcànica Diana s'endugués el tendre Daniel, car així la Zenaida cercaria el consol i la companyia del bon senyor Cotoner, el qual, aleshores, li deixaria l'Esperança per a ell tot sol. Però no sempre era així. A vegades en Daniel tornava a caure presoner de la dolça teranyina de la Zenaida i constrenyia el bon senyor Cotoner a disputar-li la companyia de l'Esperança...

Ara: un dia que la Lliberata, ço és, la senyora Codina-Casabò, un ja no sabia dir amb quin percentatge de neurastènia i d'histèria, sotmetia el seu marit a una de les seves sessions de tortura, d'un refinament especial, es va donar el cas que per la televisió retransmetien una actuació de l'explosiva Diana. El senyor Codina-Casabò va reeixir a fer abstracció de la presència de la seva muller i, amb la contemplació de la interpretació de la Diana, va evocar i reviure amb tota plenitud les dolces estones que el compensaven del martiri de la seva existència domèstica.

589 En Met i en Baldaquí es van conèixer a la Legió Estrangera. En Met era tranquil, pausat, mesurat, circumspecte, inalterable, tenia uns nervis que semblaven talment cordes de piano. En Baldaquí era impressionable, idealitzant, solia viure dalt d'un núvol, no tocava gaire de peus a terra. Però es van fer bons amics, companys inseparables. I és que tots dos eren de Ribes.

590 El senyor Sòcrates Soldevila solia valer-se d'uns raonaments que no eren, certament, gaire socràtics. No es pot pas dir que es distingís pels seus sil·logismes. Quan algú formulava objeccions als seus propòsits, feia veure que els prenia en consideració i que, després d'haver-hi pensat detingudament, considerava que no eren procedents.

Una vegada ens va proposar d'anar a passar les festes de Nadal al Pol Nord.

-Ui, no! -vam fer, a cor-. Hi fa massa fred.

-Massa fred? -va fer el senyor Soldevila, amb aire d'estranyat. I després d'uns breus segons de reflexió, o d'aparent reflexió, hi va afegir: -Què voleu que us digui! Com a tot

arreu. També en fa aquí, de fred.

591 Intento ser lògic en les meves respostes, i cenyir-me exactament al que m'acaben de dir, i em diuen que me'n ric.

592 D'unes coses diuen que els agraden o, més sovint, que els encanten. I de les altres que no els interessien. A vegades s'ho pensen, abans de dir una cosa o l'altra. I és que el que els agrada -o el que els encanta- és, precisament, dir una d'aquestes frases.

593 No sempre és fàcil trobar un comentari, que pot semblar imprescindible, en la contemplació d'un paisatge, d'un edifici, d'una obra d'art... Hom se'n sol sortir, sovint, amb una comparació. Comparació que, la majoria de les vegades, és totalment improcedent. Així, els nostres compatricis, davant d'un paisatge més o menys rocós diuen que sembla Montserrat. I si és un paisatge verd diuen que sembla Suïssa -encara que no hi hagin estat mai.

594 Barrabàs es va salvar per un través de dit de morir crucificat. Es veu que formava part d'un moviment independentista i la hi tenien votada. Ja l'havien condemnat a mort, però, com és ben sabut, amb motiu de la Pasqua de Resurrecció (que aleshores, és clar, encara no se'n deia així), era costum que s'indultés un sentenciat a l'última pena. N'hi havia dos, aleshores, de condemnats a mort, ell i Jesús de Natzaret, que, a la seva manera, també volia fer la revolució. I va ser el poble qui va haver de decidir. Barrabàs, que per un moment havia vist una llum d'esperança, quan va saber qui era l'altre candidat a l'indult, ja s'ho va veure perdut. Entre ell i un de qui s'explicaven una colla de miracles, no hi havia color. Incomprendiblement, el poble, amb una rara unanimitat (probablement es va manifestar més o menys tímidament, algun parer oposat, però el cas és que no consta enlloc) va demanar que crucifiquessin el bon Jesús i que a ell el perdonessin. No se'n sabia avenir, Barrabàs! Però, és clar, devia dir "A bodes em conviden". Encara que sempre li va quedar com una mena de rau-rau, no podia deixar de pensar, amb un sentiment mig de pena mig de recança, en aquell pobre infeliç, que segur que era un tros de pa, a qui havia tocat de pagar els plats trencats. Vet aquí, però, que un dia li va caure a les mans un exemplar del diccionari de la llengua i va tenir la curiositat de fullejar-lo. Es va endur una sorpresa de les bones. Hi va trobar, ben ordenada alfabèticament, la paraula *barrabassada*, que, sense cap mena de dubtes, feia

referència a ell. I què hi deia que volia dir, aquella paraula obtinguda del seu nom? Exactament "disbarat gros, acció insensata". Es va quedar una mica parat.

-De què se les heuen, aquests? -es va dir a si mateix.

Al capdavant, ell no havia fet sinó aprofitar una ocasió que se li havia presentat. Quin càrrec li podien fer? Què volien que hagués fet? Dir que el matessin a ell i que perdonessin l'altre?

Barrabàs va continuar fullejant el diccionari. Hi va trobar, també, en el lloc precís de l'ordenació alfabètica, la paraula *jesuïta*, amb dues definicions, la primera relacionada amb la companyia d'aquell desgraciat que hi havia deixat la pell quan ell, que ja es veia amb una cama al calaix, n'havia pogut sortir il·lès, i la segona que deia, exactament, "hipòcrita intrigant, de qui convé malfiar-se". Barrabàs s'hi va fer un tip de riure.

-Qui ho hauria dit mai! Aquí toca el rebre a tothom -es va dir.

595 -L'altre dia, al senyor Puig, al metro, li van robar la cartera.

-Això sí que no és gens estrany. Com que sempre bada, aquell bon senyor. Suposo que no et sorprèn, oi? Li poses la mà a la butxaca i és capaç de pensar-se que és la seva. Qualsevol dia, els calçotets i tot, li robaran!

596 Què ens afalaga o ens satisfà més? Que tinguem coses de les quals no volem parlar, de què no ens convé que es parli, o que no en tinguem cap? Que ens facin certes preguntes que ens obliguen a usar del nostre enginy i de la nostra habilitat per a respondre-les amb vaguetats i imprecisions o que no ens preguntin mai res?

597 Quan el brau i estrenu epònim Otger Cataló va passar a millor vida, davant les muralles d'Empúries, per culpa d'una malaltia encara no classificada (alguna crònica parla d'un mal víric, però això és gairebé com no dir res), va nomenar -poc abans de morir, ja s'entén- successor seu el noble Dapifer de Montcada, un dels Nou Barons de la Fama. Hug de Mataplana i Guerau de Pinós, que també eren del grup dels Nou, hi van fer una cara una mica llarga. Trobaven que els Montcada eren poc pirinencs. D'on venien, al capdavant, els Montcada? Que d'on venien? De l'indret de Montcada, naturalment, amb el cèlebre castell dalt del cim, que guardava al congost -el famós congost de Montcada- per on s'accedia al pla de Barcelona venint del Vallès. El pare de Dapifer era el senyor del castell i n'havia hagut de fugir nord enllà quan, unes dècades abans, l'onada magrebina es va fer incontenible.

-Sí, bé, més o menys de Can Fanga -va comentar, despectivament, Roger d'Erill, molt ufà, també, de la seva pirineïtat.

Aleshores Dapifer de Montcada va tenir la pensada singular d'adquirir l'originalitat del seu nom de baptisme, com si dir-se un nom tan poc usual com Dapifer el situés en un nivell superior, i va afirmar que de Rogers, d'Hugs i de Gueraus n'hi ha més que no de rucs i de banaus. Què va haver dit! Semblava que el carro havia d'anar inevitablement pel pedregar. Però aleshores va arribar un missatger traient el fetge per la boca i els va fer saber que els moros (moros, sarraïns, alarbs o magrebins, digueu-ne com vulgueu), havent rebut molts reforços i sabut la mort d'Otger, s'acostaven més abrivats que mai, disposats a no deixar res per verd. I ja em teniu els Nou Barons de la Fama oblidant les seves dissensions, agafant els trepants cames ajudeu-me a buscar refugi per les valls més tancades i inaccessibles de la Garrotxa, el Ripollès i el Berguedà. A esperar que, amb el Barbaflorit, tornessin temps millors. Però la barba els va sortir a ells, car el magne Carles cercava la grandesa per uns altres verals i va trigar a venir. I es pot dir que a partir d'aquell moment els Nou Barons de la Fama ja no van fer res de notable (algun aprovat i amb prou feines). Es van limitar a subsistir com van poder, a fer la viu-viu d'una manera més aviat precària. I no van ser sinó els seus néts, o els descendents dels seus néts, que van tornar a tenir un protagonisme destacat en la història del país.

598 Es veu que ara els ascensors també tenen memòria. Memòria, diu. Però no tots. Un d'aquests que sempre s'agraden dels jocs de paraules, diu que aquells que no en tenen, de memòria, han de tenir cames. És molt graciós. Ara: hi ha qui se n'alegra prou, que alguns ascensors no tinguin memòria. Perquè se n'han fet un tip, els ascensors, de ser el marc i, doncs, el testimoni de moltes escenes comprometedores. (En Josep, tan purità i defensor de la fidelitat conjugal, i l'opulenta Rosanna, aquella cop que la Marianna, la muller d'en Josep, no hi va cabre, i es va haver d'esperar baix. I anaven fins a l'àtic! I en Daniel i la Marina, tan apassionada! I en Florenci Clavell i la Josefina, que li portava vint anys, que va admetre, molt complaguda, els comentaris maliciosos de la Carolina, la Mercè i la Núria, amb molt més fonament del que elles mateixes es pensaven. I en Jaume de la Carnissera, tan primari, i la senyora Beatriu Puigdellívol de Comajuncosa, tan elegant, senyora i distingida! I la Roser, tan serena i lluminosa, tan equilibrada i benèvola, tan dolça i afable, tan fascinant i germanívola, i en Jordi, el marit de la Sílvia, la seva amiga íntima, la reina dels poetes i, alhora, dels gomosos més ben planxats,

aquella vegada que la Sílvia assistia, amb una invitació especial, a un concert de Jordi Savalls, i l'Andreu tenia una reunió del patronat de la Fundació Roca Guinarda, de la qual formava part, i en Jordi, amb tota la bona fe, es va brindar a acompanyar la Roser. I, encara, el senyor Codina, tan mesurat i circumspecte, tan correcte i deferent, que procurava sempre no excedir-se en res, tant per convicció com pel control a què el sotmetia la seva muller, més neurastènica que un llum de ganxo amb oli de colza, i l'exuberant i xamosa Esperança, amb uns llavis vermells i uns ulls immensos i rodons que es repartien (amb els llavis) tota la malícia del món *-fifty-fifty-*.) En fi, que és certament una sort que encara hi hagi ascensors que no tinguin memòria i, així, no hagi quedat cap testimoni de certes coses.

599 -Tot plegat, què pot arribar a costar? Deu mil pessetes? Tirant llarg, tirant llarg, posa-n'hi dotze mil! Això tirant llarg! I en tenim cinquanta mil de disponibles...

-Cinquanta mil més les vuit mil del fons de reserva.

-Sí, però amb cinquanta mil en tenim més que de sobres.

-Bé, però per si de cas, sempre hi ha les vuit mil del fons de reserva.

-Sí, home, és clar, que sí, però vull dir que amb cinquanta mil n'hi ha ben bé de sobres.

-És clar que sí, però sempre es podria comptar amb les vuit mil de la reserva.

-Però si dic que disposem de cinquanta mil pessetes per a fer front a una despesa que màxim, màxim, màxim... tirant llarg, tirant llarg, tirant llarg... pot arribar a dotze mil.

-Ja ho sé, home, però les vuit mil també són per a casos com aquest.

-Sí, però és que no cal...

(El cambrer, que ha anat posant les cadires sobre les altres taules, s'acosta amb la nota.)

-Oi que em permeten? És que tanquem.

(Cau el teló.)

600 La interrogació també val com a forma de cortesia. Per exemple: -Que em farà un cafè?

601 Cada vegada és més difícil definir les paraules. Incloent-hi els noms propis. La realitat canvia a ulls vists, es modifica, esdevé més complexa, i cada vegada les paraules volen dir coses noves, que s'afegeixen als significats tradicionals. Fins ara

sabiem que *americà* tenia diversos significats. És un fet admès. Però noms com *català* o *espanyol* semblava, segons el diccionari, que (com a designació personal) només en tenien un. Ara: ara, un mateix mot com *espanyol* pot convenir a un castellà, a un mestís de zulú i de macedònia nacionalitzat espanyol i a un català que no s'ha sentit mai espanyol i que, a més, s'ha nacionalitzat suís?

602 La característica principal dels insolidaris és que sempre demanen -exigeixen- solidaritat. Potser ho fan, qui sap si inconscientment, per dissimular la seva insolidaritat.

603 -Ho sé perquè ho he vist.

-Doncs, noi, no ho havia sentit dir mai.

-Mira, si m'ho hagués dit un altre, potser en dubtaria, però és que ho vist jo mateix.

-Doncs jo no havia sentit dir mai.

-Sí, sí, d'acord, però ja t'ho dic: em consta positivament per haver-ho vist jo mateix.

-M'estranya perquè no ho havia sentit dir mai.

-Tot el que vulguis, però és que ho vist jo, jo mateix. No és allò que dius, t'ho han dit, oi, i ves a saber...

-Sí, però el cas és que jo no havia sentit dir mai.

-Doncs ja t'hi pots pujar de peus, perquè això no m'ho ha dit ni aquest ni aquell, sinó que ho vist jo amb aquests ulls.

-Doncs és el primer cop, perquè, ja et dic, fins ara no ho havia sentit dir mai.

(El cambrer, que ha anat posant les cadires sobre les altres taules, s'acosta amb la nota.)

-Oi que em permeten? És que tanquem.

(Cau el teló.)

604 -No arriben ni a mil.

-A mil? I tant, que hi arriben! Passen i tot.

-Que passen de mil? I ara!

-Què sí, home! Molt poc, això sí, però ja ho crec, que passen de mil.

-A veure... Quants n'hi ha!

-Té, mira: exactament mil tres.

-Ah! Mil tres, només? Això no és passar de mil, home!

605 Una vegada hi havia un dimoni que es deia Malferit. Solia actuar al barri de la Llesca. Es veu que era el titular. Tenia molt traça a fer pecar la gent (sobretot les dones joves, diuen). Venia a ser el pinxo del barri. Més d'un cop havia estat a punt de rebre una bona garrotada, però era molt llisquívol i esmunyedís. Però va arribar un moment en què es va fer fonedís, com si se l'hagués empassat l'infern (Déu nos en guard). Es va comentar que darrerament s'havia engreixat molt, ell que abans tenia tan bona planta, i li feia una mica de vergonya deixar-se veure. Devia voler que tothom el recordés com en els seus bons temps. Tot passa, en aquest món. No hi ha res que duri.

606 Diuen que en un mateix galliner no hi pot haver dos galls. No és gens estrany, doncs, que dos pinxos com Satanàs i Llucifer no es poguessin entendre de cap de les maneres, i que la seva rivalitat originés, a la casa gran, una mala maror contínua: va arribar un moment en què l'ambient hi era del tot irrespirable, fins al punt que Satanàs tenia uns atacs d'asma terribles. (L'home, però, era tan ignorant, que quan el metge li va dir que era asmàtic es va creure que li deia carismàtic.) Bé: el cas és que Llucifer se'n va atipar (sobretot, deia, de l'estultícia de Satanàs) i, un bon dia, va agafar els trepants i (això sí), amb la bossa plena, decidit a canviar de vida, se'n va anar a establir-se en un lloc on no el conegués ningú.

Llucifer es va casar amb una vídua que es deia Rosamunda, i que tenia molt mala anomenada: n'explicaven a l'alçada d'un campanar i es veu que va ser precisament això que el va seduir. Va fundar una ferreria, a la qual va donar el seu nom, adoptat a la fonètica local: Ferreria Lutzifer, que es va mantenir durant tres generacions. I devia ser un besnet seu, documentat amb el nom d'Amadeu Lutzer, que va fundar un negoci de llanes que sembla que no va anar gaire bé. I un net d'aquest Lutzfer o Lutzer, que coneixem amb el nom de Martin Luther, va ser el famós traductor de la Bíblia. S'hi aplicava, sembla, al castell de Wartburg, un casalot esplèndid, que vist de fora estant tenia un cop de vista molt decoratiu, encara que de dins oferia poques comoditats. No es pot tenir tot.

Una nit, mentre, a la claror de dos canelobres amb tres espelmes cada un, traduïa un passatge particularment difícil del llibre de Daniel, se li va aparèixer l'antic rival del seu avantpassat, el vell Satanàs, que ara, a més d'asmàtic ja era una mica bronquític. Martin Luther no en sabia res, naturalment, de les picabaralles que hi havia hagut entre el seu gloriós ascendent i aquella mena de ninot de molles que semblava un estaferm de festes patronals, i que, teòricament, li volia fer por, però els instints atàvics, la veu de la sang,

són una cosa admirable: com si intuís amb qui se les havia, Martin Luther va agafar el tinter -un tinter de plom molt gruixut, ple de tinta- que tenia damunt la taula i el va llançar contra el cap de Satanàs, talment com el vailet llança un cop de roc a la vaca que es fica al sembrat. Satanàs va fer un bot, però no va anar prou ràpid: el tinter el va tocar de ple al front, sobre mateix de l'ull dret, i li va fer sortir una tercera banya que feia més mal efecte que les dues que duia naturals. A més, li va quedar tota la cara tacada de tinta. I la part de dalt del gipó i tot. L'home s'ho va tenir per dit i sense demanar la torna se'n va tornar encontinent a la casa gran.

Es va canviar el gipó, i amb sosa càustica i sulfumant es va poder netejar les taques de tinta de la cara. Li va costar, eh! Ara: la banya suplementària li va durar uns quants dies, abans no li va desaparèixer.

Els seus, és clar, no li van deixar de preguntar què li havia passat. Però ell, fent el desmenjat, hi treia importància:

-No res! Un cop de geni d'un que ha de fer córrer molta tinta, encara!

607 N'hi ha que són capaços de negar l'evidència sense cap mena d'escrúpol quan aquesta evidència els perjudica. El fet és tan lògic i freqüent com condemnable i inadmissible. Ara: n'hi ha que fins i tot neguen l'evidència quan no els perjudica gens. Per què? Doncs, per costum, per si de cas i per entrenar-se.

608 L'arcàngel Miquel em tenia el dit ficat a l'ull. No em perdonava que amb la seductora Eva li hagués passat la mà per la cara. Que jo me l'hagués endut a la frescor de l'obaga fosca (una fageda esplèndida, amb clapes d'avets), amb el meu aspecte tan poc afavorit, i que a ell, tan radiant i lluminós, no li hagués fet gens de cas, l'arcàngel no ho havia paït. I cada cop que em trobava desembeinava aquell tros d'espasa forjada amb una pedra de llamp caiguda de lluna vella que duia sempre penjada al costat, i em clavava uns quants cops de pla a l'esquena que em deixava uns quants dies esllomat. Per això, quan el veia venir per un cap de carrer jo me n'anava per l'altre, i si ell tirava per la dreta jo ho feia per l'esquerra.

Una vegada, a Samarcanda, després d'una nit molt profitosa que vaig passar en companyia d'una fornera galaplana, que tenia els braços més fins i els llavis més sucosos que al món fossin, vaig sortir al carrer, vaig anar cap a la plaça i, al bell mig, hi vaig veure un cavaller que tenia tot l'aspecte d'un arcàngel. Alt, esvelt, ben plantat, amb unes faccions alhora fines i molt enèrgiques, i, sobretot, amb una mena de nimbe

lluminós al voltant del cap que no em va agradar gens. Ja estava a punt de girar cua i anar-me'n per un carreró que feia travessia, quan em vaig adonar que no duia ales i això em va tranquil·litzar. Se l'hauria pogut confondre amb l'arcàngel Miquel, hi tenia una semblança molt notable, però (sense ales) segur que no era ell. Amb tot, per a més seguretat, em vaig adreçar a uns vellets que seien al banc dels si no fos i els vaig preguntar si sabien qui era, aquell cavaller.

-Es veu que es diu Jordi, i és de Capadòcia -em va informar un d'aquells vellets, un que tenia una berruga molt divertida a la punta del nas.

Tranquil del tot, vaig seguir el meu camí cap a la plaça, sense preocupar-me gens d'aquell cavaller malgrat el seu aspecte d'arcàngel. Però vet aquí que en passar pel seu costat, l'home, en veure'm, sense pensar-s'hi gens, desembeina l'espasa i, igual, igual que solia fer el meu enemic personal, l'etern ressentit, em comença a donar cops a l'esquena amb tota la seva fúria. Com picava, l'home, valga'm Déu (és un dir).

Sense poder-me contenir, foll de ràbia i, alhora, de desesperació, em vaig adreçar al cavaller amb mots d'indignació:

-Escolteu, mestre! Que us heu venut l'enteniment o què? Es pot saber quina mosca us ha picat?

El cavaller es va quedar parat. Semblava sincerament sorprès i penedit del que havia fet.

-Us prego que em perdoneu -em va dir-. Es tracta d'un error que sóc el primer a lamentar. Us havia pres per un drac. De debò que hi teniu una retirada...

609 com que els plurals abusius sempre m'han provocat moltes reserves (no sé per què però em toquen el voraviu), en lloc de *les noves tecnologies*, com diu tothom, jo sempre deia *la nova tecnologia*. Si a algú no li agradava que s'hi posés fulles. Fins que un dia vaig rebre un advertiment molt sever de la Direcció General de Terminologia. Em van fer saber -una senyoreta, per telèfon- que si m'obstinava en les meves dèries singulars (m'ho va dir així), que m'hauria d'atenir a les conseqüències. Naturalment, com diu Fabra, no hi havia altre a fer que resignar-se (DGLC, s.v. "altre"). Però encara vaig tenir esma de dir:

-I vostès, doncs, per què es diuen Direcció General de Terminologia, en lloc de... de Terminologies? Si els agraden tant, tots aquests plurals...

La senyoreta no sé què va remugar i aquí es va acabar la conversa. Però ara acabo de veure que el cas és que en el nou organigrama de l'administració ja hi ha la Direcció

General de Terminologies.

Ni mai que hagués aixecat la llebre!

610 Una vegada hi havia un dimoni que es deia Sensenàs. Però, no sabia per què escrivia el seu nom així: Sensenâs. I això solia provocar la riota dels companys, que ho consideraven una singularitat una mica ridícula. Però en Sensenâs (ens estarem de trencar-li la girada) adduïa que constava així en tots els papers de la família i en totes les escriptures i que si ho canviava corria el risc de complicacions innecessàries, que valia més evitar.

Fins que un dia, tip de la barrila que li feien, se'n va anar a veure un bon senyor que no sé qui la va recomanar, un senyor que es deia Angel Dedeu i que era membre de la Societat d'Onomàstica, una mena de secta secreta, me li van dir, d'uns que estudiaven tot això dels noms propis, i que sabien les raons per les quals tal o tal nom s'escrivia així i no pas d'una altra manera.

El senyor Àngel Dedeu era un senyor de mitja edat, que tenia efectivament aspecte de savi, però molt senzill i sense pretensions, i que el va rebre molt cordialment. La seva muller, en canvi, es veia molt eixuta i avinagrada, i li va fer més aviat mala cara. I en Sensenâs li va explicar el motiu de la seva visita: com era que el seu nom s'escrivia amb aquell signe tan estrany sobre l'última vocal? Bé hi havia d'haver una explicació o altra.

El senyor Dedeu va somriure plàcidament. L'havia rebut al seu despatx, una gran habitació plena a vessar de llibres, revistes, diccionaris i enciclopèdies, i, encara, amb una gran calaixera amb tots els calaixos plens de fitxes. Però no li va caldre consultar ni cap de les seves fitxes, ni l'*Onomasticon* ni res.

-L'explicació és molt senzilla -va dir el savi Dedeu-. Aquest signe que us sembla tan estrany ens és ben conegut. En diem accent circumflex i és el signe rememoriatiu d'una consonant perduda. És a dir, que el vostre nom, no ve pas de "sense nas" sinó de "cent senars" -que sona igual que "sense nas". Hi ha hagut un canvi de consonants que es pronuncien igual, i l'accent circumflex és el testimoni d'una que és muda.

El dimoni Sensenâs es va emocionar i tot. Allò de l'accent circumflex i del signe rememoriatiu d'una consonant perduda li havia arribat al cor. Ja el sentrien, ja, tota aquella d'ignorants, d'analfabets que no sabien ni la a, quan li tornessin a tocar el voraviu. Agraït una cosa de no dir, va donar les gràcies al savi Dedeu, que somreia satisfet, feliç d'haver pogut resoldre aquell problema tan senzill que al pobre Sensenâs li semblava una muntanya, d'una manera molt efusiva. I quan se n'anava, veient de nou el

posat adust i avinagrat de la muller del savi, tan desproveït d'amenitat, li va dir, a mitja veu:

-Escolteu, si mai se us presenta l'ocasió d'alguna aventureta, endavant sense por, que jo ja m'encarrego que tothom faci els ulls grossos.

611 Es veu que es tracta de discutir. La qüestió és discutir i s'ha acabat el bròquil. Però jo, pobre de mi, que a vegades no tinc en compte aquests principis tan sagrats, aquestes normes de conducta tan elementals, quan faig una proposta o demano alguna cosa i em diuen que no, ho accepto bonament i desisteixo d'insistir-hi. Si em diuen que no és que no, i ja no cal parlar-ne més.

Això és el que voldria, jo, no parlar-ne més. És molt còmode, això. Aviat s'ha dit, no parlar-ne més. Però si admeto tan fàcilment que em diguin que no, a continuació he d'escoltar les raons per les quals m'han dit que no. Són, naturalment, raons molt febles, sense la més mínima consistència, que inciten obertament a rebatre-les, que indueixen i conviden a la impugnació, a la contradicció. Doncs, apa, endavant. No te n'estiguis, no t'escapis per la tangent, per la porta del darrere. Impugna, impugna, les nostres raons, que ho estem esperant amb candeletes, amb deler, amb autèntic delit... perquè, i tornem al principi, aquí es tracta de discutir. Fem com aquells dels Jocs Olímpics, nosaltres: el que importa no és donar la raó sinó discutir.

612 Els savis que escriguin llibres i articles, i que facin lliçons i conferències, en què podran exposar el seu saber, comunicar els seus solidíssims coneixements i les seves teories. I nosaltres, pobres ignorants, ens guardarem prou de contradir-los. Els llegirem, els escoltarem i, dins dels nostres límits, potser encara hi aprendrem alguna cosa.

Ara: que allò mateix que han dit en el seu article o en la seva conferència ho vulguin dir en una sobretaula, en una tertúlia, això ja és una mica diferent. Aquí, ja és allò que diuen, que juguem tots o estripem les cartes. Aquí no hi ha savis que hi valguin. Aquí només hi ha contertulians, discutidors.

-És molt senzill: si partim de la base que una circumferència té tres-cents seixanta graus i...

-Un moment, un moment: hi ha circumferències i circumferències. Perquè, a veure, si, posem per cas, tracem una circumferència amb un compàs desajustat, també té tres-cents seixanta graus, aquesta circumferència? Oh, oh! És molt relatiu, això, molt elàstic.

...

-Fabra deia que la conjunció *doncs* s'ha d'usar amb valor consecutiu i que, així, no hem de dir *No hi vaig anar doncs no em trobava bé* sinó *No hi vaig anar perquè no em trobava bé*.

-Oh, no se'n pot fer cas, d'això, Mira, per exemple, al poble de la meva mare, d'una escombra en diuen una granera. És molt relatiu, això, molt elàstic.

613 Dir que sí, que d'acord, i, tot seguit, com si fos una conseqüència lògica del que s'acaba de dir, dir que potser no, que no ben bé, que segons com, que ben mirat és que no, és un art que alguns dominen magistralment.

-Tu, fes el favor. No m'arrambis la dona, va.

-D'acord, d'acord, com tu diguis... Només una mica i prou, eh?

614 En Sisquelles s'havia complagut a predir-me que passaria una calor espantosa. No sense raó: en ple mes de juliol, i en aquell poble de secà... Però vaig estar de sort. Va fer un dia més aviat ennuvolat, amb uns núvols alts, i feia un vent de no sé quin quadrant, potser del quart, que donava goig de debò.

De tornada, en Sisquelles em va preguntar com m'havia anat.

-Una calor espantosa. No havia passat mai tanta calor. Quin tip de suar. Em pensava que em moria...

-Què dius? -va dir la Montserrat tota estranyada, perquè abans li havia explicat com m'havia anat-. Que no m'has dit que feia tanta fresca?

-És veritat, tens raó -vaig confessar-. Però és que a en Sisquelles no li agrada que ho digui.

-A mi? -va fer en Sisquelles, tot picat-. A mi què m'expliques. Digues el que vulguis. I ara!

-Noi, no s'encerta mai. Jo que ho deia perquè estiguessis content.

615 Una vegada hi havia un dimoni que era molt gandul. Duia al damunt una mandra còsmica. Es deia Mainufàs. Un dia el van enviar a Vallhonestà, a veure si era capaç de fer pecar algú. No se'n va sortir. De fet, ni ho va intentar. S'hi estava tan bé, jaient a l'ombra dels verns i les alzines, i anant a fer una copeta de moscatell, a la casa que feien d'hostal, al costat de l'església de Sant Pere! Sovint hi venia el vell Endalet, l'agutzil de Sant Vicenç, que era l'encarregat de dur els impresos de la contribució i la paperassa que emanava de la corporació municipal. La feien petar llargament. El vell

Endalet havia fet la guerrilla amb la partida del Xic de les Barraquetes, i en tenia moltes per a explicar. Quines estones més agradables.

Però és clar que no podien durar sempre. Un dia el director general el va cridar perquè donés compte de la seva gestió. El resultat era nul. Amb tant de temps, i en Mainufàs no havia fet res de res. No ho havia ni intentat.

El director general el va escridassar. Però en Mainufàs es va justificar. -Sempre em doneu els ossos, a mi. M'ho poseu massa difícil. Com voleu que pequin, aquella bona gent, si amb el nom ja paguen? Mira que enviar-me a fer pecar la gent de Vallhonesta!

616 L'ordre del dia té uns adversaris inconfessats però irreductibles.

617 Reivindiquen les formes *naltros* i *valtros* i després diuen *Vale, vale!* i es pensen que *filaberquí* és una interjecció.

618 Una vegada hi havia un dimoni que es deia Nasdemocs. Era un pobre infeliç, la riota dels companys, el cap d'esquila de l'infern.

-Aquest si que la pujarà dreta, la paret! -comentaven, fent moure el cap significativament, els dimonis de més supòsit de la corporació.

Com que no sabien què li podien fer fer, van tenir la idea (mig de per riure, mig per treure-se'l del damunt) de fer-lo anar a temptar la dama més virtuosa i més exemplar del reialme. Ni més ni menys que l'excel·lentíssima senyora Ofèlia Vallhonrat (de fet, hauria de ser Batllehonrat) i Vallbona, marquesa de Pi, la muller del senyor marquès de Pi, el gran mestre de l'orde reial i comtal de la Seixantena, preclar i famós des dels temps avials per la defensa a ultrança dels principis morals més rígids i severs. Era com enviar un soldat armat amb una canya i una espasa de fusta a l'assalt d'un alcàsser defensat per un regiment de ferotges almogàvers.

La marquesa de Pi era una dona d'una bellesa plàcida i serena, bondadosa i comprensiva, d'uns bons sentiments excepcionals. Especialment envers els humils i els desvalguts, els desheretats de la fortuna, els maltractats i flagel·lats per la vida.

I l'infeliç Nasdemocs, que era un pobre diable en tota l'extensió del sentit de la paraula, li va arribar al cor.

I Nasdemocs va aconseguir que pequés. Amb ell mateix.

(Sembla que hi va haver la intervenció, casual però oportunitatíssima, d'un violí dolcíssim, de so tendre i vellutat, que no havia volgut saber res amb la torradora de cafè

ni amb un sintetitzador extragalàctic. Qui parlava d'un torsimany o mèdium transdanubià, qui, més modestament, d'un que provenia de l'Alta Garrotxa [concretament, de Beget]. Per al cas és igual.)

Justament aquells dies l'Orde de la Seixantena va celebrar -excepcionalment a Roma- el seu capítol anyal. Hi havia prevista, àdhuc, una audiència papal, però al capdavall es va anul·lar. Per causa de malaltia -van dir. En realitat, el clavari de l'Orde, l'il·lustríssim senyor Arseni Viladrigues, vescomte de Pou, encarregat de la negociació de l'audiència i de l'acord sobre el protocol que s'hi havia de seguir, no va actuar (més per suficiència i pedanteria que no pas per urc, encara que, de fet, bé que en una mesura no gaire considerable, també per urc) amb el sentit de la diplomàcia exigida (i exigible, bé s'ha de reconèixer) en aquestes circumstàncies tan delicades i els cavallers de la Seixantena no van poder veure materialitzats un dels seus somnis més daurats i les seves il·lusions més acariciades. Què s'hi pot fer. Les coses no sempre surten com un vol. Ara, això sí: van entrar en relació amb els cavallers de l'Orde Magnífic del Santuari d'Or (branca renovada), tan coneguts pel seu elitisme exclusivista, amb alegres companys de l'Orde de la Vinya i del Vi (que es podien enorgullir, encara que no ho solien fer sinó en ocasions molt excepcionals, d'una relació impressionant de pergamins, privilegis, exempcions, butlles, distincions, mencions, prebendes i preeminències), i amb els cavallers de l'Orde de la Noble Sang (d'una severitat extrema pel que feia als certificats de la puresa de la sang, exigits per als setze quarters), titllat per alguns de residual, però que, de fet, es mantenia amb un vigor qui sap si renovat i tot. També van preveure uns contactes de germanor amb els cavallers de l'Orde de l'Olivera, però algú els va fer veure que es tractava, en realitat, no d'uns falsaris, com algú pretenia, això no, però sí d'una corporació de caràcter més aviat gremial (darrerament, encara que no sense aspres discussions i vi ves polèmiques, havien admès algunes dones i tot), i van decidir deixar-ho córrer. Va ser, doncs, malgrat el fracàs de l'audiència papal, una estada a la ciutat eterna molt aprofitada. Tots els cavallers, tret de l'il·lustríssim senyor Valentí Tresesmenes i Campbell (que, per part de mare, duia sang reial a les venes), que va patir una afecció intestinal que el va mantenir enllitat una colla de dies, i de l'excel·lentíssim Florentí Masduran i Rovireta, comte de Font, que, malgrat la seva relativa juvenesa i el seu aspecte de bona salut va arribar un moment en què va declarar que les cames li feien figa, van guanyar el Grau d'Or dels Tres Sants, perquè en un període de temps no superior als trenta dies van assistir a trenta-tres misses solemnes cada una d'elles en una església diferent de la Ciutat. L'il·lustríssim senyor Custodi

Lamarca i Viladonze, escrivent major de la Seixantena, va ser l'encarregat de redactar una memòria que recollís, en l'estil imatjat i solemne propi de la corporació, tots els fets i detalls d'aquell capítol excepcional, que seria segurament històric, i tots els episodis marginals, adjacents i complementaris. El vescomte de Pou ja parlava de fer-ne una edició de cinc-cents exemplars, però el gran mestre va dir que amb un centenar n'hi havia prou i de sobres, perquè, va dir, després no sabien què n'havien de fer i al capdavant es quedaven en una habitacioneta adjacent a la secretària, on es morien de fàstic devorats per la pols i les rates. Tots els cavallers de l'Orde, però, convenien que aquell desplaçament excepcional havia valgut la pena.

Mentrestant, la bondadosa marquesa de Pi s'havia quedat al seu gran casal, voltada de sofàs, de coixins, de tapissos perses i de gerros de porcellana. No s'avorria gens, car el gran mestre li enviava una postal cada dos dies. Algun cop, dos dies seguits i tot. Posem quatre per setmana. Això sí, sempre diferents: ara la Boca de la Veritat, ara el circ Màxim, ara l'església dels Quatre Coronats, amb aquell aspecte de castell roquer, ara la façana de Sant Joan Porta'm la Tinta, patró dels stampers, ara el baptisteri de Sant Joan de Laterà, ara la columna Trajana, ara el castell de Sant-Angelo, ara l'església de la Mare de Déu d'Araceli (l'altar del cel, sí senyor, dalt d'aquella escalinata altíssima), ara un déu Bacus del Caravaggio, el rei del clarobscur, ara la Fornarina, amb els pits enlaire (a causa de la calor del forn, ja s'entén)... I, d'altra banda, el bon Nasdemocs li feia companyia de nit i de dia (sobretot de nit). (Tan diferents, eh, la marquesa i en Nasdemocs, i com s'havien arribat a avenir. En Nasdemocs deia que era qüestió de química, cosa que divertia molt la marquesa.)

Fins que un dia van cridar Nasdemocs perquè donés compte de la seva gestió. Rient-se'n sense a penes voler-ho dissimular, li van preguntar quin resultat havia tingut, amb la marquesa de Pi. I en Nasdemocs, accentuant el seu posat natural d'infeliç, va declarar que el seu fracàs havia estat rotund, total, absolut.

-No cal ni que ens ho diguis. Ja ens hauria estranyat una altra cosa -me li van etzibar, sense cap mena de consideració.

619 Ah, quina íntima satisfacció, quan un té tot el món en contra, saber que té el temps al seu favor.

620 Diuen que els seus cadascú se'ls gasta com vol. Hi hauríem d'afegir: se'ls gasta o els guarda, els abassega. Ja ho sap tothom, que no se'ls emportarà, quan es mori.

L'objectiu és morir ric.

El vell Sobrebalç, quan ja estava molt delicat de salut, un dia va rebre l'estat de comptes de la seva llibreta d'estalvis, que la Caixa li enviava periòdicament. Per primer cop, el saldo sobrepassava els mil milions de pessetes. Quina goig tan gran!

-Ara ja em puc morir -va dir el vell Sobrebalç, amb el cor ple de felicitat.

621 Prou que ho sabem, que no hem de voler partir de zero perquè és infructuós, i tan sovint que no ens sabem estar d'intentar-ho.

622 Un trabucaire sediciós i irreductible es decideix, finalment, a abandonar la professió, irremeiablement convençut que el trabuc ha esdevingut anacrònic, arcaic i obsolet -incapaç de competir amb les noves tecnologies.

623 No hi ha riu sense afluents. Ara: hi ha casos en què l'afluent sembla el riu principal i el riu principal sembla l'afluent. De fet, és una qüestió de noms.

624 Si visquéssim mil anys, segurament enyoraríem quan en teníem nou-cents cinquanta... o nou-cents seixanta o setanta.

625 Un astrònom que té molt d'interès a desmarcar-se dels astròlegs -encara hi ha classes- explica que n'hi ha molts que confonen els astròlegs amb els alquimistes i que a ell, en canvi, no l'han confós mai amb un químic. Però una vegada que creia que havia descobert un asteroide va resultar que era una taqueta que hi havia al vidre del telescopi.

626 Un exorcista irascible i heterodox, absolutista i marginal, ha anat a parar, a causa d'un error de l'ordinador (es veu que era un ordinador obsolet, d'una generació peril·litada, passa que estava molt ben conservat a causa de la cura extrema de la secretària, d'una gentilesa única) a un congrés de vaticanòlegs. L'home ha optat per comportar-se amb la màxima discreció i procurar passar desapercebut i no li ha dit res ningú. Però en la festa de clausura del congrés, després d'un àpat copios i remullat amb els vins més generosos, en què s'ha obert l'aixeta a la gresca de la bona, l'exorcista, ja sense por d'ésser delatat com un intrús, s'ha destapat de valent: ha ballat un minuet, ha fet l'avió amb una escombra aguantada pel cap del mànec a la punta del nas, ha fet el joc de l'estràbic (que consisteix a mirar, simultàniament, amb l'ull dret cap a la dreta i

amb l'ull esquerre cap a l'esquerra), ha dit la bona ventura a la muller del secretari d'organització del congrés, ha cantat una cançó tirolesa, amb un *jodel* agut i finíssim, i ha imitat en Charlot fent de barber. Com reien, els vaticanòlegs!

627 Un coreògraf aristotèlic i oportunista i un alienista rondinaire i dislèctic s'han jugat una ampolla de xampany a veure qui hauria primer els favors de la bella molinera, i, cada un pel seu costat, ha emprès amb atencions i corrandes, rams de flors i caps de bombons, mirades incendiàries i mots ben triats i ortodoxos, la conquesta de la xamosa senyora. Però la bella molinera, tot i sentir-se molt complaguda de les atencions i obsequis de l'un i de l'altre, temerosa d'una previsible i lògica reacció violenta del moliner, home gelós i geniüt, no ha volgut fer cas ni a l'un ni a l'altre i ha optat per limitar-se a gaudir, segons la consuetud establerta, de la companyia del vicari de la parròquia, que és jove, ben plantat, tendre, apassionat i afectuós.

628 Un caricaturista sincrètic i polivalent s'ha enamorat de la senyora del president del consell d'administració, el qual li ha volgut fer saber, per correu electrònic, que les seves pretensions són utòpiques i no gens raonables, que no té cap oportunitat d'aconseguir el que pretén i que és millor que canalitzi els seus afanys en unes altres direccions, però ha resultat que el caricaturista encara no està connectat a Internet. Davant d'aquesta circumstància tan excepcional i singular, el president del consell ha dit que es desentenien de l'afer, que s'inhibia i que no en volia saber res més.

629 Un grafòleg marginat i insolvent, fent-se passar per poeta espiritista, ha reeixit a introduir-se en l'assemblea de l'Associació d'Adeptes de la Vida Plena (com se sap, formada exclusivament per dones, encara que rebutgen que aquest caràcter exclusiu figuri explícitament en el nom de l'Associació, al·legant que si el plural "adeptes" té una mateixa forma per al masculí i per al femení no hi tenen cap culpa: mira que els ho han dit, però no hi ha qui les tregui d'aquí) i els ha recitat uns versos apòcrifs de Ramon Llull que les ha deixades trasbalsades i meravellades. La presidenta, (i no pas ella sola, ni de bon tros) li ha dit que els estatuts de l'Associació eren inflexibles i que no hi podia fer res (ni que volgués), però que particularment estava a la seva disposició: se sentiria molt honorada de convidar-lo a prendre el te en la intimitat (que sempre sembla que sigui més te). Havia fet un dia més aviat xafogós, amb grans ditades de calitja i filagarses de boires que no feia gens de goig de veure. Però quan la tarda ja començava

a dir adéu s'havia girat un ventet probablement del quart quadrant que ho havia escombrat tot, el cel havia esdevingut net i transparent, i el capvespre havia estat bellíssim.

630 Un comptable heterodox i sibil·lí, i, alhora, versaire clandestí i impenitent, amant titular de la bella Carolina, la muller d'un uixer diplomat i ultramuntà, quan ha sabut que la Carolina i l'uxer no eren casats legalment (car l'uxer havia estat prèviament casat amb una bugadera de la qual s'havia separat feia molt de temps però que no li havia volgut concedir mai el divorci), ha volgut regularitzar la seva situació sentimental (que ja començava a originar una mica d'escàndol, encara que molt poc) i, després d'haver-ne parlat i haver-ho discutit amb les parts interessades s'ha casat per les tres lleis amb la bella Carolina, la qual no ha pogut dissimular la seva satisfacció. Naturalment, el comptable ha hagut de cedir a l'uxer la seva plaça d'amant titular. Som o no som.

631 En una ciutat, no es pot dir, oficialment, que plogui si no es veuen uns quants paraigües estesos.

632 Així com hi ha l'art de donar la raó sense donar-la, hi ha l'art d'accedir a tot sense accedir a res.

-Hauria de ser dissabte que ve.

-Molt bé, no hi tinc cap inconvenient. Totalment d'acord. Ara: què passaria, si en lloc de dissabte ho fèiem dilluns? -Si no és dissabte a mi no em va bé.

-D'acord, d'acord: dissabte. De tota manera, a veure, pensem-hi un moment: dilluns és un dia que podria anar bé a molta gent, justament perquè dilluns... -Mira, si no pot ser dissabte jo m'estimo més deixar-ho córrer.

-Entesos, dissabte, no en parlem més. Jo només deia que, ben mirat, pensant-hi bé, dilluns, potser podria ser que...

...

-Jo vull anar a la muntanya.

-Molt bé, doncs anem a la muntanya. Ara: què passaria si anàvem a la platja?

-Jo no en tinc ganes, d'anar a la platja. Jo tinc ganes d'anar a la muntanya.

-Doncs, molt bé, home: anem a la muntanya i no en parlem més. De tota manera, a veure, pensem-hi un moment. Perquè, jo dic, és un parlar, oi? que a mi em sembla que

(a la muntanya s'hi està molt bé, és veritat) si anàvem a la platja potser podríem...

633 El que importa de les lleis és conèixer-les a fons, detingudament, saber amb exactitud què manen, què prescriuen, a què obliguen, o bé què permeten, què toleren. Que siguin justes o injustes (hi ha qui, potser amb força raó, creu que sempre són injustes) és una altra cosa. No hi ha res, és evident, que privi de discutir fins a quin punt podem considerar que una llei determinada és justa o injusta. Però és en tot cas improcedent entretenir-se a discutir el caràcter pretesament just o injust d'una llei quan es tracta, en realitat, perquè ens convé, de saber exactament què hem de fer per no quedar-ne al marge, o què podem fer sense quedar-hi. D'altra banda, els entesos en lleis, els jurisconsults, no són pas els qui les han dictades, o els qui les han votades, les lleis. La seva missió és explicar-les. Es pot conèixer bé una llei sense estar-hi d'acord.

634 Com més bé es coneix una llei més bé es pot eludir. Dit potser més exactament: més possibilitats hi ha d'actuar d'acord amb les pròpies conveniències sense infligir la llei. A la pràctica, ens eximeix més del compliment de la llei el seu coneixement que no la seva ignorància. Ara: una certa consideració esbiaixada d'aquest fet, molt usual, fa, quan un aprofita a favor seu totes les possibilitats que la llei estableix, que es digui que "feta la llei feta la trampa".

635 Cadascú té els seus hàbits, els seus costums, que no s'ajusten al comportament general, o a les pràctiques que sembla que dicten les lleis de la lògica o del sentit comú. Qui s'entesta a tenir els estalvis sota una rajola, qui es nega a tenir paraigua, qui rebutja tots els productes farmacèutics, qui combat els refredats amb begudes glaçades, qui ha prescindit totalment del rellotge, qui es menja la fruita com a aperitiu i les olives i les patates fregides per postres... Cadascú per on l'enfila. Ara: n'hi ha que fan bandera dels hàbits singulars pel goig que senten de justificar-los (amb una explicació segons un guió elaborat prèviament amb tota cura) i, també, perquè essent discutidors de mena, saben que hi haurà qui no se sabrà estar de formular-hi les seves reserves, i aleshores tindran la satisfacció suprema de poder-les rebatre.

636 Que n'hi ha que només diuen bestieses o obvietats és, segurament, un fet. Ara: també n'hi ha que, de tant en tant, fan observacions alhora originals i encertades, comentaris ajustats i oportuns. I existeix una certa mesquinesa intel·lectual que es nega

a admetre'n alhora la bondat i l'originalitat. Si no pot dir que es tracta d'una bajanada ni d'un lloc comú, se situa en un pla superior i explica les circumstàncies o el context que determinen (òbviamment, és clar: si no s'hi arriba del dret s'hi arriba fent marrada) aquell fet que ha estat objecte d'una observació original.

637 Un ocellaire displicent i vagament neuròtic (afectat per una neurosi no gaire greu, que voreja el pintoresquisme) ha estat detingut pels homes d'armes del comú, acusat d'haver seduït la muller del president (en funcions) del Tribunal Suprem, la senyora Consol (o Remei: hi ha versions divergents) Dedeu, una senyora bruna de bellesa iridiscent i lluminosa, tocada (potser) d'un punt de lascívia. El pobre ocellaire proclamava, endebades, la seva innocència. Tot feia preveure que, donades les circumstàncies, en aquest cas la llei li seria aplicada amb un rigor extrem. Al capdavant, però, el descobriment de diverses taques d'oli en l'entorn immediat de la dama ha fet comprendre als investigadors de la causa que hi havia un error (lamentable) degut a una confusió de noms de forma semblant: el seductor seria un oliaire i no un ocellaire. I hom ha decidit (a desgrat de més d'un) de deixar anar l'ocellaire sense càrrecs.

638 Un metjastre afable i rialler, però abandonat per la clientela, s'ha dedicat a la poesia metafísica, críptica i hermètica. La seva poesia ha estat asprament rebutjada per la crítica de tendència avantguardista, que l'ha titllada despectivament de simbolista, i triturada sense pietat ni compassió per la crítica estructuralista i socialitzant, que li ha retret el seu formalisme academicista i parnasià. En canvi, la Montserrat, que té un somriure cada dia més lluminós, li ha dit que els seus versos tenien un no sé què de nou i de diferent. I aprofitant una absència ocasional del seu marit, l'ha convidat a sopar a casa seva: un soparet improvisat i senzill, però íntim i delicat.

639 Una gitana circumspecta i mesurada, altiva i absorbent, amb un punt indefinit de no se sap ben bé quin orient, ha enartat el senyor bisbe -que esperava amb candeletes el capel de cardenal, i que ha deixat d'esperar-lo perquè diu que tant se val. Tots els canonges del capítol, a cor, han manifestat el seu esbalaïment i la seva estupefacció, i han reeixit, amb prou feines, a dissimular la seva enveja -que els domina, els desaltera i no els deixa reposar. Al darrere una columna del claustre ombrívol i obac, quin tip de riure s'hi feia el dimoni Salfumant.

640 Un comerciant a la menuda d'olis i sabons, indolent i simbolista, qui sap si integrista i aristotèlic, ha intentat introduir-se en una assemblea anual ordinària de la Federació d'Associacions de Col·leccionistes Heterodoxos, però ha estat rebutjat decididament perquè no ha reeixit a demostrar documentalment la seva existència, la seva entitat real. Els taxidermistes d'ocells nocturns com els mussols, les òlibes, els gamarussos, els ducs, els comtes i els marquesos, els petxinaires, els catalogadors d'incunables, els pallassos extragalàctics, els astròlegs diplomats, els rosacruzians homologats (en aquest ram sol haver-hi més pa que formatge i més palla que gra: basta que s'hagi posat de moda, perquè tothom pretengui ser rosacruzà, càtar, templer o merovingi), els cartògrafs sense feina, els tipògrafs marginats, els micòlegs que no volen ser posats al mateix sac que els boletaires, els saurins del pèndol i els de la branca d'avellaner (que han decidit fer ranxo a part), els indigents aristocratitzants, els rodamons de gran recorregut de la Romània, els bruixots empírics, els hortolans metafísics (que, de fet, no sap ningú ni qui són ni què volen dir amb aquesta denominació tan estranya), els genealogistes de l'estricta observança (que tanmateix, inclou tant els adulterins com els aadulterins: de fet, s'hauria de dir els adulteristes i els aadulteristes), els escafandriers en cala aspriva, els ecologistes de gralla i timbal, els prestidigitadors reciclats informàticament, els filatèlics descapitalitzats, els numismàtics condecorats (famosos pel seu rigorosíssim elitisme exclusivista), els ex-libristes circumspectes i casolans, els herboristes comunicatius i extravertits, els heraldistes acumulatius i indiscriminats, els antiquaris fosforescents i magnètics, els arxivistes gelosos i reservats i els col·leccionistes de taps de xampany, de cromos de la Guerra de Cuba, de claus d'obrir i tancar la porta, d'obrellaunes, de lligacames, de comptagotes, d'escuradents, de pesacartes, de petjapapers, de tiralínies, de trencanous, d'estrenyecaps, de picaportes, de tallapapers i de corbates amb motius surrealistes (qualificatiu, com ja s'entén, d'un significat imprecís i indefinit que dona un marge d'inclusió molt ample) han abonat el rebuig decididament al·legant el greuge comparatiu. Hom hi ha convingut unànimement: qui no demostra que és amb els certificats i les escriptures que preveu la llei vigent és talment com si no fos. Altrament, qualsevol no-ésser o no-existent (que no vol dir pas el mateix que inexistent) es veuria amb cor de reclamar i reivindicar (ara que reivindicar està tan a l'ordre del dia) la seva existència. Àdhuc més d'un pretendria que la seva existència fos recuperada encara que no constés enlloc que mai s'hagués arribat a perdre. El pobre comerciant d'olis i sabons, capcot i amb la cua entre cames, se n'ha tornat cap a casa, on no l'ha deixat de

sorprendre de trobar la seva muller, la molsuda Paparrina, que voreja perillosament la neurastènia (tret de quan l'ànima de l'ampolla l'eleva), en animat col·lotge amb el senyor rector, davant d'un parell de copes de cristall que un no sabia dir si eren mig plenes o mig buides.

641 Un miserable bergantell, escanyolit i raquític, menyspreat pel comú de la gent i vagament neuròtic (potser sobre aquest punt hi hauria molt a dir), ha reeixit a fer l'amor amb la reina -la Reina de la Flors. El fet, tan il·lògic i absurd, ha causat, inevitablement, una sorpresa general, una estupefacció unànime, gairebé corporativa. Qui s'ho podia imaginar, i qui (sobretot) ho hauria dit mai, la Reina de les Flors, tan alta i altiva, tan lluminosa i serena (com la claror de l'alba, o com un capvespre de juny), tan inassequible als prepotents i als grans magnats, als marquesos i als coronels, àdhuc als prínceps i als prelats, amb aquell representant genuí de la terregada més polsosa i més mesquina! El món a l'inrevés! De quina carta de navegar podríem fer cas, d'ara endavant?

Però un cabalista entremesclat de torsimany taròtic ha suggerit, amb un gest de murri i una ganyota de posseïdor del sentit ocult de les coses, que sens dubte es tractava d'uns amors iniciàtics.

-Ah, així és diferent! Això ja és una altra cosa... -han concedit, a cor, els qui més s'havien distingit pels seus escarafalls estrenus i conspicus, visiblement satisfets d'haver trobat el desllorigador d'un misteri que els alterava els partits presos.

642 Un sil·logista solitari i especulatiu, que es diu Tadeu de Vallclara, i que molts solen confondre amb un neuròleg protocol·lari i ordenancista a ultrança que es diu Deodat de Claravall (cosa que molesta molt el neuròleg, que ho considera, si no ofensiu, vexant: al sil·logista li és igual) s'ha enamorat com un cadet de farmàcia militar de la dolça Regina dels Estels, la qual li ha promès que accediria al seu amor si li duia la poma d'or de llei de la branca més alta de la pomera de la vida del pomerar del jardí del palau d'estiu de les set princeses de les illes del corall del mar de Ponent, però al sil·logista li ha semblat que hi havia massa preposicions, ho ha deixat córrer i s'ha casat amb la vídua d'un cansalader pre-rafaelita, cansaladera ella mateixa, l'opulenta Serafina, vehement i apassionada, potser un pèl imperativa i dominadora (només un pèl, un pèl i prou), i la Regina dels Estels (denominació que n'hi ha que consideren que no és sinó una mera designació eufemística i ornamental, contradits, però, pels qui

defensen a peu i a cavall que es tracta d'un títol de debò, que respon a un càrrec efectiu i a unes funcions reals: els uns i els altres es tiren els plats pel cap, tal com és habitual entre els erudits), despitada per la deserció del sil·logista, ha cuitat a casar-se amb gran sorpresa de tothom, perquè no se sabia de cap relació entre ells dos amb el neuròleg Claravall, el qual, d'altra banda, ha estat nomenat vice-president del Sanedrí, oficial de l'orde del Roure de Ferro, sots-prior clavari de la Sereníssima Congregació de la Seixantena, capità honorari del Regiment de Ganivetaires del Comú i paborde mitjà de la Confraria de la Pia Alternança, honors i distincions que, de moment (de moment), no han deixat d'afalagar l'amor propi i la vanitat de la seva muller. Però potser com a conseqüència de tantes distincions el neuròleg s'ha anat tornant hipocondríac, primmirat, exigent, puntillós, cercagatoses, arronsamelics i àdhuc agressiu. I la Regina dels Estels aviat s'ha adonat que li hauria volgut més casar-se amb el sil·logista. Si ara fos a fer! No li demanaria cap poma d'or, no! Però ja era massa tard. Aquestes coses s'han pensar en el seu moment.

643 Un biòleg separat de la dona, una mica patètic i esperpèntic però amb molta lletra menuda, el doctor Tancred Quatrecaasals (dels Quatrecaasals de Casadellívol, que són essencialment matemàtics, geòlegs, botànics, farmacèutics, químics i saurins, que no s'han de confondre amb els Quatrecaasals de Valldessens, principalment juristes, procuradors, magistrats, notaris, gestors, assessors, consultors, alts funcionaris i espiritistes, encara que hi ha qui assegura que d'espiritistes també n'hi ha entre els Quatrecaasals de Casadellívol), ha descobert que els gens de la gelosia formen com una mena de comunitat autònoma, com si diguéssim un esbart clos, hermètic i exclusivista, dins el genoma humà, però no ha reeixit a quantificar-los. O, potser, segons el dir d'alguns, no ha gosat.

644 Un pescador de perles, mestís de zíngar i de ringo-ringa, que es diu, o es fa dir, Zristany Aebiou (com es diu de debò, potser, com deia el mestre de Lladurs i de Sarrià, no ho sabia ni Plató), ha estat ingressat a l'hospital de la Vall d'Hebron, a causa d'una intoxicació produïda per la ingestió d'una dotzena d'ostres en mal estat. Es murmura que hi ha hagut una mica de mala fe, i fins i tot alguns asseguren que la seva muller, una rossa alta i ben formada, que es diu Adelaida de Bar, ha estat tot seguit vista en la companyia d'un negre que toca el violí (cosa que es veu que més aviat ha provocat un cert escepticisme, perquè els entesos diuen que els negres solen tocar el piano, la

trompeta o el saxofon, però no pas el violí, instrument per al qual semblen genèticament poc dotats), però, en tot cas, un portaveu de l'hospital ha declarat que el mestís Zristany Aebiou serà donat d'alta d'aquí a una setmana i ja podrà fer vida normal. En una setmana, és clar, es poden fer moltes coses.

645 Una bibliotecària austera i espiritual, silenciosa i inaprehensible, ha rebut una carta d'una dotzena de pàgines, escrites a mà, amb una lletra d'una gran visualitat, d'un corresponsal llunyà i boirós, indefinit i vagament fantasmal. La bibliotecària l'ha llegida atentament, *in extenso*, dues vegades seguides, i després, encara, una tercera vegada, - només els passatges més significatius. I tot seguit ha obert de bat a bat el gran finestral de la biblioteca i hi ha penetrat, gairebé tumultuosament, com si esperés amb delit aquell moment des de feia estona, una sentor de fonoll i de menta, de farigola i de romaní, de ginesta i de lliris d'aigua, però, encara que costi de creure, amb totes les olors constituents molt ben dosificades i agermanades, de manera que es pot dir que no embafava gens.

646 Un acadèmic epilèptic i sorneguer que es diu Celestí Mitjanguila (sí, Mitjanguila: no és que es digui Mitjavila i li diguin Mitjanguila de per riure) i un capità de la marina mercant, dislèctic i vacil·lant, que es diu Ladislau de Joan i de Jordi, han fet una juguesca singular, els termes de la qual no s'han donat a conèixer. Es considera fora de dubte que ha guanyat l'acadèmic, perquè ell i el capità s'han aplegat a l'hostal dels Albigesos on han fet els honors a un tec suculent que ha pagat el capità de la seva butxaca. Ara: es veu que havent sopat, la mestressa de l'hostal, la xamosa Adelina dels braços de serp, ha fet que el capità de Joan compartís el seu llit, mentre que al pobre acadèmic no li tocava ni una mala minyona. I això (sembla mentida, oi?) ha alterat les suposicions que s'havien fet sobre els resultats de la juguesca.

647 Un sismòleg tumultuós i irreverent, impulsiu i sincopat, iconoclasta i vehement, que es diu Sebastià Delzalls, i un cartògraf rutinari i pre-concliar, flegmàtic i escolàstic, academicista i paradigmàtic, que es diu Serafí Daltsel, es disputaven l'amor de la castissa Severiana dels llavis vermells, la dona de formes més bellament arrodonides de tota la circumscripció electoral. L'amor que li demostraven els dos patricis era tan ardent i apassionant que tot feia presagiar que, fos quina fos la decisió de la dama, la història es resoldria en una tragèdia lamentable. Però, ah, les dones! La dolça Severiana

ha resolt el contenciós de la manera més raonable i convenient: no tenia cap inconvenient a acceptar, alternativament, car es veia amb cor (a bastament, diuen que ha dit) de satisfer l'amor dels dos cavallers, els quals (tots dos) s'han apressat a acceptar, de molt bon grat, la magna decisió de l'estimada. I la història s'acaba aquí. És, certament, una història breu i senzilla, lineal, sense zones obscures ni replecs amagats. Però no totes les històries han de ser necessàriament complexes i confuses, complicades i tortuoses, enrevessades i anacolútiques.

648 Un soldat que tornava de la guerra, amb la llicència a la butxaca i el cor content, passava pel camí del serrat de les Tres Germanes (es veu que ja no s'hi passa però encara es passa) i es deia a ell mateix que ara començava la vida de debò. Més que no pas queixós de l'enemic, que s'havia mostrat sempre indecís i circumspecte, vacil·lant i desmotivats, inhibits i cançoners, el soldat havia abandonat la milícia tip i recuit dels clatellots del sergent, de les puntades de peu del capità, dels crits i les ordres del coronel, i de les exigències i les manies del general. Ja no els hauria de suportar mai més. No duia ni un ral a la butxaca, però d'una manera o altra se'n sortiria. Efectivament, aquella mateixa nit va demanar acolliment a l'hostal dels Tres Flabiols, i vet aquí que hi va conèixer una vídua molt rica, una mica madura però molt ben conservada. I, no se sap ben bé com van anar les coses, però al cap d'un mes ja eren casats per les tres lleis. I el pobre soldadet no va trigar pas gaire a adonar-se que s'havia casat amb un sergent, un capità, un coronel i un general alhora. Ara: s'ha de dir tot. El nou estat també tenia les seves compensacions. I tant, que sí! De manera que si el fessin triar, al soldat, no s'hi pensaria pas gens.

649 Un comptable figuratiu i hiperbòlic que es diu Nicasí G. Homdedeu ha estat nomenat, per error (qui diu del secretari, qui de l'ordinador, però per al cas és ben bé igual, encara que avui dia, i que consti que no ho diem pas amb la intenció de culpabilitzar el secretari, tots els lapsus, les errades, les badades, les equivocacions, els oblots i els nyaps es resolen i justifiquen dient que és un error de l'ordinador), oficial de l'Orde Reial i Pontifici de la Fonda, conegut pel seu elitisme singularment imperial i ultrancer. I quan se n'han adonat ja era massa tard, massa tard, massa tard. (D'acord, ja era massa tard: no cal pas que ho digueu tantes vegades que ja ens ho creiem.) Al capdavall, si és que es tracta de demostrar que un és de bona nissaga, de nissaga clara i digna, de bones arrels i de saba homologada (encara que no se sap mai, perquè són tan

especials, aquests nois, volem dir els cavallers i els oficials de l'Orde, tan fets a la seva, que no seria pas gens estrany que l'esclop els anés massa just per un altre punt), com que en tenim tants, d'avantpassats, si tenim en compte que el seu nombre augmenta (en principi) en progressió geomètrica a cada generació que un remunta, no hi ha res que privi que el senyor Homdedeu sigui descendent d'un marquès (el marquès dels Ametllers, o els marquès del Malentès, o el marquès de Sensarrès) o fins i tot d'un duc (el duc de Calduc, o el gran duc de Saladuc, o l'arxiduc de Malastruc), i ja deixem de banda els comtes, els vescomtes i els barons, que ens semblen totalment menyspreables (volem dir, és clar, no es tracta pas d'ofendre ningú, usant el terme en el sentit amb què el fan servir els matemàtics quan es refereixen als decimals). O d'un príncep, qui sap, per què no? O potser -les possibilitats són il·limitades: és colossal- de qualsevol dels antics grans mestres de l'Orde, car si bé n'hi havia hagut una bona colla que eren més aviat apàtics i displicents, sempre a cavall de la disciplina, de l'ordre (de l'ordre de l'Orde), de l'etiqueta, el protocol, la jerarquia, la prelació, la preeminència i els privilegis (relacionats, descrits i especificats prolixament, sense plànyer-hi detalls en el reverenciat *Llibre de privilegis*), també n'hi havia hagut una bona colla que havien fet tronar i ploure. I qui sap si fins i tot del gloriós rei En Jaume, el qual, a més d'haver esmerçat les seves energies excepcionals anant a tocar el voraviu als moros de València i de Mallorca (de fet, cronològicament, va ser a l'inrevés: primer als de Mallorca i després als de València) encara era més castís (un calent i un conquistador, dit clarament) que el seu pare (bé que no tan catòlic, les coses com siguin), i, doncs, els seus descendents han de formar una plèiade innumerable. Aneu a saber. Aquestes reflexions, és evident, són tan elementals que és més que probable que no hagi deixat de fer-se-les ningú, encara que molts (la gran majoria) no les deuen haver exterioritzat. El cas és que el comptable Homdedeu ha estat admès al capítol de la corporació i li han lliurat, en el transcurs d'una sessió solemne, les insígnies de l'Orde, la capa, la faixa, el capell (de tres puntes, encara que molt arrodonides), l'espasa (una espasa pròpiament dita, no un miserable espasí de pa sucat amb oli) i, curiosament, una cartera de mà de pell de gos tenyida de vermell (cosa que constitueix una novetat, però -això ha de quedar clar- no és sinó un petit detall accidental, no reglamentari, i que no ha de tenir valor de precedent). D'altra banda, nota, el comptable Homdedeu, que, d'ençà del seu nomenament, l'Angelina, que se li mostrava sempre tan desdenyosa, i que, quan ell la saludava, amb prou feines si es dignava correspondre, ara li somriu gentilment amb unes mostres de simpatia i gairebé d'afecte que li arriben al cor.

650 Un fal·lòcrata displicent i fonamentalista i una feminista intransigent i tecnòcrata han coincidit a l'aplec anyal del santuari de les Oliveres. Hi havia parades de mel i mató, de formatge del tupí, de carquinyolis com els d'abans, de coques de llardons i de pinyons, d'embotits fets a casa, d'ametlles i avellanes torrades, de codonyat i d'arrop espessíssim i viscos, de figues seques, de cabell d'àngel de l'àvia, de xocolata a la pedra, de ratafia de les fassines més acreditades, de mistela del Sindicat, de moscatell dolcíssim, de vi ranci (dels magnes cellers de la Casassa), d'aromes estomacals, de fonoll i de menta, de til·la i de marialluïsa, de farigola i de romaní, de camamilla i de flors cordials, i de tota llei d'herbes remeieres. Sota les branques del salze de la placeta del Bisbe, una parelleta de músics discrets, amb un clarinet molt sensible i un violí planyívol, interpretaven fragments de la petita música nocturna, la truita, la serenata de Toselli, el cèlebre minuet, la cançó del cucut, els vaixells de Stenka Rasine, la cançó del lladre i la del vell mariner de quan tenia pocs anys. Les orenetes s'empaitaven esbojarradament i els seus xiscles penetrants i joiosos omplien tots els cors de neguit i de benaurança. La verdor dels arbres de ribera, alegre i renovada, contrastava, i s'hi adeia, amb la verdor més fosca i severa dels arbres que en tenen tot l'any. Els rosers exhibien les roses més esplèndides, resultat feliç de la cura amorosa i del zel amatent dels jardiniers, mentre la ginesta floria lliurement, pel seu compte. El sol inundava les afraus i les fondalades i magnificava la vermellor de les cingleres. I quan la seva ardència era potser excessiva, passava un núvol inesperat i, para-sol providencial i benigne, l'atenuava i l'endolcia, i un oreig desinteressat i eclèctic arrencava un remoreig secular del canyar uniforme i dels pollancres senyorívols i esveltíssims, que s'afegia a la cançó de l'aigua del brollador cobert de molsa i del rierol fidel que fluïa incessantment entre els roures de l'obaga. Uns que havien vingut a peu de no se sabia ben bé quines contrades llunyanes explicaven que, al capdavant, el camí se'ls havia fet curt. I així que la gent s'anava aplegant les mirades es resolien en somriures, les mitges paraules i el balbuceig inicial en oracions ben construïdes (potser, això sí, amb algun anacolut escadusser), i els sobrentesos i les elisions en frases de sentit ple, explícit i inequívoc. Ningú no feia al·lusió als quatre dies que hem de viure sinó que hom afirmava que tots (els dies) haurien de ser com el present. No hi ha més cera que la que crema però aquesta és de primera qualitat i fa molta claror i poc de fum. Una altra copeta de ratafia i doneu-ne una als músics, que tornin a tocar la cançó de la bella molinera.

I de resultes d'aquell aplec memorable, al cap de molt poc -i ara no em feu dir si va

ser al cap d'un mes o al cap de tres- la feminista intransigent i tecnòcrata i el fal·lòcrata displicent i fonamentalista es van casar ben casats, per les tres lleis (per l'Església, pel civil i per la llei de la carn i de l'esperit) i van dir que si allò era la guerra que no vingués la pau.

651 Hi ha casos en què aspirar a la pedagogia és totalment utòpic. El cor se'ns hi en va però ens hem de saber adonar que és inútil, impossible. Són casos en què només hi ha dues possibilitats vàlides: evitar o suportar. Si es pot (sovint es pot, però no sempre) s'ha d'evitar. Si no, s'ha de saber suportar, s'ha de tenir paciència i resignació.

652 Quan al senyor batlle li han dit que el capellà li empaitava la dona (i que, si podia, l'arrambava i tot) s'ho ha pres molt malament. Ha dit que semblava mentida, el capellà, que predicava una cosa i en practicava una altra, que ves quin exemple donava, i hi ha afegit que el dia que vingués a tomb, potser li'n diria quatre de fresques, al senyor rector, per més rector que fos. Però quan li han explicat que no es tractava pas del senyor rector sinó del vicari, l'home s'ha calmat encontinent.

-Ah, el vicari... El vicari és diferent -ha comentat, comprensiu, el senyor batlle-. El jovent, ja se sap, el jovent. Jo mateix, quan era jove... Ui, quan era jove, jo mateix!

653 Els saduceus no es podien veure ni en pintura amb els arameus, els hebreus es feien la gara-gara amb els jebuseus però s'odiaven cordialment, els filisteus i els galileus estaven a mata-degolla, els caldeus no s'estaven de tirar pedres a la teulada dels macabeus, els quals els corresponien amb la mateixa moneda, i d'altra banda, els hebreus i els filisteus es feien la traveta mútuament, els caldeus i els jebuseus es miraven de reüll, els galileus i els saduceus es segaven l'herba sota els peus els uns als altres, i els macabeus s'arrencaven la pell a tires amb els arameus. I els fariseus? Que no hi surten, aquí, els fariseus? Els fariseus procuraven tirar la pedra i amagar la mà, esquitxaven mirant que no els remullessin i embrutaven sense que els emmascassin, pensaven en la manera d'obtenir de tot un dos per cent i, d'altra banda (feien córrer), n'hi havia un que tenia la mania que un dia li tocava la loteria.

654 Feia molta calor i vam quedar que diumenge aniríem a la platja. Però diumenge va ploure. Com que se'n dolien, els vaig dir:

-De què us queixeu? Ja no cal que hi anem, a la platja. Tot això que ens estalviem.

655 No ens fem pas gaires il·lusions. Molt poques, ens en fem. Procurem ser realistes i el realisme ens duu al pessimisme. Però a molts no els agrada que ho diguem, i, com si ens en féssim, d'il·lusions -que és el que ells voldrien-, s'obstinen a recomanar-nos que no ens en fem gaires -d'il·lusions. Volen ser més lúcids que els altres -tant sí com no.

656 L'existència del món sense l'existència dels homes és perfectament concebible.

L'existència de Déu sense l'existència dels homes, en canvi, sembla més difícil de concebre.

A partir d'aquí es podria pensar si els homes són una conseqüència de Déu o bé si Déu és una conseqüència dels homes. Qui va tenir la idea de qui?

657 Una vegada, el Noi de Tona i Ramon Llull van coincidir a la festa major d'hivern (la festa petita, que en deien) de Puiglobent de Viladonzella. De primer, el gran beat va fer una prèdica tan encesa com raonada, tan vehement com lògica i ben travada, amb unes raons molt ben lligades, que eren una obra mestra de la il·lació i el raonament deductiu. Però va desvetllar un interès molt escàs. Després, al mig de la plaça, el Noi de Tona va aplegar una gran rotllana al seu voltant i els va engegar un discurs (discurs, predicot o parlament, tot és u), incoherent i desballestat, però amenitzat a cor què vols amb facècies, rodolins, plagasitats, estirabots i acudits. Com rivia, la gent (segons ens reporta un cronista xipella). Llull no se'n sabia avenir. Treia foc pels queixals. Després, però, els dos oradors van compartir la mateixa taula a l'hostal dels Bigordans, on posaven, i la van fer petar llargament. El Noi de Tona va saber, en tot moment, tractar el beat amb la deferència que li era deguda, però sense desistir mai de la seva jovialitat i la seva desimboltura. Al capdavant, era un home de món, el Noi de Tona. I l'enuig de Ramon Llull es va fondre com la neu de la muntanya quan arriba la primavera. L'endemà al matí, quan, a primera hora, Llull abandonava Puiglobent de Viladonzella, ho feia amb el somriure als llavis i pensant que, en aquest món, no es pot occir tot el que és gras.

658 Ara tornen a dir que la creació del món va ser deguda a un error dels ordinadors. Diem que es torna a dir perquè això, de fet, s'havia dit sempre, però com que la gent encara no sabia què eren, els ordinadors, no ho entenien i no en feien cas. Ara és diferent.

659 Quan a un no li volen donar la raó no ho fan ni que tiri pedres a la pròpia teulada.

660 Hem de repetir contínuament que explicar no vol dir justificar ni prendre partit. Passa que hi ha certes coses tan monstruoses i contra natura que pel sol fet d'explicar-les, encara que es faci de la manera més neutra i objectiva possible, ja és, en certa mesura, criticar-les.

661 Si un actua com si el món s'acabés (allò que s'ha dit tant: Va, que el món s'acaba!) i després resulta que no, que no s'acaba, que el món continua com si res, ¿se n'ha d'alegrar o se n'ha de penedir? En principi sembla que se n'hauria de penedir, però, potser, també, un podria pensar que sense el convenciment que el món s'acabava, segurament no hauria arribat a fer mai allò que va fer.

662 Un arquebisbe erudit i prostàtic s'ha enamorat apassionadament d'una venedora de flors, esvelta i castissa, casada amb un ordenança de primera de la Casa del Comú, governada, ara, per una coalició dels liberals ortodoxos i els tradicionalistes moderats, que, tant els uns com els altres, són molt fets a la seva i mantenen discrepàncies ideològiques i administratives molt notables, però coincideixen en la voluntat ferrenya i decidida de mantenir a ultrança les prerrogatives de la Corporació. L'arquebisbe s'ha hagut d'adonar, per tant, de la inviabilitat de canalitzar amb èxit la seva passió vehement que, d'altra banda, desvetlla inevitablement un sentiment de simpatia, per allò del vessant humà del personatge, i s'ha vist afectat per un alarmant inici de depressió, encara que, probablement, no és ben bé una depressió, en el sentit estricte i precís del terme, ara objecte d'uns elogiabls intents de definició molt severa pels especialistes més gelosos de la terminologia del gremi, però d'una manera o altra hem de dir les coses i ha abandonat perillosament el govern de l'arxidiòcesi. Inquiets i preocupats, els tres bisbes auxiliars han fet el que han pogut a fi d'eixorir les potències decaigudes del noble prelat: l'un li ha regalat un manuscrit de la fi del segle XV que conté la versió llatina de set poesies místiques de Ramon Llull, l'altre, un exemplar raríssim d'una de les primeres edicions del famosíssim *Llibre de les facècies* (o *l'art de trempar i riure*), d'un humanista italià no identificat, però de qui se sap que era membre numerari de l'Acadèmia de la Crusca, i el tercer una edició facsímil d'un antic glossari Bigordà-Hongarès i Hongarès-Bigordà. L'arquebisbe ha agraït molt sincerament aquells

obsequis tan adequats i de tant de valor, així com la noble intenció que els havia motivat, i sembla que sí, que s'ha animat una mica, però no s'ha sabut estar de dir ben alt que en aquest món no hi ha res com una bona venedora de flors, esvelta i castissa.

663 Hi ha alguns autors molt gelosos de l'autoria estricta dels seus textos, i quan els lliuren a l'editorial per a la seva publicació, molt segurs de la seva aptitud gramatical i lingüística, solen dir que no s'hi ha de tocar ni una coma. Però, en canvi, no diuen mai res dels accents.

664 És lamentable i penós de veure com certs pretesos cants al país, a la seva bellesa i la seva significació, tenen tot l'aire dels eslògans vulgars dels prospectes turístics.

665 El vell Arcadi (de fet, no era pas tan vell com això: li deien vell com a signe de respecte) va passar una llarga temporada al desert, vivint (ja no caldria ni dir-ho) en la més gran austeritat i dedicat, sobretot, a la meditació. El vell Arcadi, encara potser sotmès a les romanalles de l'antiga influència doctrinal de la congregació mixta dels macarreus i els fidons, a la qual en un altre temps s'havia sentit vinculat, s'interrogava sobre els misteris de la vida: Com és que hi ha uns homes que són tan rics i uns altres que són tan pobres? I uns que gaudeixen sempre d'una salut de ferro i uns altres falconats tothora per tota llei de malures? I uns que arriben a vells, a una ancianitat extrema, i uns altres que es moren en la flor de la vida, en plena juvenesa? El vent era tòrrid i xafogós i, segons com, alçava uns grans núvols de pols. Però de tant en tant, part de vespre, bufava un zèfir suau i benigne, i aleshores semblava que tot somrigués, fins i tot els severíssims busts de pedra que poblaven el jardí del palau mancomunitat del Comú i de la Princesa. I el vell Arcadi se sentia, aleshores, encara més estimulat a reincidir en les seves profundes meditacions: Com és que hi ha uns homes que es casen amb unes dones que els són sempre fidels, que reverencien i adoren els seus marits, com a llurs amos i senyors, que els són com unes esclaves submises, i d'altres, en canvi, amb unes que volen manar a casa, que obliguen el marit a fer el dinar, a rentar els plats (sobretot, a rentar els plats, com si fos una cosa emblemàtica, rentar els plats), a escombrar, a fregar a terra, a treure la pols, a netejar-ho tot, amb la baieta, el drap i els espolsadors, i que, a més, comparteixen el seu jaç amb l'amic de la família, amb el sabater de la cantonada (és terrible, el poder de seducció del sabater de la cantonada), amb el guardabosc vestit de vellut, amb el predicador, amb qualsevol frare mendicant, amb els

mariners de llunyanes terres (oh, els mariners de llunyanes terres, que arriben a port carregats amb bala), amb el marit de la millor amiga, amb el carter, amb qualsevol venedor ambulant (aquests venedors ambulants que es presenten d'improvís, oferint detergents, mel de romaní, raspallets de les dents, amulets, didals o enciclopèdies), amb el capità dels mossos de l'esquadra (amb barret de copa i espardenyes de vetes), amb el ceguet de les lletanies (que no hi veu però hi palpa) o amb el cobrador de morosos i impagats? Doncs és molt difícil de dir. De fet, en aquesta matèria no hi ha dos casos iguals. Hi sol haver, evidentment, el resultat d'una correlació de forces, d'estímul i de contraestímul, de desigs i de frustracions. Suposo que en alguns casos, com és ara el meu, la dona té la mirada mandarina, feta de duresa diamantina, d'una força misteriosa que prové d'abismes pregons (els ulls no serien sinó la superfície d'uns gorgs insondables), de la voluntat de la ment, de la potència de la sang, i, encara, segons el dir d'alguns, de l'energia que prové dels pits erectes de les dones. Hi ha qui, efectivament, afirma d'una manera categòrica que no es concep la mirada mandarina sense el suport d'uns pits agressius. Tot podria ser. Aneu a saber si no es tracta de dues forces paral·leles, complementàries, o bé si l'una és l'aparador de l'altra. El fet innegable és que la mirada mandarina estava el cervell, anul·la la voluntat, desfibra tots els músculs del cos, atitella i putxinel·litza. Vet aquí, però, que mossèn Ignasi Bicornell mana avisar-me que duc el carro pel pedregar, que si la dona em domina i em corona és un fet desproveït d'interès, o, si més, ho hauria de ser, i que en tot cas no ha de servir per a atiar la imaginació i el desig dels escolans (que n'hi ha alguns que ja són una mica crescuts i més desperts i eixerits que una mostela), ni dels sagristans (que són tots una colla de reprimits), ni dels campaners i dels apagallums, ni dels enterramorts ni dels forners (que treballen de nit, però no pas tota la nit de cap a cap), ni dels vigilants i dels guardians, ni dels apotecaris i dels notaris (els quals, en el fons del fons, sí que admeten, encara que no ho vulguin confessar, que hi ha coses que sí que són encara que no consti en cap escriptura pública), ni dels arrencaqueixals ni dels guardaagulles (que entre el pas de l'expres i el del correu tenen molta estona de coll per a fer treballar el magí), ni dels uixers ni dels bidells (que sempre sembla que no hi siguin però a qui no passa res per malla), ni dels meritoris i els aprenents (els quals, malgrat un cert escepticisme general progressiu, aprenen moltes més coses de les que sembla), i que torni sense més giragonses al vell Arcadi, l'eremita reflexionador, a fi que pugui saber tothom com es va resoldre la seva noble cogitació, tan inesperada i corprenedora. Res, que una veu vinguda de no sabem on, una veu que qui sap si era la Veu (suggeriment que caldria fer

amb molta cautela, car els suixinites omnipresents passen per un moment d'una susceptibilitat extrema, atès que sembla que els ulamites ortodoxos els disputen amb un èxit, no es pot pas dir total, però sí envejable, el dos per cent de l'Usdefruit General del patrimoni comunal, el control dels sentiments col·laterals de les vídues i la supervisió del cànon de l'escriptura, i no seria gens estrany que en volguessin fer qüestió, només per tenir un motiu per a esbravar-se), me li va dir ben clar i ben net que aquelles preguntes i aquells interrogants traïen el desig de ficar la tarota on no el demanaven, i que valia més que no es fiqués en llibres de cavalleries, cosa que el vell Arcadi va entendre la mar de bé. I pensant que potser tot venia dels efectes d'una penitència extrema i una austeritat excessiva, havia decidit anar a fer un soparet (amb sang de bou, puntes de coixí i arracades) al famós hostel de les Tres Minyones (antiga casa Biosca), que des de no feia gaire sortia esmentat en totes les guies de viatgers.

666 N'hi ha un d'aquests que s'han prohibit a ells mateixos de fer servir la paraula *poetessa* que ara es troba que si volent dir *sis poetesses* diu *sis poetes*, tothom interpreta, naturalment, que vol dir *sis poetes* en lloc de *sis poetesses*. I a fi d'eliminar la confusió diu, aleshores, *sis poetes dones*. És com si un volgués prescindir del martell per motius ideològics i aleshores volgués clavar un clau a cops de puny. Ah, la *bêtisse humaine*!

667 Et pregunten perquè responguis i, responent, afirmes. I si afirmes et poden contradir -que és el que volen.

668 N'hi ha que no volen que els expliquis les coses a partir de zero, o a partir d'idees generals, indiscutibles, conegudes i admeses per tothom. Volen que els les expliquis a partir de les seves idees errònies. Si algú els ha d'explicar la regla de tres, per exemple, volen que els l'expliqui a partir de la seva idea errònia que és una cosa relacionada amb l'adulteri.

669 Si un diu que no dirà res més ja ha parlat massa. Si un té el propòsit de no dir res més ha de començar a posar-lo en pràctic tot seguit d'haver-lo concebut.

670 Hi havia un ajudant de cuina que quan posava sal al menjar sovint se li escapava la mà. Però tocava el violí amb molta traça -amb un repertori molt limitat, això sí. Tenia una orella molt fina però era una mica curt de vista. Es va casar amb una dona molt rica,

encara que no era gaire maca. Però era molt afectuosa, això sí. Què hi farem. No es pot tenir tot. Vivim en un món en què les qualitats i els defectes conviuen com a bons germans. Penso també en el meu amic Daniel, per exemple, que fa unes faltes d'ortografia horribles (escriu, per exemple, Mercè amb ç, Montserrat amb u, Anna amb una sola n i Núria sense accent) i, en canvi, té un èxit increïble entre les dones casades.

671 El més assidu és qui més necessitat té de companyia.

672 N'hi ha que s'atribueixen sense gaires escrúpols el mèrit del que fan els altres. N'hi ha que no. N'hi ha que diuen: Tu fes, que jo ja et reconeixeré tot el mèrit.

673 Hi havia un gran narrador que no acabava mai cap història. Eren històries apassionants, però sense final. És clar, les acabaven els altres. Així, de cada una de les seves històries hi havia un grapat de variants. Quin tip de riure que s'hi feia, el narrador, quan era testimoni o coneixedor de la indignació d'un dels seus col·legues perquè havia tingut notícia que algú havia alterat o desfigurat alguna de les seves històries!

674 Jo em limito a donar una informació molt simple i estricta, molt lineal, que no comporta cap tesi. Dic, simplement, que tenen un negoci que funciona a còpia de molts esforços i molta dedicació, que treballen moltes hores, guanyen molts diners i viuen molt bé, es donen tots els gustos. No dic res més, jo, pobre de mi. Però els contestadors ja en tenen prou. El primer em diu que un negoci que no dona per a llevar-se a les dotze del migdia no és negoci, l'altre que potser valdria més que no guanyessin tants diners i que no treballessin tant, i un altre, encara, d'una banda, que a veure què s'entén per viure bé, i, de l'altra, que no creu pas que treballin tantes hores com això. Però el que m'agrada més és el que em diu que n'hi ha molts que treballen tantes hores com aquests i van la mar de justos, i que la feina és seva per a arribar a final de mes.

675 L'inconvenient de la sort és la por que fa que s'acabi en el moment més impensat.

676 El temps passa de pressa, rabent, s'ho endut tot, sense gaires contemplacions. A fi de no ser endut avall, cadascú s'agafa on pot, a la barana més fràgil, si és l'única que té a mà. I així que hi ha qui reivindica que ell també hi era, qui que ell era un dels qui passaven pel pont, o bé que era un dels qui s'ho miraven des de l'altra riba. La qüestió

és poder haver una minúscula engruna de protagonisme pretèrit. Ei: si pot ser!

677 La seva suficiència -que prové, especialment, del seu èxit econòmic- els fa sentir capaços de rebatre-ho tot, de rectificar els altres, de dogmatitzar. Són els qui quan un diu que troba una cosa cara el retopen dient que no, que no és cara, que costa diners.

678 A vegades sembla que el que importa és poder dir que allò que un fa encara no s'havia fet mai, que és la primera vegada que es fa. Recorden els escaladors -els escaladors d'abans, enderiats a fer una primera. Quan ja s'havien escalat tots els cims i, per tant, no en quedava cap per a fer-hi una primera absoluta, es feien les primeres relatives: la primera per la cara nord, la primera hivernal, la primera nacional, la primera femenina, la primera en solitari... Això donava lloc a algunes primeres una mica pintoresques: la primera nacional hivernal en solitari per la cara oest. En el món, per exemple, de les edicions passa algunes vegades: el primer còmic basat en una obra de Sakuntala en alt-aranès. Qui no fa una primera és perquè no vol.

679 Que un se senti al·ludit no vol pas dir ni que sigui ni que se senti culpable.

680 Quan un està excitat és ben possible que una de les coses que encara augmenten la seva excitació és que li diguin que és calmi. No tothom és igual: però cal anar, per tant, amb molt de compte a dir que es calmi a algú que es troba excitat -sobretot si és amb raó.

681 Qui té raó tendeix, naturalment, a ser molt susceptible. I així, si tot i admetent categòricament que té la raó, sense negar-la-hi, li volem fer veure que la seva raó té molta poca força, creu que intentem negar-li la raó. Li ho hem de tornar a dir: no, no et neguem la raó, et diem, només, que la raó no vol dir la força. Però, habitualment (no sempre, és clar), no hi ha res a fer. I és que, inconscientment, com que se sap desproveït de força, es refugia en una imaginària negació de la raó per proclamar-la de nou -que és l'única cosa que pot fer.

682 Un escura-xemeneies dogmàtic i esotèric s'ha casat amb la mestressa de la Casa Nova del Sobirà (la més forta de tot el terme), vídua recent, i en el punt més alt i delitós de la corba prodigiosa i fascinant de l'esclat femení. N'hi ha molts que no se'n saben

avenir, entre els quals excel·leixen, per la seva significació, l'apotecari Camamilla, tan docte i racional, el secretari Viladrigues, tan expert i pericial, el notari Viladelavall, tan lògic i documentat, i, encara, mossèn Concòrdia, el senyor rector, considerat unànimement, amb fonament i raó, el rei del confessional. Tots ells es demanen com és possible que un xicot tan dogmàtic i esotèric com aquell escura-xemeneies hagi estat capaç d'haver l'amor d'una dona tan comprensiva i tolerant, tan transparent i diàfana com la mestressa de la Casa Nova del Sobirà. El fet és que hi ha una lliçó antiquíssima, que prové de la saviesa dels avis, però que molts, encara, es resisteixen a aprendre: que el cor té unes raons que la raó ignora. D'altra banda (s'ha de dir tot, les coses com siguin, no es poden silenciar les evidències) és ben clar que l'enveja és un factor, tan poderós com inevitable, que intervé en la formulació de certs judicis.

683 Si l'orador no s'entén, no val la pena d'escoltar-lo.

684 El gramàtic oscil·la entre l'afirmació categòrica i la prudència circumspecta. Ni vol que el desmenteixen amb un cas no previst ni que li retreguin que no afirma mai res.

685 Qui no es queixa és perquè no vol. Si un té ganes de queixar-se però no té motius per a fer-ho, sempre pot recórrer als motius de queixa dels altres.

686 Qui no té memòria ha de tenir cames o bé un ordinador. Tant per tant, però, val més que tingui cames.

687 La fada del gorg Negre, que tenia les galtes enceses i els cabells del color del blat madur, presumia perquè havia encantat un inspector d'Hisenda (un d'aquells especialistes a descobrir partides atribuïdes al compte de pèrdues i guanys que no són sinó atencions personals gracioses); però la bruixa de la Pedra Dreta havia enartat tot el Sindicat de Tecnòcrates en corporació, incloent-hi el president, l'excel·lentíssim senyor Vladimir de Blaumarí, doctor en noves tecnologies de l'espai, i el secretari general, l'il·lustríssim senyor Honorat de De Puig, diplomata en ciències empresarials renovades. A més, ja s'entén, de molts altres membres de la corporació, d'una conspicuïtat desigual, la relació de tots els quals ocuparia molt d'espai. La bruixa de la Pedra Dreta tenia els cabells negres i llunts com l'antracita, els llavis de magrana i, sobretot, la mirada mandarina.

688 En Bubú Panxatip deia que el rei Bubú era un pobre banau, amb el qual no tenia res a veure. Es tractava d'una afirmació no pas desproveïda de raó, però, de fet, sense voler-ho confessar, li agradava, a en Bubu Panxatip, que els confonguessin. Més exactament, li agradava que el prenguessin per rei. Em sembla que anava així.

689 Feia vuit dies que en Vit de les Unces, que era l'home més ric del poble, s'havia mort i encara tenia els ulls oberts. Mossèn Concòrdia havia recitat els dinou psalms deuterocanònics, amb variants tântriques i màntriques, i no se n'havia sortit. Després ho havia intentat el prepòsit general dels suixinites, que havia resat (puntualitzant que accedia a fer-ho perquè es tractava d'una ocasió excepcional), amb la tercera entonació, un mostrar molt variat, escollit no gens a l'atzar sinó posant-hi els cinc sentits, de sefirots cabalístics i cabàlics. El resultat havia estat nul. Finalment, havien recorregut al gran arxipaperina dels ulamites, el qual havia recitat, amb veu rogallosa que alternava amb uns alirets d'una estridència inoïda (i inoïble), unes pregàries sense determinar, que calia atribuir al seu repertori personal (encara que no sé qui havia mig suggerit, en veu baixa, que no eren sinó la taula de multiplicar i alguns articles del codi civil). Sigui com sigui, tampoc no s'hi va conèixer. En Vit de les Unces mantenia els ulls oberts, amb una mirada fixa, d'una fixesa que produïa esgarrifances.

Aleshores van avisar en Jan de la Ronya. Sempre passava igual. Quan els savis i els doctors, els mestres i els especialistes no se'n sortien, aleshores, com a últim remei, avisaven en Jan de la Ronya, que tenia un historial, o un curriculum, com deia mossèn Concòrdia, de resolució de casos difícils de natura diversa que feia molt efecte.

Quan en Jan de la Ronya va estar al corrent del cas va emetre el seu dictamen:

-Resar -va proclamar- no serveix de res. Ep! En aquest cas, vull dir -va cuitar a matisar-. Jo us diré la manera de resoldre'l, aquest cas. Prepareu un bon pollastre rostit, amb pinyons i prunes confitades, i una bona amanida de ceba, api, créixens, raves i carxofa (això sí: que sigui ben tendra i tallada molt fina), i unes bones llesques de pa amb tomàquet i unes altres llesques de pa torrat (però no de pa torrat sucet amb tomàquet, sinó unes llesques de pa amb tomàquet, ben sucet, i unes altres de pa torrat, ben torrat per totes dues bandes), i un bon tall de pernil, i una bona llonganissa del vinaire, pebrada al punt just, i un bon porró de vi negre, de catorze o quinze graus, si pot ser (si pot ser!) dels carismàtics cellers de la Casassa, i porteu-lo aquí, davant el senyor Vit, i ja veureu com acabarà aclucant els ulls.

Tots els circumstants, escandalitzats, el van omplir de retrets: el digne mossèn Concòrdia, el preposít general dels suixinites, el gran arxipaperina dels ulamites i la vídua d'en Vit (que duia un vestit negre i cenyit, de dol rigorós, que li esqueia d'allò més). Quines sortides, aquell beneit del cabàs! On s'havia vist mai, que un difunt de vuit dies (de vuit dies i de vuit minuts) es posés a menjar!

Però en Jan de la Ronya es va explicar:

-Encara que ho pugui semblar, no he dit pas cap disbarat. En Vit de les Unces era un home riquíssim, i insaciable com tots els homes molt acabats. Per més ple que tingués el païdor, tenia sempre els ulls oberts, ben oberts, perquè de tot en volia més. I l'única manera d'aconseguir que es cloguin és oferir-li la visió d'un àpat abundós, òpim i suculent, un bon tec de festa major. Estic convençut que donarà resultat. En tot cas, no s'hi perd res per provar-ho. I si al capdavant no dona resultat, l'enterrem amb els ulls oberts (sempre li podríem posar una bena als ulls, un mocador de seda ben fina), i el tiberi ens el cruspim nosaltres i tots la mar de contents. És una manera de dir, ja m'entenen.

690 Es veu que el trobaven, o feien veure que el trobaven, antiquat i passat de moda, obsolet, i per això li deien el dinosaure. Se'n va queixar o, més exactament, se'n va doldre i, com que al capdavant es feia estimar i si et podia fer un favor te'l feia, van deixar de dir-li el dinosaure. I a partir d'aleshores li van dir el diplodocus. N'hi ha que diuen que tant se val una cosa com l'altra, que totes dues designacions són igualment ofensives i pejoratives, però cal reconèixer que, si més no, és d'apreciar la bona voluntat i, fins i tot, el sentit de l'originalitat. No es pot pas dir que no. Es va saber, d'altra banda, que tenia una relació d'una certa intimitat amb la M*. Això va causar una gran sorpresa i que més d'un comentés que ja li podien anar dient dinosaure o diplodocus, o totes dues coses alhora. Ara: una relació íntima amb la M*? Qui era, la M*? Hom va convenir unànimement que no podria ser sinó la Marta o la Montserrat. Havia de ser, per força, una d'elles dues. Bé: el cas és que tant si era l'una com l'altra es podia ben riure que li diguessin dinosaure o diplodocus (o totes dues coses alhora).

691 Els dissenyadors no paren de dissenyar. Què farien si no dissenyessin? Ara han dissenyat unes carteres de mà amb tantes butxaques, i tants departaments, que es pot dir que ja no hi cap res més. Les butxaques i prou.

692 No podem pretendre, generalment, que ens facin cas. Si més no, però, podem pretendre que consti clarament que ho hem dit, i que ho hem dit públicament.

693 Una peixatera epidèrmica i perifèrica ha estat acusada de bigàmia davant la comissió permanent del Sanedrí. Segons el dir dels acusadors, una colla d'envejosos i de penibètics, de reprimits i de rosacrucians, la peixatera seria casada, simultàniament, amb un flautista sincrètic i post-conciliar i amb un paleògraf heterodox i avantguardista, però la peixatera, que ha demostrat tenir més lletra menuda que les notes de peu de pàgina de les obres erudites, ha reeixit fàcilment a provar i establir que el flautista i el paleògraf són una única i mateixa persona. Tothom ha convingut, efectivament, que no hi ha res que privi de ser flautista i paleògraf alhora: potser no és gaire usual, això sí, però és perfectament possible. La comissió permanent, doncs, ha desestimat el càrrec contra la peixatera. Els acusadors, però, rosegats per l'enveja i la rancúnia talment com el formatge de bola per les rates i els ratolins, hi han tornat sense esmena, i han acusat la peixatera de tenir, a més del marit flautista i paleògraf, dos amants titulars: un poeta maleït primmirat i socràtic i un nigromant imprevisible i eclèctic. Després d'haver considerat el cas detingudament, però sense perdre-hi temps, sense dilacions innecessàries i improcedents, la comissió permanent del Sanedrí ha dictaminat unànimement (potser amb alguna lleu discrepància totalment irrellevant) que les ordenances i les escriptures vigents, si bé són molt severes pel que fa als casos de bigàmia, que conceptuen que atempta greument contra l'ordre social establert, no diuen res, en canvi, contra la lliure relació sentimental entre persones de sexe diferent. Ep! Sempre que no hi intervingui cap mena de coacció, que hi hagi consentiment mutu. I, sens dubte perquè d'ara endavant els deixin tranquils, han estirat les orelles als acusadors i els han dit que en el futur es preocupin d'ells (que, molt probablement, prou que els convé) i que deixin les peixateres en pau.

694 Els conflictes a vegades es resolen parlant-ne, amb el diàleg, i a vegades no parlant-ne més. Si parlant-ne s'enverina el conflicte, i s'obren encara més les ferides, és millor no parlar-ne més. Però sempre n'hi ha alguns que no s'hi resignen, que en volen continuar parlant, que no es volen adonar que no fa sinó agreujar la qüestió, que creuen (usualment sense prou fonament) que tenen la paraula amb prou poder de persuasió i de convicció. I així, sense respectar els qui s'adonen que és no parlant-ne més com es resoldria el conflicte, proclamen que creuen en el diàleg i que parlant la gent s'entén.

695 Es queixen amb grans escarafalls de la calor, però quan proposen de travessar el carrer i els diem que no, que ja el travessarem a l'altre cap i així passarem per l'ombra, manifesten la seva sorpresa. Queixar-se de la calor és una cosa i mirar de passar per l'ombra n'és una altra.

696 Una vegada hi havia un rei molt poderós que es deia Kusakasaka. Tenia un castell dalt d'un espadat, amb un gran bosc de pins, roures i alzines, i dinou masos, cada un d'ells amb els seus camps de sembradura, la seva vinya, el seu hort i els seus pasturatges. Tenia, a més, tres molins, un forn de vidre, una ferreria i, deien, una llibreta a la caixa d'estalvis amb un saldo de milions i milions. S'havia de casar amb la princesa Karonila, que li havia d'aportar un gran dot, però una nimfa que es deia Guitalatia se'l va fer seu i s'hi va casar ella. Van tenir dues filles bessones, que es deia Massalavia i Samaladia. Eren precioses.

Un dia, quan ja eren dues noietes casadores, va passar el vent de Llevant. Es veu que era molt apassionat. Va veure les dues princeses i se'n va enamorar. De totes dues, és clar. I sense esperar l'endemà (no se sap mai què pot passar, i, a més, coneixia aquell adagi o sentència que diu que no esperis a fer l'endemà el que puguis fer avui), s'hi va declarar i els va proposar de casar-s'hi. Amb totes dues, naturalment. Per què n'hauria hagut de triar una si eren tan iguals? Però les dues princeses es van posar a riure. Hauria semblat lògic que s'ho haguessin pres malament, que s'haguessin sentit ofeses. Però no, les coses van anar tal com reportem. Això sí, van cobrir d'improperis el pobre vent de Llevant.

-Què t'has cregut, orellut? -li va dir Massalavia.

-Ves al botavant, vent de Llevant -hi va afegir Samaladia.

-Mig barrut i mig llanut -hi va tornar Massalavia.

-Galant de salfumant -va reblar el clau Samaladia.

Aleshores va ser el vent de Llevant qui es va sentir ofès. Ui, com es va posar, el vent de Llevant! Si li haguessin dit que no, amb bones paraules, amb correcció i naturalitat, hauria admès la negativa esportivament, però les paraules de les princeses el van irritar fins al punt més alt. I es va posar a bufar desconsideradament, amb una bufera impregnada d'humitat nociva i recurrent, de miasmes integristes i unidireccionals, i les dues princeses, que eren tan esveltes com un jonc, es van com mig vinclar i deformar, fins a esdevenir una mica estrafetes i gairebé geperudetes, pobres noies. Quina pena i

quin desconsol, pobres princeses. Es van fer un tip de plorar.

El seu pare, el poderós rei Kusakasaka, i la seva mare, la nimfa Guitalatia, les van consolar com van poder. Però no van poder evitar que d'aleshores endavant les dues princeses fossin conegudes amb el nom de "les Geperudes".

Les princeses van canviar de tarannà. Són coses inevitables. Però la seva dissort no va durar gaire. Un dia van arribar al castell del rei dos altres reis, que eren germans, segons els uns, o cosins germans, segons els altres: el rei Bramamama, que era alt, prim, carallarg, cellajunt i de mirada penetrant, i el rei Brapapapa, que no era tan alt però potser més ben proporcionat, un pèl galtoplè, i tenia la mirada una mica trista i el somriure d'una gran dolcesa. El rei Bramamama havia estat casat amb una princesa que provenia d'una branca dels merovingis que es deia Salmarina, i que un dia el va abandonar per anar-se'n amb un contrabandista a l'engròs de totes les mercaderies controlades pels aranzels que es deia Raspallín. A més d'exercir la reialesa, Bramamama era un notable floricultor, i aconseguia les roses més vellutades i perfumades del món, encara que ell deia que no li havien servit de res, car no havia reeixit a mantenir al seu costat la reina Salmarina. El rei Brapapapa havia pres per muller la filla d'un senyor de la guerra (en realitat, era un capità de lladres) que es deia Dolçalina (la filla, no el pare: el pare no consta com es deia), una bellesa felina i agressiva, de formes contundents, que un dia, incomprendiblement, va deixar el seu marit el rei i se'n va, segons els uns amb un pirata informàtic de barba ferrenya que es deia Mansokan, o, segons els altres, amb un tafur cibernètic que es deia Malakarta, que deien que era cosí germà d'un dels dimonis més influents de l'infern que es deia Tocatús. El rei Brapapapa, a més, s'agradava molt de filosofia i era l'autor d'unes glosses molt lloades pels especialistes (elogis, diuen, sincers i no dictats per l'adulació) a la venerable *Summa parafísica* del savi Li Bo.

El rei Bramamama es va enamorar de Massalavia i el rei Brapapapa es va enamorar de Samaladia. Al marge de la deformitat física les dues princeses havien conservat un rostres bellíssims, amb unes faccions fines i delicades i una mirada molt tendra. D'altra banda, la pena i la tristesa per la seva dissort les havia diferenciat una mica: a la princesa Massalavia li havia sorgit com un punt de llum a la mirada, els narius se li havien dilatats lleument, com a manifestació externa d'una gran avidesa d'amor i d'afecte, i somreia amb una melangia que era el reflex d'una gran vida interior. I a la princesa Samaladia els ulls se li havien com enfosquit i havien adquirit com el reflex misteriós de les grans pregoneses, el nas se li havia afuat un poc i el seu somriure era el

paradigma de la dolçor i de la bondat. I així s'explica que tot i que eren bessones el rei Bramamama s'enamorés decididament de l'una i el seu germà (o cosí germà) d'una manera tan específica de l'altra. No cal dir (no sabem ben bé per què, però ens sembla natural) que les princeses van correspondre encontinent als sentiments i a les pretensions dels dos reis enamorats.

Es van casar el mateix dia. Aquell sí que va ser un casament sonat. Perquè així que, com a cloenda i culminació de la cerimònia nupcial els contraents es van besar (cada un amb la seva parella, això ja s'entén) les princeses, com si fos un miracle, van recuperar l'esveltesa de junc, la silueta impecable que els havia llevat la malignitat del vent de Llevant. Quina alegria, tots plegats (sobretot, és clar, els més directament implicats).

-El cor m'ho deia, que havia de passar això! -va exclamar la reina Guitalatia, que era una mica bruixa-. L'amor fa miracles: és un fet.

Tothom se la va mirar. Feia més goig que mai. La veritat és que el rei Kusakasaka es veia una mica envellit. La reina, en canvi, conservava inalterable la bellesa de la seva joventut. I en aquell moment semblava la núvia. I el final feliç de la història lamentable de les seves filles exalçava encara el seu atractiu incomparable.

697 Vaig tenir un somni deliciós. Vaig somiar que m'havia mort, però només provisionalment. Això no va ser obstacle perquè no decidís anar directament al cel. Quina altra cosa podia fer? Però sant Pere no em va voler deixar entrar. Va dir que sí que era veritat que jo tenia un bon expedient (un bon Karma, em sembla que va dir i tot, l'home), que per aquest costat no hi havia cap inconvenient, però que l'admissió era estrictament reservada als morts definitius. Jo, és clar, li vaig demanar que em digués què volia que fes, que m'expliqués on volia que anés, i sant Pere, una mica atabalat, em va dir que de moment m'assegués allí a l'entrada, que anava a consultar el cas i que sobretot, que no em mogués. Així ho vaig fer. No gaire lluny, hi havia un àngel que tocava el piano. Tocava unes melodies senzilles, però molt inspirades i emotives, unes tonades que anaven directament a la capsa del sentiment. Quina delícia! De mica en mica, però, em vaig anar adonant que no em trobava a la porta del Paradís sinó ajagut damunt del llit, i que les melodies del piano eren reals, d'algú que les interpretava a la casa del costat. És a dir que tan agradable era la realitat com el somni. Encara no m'havia passat mai. I no em va costar gaire d'imaginar, o de suposar, que qui tocava el piano era la Laia, una noieta molt gentil, que havia vist algun cop i que, efectivament, m'havien dit que estudiava el piano. És a dir que l'àngel no era sinó la Laia. Després,

però, ja llevat, em van fer saber que la Laia feia dies que era a Londres. I doncs? Potser sí que, al capdavant, en el somni hi havia alguna cosa de realitat... Si no era la Laia, que tocava el piano, qui podia ser?

-Devia ser una ràdio engegada, home -em suggereix una veu que obeeix els dictats de la lògica.

És veritat, la ràdio... No se m'havia ocorregut de pensar-hi.

698 Aquí es tracta sempre de ridiculitzar o desacreditar els altres. Amb aquest objectiu, més o menys deliberat, quan una cosa fereix la nostra sensibilitat i no deixem de manifestar-ho, ens diuen que allò ens posa nerviosos. Jo, si m'hi trobo, no deixo de protestar i de puntualitzar: No, no em poso nerviós, conservo la sang freda i la serenitat. Es tracta que això ofèn la meva sensibilitat.

699 Hi pot haver (és un fet ben sabut) proposicions que consten d'un sol mot: *Plou. Neva. Fresqueja. Plego. Reposem. Vine*. Hi ha, a més, les proposicions exclamatives, interjectives, el·líptiques... Però no sembla pas que es pugui formular un aforisme o sentència amb un sol mot. És a dir, en calen, pel cap baix, un parell. Se'n podria fer una col·lecció: *Tot cansa. Tot passa. Tot costa. Treballar cansa. Contradir agrada. Dubtar ofèn. Decidir costa. Ensopegant aprenem. Esperar avorreix*. També n'hi pot haver d'el·líptics: *Traductor, traïdor*.

700 A vegades ens retreuen que generalitzem: Com que el senyor M., que és belga, és gasiu, diem que els belgues són una colla de gasius; és a dir, que generalment són gasius. A vegades, en canvi, ens convé puntualitzar que generalitzem, que la nostra afirmació afecta una gran majoria dels individus, o dels casos, però que hi pot haver, com és natural, un bon nombre d'excepcions. Potser podríem dir que es tracta de dues generalitzacions diferents: la generalització a l'alça i la generalització a la baixa.

701 Explico uns fets en què vaig ésser objecte d'un tracte injust, desconsiderat. No em queixo de res, em limito a l'exposició d'uns fets. Però, això sí, no tolero que em demanin justificacions. Resumim: explico, no em queixo i no accedeixo a justificar-me.

702 Que una conversa no tingui caràcter confidencial ni secret, no vol pas dir que hi pugui intervenir tothom. Si volen escoltar, que escoltin. Però que callin religiosament,

perquè les intervencions de tercers no fan sinó alterar i perjudicar el curs de la conversa. Són converses semblants a les partides de cartes o de dòmino. Pot mirar tothom. Amb la condició, però, de no dir res, de guardar un silenci absolut.

703 Qui té casera passa per la dreuera.

704 Explicar la manera de ser d'algú, amb tots els seus defectes i totes les seves virtuts, no vol pas dir presentar-lo com un paradigma.

705 El sol festeja amb la lluna i la rosa amb el clavell, el pi festeja amb l'alzina, el cactus amb l'atzavara i la menta amb el fonoll, el nap festeja amb la col, la sal festeja amb el sucre i la llebre amb el conill, el gripau amb la granota i la guineu amb el llop.

706 La felicitat demana estabilitat, és enemiga dels canvis.

707 La Cabrera era una mica peluda, però tenia els pits molt més bonics que la princesa. I el pobre arquebisbe, enfollit, deia que ell no havia fet el jurament hipocràtic.

708 Sento el fred de la nit i la rialla fosca i tenebrosa dels diables siamesos, ambigus i cretins. Sento el crit agut del duc que té el niu al greny més dret i el xiscle esfereïdor de l'òliba dels cent noms.

Parers inconfessables i dictàmens interessats em voldrien fer creure que tinc pa a l'ull i son a les orelles, i, dissimuladament, sense voler que sigui dit, intenten fer-me segellar per escrivans indoctes que ignoren la prosòdia i vulneren l'ortografia.

Jo cloc el bec i no dic res, però amb l'ull ben viu, no pas gens cluc, espio el pas del meu amor, del meu estel per l'horitzó. Trigarà més, trigarà menys, trigarà molt, trigarà poc. Jo sé segur -no pot fallar- que passarà. Passarà i em dedicarà el més lluminós dels seus somriures i l'enveja tenyirà amb un groc lletgíssim les galtes de pa de ral dels fariseus i dels escribes, dels saduceus i de tot l'esbart espès dels inspectors fiscals.

709 El dol heterodox i marginal no vacil·la, si li cal o li convé, a fer ús de la cobertura que li proporciona el dol ortodox i legítim.

710 Els mànecs i les nanses, gelosos de les identitats respectives, es neguen a formar

part del mateix gremi.

711 Qui s'equivoca ha de procurar treure partit del seu error.

712 No és cera tot allò que crema i no hi ha més or que el que lluu.

713 Tots els qui, ja nets de culpa i de pecat, aconseguen, finalment, sortir del Purgatori dels Sants Bessons, optaven decididament per anar al Paradís Fiscal -si podien.

714 Qui no menja, tard o d'hora es revenja.

Qui se'n va a dormir diu adéu a l'avui.

Qui mata l'aranya no salva cap princesa.

715 Les eines i les armes han celebrat una sessió de treball conjunta, àrdua, intensa i activa, perquè en sortís un aforisme. Però es veu que no se n'han sortit.

716 Tots els somnis són onírics, però els uns més que els altres.

717 L'arxiduc i l'emperador es disputen la Montserrat -la claror de l'alba, el somriure del capvespre.

718 Tronem, sovint, contra l'oblit, però hi ha vegades en què l'oblit s'agraeix.

719 Ens podem doldre, en principi, que no ens donin els que ens han promès. Però no és igual que ens hagin promès llagosta i ens donin sardines i que ens hagin promès sardines i ens donin llagosta.

720 No us cregueu pas els elogis
de cap adulator,
que no són pas altra cosa
que bombolles de sabó.

721 No hi ha res a dir si volen fer versions de Bach amb música de jazz. Però han

d'anar destinades als amants del jazz, no als amants de Bach. Sempre s'ha de tendir a millorar, no a rebaixar. No es volen adonar que no es tracta de trair sinó de rebaixar. Presentar *El somni d'una nit d'estiu* en un ambient de barri baix, no és trair el vell Shakes sinó rebaixar-lo, disminuir-lo, empetitir-lo, amputar-lo... I quina necessitat n'hi ha? És com els que tenen la mania d'oferir-nos torrons de xocolata. Per què, aquesta mania de rebaixar?

722 Si els sentits van per un cantó i els sentiments per un altre, no és pas gens estrany que els uns arribin més enllà que els altres.

723 Qui no trempa no rima.

Qui embruta s'embruta.

Qui no aconsegueix ser ric pot presumir de pobre.

724 Quan ja no poden negar els fets, neguen la seva importància.

725 A vegades, si convé parlar es perquè no parlin els altres. Si teníem la seguretat que callarien, no ens caldria pas dir res.

726 La manera que tenen d'impedir cap sil·logisme és atacant sistemàticament totes les premisses.

727 La torre més alta amaga el pou més pregon.

728 El sèrum de la veritat pot fer dir un assortiment variadíssim de mentides originals, inèdites i increïbles.

729 Quatre enterramorts

van de camarada:

l'un es riu del mort

i del qui el vetllava,

l'altre dels hereus

que esperen amb ànsia,

l'altre del doctor,

que tant medicava.

El quart, amb la vídua

passa la vetllada.

730 Aquell any de la guerra central es va fer ric. Especulant amb coses tan innòcues com el sucre i el carbó, fent números i posant-hi els cinc sentits, es va trobar amo de mil milions de moneda més alta. Aleshores va comprar una propietat rural immensa, la més gran que va poder trobar, i al bell mig de les seves terres es va fer construir la caseta més senzilla d'aquest món. Una caseta còmoda i confortable, això sí, amb tot el que calia, però que no era pas gaire cosa més que una cabana. I allí vivia, la mar de content i feliç.

731 N'hi que si saben una cosa la diuen, no deixen mai de dir-la, tant si ve a tomb com si no.

732 Quan va arribar a la conclusió que la casa estava embruixada, es va traslladar, va canviar de residència. De nit -i de dia i tot, algunes vegades- sentia passes, cops, grinyols, algú que estossejava, que s'escurava la gargamella... Però no li va servir de res, perquè a la nova casa on es va traslladar sentia els mateixos sorolls: passes, estossecs, sospirs, cops... I és que es veu que es tractava d'un fantasma particular, individual. No és un cas gaire freqüent, però diuen que no és pas el primer.

733 Qui es dedica a la cosmografia és un cosmògraf, qui es dedica a la cosmologia és un cosmòleg, i qui es dedica a la cosmogonia no té nom. Potser per això és veu que s'hi dedica tan poca gent.

734 Cal considerar la vida com una llimona i saber exprémer tot el goig de la seva aspror. (Si m'hagués posat banyes a temps, ara jo seria el seu esclau.) La nigromància no retia prou -mal considerada i mal pagada- i pensava que ser advocat de l'estat era molt més profitós. Quan la font és intermitent, demana oportunitat i sincronia. Si convé, disfressarem la confessió d'exemple gramatical. L'aforisme perdura a través del temps.

735 Un lexicògraf sorrut, taciturn i malmirrés que es diu Celestí Pambolissec, s'ha tornat, no de cop i volta però sí d'una manera gradual notablement progressiva, amable,

delicat, gentil i curial. No se sap prou bé si el canvi és degut a la influència de la seva muller, la dolça i rotunda Tibúrcia de les Cistelles, que tantes mirades de desig congria, o bé a la dels mots aplegats en els diversos camps de significació.

736 Ara se'm disputen l'aforisme i la norma i el resultat de la partida és l'empat a zero. És a dir: el zero absolut.

737 Un epigrama! El meu reialme per un epigrama! (Com es coneix, que no en té cap, aquest, de reialme.)

738 Ens enganyem miserablement, a nosaltres mateixos, quan ens complaem a lamentar-nos de l'escàndol amb què la societat benpensant ha manifestat per les nostres transgressions literàries i artístiques. De fet, la societat benpensant, el que vol, és trempar i riure.

739 Al capdavant va resultar que la famosa copa del Sant Graal (o de la Sang Reial) es conservava, a la insabuda de tothom, al museu del Vaticà, on no era considerada sinó una peça artístico-arqueològica més. Això li va treure tot el misteri, la intriga i l'emoció. I els qui s'havien dedicat a buscar-la van canviar el curs de les seves recerques. Els uns, els qui tenien una hisenda més fructífera, van tornar a casa, i els altres es van dedicar a les prospeccions mineres i petrolíferes.

740 No hi ha res com el calendari -la progressió dels dies, el cicle anyal. Només la salut precària, les angúnies materials i domèstiques poden enterbolir el seu goig incessantment renovat.

741 Quan en Joan Casamada, amb la confiança de la camaraderia, es va permetre de retreure a l'Andreu Comalada que consentia que la Josefina (la muller de l'Andreu Comalada) mantingués una relació d'amant amb el poeta Hildebrand de Rocapena i amb el vulgarot Jaume de la Carnissera, l'Andreu Comalada li va contestar ràpidament que ell (en Joan Casamada) no podia cridar gaire, perquè era ben sabut que la Carolina (la muller d'en Jaume Casamada) cada dia li feia desaparar taula i rentar els plats. En Joan Casamada va envermellar lleugerament i va canviar de conversa. I és que a tot arreu se'n fan, de bolets, quan plou.

742 La hira i la host

se'n van a ballar.

L'una diu a l'altra:

-I a tu, qui et traurà?

-El duc del diftong.

-El comte del hiat.

-El rei de l'apòstrof

sense apostrofar.

743 L'estil actual tendeix a evitar les repeticions, especialment dins l'estructura de la frase. I si la repetició és inevitable, a fi d'evitar una ambigüitat o confusió d'antecedent, s'estimen més de fer-la aïllada en una frase incisa, emetre parèntesis o entre guionets, d'una manera més aviat paratàctica: Així, en lloc de l'exemple 1) molts preferirien l'exemple 2):

1) Quan la meva Marina se'n va anar a passar uns dies a París amb el meu amic Daniel, la mare d'en Daniel em va consolar amorosament.

2) Quan la meva Marina se'n va anar a passar uns dies a París amb el meu amic Daniel, la seva mare (d'en Daniel) em va consolar amorosament.

I ara no em feu dir si es tracta solament de dos exemples gramaticals.

744 En Jaume, en Josep Maria, en Joan, en Josep, en Joan, en Jordi, en Joan i en Josep, en un moment determinat, potser en un moment de baixa temperatura, poden haver fet veure que se sentien gelosos de mi com a recurs per a l'estímul eròtic. És molt suposar, és clar, però, si no tots, més d'un segur que sí. És clar, això són intimitats que no es revelen mai.

745 Isabel de Suterrany, filla del duc Tancred de Suterrany, un dels llinatges més antics i poderosos del país, es va casar amb el príncep de la corona. Això va fer que el rostre de la princesa, que era molt maca, retratat i divulgat en innumbrables ocasions, esdevingués molt popular. I es va començar a dir que al llogaret de les casetes de Marc hi havia una noia, de condició molt humil, que tenia una gran semblança amb la princesa Isabel. I quan es va saber que la mare de la noia, havia estat molt anys (concretament, a l'època en què va tenir la filla) la cuinera del casal de Suterrany, la

bona gent va somriure maliciosament, però amb una malícia al bany maria, que era més complicitat que altra cosa. Alguns no es van saber estar de comentar-ho amb el duc, sempre amb un to de complicitat amistosa, comprensiva, àdhuc amb una punta d'admiració i enveja. El duc va optar per fer cara de circumstàncies, i no negar ni afirmar. Perquè ell sabia molt bé que no havia tingut mai cap relació íntima amb la seva antiga cuinera -la qual, d'altra banda, havia fet parlar molt. Qui podia ser?

746 El baró de Sant Gotard era molt respectat, tant per la seva alta condició social com per la seva santedat. Deien que no s'havia conegut mai ningú tan zelós com ell en el compliment estricte i rigorós dels seus deures i les seves obligacions de bon creient, cosa que havia fet -cas excepcional, potser sense cap precedent- que fos canonitzat en vida -provisionalment, és clar. Així, ja del seu vivent, l'antiga baronia i el castell de Gotard, o de Casa Gotard, havien passat a denominar-se de Sant Gotard, talment com ell, de baró de Gotard o de Casa Gotard, havia esdevingut baró de Sant Gotard. I d'una manera ben natural i espontània. Hi devia contribuir, en una certa mesura (algú massa radical assegura, sense demostrar-ho, que va ser el factor decisiu) el fet que el baró havia manat bastir una segona capella al seu castell -òbviament, sempre n'hi havia hagut una. A partir d'aquell moment, doncs, el castell tenia dues capelles, una que donava a llevant i l'altra a tramuntana. I el baró solia oir la missa matinal a la capella que donava a llevant i la missa vespertina a la capella que donava a tramuntana. Era un costum esdevingut norma inflexible. En canvi, el sant rosari i les altres pràctiques devotes complementàries (novenes, sisenes, setenes, salves, trídums, trisagis, novenaris, quaranta hores, duenaris, misteris, goigs, vetlles, nocturns, matines, laudes, sufragis, responsoris...) no tenien capella fixa: depenia, cada cop, de l'antull del baró. (Es veu que la decisió, sempre imprevisible, del baró sobre la capella en què passaria el rosari era motiu de juguesques entre el personal del castell.) El pare Rupert dels Estimballs, suixinita terciari (un sil·logista de nota), el reverend doctor Estanislau de la Closca, de l'orde dels conferenciants, i mossèn Jeroni de Santgenís (que es permetia, en certs moments, l'amable facècia de dir que ell era sant de tota la vida), que anava una mica fluix de cànons però considerat un predicador (o orador, com deia ell mateix) de punta, asseguraven plenament, sense haver de patir per l'absentisme laboral, sempre possible (sobretot a l'hivern, amb els temibles refredats, i, tot l'any, amb les conseqüències dels abusos de la bona taula), el compliment exacte i puntual de totes les pràctiques devotes i rituals, tant les de precepte, exigides pels cànons vigents, com les dictades per la pietat

individual del baró, les que, en la seva devoció extrema, s'havia imposat a ell mateix. El pas de l'any, amb la successió dels dies i de les estacions, els ramats que quan venia el bon temps pujaven als rasos i tornaven amb els primers freds, la neu de la muntanya, el silenci de l'hivern, el brogit dels torrents revinguts a la primavera, els prats que s'esfaltaven de flors, les collites anyals, les fagedes i les rouredes que s'incendiaven amb la tardor, tot plegat arrodonia una existència plàcida, tranquil·la i benaventurada. Però, i la baronessa? Què, la baronessa de Sant Gotard? No se'n parlava mai, de la baronessa. No sortia a cap conversa. No se'n feia cap esment. Hi havia, només, una versió oficial, però usualment silenciada, segons la qual, la baronessa, que es deia Gudula, i que era una veneciana d'estirp pirinenca, havia fugit amb un ectoplasma esquizofrènic molt vehement, enyorívol de dolços inconegudes, que s'havia refugiat al castell després d'haver-se escapat d'un aiguafort que imitava, amb una anticipació inexplicable, una futura litografia de Joan Miró. El pare Rupert dels Estimballs deia que, en principi, ell no hi creia, en els ectoplasmes, però que hi ha ectoplasmes i ectoplasmes, el reverend doctor Estanislau de la Closca afirmava que no ens hem de deixar entabanar per les falòrnies dels arrencaqueixals, però que només coneixem una part molt petita de tota la gran meravella que és la creació, i mossèn Jeroni de Santgenís asseverava que si de la mandra en podíem dir depressió, de l'estirabot gratuït en podíem dir creativitat i d'una estossinada cruel s'admetia que en diguéssim danys col·laterals, de qualsevol quídam es podia dir que era un ectoplasma. I tots tres, en el seu fur intern, coincidien -sense gosar-ho manifestar- en una mateixa complanta: Qui fos un ectoplasma!

747 Quan arribi l'hora, és millor rellegir els clàssics que evocar, incessantment, els records dels temps passats -com els mariners i els legionaris.

748 N'hi ha que t'enganyen només perquè intueixen que si ho fan en treuen algun benefici.

749 La intel·ligència és una qualitat molt apreciada pels qui es creuen que en tenen. Alguns es pensen ser intel·ligents lloant la intel·ligència.

750 Un anònim va advertir la princesa Adrenalina de Bar que el seu marit li feia el salt amb una peixatera desimbolta i mamelluda. Però la princesa Adrenalina era bígama i

l'anònim no especificava quin dos dels marits, un general d'intendència (o de cavalleria, segons unes altres versions) que es deia Maximilià de Trencalòs (dels Trencalòs de la Calma, un llinatge secular, que no s'han de confondre amb els Trencalòs de les Casetes, que, tot i les seves pretensions, són uns nouvinguts) i un cal·lígraf diplomata (molt entès, segons alguns, en ciències ocultes) que es deia Abelard dels Alzinellons (oriünd del pla dels Alzinells), era l'infidel. La princesa els va interrogar, ara l'un ara l'altre (n'hi ha que diuen tots dos alhora) sense pietat ni contemplacions, però tant el general com el cal·lígraf van negar el fet categòricament i la princesa no en va poder treure l'aigua clara. El resultat va ser que a partir d'aquell moment els va lligar la brida curta a tots dos i va exercir un control severíssim del seu horari.

751 Es pot ser poca traça sense ser barrip-barrap.

752 Els braus guerrers lluitaven en les estepes àrides i fredes, lluny de casa i de la dona estimada. La milícia té aquestes servituds. A la nit, en la incomoditat hostil i la tristesa del bivac, quina enyorança dels braços amorosos i de les tendres besades. De tant en tant arribava una carta, una carta d'amor, llegida amb avidesa una colla de vegades seguides. Però les cartes només deien el que deien. I el que no deien ho podia ser tot, és a dir, la companyia d'un altre home. Qui podia estar segur que no? Segons el capità segon Ezequiel Elies, que era graduat en estadística (per l'Acadèmia Superior de Matemàtiques Dinàmiques de la Roca de les Onzes Hores), els estudis duts a terme, amb mètodes científics d'un rigor extrem, en una absència del marit inferior a sis mesos la infidelitat de les dones oscil·la entre el 40 i el 43 per cent, però si aquesta absència s'allarga més de mig any, les estadístiques afirmen que els casos d'infidelitat sobrepassen de bon tros el 50 per cent. Ara: potser s'equivocava. No se sap mai. Honestament, són coses molt difícils de dir.

El general, que es deia Tristany de Trencagel, tenia, certament, alguns privilegis. Són coses inevitables. A tot arreu passa igual. Sempre s'ha vist així. El general tenia un correu propi, personal, format per diversos individus, bons cavallers en bons cavalls, pels quals rebia els missatges d'amor de la seva dona, la dolça Gertrudis Cunegunda, que, a més de generala, era princesa de Nurieda. I els seus missatges amorosos eren alguna cosa més que un parell de fulls de paper de color de rosa emplenats amb una cal·ligrafia qui sap si no sempre de bon llegir. Els missatges amorosos de la princesa generala eren diferents, eren missatges vius: la dama vivia una nit d'amor apassionat

amb el correu del general, talment com si fos el seu marit, a intenció del qual anaven adreçades tant les paraules enceses com les carícies dolcíssimes, i l'endemà mateix, el correu, dalt de cavall, empenia el camí per recórrer en un nombre d'etapes no sempre previsible, la dilatada distància fins al lloc de comandament del teatre de la guerra, i reportava a l'enyorat marit, sense plànyer-hi detalls, una relació viva i acolorida, emotiva i bategant, de la nit d'amor, que havia tingut, tot just feia vuit o deu dies, en honor i en intenció seva. No cal dir que el general era molt envejat, especialment pels oficials superiors, els comandants i els coronels, que, tot i que ho havien intentat, no havien reeixit a aconseguir aquella prebenda tan singular del general.

753 N'hi ha que es passen la vida jugant a escacs: si tu jugues amb les blanques jo jugo amb les negres, si tu defenses les negres jo defenso les blanques. Segui quin sigui el tema de conversa: la climatologia, l'IPC, la filosofia de la vida, la propietat del llenguatge, les lleis de la mecànica, la vida eterna, la gestió del govern municipal, la relació entre la tendresa i la concupiscència, l'ordre alfabètic de l'Enciclopèdia, la música de Bach, l'art abstracte, la joia de viure...

754 Les lletres formen els mots, amb els mots formem, les frases, i les frases expressen el pensament.

755 Els signes volen ser interactius. No saben ben bé què vol dir, però tenen una gran voluntat de ser-ho.

756 Quina mana, mana, i, qui no, reflexiona.

N'hi ha que manen, n'hi ha que obeeixen, i n'hi ha que ni manen ni obeeixen.

757 El silenci, per definició, no pregona els seus mèrits.

758 Als transgressors els sap molt de greu que els transgredeixin. Els transgressors, de fet, aspiren a ser canònics.

759 Podem suposar tantes coses com vulguem. Les suposicions no coneixen cap límit.

760 Els poetes que passen gana són més poetes que els altres.

- 761 Quan la rima mana els mots obeeixen.
- 762 Qui ho aprofita tot corre el risc d'una infecció.
- 763 La reflexió sol ser molt senyora.
- 764 L'opulència i l'austeritat juguen a fet i amagar.
- 765 Quina cara que faria, el cuc, si li deien que és un palíndrom!
- 766 L'esperit és l'esperit, però hi ha matèria i matèria.
- 767 Com que diuen que qui sap calla, n'hi ha que no saben res i callen perquè tothom cregui que sí que saben.
- 768 Els mots només revelen el seu secret a qui els estima.
- 769 Les àrpies se senten superiors a les harpies perquè tenen els arpiots.
- 770 Qui para la mà ignora què rebrà.
- 771 El poema i el dilema
han rimat a cor què vols,
i rebutgen, decidits,
el morfema i el semema,
el plerema i el noema,
que consideren intrusos,
espuris i nouvinguts.
- 772 El llençol i la flassada
discuteixen la jugada:
tots dos reclamen la part
del goig de la matinada.

773 Pregunto si ho saben. Si ho saben em diuen que és clar, que ho saben, rotundament. Si no ho saben, em diuen que com vull que ho sàpiguen. És a dir, que en tots dos casos em fan veure que la pregunta era ociosa.

774 El bon aforisme evita el risc de la paronímia i de la cacofonia.

775 Qui caça sense traça
no caça massa.

776 El silenci tempta el músic, però l'espai en blanc tempta alhora l'artista i el poeta.

777 En van dir tantes, Sòcrates i Plató, que ja no ve d'una.

778 Sembla com si triar els mots sigui un privilegi del qual alguns reivindiquen l'exclusiva.

779 Si no es compleixen els propòsits, no val la pena fer-ne.

780 En aquesta vall de rialles en què ens ha tocat de viure els endogàmics es riuen dels endèmics, i els endèmics fan befa dels endogàmics.

781 Un cosmògraf conservador i immobiliista i un teòleg innovador i inconformista, fins i tot amb vel·leïtats teosòfiques, es disputaven l'amor de la dona del director general dels serveis informàtics de l'ens autònom del Gran Cosmòdrom, una morenassa seductora, de formes contundents i agressives. Però al capdavant la dama es va decidir per un predicador molt famós i celebrat per la vehemència i la fogositat de la seva oratòria, de l'orde segon dels suixinites reformats ortodoxos, orde de molta anomenada tant per la severitat de la seva doctrina com pel seu elitisme extrem. I el pobre cosmògraf conservador i immobiliista i l'infeliç teòleg innovador i inconformista es van quedar amb un pam de nas. [Jo, en canvi, ahir vaig veure la meua Montserrat i ens vam besar tendrament]. Pel que fa al director general, es va abstenir, com és lògic i fàcil d'entendre, d'intervenir en l'afer, tant més que aquell digne cavaller aleshores passava una temporada de neguits i de maldecaps, a causa, molt especialment, dels virus

informàtics que, amb una malignitat viperina, me li enviaven (pel seu compte) alguns elements més o menys vinculats al Consorci de la Sagrada Doctrina, sens dubte ressentits, amb un ressentiment que no havien reeixit a pair, perquè el Consorci havia estat exclòs sense cap motiu aparent (coses de la política) de l'ens autònom del Gran Cosmòdrom, i alguns membres del sector més dur de la Congregació Cosmològica (els famosos falcons; de fet, una petita minoria dins la congregació: la majoria eren una colla de panxacontents i d'amants de la bona vida), descontents de la nova orientació que anava prenent la realització del projecte del Cosmòdrom, que consideraven que era massa ecumènica i poc essencialista.

Per a aquest episodi es proposen dos finals diferents, els quals hi ha qui s'entesta a veure com una variant l'un de l'altre. Potser sí. En fi, segons el primer d'aquests dos finals, el cosmògraf conservador i immobiliista hauria reeixit, com a consol o succedani del seu fracàs sentimental, a fer-se seva la muller del teòleg innovador i inconformista, una beata de bona presència que no apreciava les vel·leïtats vagament heterodoxes del seu marit. I segons la segona versió (sense cap dubte la més creïble, la que ens arriba amb més garanties de veracitat), els dos rivals amorosos (de diferències doctrinals ni se'n parla) haurien fet les paus agermanats pels favors compartits d'una bellíssima (això diuen) monja serafina menor exclaustada del famós convent dels Alls de la Calma Xica, que els hauria recomanat, si no el mateix predicador suixinita que els va arrabassar els favors de la seductora morena en qui havia encès el seu desig, algú del seu entorn -algú de molt amunt. Tant és. El que importa és que es tracta d'una història que al capdavant acaba bé.

Per una qüestió de discreció elemental, ens hem abstingut rigorosament de dir noms, car no hi ha en aquest relat verídric la més mínima intenció de comprometre ningú. Això sí que no. Fins i tot mig ens temem d'haver anat potser una mica massa enllà amb l'esment tan explícit del director general dels Serveis Informàtics de l'ens autònom del Gran Cosmòdrom. Pel que fa a la indicació entre claudàtors, cal dir que no té cap relació amb la història: no es tracta sinó d'una simple expansió personal del cronista -una d'aquestes expansions a vegades irreprimibles.

782 El bon senyor Solà es creia que l'Everest es deia Evaristo, nom que, en català correcte (ja és ben sabut que el català correcte té coses molt estranyes) seria Everest. I quan li van fer observar que en realitat l'Everest no es deia pas ni Evaristo ni Evarist sinó ben bé Everest (el nom de la muntanya, sense cap relació amb Evarist) el bon

senyor Solà es va endur una de les grans sorpreses de la seva vida.

783 El dimoni Baf de Sofre era dur d'orella i curt de vista (no volia dur ulleres perquè deia que desdeien), el seu company Malallet tenia taquicàrdia i palpitations, a l'il·lustre Sacdepús, que es creia més llest i, sobretot, més dolent que ningú, la maleïda pròstata el duia pel camí de l'amargura, i àdhuc el gran Asmodeu, un dels prínceps més conspicus de la congregació, havia arreplegat -aneu a saber on!- unes purgacions que no reeixia a eliminar ni amb penicil·lina ni amb microbina, ni amb superviperina ni amb totalsulfurina. Ah, nois! I doncs: què us pensàveu? Que tot eren glòries?

784 Quan els ectoplasmes fan vaga de zel i els espectres perden l'oremus, què es pot esperar dels altres?

785 Un pallasso apocalíptic ha reeixit a escapar-se de la Residència Forçosa d'Artistes no Sindicats (sospitós de tocar la trompeta quan no esqueia) i s'ha introduït subrepticiament a l'escenari del Gran Teatre de l'Òpera, on tenia lloc una representació de *Borís Godunov*, i hi ha cantat una ària de *La flauta màgica*. Aquest lamentable error ha delatat el seu intrusisme d'una manera inconfusible i, acabada la representació, ha estat detingut encontinent pels homes d'armes del comú. La seva detenció ha motivat una divisió d'opinions entre els espectadors, car n'hi ha hagut un bon nombre -tanmateix, de difícil quantificació- que no han deixat d'apreciar el caràcter agosarat, transgressor i innovador d'aquella interpolació inesperada. El pallasso ha estat conduït, vigilat estretament, amb un zel inusual, fins al jutjat de Guàrdia, on ha quedat retingut esperant que tornés el senyor jutge, que se n'havia anat a fer una diligència al castell de Mur.

786 El rellotge, cofoi del seu dinamisme, es permet de menysprear el calendari, que titlla d'estàtic i immobilitista.

787 Un cronòleg racionalista, independent i empíric, el senyor Casimir Delzanys, i un numismàtic diplomata, funcional i elitista, el senyor Jeroni-Jeroni de la Xavalla, s'han fet molt amics arran d'haver coincidit una colla de vegades a les partides (disputadíssimes) de manilla i del canari del Casino Vell de les Casetes de Dalt. La seva amistat s'ha refermat en descobrir que tenien moltes coses en comú, sobretot preferències: tots dos

eren amants de la mistela i el moscatell, del formatge del tupí i de les avellanes torrades, de l'oli d'oliva, de les herbes remeieres, dels solos del violí planyívol, dels versos que rimen (especialment en rima consonant), dels caps de setmana i de les postes de sol, de cada cosa al seu lloc, de les tovalles i tovallons de fil, dels jardins a l'anglesa, dels diccionaris de sinònims, de les portes que ajusten i que no grinyolen ni peten, de la bona lletra, dels castells gòtics (vistos des de fora), de les pintures de Joan Miró, dels camps de conreu de solcs dibuixadíssims, dels claustres i dels porxos, de la marinada puntual, dels trens de fum, de les fonts d'aigua contínua, de la plata vella, de la geometria de les teulades i dels xiscles de les orenetes. Al capdavant, però, han descobert una altra preferència que comparteixen però que, aquesta, els ha, necessàriament, de distanciar: tots dos estan bojament enamorats de la muller del president vitalici del Casino Vell, l'il·lustre senyor Damià de la Manaça. Sí, no hi ha dubte que aquesta descoberta, bé que a contracor, ha refredat la seva amistat. Ja se sap: la rivalitat amorosa... Algú, però, els ha informat que el senyor Damià de la Manaça és bígam, informació que ha fet desaparèixer, encontinent, el motiu de la seva rivalitat, del seu lamentable distanciament, que es podria resoldre, gairebé inevitablement, en una enemistat declarada. De sobte, però, s'han adonat que potser corrien massa, que no havien reflexionat prou. És veritat, el president de la Manaça té dues dones, però qui no diu que és per la mateixa de les dues, que es deleixen el cronòleg Delzanys i el numismàtic de la Xavalla? Afortunadament, ha resultat que no: el cronòleg racionalista glatia per l'amor de la senyora Bibiana del Roser, una bellesa molt serena, serenya i senyora, i el numismàtic diplomàtic sospirava per la senyora Josefina del Serafí, una femella de pell fosca, amb un punt d'exotisme (àdhuc de lascívia) molt agradable. I així, els núvols que amenaçaven d'enterbolir la gran amistat entre els dos cavallers, el cronòleg i el numismàtic, s'han esvaït de cop i del tot, i s'han jugat una ampolla de xampany (qui diu francès qui d'una de les caves més acreditades de Sant Sadurní d'Anoia) a veure qui dels dos seria el primer que acabaria alguna cosa de la seva enamorada. (Això, però, ja ens estranyaria.)

788 La història sempre es repeteix -diuen. Potser sí. Aquí, però, es tracta d'un cas diferent, encara que la Trini, la Nati i la Loli no m'ho deixen dir, i m'interrompen contínuament per dir-me, no sense escarafalls, la Trini, que es fan coses molt pitjors sense que ningú hi tingui res a dir, la Nati, que cadascú fa el que més li convé, i la Loli... la Loli em diu que no compari, i que si ho haguessin fet els homes jo ara no diria

res. Però jo, el que vull dir, simplement, és que aquí no es tracta pas d'històries successives, que més o menys es repeteixen, sinó d'històries simultànies, o quasi simultànies, i, si no ben bé idèntiques, molt semblants, que semblen calcades l'una de l'altra. Però la Loli insisteix a dir que no compari, i jo dic que d'acord, que m'abstindré de comparar, que em limitaré a exposar els fets, tan objectivament com sigui possible, com si fos un notari, prescindint de comentaris personals o subjectius. El cas és que el gran Paparreta, que sempre havia estat tan purità, tan sever i rigorós, tan autoparadigmàtic, tan disposat tothora a donar lliçons de moral als altres, devia dir-se, en un moment determinat (quan arriba l'hora de l'ara o mai), que al capdavant potser feia el préssec, o el passerell, o totes dues coses alhora, i un bon dia, com que no sé quins negocis immobiliaris havia muntat a Miami, va deixar plantada la muller, la rodoneta Papaparrina, amb qui s'havia casat quan tots dos eren jovejissims (es tractava del primer amor, tant per part d'ell com per part d'ella) i va fugir (no precisament via naval) cap a Florida amb la secretària, una noia jove, rossa, ben feta, que es feia dir sí senyor i que sabia molt bé el que volia. I quan la decidida Papaparrina es va haver convençut de la realitat i de la irreversibilitat dels fets (cosa que no va trigar gaire a fer), no va perdre ni un minut i va fer anar al seu costat un enamorat que tenia -el seu cavaller servent de tota la vida-, i li va dir que ves per on havia arribat aquell moment pel qual ell tant havia sospirat: la realització concreta del seu amor ideal, cosa que així que podrien fermarien i afermarien, amb vista al futur, amb bones escriptures, encara que la Trini em fa observar que les escriptures no fan la felicitat. Potser no. No dic res, jo. Gairebé al mateix temps, amb una coincidència sorprenent, en Josep Ignasi, el marit de la Núria, moria, d'una manera fulminant, a causa d'un estúpid accident de cotxe a les costes de Garraf. Formaven una bona parella, gairebé una parella ideal, en Joan Ignasi i la Núria. Ell era un noi alt, atlètic, ben plantat, de molt bona presència, molt simpàtic, amb una situació professional envejable, amb una cultura potser més aviat superficial però que li permetia una conversa brillant, amb un tracte social exquisit, molt entès en cotxes, vins, formatges, caviar i patés, flors, joies, cinema, música moderna, disseny, decoració, mobles i cinc o cinquanta coses més. La Núria era una dona molt ben proporcionada, ben feta, rossa (amb els cabells del color del blat madur, amb reflexos d'aram), molt dolça i serena, amb una gran personalitat. I vet aquí que la inoportuna intervenció del destí, una tarda de primavera, quan tot semblava somriure i les orenetes feien temps esperant l'hora d'omplir l'espai d'alegria amb les seves joioses evolucions i els seus xiscles esbojarrats, tallava en sec aquella unió ideal. Sembla que és així, què

s'ha de dir. Ara: on anava, aquella hora, en Josep Ignasi, amb tanta pressa, camí de Sitges, o de més avall? Havia sortit a primera hora de la tarda del despatx i havia dit a la secretària que anava a fer un parell de gestions, sense dir quines, i que tornaria part de vespre. Què s'hi pot fer, ja ho hem dit, és el destí. Van dir que l'accident l'havia causat un avançament imprudent, car en Josep Ignasi, molt segur d'ell mateix en tot, conduïa, com sempre, a gran velocitat, i rarament es decidia a frenar, però ara la Nati objecta que no se'n pot fer massa cas, perquè n'hi ha molts, d'automobilistes, que en fan a cada moment, d'imprudències, i no els passa mai res, i en canvi n'hi ha d'altres que condueixen amb molt de compte i el dia més impensat van a parar a l'hospital, o al cementiri, per culpa d'un altre. Sigui com sigui, i anés on anés (qui ho podria saber?, i de què serviria?), el pobre Josep Ignasi, un xicot de tantes qualitats, va anar a parar al cementiri. I al cap de tres dies, la Núria, que devia tenir un gran horror al buit, malgrat la seva serenitat àtica, no va dubtar a demanar a un seu adorador, que l'havia platònicament entronitzat, com el gran somni d'amor impossible, que li anés a fer companyia, que se sentia molt sola i no tenia sinó ganes de plorar. I ell, és clar, no s'ho va fer pas dir dues vegades, i va anar a sopar amb la Núria, i havent sopat, ben abraçats, amb una gran tendresa, van fer plans per al futur. Per al futur immediat -un futur que començava en aquell precís instant, en aquell mateix moment, encara que la Loli diu que ves, que si no arriba a ser per aquell desgraciat accident que es va endur de cop i volta el pobre Josep Ignasi a l'altre barri, què hauria fet, aquell pobre infeliç? Passar tota la vida mirant la Núria de lluny i sospirant per ella? Esperar que es presentés l'ocasió, de tant en tant, de poder-la veure de prop i parlar-hi un moment? Dedicar-li versets romàntics? No se sap mai, Loli: les coses van com van. Bé, finalment hi ha el cas de l'emperadriu Josefina, que, de certa manera, va ser una mica diferent. La Josefina, que era una dona de cap a peus, tenia un cert vessant, o una certa dimensió, intel·lectual, i això, sens dubte, l'havia emmenada a compartir la vida amb el famós poeta Hildebrand de Rocapena. Eren allò que ara en diuen una parella estable. Hildebrand de Rocapena es complaïa a presentar-se a ell mateix com un poeta marginat, ignorat, silenciado, menystingut, perquè era transgressor, provocador, inconformista, corrosiu, innovador, amb una sinceritat brutal, desproveït de tota mena de prejudicis morals i de tabús castradors -en suma, un poeta maleït-, cosa que xocava profundament en una societat ben pensant i petitburgesa com la nostra, que no perdona aquestes actituds rebels. De fet, però -com és ben sabut de tothom, de tothom que ho vol saber-, Rocapena tenia un gran prestigi, un prestigi indiscutit plenament consolidat, publicava tot el que escrivia,

amb freqüents reedicions, se'l considerava i se l'escoltava, tenia totes les portes obertes i molts no s'estaven de posar-lo al cim més alt (tres o quatre cops l'any, pel cap baix, en parlaven, ara aquest, ara aquell, com d'un gran poeta, orgull de la nostra cultura, que no tenia el reconeixement que mereixia). Tenia, a més, una veu molt ben timbrada, s'expressava a la perfecció, recitava meravellosament, i tot això, unit a una mirada penetrant, a un aspecte ferreny de Rasputín mediterrani, feia que captivés l'auditori, especialment les dones. Per tot plegat, la Josefina es va sentir fascinada per ell i havia decidit fer-hi vida de parella. Però en la intimitat domèstica Hildebrand de Rocapena era un pobre maniàtic, llunàtic, d'un egocentrisme ferotge, que s'havia entronitzat a ell mateix, i alhora caòtic i dispers, rampellut i preocupat fins a l'obsessió per tota mena de minúcies i de petiteses, especialment les que afectaven els seus hàbits, la seva comoditat i el seu confort. Sembla, doncs, que la convivència amb ell era insuportable, encara que la Trini em diu que tothom té les seves coses i que abans de jutjar els hauríem d'escollar tots dos, que ella mateixa, ella mateixa quina una, quan es tractava de suportar certes coses, però que també hi ha dones que ja poden anar soles. Potser sí, però jo no soc pas cap jutge sinó un simple cronista. El cas és que un bon dia la dama se'n va cansar i me li va donar el passaport sense contemplacions. No ho semblava, oi? Doncs, sí: resulta que la Josefina era una dona molt expeditiva. I el pobre Rocapena va haver d'agafar els trepants -llibres, papers, revistes, carpetes... i tornar al seu pis de solter. L'endemà mateix, sense perdre temps, la Josefina, que també tenia un *soupirant*, un adorador a la reserva, que fins aleshores s'havia d'acontentar amb somriures, una mica de conversa i alguna carícia furtiva, i va reclamar la seva presència immediata. I, com deia el pastor del mas de Sant Ponç, aviat van fer fira, sense estricolejar gaire. Va anar així, encara que la Nati, amb una mordacitat que jo diria fora de lloc, fa observar que si la Josefina va engegar el poeta maleït (en el bon sentit de la paraula) és perquè ja tenia el recanvi a punt. Un de més dòcil i manyac, més tendre i alhora més submís -precisa la Trini. No diré pas que no. Ara: el que sobta i crida l'atenció és la semblança de les tres històries, que, com s'ha dit, no són successives sinó gairebé simultànies, tot i que la Trini em diu que vés a saber, que no se sap mai, i la Nati em comenta, amb una gran convicció, que si les coses estan bé estan bé i que si les coses estan malament estan malament, i que la Loli afirma que són casos molt diferents, i que no compari, que no compari, perquè si anem a mirar, doncs ara mateix una peixatera del seu barri s'ha divorciat d'un pintor no figuratiu (un d'aquests que no saps què representa, el que han pintat) i s'ha tornat a casar amb un delegat de la Caixa. Si s'ho agafen així... I això que, prudentment, m'he

abstingut de dir que el fins ara adorador de la Papaparrina (en el cas de la Papaparrina, fins a cert punt, adorador), el de la Núria i el de la Josefina, en realitat, són una mateixa i única persona. Ja sé que aquest petit detall fa, inevitablement, que aquesta història sembli impossible, li lleva tota la versemblança. És veritat, s'ha de reconèixer. He de confessar, sincerament, que no hi sé donar cap explicació satisfactòria, que no comprenc com pot ser: potser alguna circumstància que se'ns escapa a tots plegats. Ara: que consti que jo, només, m'he limitat bonament a narrar el que sabia, sense inventar-me res, i a reportar, com a complement, els comentaris de la Trini, la Nati i la Loli,

789 El senyor de Llampdebrou, capità de la milícia de l'orde dels cavallers del Gran Santuari, quan arribava el bon temps sortia a fer la guerra. Era un guerrer nat, coratjós i estrenu, i, alhora, tàctic i previsor. Sempre -o gairebé sempre- tornava de la guerra carregat: cavalls, ovelles, cabres, vedells, pernils, penques de cansalada, gerres de confitat, tapissos perses, armes, vestits de seda i estam, cristall, aram... Mentre era fora, batallant, cremant i saquejant, la seva muller, la dolça Adelaida de Llampdebrou, li posava banyes sense cap limitació ni cap remordiment. Com deia la cançó, no volia dormir soleta. La nòmina dels qui tenien via lliure al seu tàlem (tots de cop, no: avui l'un i demà un altre), deixant de banda el rector i el vicari (aquests tenien la preferència) comprenia un patge molt tendre que es deia Tancredí del Farell, un escuder molt ben disposat que es deia Pere Pau dels Llocons, un trobador que es deia Arnau de Bagaclara, el cuiner, mestre Rupert de Sent Soví, un mosso d'estable el nom del qual no ha transcendit, el cotxer, conegut per en Peret dels Cascavells, el guardabosc, que es deia Segimon del Roure, i un predicador famosíssim, fra Bernat dels Predicots (el qual havia maldat, però no hi havia reeixit, a convèncer-la que allò era pecat). No faltava mai alguna animeta que fes saber al valent cavaller de Llampdebrou els esplais heterodoxos (en un cert sentit de la paraula) de la seva muller, però l'home, tot i que era molt gelós, no s'ho va creure mai. Estava ben convençut que es tractava de calúmnies i maledicències, perquè li era impossible de comprendre que una dona (fos qui fos), tenint un marit com ell, pogués sentir la més mínima temptació de lliurar-se a un altre home. Era fet així, el senyor de Llampdebrou. No sé què hi haurien dit, si ho haguessin sabut, la Trini, la Nati i la Loli.

790 L'Evangeli de les Campanetes solia sentir veus, que més o menys -amb una certa vaguetat, les coses com siguin- li predeien el futur. No en parlava gaire, per por de

quedar malament i, sobretot, perjudicar algú amb una predicció desencertada. Però una vegada una de les veus li va dir, d'una manera ben clara, el número de la grossa (el primer premi) de la rifa de Nadal. A l'Evangeli de les Campanetes no li agradava treure profit de la informació de les veus, però va pensar que era lícit que un altre (algú que en fos digne) se n'aprofités. I va comunicar la informació al seu amic Ezequiel Granotell, un bon xicot de cap a peus i sempre més aviat amb les butxaques escurades. L'Ezequiel Granotell va pensar que potser era una ocasió i que, per si de cas, calia no deixar-la escapar, i encara que li va costar va reeixir a adquirir unes apuntacions d'aquell número que havien dit les veus. I va venir el dia del sorteig i va resultar que a aquell número li va tocar el tercer premi. No cal dir que en Granotell va estar la mar de content, però l'Evangeli de les Campanetes es va sentir humiliat i vexat, ressentit contra les veus que deia que l'havien fet quedar com un drap brut.

791 No és igual fer moros que fer morros. Ara: si la Candelària sempre feia morros, és perquè estava convençuda que el seu marit, en Serafí Sistaner (dit en Mitjorella), li feia moros. Tot això, naturalment, es va acabar amb el pagament de la setmanada per mitjà de transferència bancària.

792 Quina vida més dura i més trista,
la vida del pobre flautista,
i la de tants i tants infeliços
amb un nom acabat en *ista*.

793 L'as ha matat la groga,
el rei ha matat el cavall,
i ara es disputen tots dos
els favors de la dolça sota.

794 El poema era així:

Acròstic

P
L
O
U

Però la censura, donant prova d'un rigidesa extrema, no el va voler deixar passar. No hi havia res a fer. Finalment, cedint un poc a les insistències que van rebre, van accedir a autoritzar la seva publicació si se suprimia el títol.

795 Llegeixo però tinc son, peso figures. Faig uns grans esforços per vèncer la son. Aleshores es produeix com una mena de contrapunt grotesc i absurd entre el text que llegeixo i els pensaments imprevisibles i incontrolables que segrega el meu cervell. Si reeixia a fixar-ho, potser encara en sortiria alguna cosa interessant. Però aquesta fixació és, evidentment, impossible.

796 Entre el rigor de la censura, de l'autocensura, de la correcció lingüística, de la rima i de la mètrica, encara podria ser que m'arribessin a suggerir una bona idea.

797 La censura
té cura
que en nom de la cultura
no es propagui cap idea obscura.

798 Si no volem que un s'enfadi, en lloc de dir-li que no s'enfadi hem de dir als altres que no el facin enfadar.

799 Amb un sol vers de cada recull de poemes n'hi pot haver prou. Ha de ser un vers ben triat, és clar.

800 El silenci té un valor absolut.

801 L'escriptura automàtica és com la fotografia: s'aconsegueix un resultat acceptable triant amb molt de rigor i molta exigència a partir d'una producció copiosa. Però no és gens estrany que després a un li sàpiga greu llençar la resta, tan abundant, al sac del drapaire, i, doncs, no sàpiga què n'ha de fer.

802 La M i la N segurament m'haurien fet el salt. Potser amb el mateix home i tot. La M* s'ha tornat molt dura. Es veu que l'èxit del senyor Codina amb la M provenia del fet que (en la intimitat) no la tractava com a una senyora sinó com a una dona. Que

confonguin la M i la M* no té, al capdavant, cap importància. De la M ja me'n poden dir el que vulguin, car hi havia fet l'amor. De la M* no és pas gens fàcil que me'n diguin mai res. Tot plegat no té cap mena d'importància, però també sap greu eliminar definitivament el que un havia escrit.

803 El divendres és més senyor del que sembla. I la bona cal·ligrafia és enemiga de la pressa.

804 Qui no plora estalvia mocador.

805 Ésser aplaudit poc o molt degrada.

806 Els mots exclosos del diccionari fan veure que es donen de menys de figurar-hi.

807 Els dies de pluja se senten solidaris els uns dels altres.

808 Potser no hi ha res tan desagradable com el desig que manifesten els altres de ser desagradables.

809 A vegades, les rimes no se saben estar de pensar, sorpreses i decebudes alhora, en tots aquells versos que podrien formar i que a ningú no se li ocorre d'escriure.

810 Hi havia un museu que tenia centenars de milers de peces, però no s'havien catalogat mai. El director, el senyor Horaci Dalolla, casat amb la senyora Soledat del Remei (que havia estat casada en primeres núpcies amb un famós compositor de música virtual que es deia Valeri Camamilla, mort, en el transcurs d'un viatge a les Amèriques, d'un atac de cor, encara que hi ha qui diu que va ser una mort fingida, una fugida disfressada de defunció), que en la intimitat tracta el seu marit amb un cert menyspreu encara que, portes enfora, se'n mostra molt ufana, ha decidit posar fi a aquella anomalia, però com que no té pressupost (que és una manera de dir que no té diners), ha contractat dos becaris molt eixerits, joves i de la broma, en Valerià Rius i en Josep Marialluïsa, que ja s'han posat a treballar amb molt de delit. Potser no en fan gaire via, però fan autèntiques filigranes en la denominació o la descripció de cada peça -que, prèviament, han numerat. A més, la senyora Soledat, cada dimarts i cada divendres els convida a

prendre el te (amb pastes, panets, torrades i mantega, confitura, mermelada...) Diu que, en certa manera, tots dos, però cada un per una cosa diferent, li recorden el seu primer marit.

811 Quan jo era jove em vaig arribar a creure que era un savi i, pobre de mi, no sabia res. I ara en pago les conseqüències.

812 Donar la raó no vol dir pas escoltar.

813 L'aforisme, encara que sigui breu, pot ésser també el resultat de tot un procés d'elaboració.

814 El professor (Florenci) Filiberticus, que era cavaller definidor de l'Orde Reial i Comtal de la Seixantena, anunciava (en cercles privats, és a dir, en la intimitat, ara tan ponderada: no, evidentment, en el si de l'orde) la fi del món, amb el propòsit decidit de poder fer alguna conquesta femenina. La teoria, és a dir, la idea, era que qui es convencia que la fi del món era imminent havia de voler aprofitar els pocs moments que quedaven, alliberat i exempt de tabús i de constrenyiments repressius habituals, d'acord amb la consigna famosa: Va, que el món s'acaba. No sembla pas que el mètode fos gaire eficaç. Però sí que és veritat que la carnissera grossa (la Rossenda del Raval) hi va caure de quatre grapes, i el professor Filiberticus se la va poder endur al llit. No s'hi veia de cap ull, l'home! Ara, quan ella va saber que no era veritat, que el món s'acabés, si més no d'una manera immediata, i que tot plegat havia estat una ensarronada del professor Filiberticus, li va pujar la sang al cap i, com que era una dona enèrgica i vigorosa (una dona ferma de debò) va clavar mitja dotzena de bufetades al professor i me li va deixar una cara com un mapa. La mala sort va voler que al cap de tres dies hi hagués capítol general de l'orde, i hi va haver de comparèixer amb la cara plena de blaus i morats. És clar, els seus confreres li van preguntar què li havia passat i el professor va dir que se li havia encomanat un virus informàtic que en el cas de les persones es resolia en aquells èczemes que li desfiguraven la fesomia. Es veu que molts s'ho van creure (la credulitat humana, valgui la paradoxa, és increïble), però els més nets de clatell, com l'il·lustríssim senyor Arseni Viladrigues, vescomte de Pou, que era el clavari de l'Orde, l'excel·lentíssim senyor Florenci Masduran i Rovireta, que era una home de molt de món, i el reverend doctor Severià de les Mongetes, que feia cara de tanoca però que

tenia molta informació reservada (àdhuc, deia hom, històries de confessionalari), es van adonar fàcilment que hi ballaven faldilles (sense encertar-la del tot: s'inclinaven per la intervenció d'un marit poc complaent) i no van estalviar al professor Filiberticus els seus comentaris mordaços, les seves ironies verinoses i els seus sarcasmes sagnants. Com deia l'enyorat cronista de les Calderes, el paisanatge va per fer sang. El pobre professor Filiberticus es va haver d'empassar molta saliva. Ara: hi ha qui afirma, dient que ho sap de ciència certa, que la carnissera Rossenda es va penedir de la seva reacció violenta, i que es va fer perdonar amablement del professor. Sobre aquest punt, naturalment, els annals de la Seixantena no diuen res.

815 Em complac a pensar que hi ha tota la llopada reunida i que em trobaran a faltar. No hi ha hagut ningú que tingués prou poder d'atracció per a fer-me comparèixer a la magna assemblea. Qui el deu tenir, aquest poder d'atracció? Algú que, si ni tots, la majoria d'ells coneixen. Però no saben qui és. Ve-t'ho aquí.

816 Els errors, a vegades, des d'un punt de vista didàctic, són molt eficaços, perquè no gens convençuts, sinó més aviat estranyats i sorpresos, per certes afirmacions errònies, ens agafa el neguit de treure'n l'aigua clara i ens posem a buscar, i l'obtenim, informació veraç i significativa sobre un punt que fins aleshores no ens havia cridat l'atenció.

817 -Nen! Has menjat alls, avui, oi?

-Qui?... Jo?... Ah, doncs, ara que ho dius... sí, em sembla que sí...

(No m'ha dit pas res, l'altra.)

818 Un ortògraf tradicional i obscur que es diu Libori Casaldelcomte ha hagut de fugir per la porta del darrere perquè es veu que l'han confós (n'hi ha que no saben veure la diferència entre una pastanaga i un peu de rei) amb un agent secret de la competència, o dels enemics consagrats, o d'una potència estrangera, que pretenia introduir un virus maligne en el sistema informàtic del Consorci de la Bona Vida. I ha anat just -ha anat d'un fil, d'un leri-leri- que no me l'agafen i se la carrega de valent.

La Trini, la Nati i la Loli, amb la seva unanimitat consuetudinària, han dit que massa poc. De fet, volien dir tant de bo. En tot cas, que ho han dit, és un fet, un fet que no es pot posar en dubte. En canvi, no és pas gens segur que la Montserrat l'hagi convidat a

sopar a casa seva, i sembla més aviat una informació basada solament en el desig d'acabar l'apòleg d'una manera positiva. Ara: ben mirat, no seria pas gens estrany, no.

819 El president presideix,
el secretari fa l'acta,
i l'ordenança repassa
la dona de l'un i l'altre.

820 N'hi ha molts que s'estimen més discutir amb suposicions i hipòtesis com a premisses perquè així tenen més marge per a la discussió, per a la contradicció, per al raonament dispers.

821 La inspiració és intermitent, com certes fonts de la muntanya.

822 La casualitat pot ser unilateral: la trobada de dos vells amics en un indret insòlit i remot només es pot considerar casual des del punt de vista de l'un dels dos.

823 No es pot pretendre corregir la gent escarnint-la: escarnint, el que es fa, en realitat, és divulgar.

824 El capità general em volia fer ficar a la presó, perquè li semblava -quines coses!- que me li mirava massa la dona, però al capdavant es veu que s'hi ha pensat amb més calma i ho ha deixat córrer. Això sí, m'ha fet dir pel seu ajudant, un coronel diplomat d'estat major que duu un monocle a l'ull esquerre, que d'ara endavant faci el favor de mirar-me-la d'una manera més discreta, la seva dona, si no vull tenir un disgust una mica gros. La veritat és que jo no me l'havia mirada mai d'una manera particular, la dona del capità general, vull duna manera admirativa, traint un cert desig: sense voler-la menystenir, ni posar en dubte les seves bones qualitats, la trobo una mica massa mànec d'escombra. A mi, la que m'agrada, en realitat, és la dona del coronel, però he comprès molt bé que l'advertiment que aquest m'ha fet, de part del capità general, era perfectament extrapolable, i que la garrotada em podria venir, com si res d'una altra banda. Per tant, d'ara endavant, me la miraré d'una manera molt discreta, la dona del coronel (té uns braços de serp enfollidors), sobretot, naturalment, davant de segons qui, que em podria comprometre.

825 Més que no pas criticar (o sentir que critiquen) allò que no m'agrada, el que m'agrada (el que desitjo) és no sentir-ne parlar.

826 Les dones, quan no manen demanen, i si manen s'ho prenen.

827 Quina bruixa, quina bruixa,
la bruixa que em va embruixar!
Bona bruixa o mala bruixa?
En tot cas era la bruixa
que jo voldria estimar.

828 Una dona, dues dones,
quantes dones teniu vós?
Jo només tinc una dona,
que és la dona de tots dos.

829 Una cosa és que un, en la seva afirmació, tingui raó o no en tingui. I una altra és que no hi hagi cap dubte sobre el que ha dit -o, si més no, entenem que ha volgut dir. I si aquesta afirmació és objecte de discussió, no s'han de barrejar les dues coses. Primer cal establir què ha dit, o què ha volgut dir, que no hi hagi cap discrepància ni cap dubte sobre el sentit de la seva afirmació. I a partir d'aquí, podem discutir si té raó o no en té en allò que ha afirmat. Si les dues coses es barregen, és impossible posar-se d'acord, i la discussió esdevé galimatiàtica.

830 Avui, sabent que s'havien de presentar els temibles i implacables agents de la seguretat, que és tant com dir els agents de la mort, als quals l'ofici ha donat un cop d'ull i una perspicàcia singulars, a primera hora, quan he saludat l'Esperança, l'he abraçada i, talment com un pinxo de cantonada desvergonyit, li he fet una carícia atrevida i proçaç. L'Esperança, mig ostensiblement ofesa mig secretament complaguda, m'ha bufetejat amb una certa aspror, *pro forma*, d'una manera no totalment desproveïda de gentilesa. I quan, cap a mig matí (potser abans), han arribat, com si res, els agents de la mort, han pogut captar entre la Montserrat... no, vull dir l'Esperança i jo tot un joc de somriures que passaven del desdeny a la complicitat i a la complaença sense solució de

continuïtat i de mirades de duresa i de be degollat -amb boires i núvols, i clarors de la posta i de l'albada-, i s'han quedat sorpresos i desconcertats, car no reeixien a ajustar res del que veien als esquemes amb què s'havien presentat, i s'han quedat sense saber amb quina carta quedar-se.

831 De cada llibre de poemes que llegim ens n'hauria de quedar, si no més, un vers. Ja no dic un poema: dic un vers, el vers que justifica la lectura. Però potser sí que és demanar massa.

832 Aquests bàrbars, han fet més que robar-me el paisatge: m'han robat la geografia i tot.

833 Hem de mirar de no fer anar el carro pel pedregar, perquè potser encara algú ens llegirà, algun dia: no se sap mai.

834 Els poetes han de poder ser la font d'inspiració dels altres poetes que vindran a continuació, i aquests, al seu torn, la font d'inspiració dels que vindran després. I així successivament i indefinidament.

835 Què és pitjor? Que t'elogiïn posant en relleu els teus defectes com si fossin virtuts, o bé que et critiquin despietadament amb la relació, com si fossin defectes, de les virtuts que voldries tenir i que no tens?

836 Que la seva mala fe i la seva perfídia no ens sorprenguin, perquè ens són ben conegudes no vol pas dir que no ens indignin. Ni la coneixença ja antiga del fet no ens l'ha de fer admetre amb resignada indiferència ni la justa indignació no ens ha de privar d'establir que no caiem del niu ni venim de l'hort.

837 Sovint podem endevinar fàcilment el mot que està a punt de dir l'interlocutor, però no ens hi hem d'anticipar mai.

838 La peixatera tenia la dèria de fer-me assumir alguna cosa, no sé quina, la que fos. Era com una mena d'idea fixa. I jo, perquè no em matés el cuc de l'orella, li deia que sí, que sí, que assumia el que fos, més desitjós de les seves carícies que de les seves

paraules. (No sé qui deia que la peixatera era una dona de llit.) Però després em van dir que, en realitat, no era pas tan peixatera com això. Ah! Sí: qui deia que era la vídua d'un capità de fragata (o de corbeta, que no sé pas si és igual o no) de la marina del rei, qui l'amant d'un bisbe molt castís, titular d'una diòcesi *in partibus infidelium*, qui la dona d'un cavaller, oficial o gran oficial, de l'orde reial i comtal de la Seixantena (i president en funcions del consell d'administració de l'Escola d'Alts Estudis Bigordans i Merovingis de la Calma o de les Illes), el qual hauria abandonat la família i hauria fugit ponent enllà amb una secretària molt vistosa (en realitat, segons el dir d'algunes, no es tractaria d'una secretària sinó més aviat d'una dona de fer feines, però dirien una secretària perquè semblava que no era tan mortificant). Però el professor Salmarina, d'amagat de la seva muller, la Judit, que un no sap mai per on es despenjarà, m'ha fet veure amb tota la força del seu raonament deductiu, que totes les coses que es deien de la presumpta peixatera (incloent-hi aquesta condició) eren perfectament compatibles les unes amb les altres, que no n'hi havia cap que excloués necessàriament l'altra. I que només era qüestió d'assumir la diversitat i la pluralitat, dit potser encara més exactament, la complexitat. Jo, per tot plegat, ja havia decidit desistir de la peixatera, però després de les explicacions tan ben raonades del professor Salmarina, i com que, al capdavall, la solitud (l'aspra solitud, que deia aquell poeta que havia estat expulsat del Sanedrí) em pesa més del que goso confessar, m'he afanyat, amb una falsa resignació, a sol·licitar el reingrés al seu si (de la peixatera), disposat i conformat a tota mena d'assumpcions. I els ortodoxians i els pambolians, els feminites i els suixinites, els marrameus i els pelamdeus, els reverends i els minuends, i els superdoctors i els subinspectors, que diguin el que vulguin.

839 Potser la intimitat que més resistència ofereix a ser exposada i fixada en un dietari (un diari íntim) és la dels somnis impossibles i quimèrics, amb l'absència de límits que permeten els somnis, la intimitat dels desigs inconfessables. El que ha passat de debò ha passat, els fets són els fets, honorables o denigrants, i un pot tenir prou capacitat de sinceritat per a confiar-los tots al seu dietari. Però allò que hem desitjat secretament, allò que hem imaginat revestit de tots els detalls de la fantasia lliure, això no sempre es gosa confessar.

840 El pont de Martorell va donar al diable el gust de l'arquitectura, i aviat va haver oblidat la mala passada, després tan celebrada, del pobre gat amb una cassola lligada a

la cua. Al capdavant, el flux de persones (homes i dones, encara que ara tots aquests, dic aquests, no aquestes... tots aquests feministes abrandats, amb un abrandament autènticament paulí, van dient que les dones no pequen mai, que és contrari a llur natura, que el pecat és una cosa essencialment i exclusivament masculina: com deia el savi Coromines, quan rebutjava una etimologia d'un col·lega massa fantasiós, ens abstindrem de perdre-hi temps) que des de la seva inauguració han aprofitat el pont per a anar a pecar (i dic pecar en el sentit més general del terme) ha demostrat que la seva construcció (del pont) al capdavant va resultar un bon negoci. El cas és que el diable, com més es mirava el seu pont, amb aquell arc triomfal de l'entrada oposada a la de la vila, més li agradava i li va agafar la pruija de la construcció i s'hi va dedicar amb profit durant una llarga temporada. Després sembla que se'n va cansar, alguns diuen que a causa d'un període electoral molt mogut, uns altres per culpa de la creació de la Sagrada Inquisició (es veu que a l'infern van haver d'habilitar una nova sala per acollir-hi les ànimes dels inquisidors), qui perquè va conèixer una dimònia d'anques de papessa que es deia Adelina o Adrenalina que el va distreure de les seves cabòries. El cas és que la toponímia ens mostra, encara que d'una manera probablement incompleta, la intensitat d'aquella activitat arquitectònica de missenyor diable: el famós castell del Dimoni, de localització incerta, és veritat, però perfectament documentat, especialment en els annals de l'orde dels cavallers de la Torre, que el van ocupar durant molts decennis, la torre del Diable, la situació (la ubicació, diuen, ara, i ens voldrien fer dir, els membres numeraris de l'Associació de Terminologia Mimètica) de la qual ha estat també molt discutida, bé que durant moltes centúries és sabut que va ser ocupada pels cavallers de l'orde del Castell, la torre de les ànimes, nom que sembla que es repeteix per la nostra geografia, el castell de l'Infern, un gran castell roquer del qual deien que tenia tantes finestres com nits té l'any, que va conèixer diverses destinacions, encara que avui en queda molt poca cosa, la torre de les Encantades (de les quals es coneixen diverses relacions nominals, totes incompletes, i només parcialment coincidents) i, encara, la casa dels Tres Dimonis, que es veu que sí que en realitat hauria de ser dels Dos Dimonis i la Dimònia (o de la Dimònia i els Dos Dimonis), santuari, segons la brama, d'un suggestiu i singular *ménage à trois*. La veritat és que de tot plegat no en queda pas gaire cosa. Al capdavant, la construcció més perdurable haurà estat la del pont de Martorell, per la qual va demanar (és tan ingenu que fa riure i tot) l'ànima del primer que hi passés. Al cap dels anys, si n'hi han arribat a passar, de pecadors. I no diem de pecadores a fi d'evitar polèmiques estèrils.

841 No n'hi ha prou de tenir algú a qui fer confidències, i que les escolti amb una nota de tendresa. Hi ha d'haver, en primer lloc, l'objecte, de les confidències, la matèria primera. Amb una certa substància, naturalment. Res no em priva, si no puc idealitzar ningú més, d'idealitzar la meva confident. Però cal, en primer lloc, trobar qui ho vulgui ser.

842 Que la conversa no tingui caràcter confidencial, no vol pas dir que s'hi pugui ficar tothom.

843 Et recordo entre boires i núvols que venen i van, que volen i dolen, que ara ho enfosqueixen tot, ara s'esquincen i em deixen veure els cims més alts i el fons de la vall, de la vall per on passa el camí del retorn.

844 Hi havia un llop que anava amb pell d'ovella, i un altre, que es creia més llest, amb un cascavell. El mal va ser que el cascavell no se'l sabia treure.

845 Deixem l'últim poble i pugem dalt la muntanya, als rasos alts, a les carenes solitàries. No hi trobem ningú. No hi ha res de res, sinó aigua i llenya. Però assaborim el recapte que duem al damunt, i coneixem el goig de la frugalitat. Després, al cap d'uns dies, baixem de la muntanya i arribem al primer poble, on només hi ha una botiga, però tenen de tot.

846 Una vegada hi havia un violí que s'havia casat amb una viola. Estaven molt enamorats i s'estimaven molt, però la viola era molt temperamental i li feia el salt, adés amb el violoncel, adés amb el contrabaix, que presumia, no pas sense raó, de la seva masculinitat. I el pobre violí se'n dolia amb uns planys d'un sentiment que feia posar la pell de gallina.

847 Els ulls de la nit espien el dia, però enlluernat, per una claror a la qual no estan avesats, no hi saben veure res.

848 Els fantasmes i els no morts s'odien cordialment, amb un odi ferotge, perquè reivindiquen el mateix espai.

849 Tres esquins degenerats i repugnants, Lulú Galtalila, Dodó Mutifarra i Garrí Verdasseca, van raptar l'august príncep Daniel. El van sotmetre a tota mena de vexacions, el van humiliar i el van torturar sàdicament. I el volien matar. Per sort, Santa Bàrbara hi va arribar a temps. La primera bufetada, una bufetada sincrètica i canònica, se la va endur el fastigós Lulú Galtalila. Li van saltar totes les dents. I quan diem totes les dents volem dir totes: molars, incisives, queixals, ullals... Al repel·lent Dodó Mutifarra aviat li va haver deixat la cara com un mapa topogràfic (d'aquells que duen corbes de nivell), i a l'execrable Garrí Verdasseca li va trencar uns quants ossos, estratègicament distribuïts per totes les parts del cos. Sempre amb la mà plana: Santa Bàrbara sempre picava amb la mà plana, de pla i de cantell, però els seus cops eren terrorífics. I els tres repulsius esquins no van poder resistir aquella contundència femenina: van caure a terra i després d'uns udols salvatges i d'unes quantes convulsions passablement espectaculars (potser molt desiguals) van fer cap a l'altre barri. I Santa Bàrbara va alliberar el príncep Daniel, se'l va endur i s'hi va casar. Sant Jordi, que ho va saber, no se'n sabia avenir. Aleshores es va adonar que amb la princesa havia fet el passerell. I Santa Bàrbara i el príncep Daniel (que era molt tendre i molt dòcil) van ser molt feliços. I quan sentia parlar (el príncep Daniel) de les dones maltractades li venien ganes de riure.

850 Els qui expliquen què farien, ells, si manessin, no solen especificar mai l'abast d'aquest poder hipotètic.

851 La fi del món
es riu dels decasíl·labs
i es desentén
dels meus alexandrins.
Arribarà
per uns camins diferents
d'aquells que algú
va dir que arribaria.

852 Qui té son somia que dorm.

853 Ens delim i maldem per ser transcendents, però al capdavant ens adonem que tota transcendència és efímera.

854 Val més bo i igual que no pas diferent i dolent.

855 Viure, lúcid i ple de seny, en un món de folls i d'energúmens delirants, no seria pas cap mala cosa, si un se'l podia mirar des del seu castell confortable, inaccessible, inexpugnable...

856 L'opressió ens podria induir al perill de confondre la llibertat amb la novetat.

857 Quan la meva Marina se'n va anar a París amb en Daniel, el maig somreia i les orenetes voleiaven i xisclaven alegrement, i omplien els capvespres de joia comunicativa. Alguns dies, havent dinat, cap a primera hora de la tarda, es presentaven uns grans castells de núvols, inflats i turgents, que s'ensenyorien de dos o tres quadrants de la volta de dalt i després se n'anaven tal com havien vingut, sense saber com, i la tarda era dolcíssima. Deien que els talibans en preparaven una de grossa, que no se sabia ben bé per quin indret precis havia de petar, cosa que provocava unes grans vacil·lacions en el mercat borsari -molt probablement ben aprofitades pels esmolets més espavilats de la congregació. A la primera pàgina dels diaris les notícies dels atemptats terroristes i dels estralls ecològics alternaven amb els resultats de les estadístiques més diverses: la mitjana de l'esperança de vida, l'abstenció electoral del jovent universitari, la relació entre les proteïnes i les vitamines del sistema dietètic dels països mediterranis... Les vinyes, les vinyes ja devien fer goig de debò, amb l'opulència de les pampolades, però jo no tenia pas l'ocasió d'anar-hi a passejar. Per tot plegat, sovint tenia el cap en un altre lloc, i a classe, en les meves explicacions de llatí, no sempre reeixia a evitar de dir algun disbarat solemne: ara confonia el datiu de la segona declinació amb l'ablatiu de la tercera, ara prenia l'acusatiu de la primera pel genitiu de la quarta, parlava del supí quan em referia al deponent... Les meves alumnes s'ho prenien de maneres diferents. Així, per exemple, la Trini, la Nati i la Loli em criticaven asprament, i no s'estaven de recordar la precisió i el rigor cartesià (o potser caldria dir escolàstic) del pare Ignasi, tan docte i competent, tan incapaç del lapsus més insignificant. L'Adelina, en canvi, que assistia a les meves classes per una qüestió curricular (la veritat és que no ho he acabat d'entendre mai), i que en sabia tres vegades

més que jo, somreia dolçament, amb un somriure benigne, no exempt d'una certa complicitat... L'Adelina era una noia molt jove, rossa, una mica galta-rodona, molt atractiva, que provenia d'una gran pairalia que havia per nom la Rovirosa dels Alzinells, i que festejava amb el fill del director general d'Interactivitat Generacional. I, encara, la Josefina reia divertida davant dels meus disbarats, i els puntuava amb comentaris no exempts de simpatia però amb un punt de sarcasme que em feria profundament. La Josefina era una dona de cabell castany, no gaire alta, molt segura d'ella mateixa, que s'assemblava molt a una artista de cine que es deia Merle Oberon. Era casada amb un dels psiquiatres més prestigiosos (i més cars) de la ciutat, el doctor Saliveu, de qui era allora la secretària, i es veu que assistia a classes d'humanitats per desintoxicar-se. De fet, abans de tenir-la per alumna havia coincidit amb ella a l'Ateneu (més al jardí que no pas a la biblioteca, encara que també a la biblioteca, especialment a l'hivern, però també algunes vegades, encara que no gaires, a l'estiu), a les conferències de l'Institut d'Estudis Intergalàctics (IEI) i a les del Centre d'Interès Bíblic i Espiritual, i en algunes cases particulars (era molt amiga de la Mireia Delgrau, la muller de l'advocat Casadedalt, especialitzat en qüestions matrimonials -ja se sap: divorcis i separacions legals-, que era molt amic de la Núria. I fins i tot algun cop havíem anat junts a prendre una copa. I ara, quan sortíem de la classe, molts dies l'acompanyava una estona. Un dia que em trobava profundament... no, no tant, una mica deprimit, i que a classe n'havia dit alguna de grossa (havia dit *moto propriu* per *motu proprio* i *strictu senso* per *stricto sensu*, i havia afirmat que *Opus est sale* volia dir "L'Opus és brut", cosa que havia provocat una hilaritat amb prou feines continguda: de fet, més per la deplorable deficiència dels meus coneixements de llatí que no pas a causa del meu estat anímic circumstancial) vaig explicar a la Josefina que tenia la Marina a París amb en Daniel, i que encara que sabia que tornaria aviat (Quant de temps s'hi podrien quedar, aquell parell, a París? Deu dies? Quinze? Tres setmanes? No crec pas que s'hi estiguessin tant de temps, tres setmanes... és molt, tres setmanes, i l'hotel és car, i un no pot estar tant de temps fora de casa, encara que no se sap mai, perquè el temps passa molt de pressa, i quan dos es troben a gust en un lloc com ara París, en què tot somriu i convida a viure la vida, al *carpe diem*, tal com em balla vagament pel cap que deien els clàssics, tot li serveix d'excusa per a allargar els dies de goig i de plaer, però, en fi, posem-hi tres setmanes a tot estirar, encara que estic convençut que no arribaria a tant), em trobava una mica desassossegat, una mica neguitós, una mica trasbalsat, una mica inquiet, i tot i que procurava fer el cor fort i que no se'm notés gaire (tret dels disbarats que deia a

classe, que, com ja he insinuat, hom atribuïa més aviat a la meva preparació insuficient: de fet, havia aconseguit aquell curs de llatí per influència no sé ben bé si del pare Ignasi o d'en BP Panxatip [designació, de fet, redundant, car la P de BP ja vol dir Panxatip], probablement de tots dos, encara que més aviat del primer que del segon, bé que no tant com em semblava de bell principi, i, en tot cas, molt probablement, i sense voler ser mal pensat, tant si es tractava del digne eclesiàstic com de l'alegre companyó de la bona vida, més amb el propòsit, que potser ni es confessaven a ells mateixos, de desacreditar-me i ensorrar-me que no pas d'afavorir-me: és un fet que aquests propòsits negatius abans es belluguen i actuen per les capes més o menys soterrades de l'inconscient), el cas és que tenia una certa necessitat d'esbravar-me una mica, amb una persona amiga, de confiança, serena, comprensiva... com és ara la Josefina, en suma. I quan vaig haver explicat el que em passava, em va semblar -com és prou normal en casos com aquest- que havia quedat una mica descansat. Vaig témer, únicament, que potser havia abusat de la confiança i de la paciència de la meva amiga Josefina, que hauria hagut de fer un gran esforç i de recórrer a tota la seva capacitat de paciència per a escoltar-me fins al final. Però es veu que no era pas així. La Josefina em va escoltar en tot moment amb una gran atenció, sense la més mínima mostra d'impaciència o de cansament. I quan vaig haver acabat, que jo em volia excusar per la meva lamentable tabarra (hi va haver un moment i tot que vaig pensar que s'havia acabat acompanyar la Josefina a la sortida de classe), sense deixar-me ni iniciar la meva disculpa, em va començar a demanar tota mena de detalls, amb un interès manifest, no gens fingit, amb una avidesa de saber-ne més que era fins i tot sorprenent. Ho volia saber tot, la Josefina, de la meva relació íntima amb la Marina, la part que hi tenien el sentiment i els sentits, la relació de dependència o de supeditació entre jo i ella, la freqüència dels nostres contactes físics, de qui partien les iniciatives, el grau de complaença que obtenia jo d'ella i ella de mi... Total, que aquesta segona part de les meves confidències va ser encara més llarga que la primera, i vaig haver de ser jo qui va haver de posar-hi un punt final insinuant que qui sap si potser el doctor Saliveu trobaria que trigava massa a tornar a casa, cosa que va semblar que la divertia molt i va provocar una de les seves rialles dringadisses (que no sé ben bé per què em recorden una mica les de la Marta). Però la cosa no es va acabar aquí perquè l'endemà passat mateix, que vam sortir un altre cop junts de classe (aquell dia en vaig dir una com un cove traduint *Nescio vos* per "El neci sou vós": quin somriure de comprensió humana i de simpatia que em va dedicar, l'Adelina de la Rovirosa dels Alzinells!), la Josefina, de la manera més natural del món va reprendre la nostra

conversa al punt on l'havíem deixada el dia anterior i va prosseguir el seu rosari de preguntes sobre la meua relació íntima amb la Marina, la regularitat o freqüència de les seves altres relacions, les seves motivacions, els seus procediments, les seves explicacions i justificacions, si hi havia una situació de consens, de pacte bilateral, de consentiment, de supeditació, de resignació, d'imposició tirànica... Si en un moment donat jo havia desitjat una confident atenta i comprensiva, es pot dir que havia quedat ben servit. La veritat és que vaig eliminar tota mena de barreres i de closes, vaig esquinçar ben esquinçat el setè vel, i vaig respondre, amb una mena de complaença inèdita, a totes les preguntes de la Josefina. Però ella semblava que no en tenia mai prou (la Núria no hauria pas anat tan enllà, encara que no se sap mai, és clar, perquè en aquest camp sempre es tenen sorpreses: la veritat és que de la Marta, vull dir de la Josefina, no ho hauria dit mai), i a la tercera sessió jo ja no sabia què dir-li, però com que ella continuava fent preguntes amb una avidesa insadollable, vaig optar (sempre he estat partidari de les solucions més fàcils) per inventar-me les coses, i va ser així que vaig relatar tota una història novel·lesca al·lucinant (en un cert sentit de la paraula, naturalment, és a dir, no ben bé al·lucinant, però altament sorprenent, gaire bé de serial radiofònic, potser no tant, amb un cert grau de fascinació i a cops més aviat increïble, cosa d'altra banda ben lògica perquè gairebé tot era inventat) en què era qüestió no únicament de mi, de la Marina i d'en Daniel, sinó de la Marta, del poeta maleït, de mossèn Bicornell (que algú afirmava que era un dimoni encarnat en un capellà), de la seva majordona, que es deia Tibúrcia, del seu marit (de la majordona), que es deia Tadeu (que era un homenot amb una identitat falsa, no perquè s'hagués d'amagar de res sinó perquè les circumstàncies de la vida l'havien emmenat a canviar d'identitat i ara, en què aquelles circumstàncies havien desaparegut del tot, i podia recuperar la identitat autèntica, trobava que era més senzill deixar les coses com estaven), d'un comptable circumspecte, convencional i rutinari, el senyor Sala Salella, que era, quan l'ocasió s'hi prestava, un conquistador de punta (d'aquells de la vella escola, que ja no en queden), i d'una mena de mulata, o mestissa, una cantant explosiva que es deia Diana i que pretenia (sembla) l'exclusiva d'en Daniel. Jo hi feia, en tot aquell historial, un pobre paper d'estrassa, un paper trist i desairat, però com que semblava que això era el que més fascinava la Josefina, no hi vaig plàner detalls. Jo pensava què més podria explicar a la insaciable Josefina, però el dia següent va sortir un moment abans d'acabar la classe perquè havia d'anar al Palau de la Música Catalana a sentir un concert, amb un programa de Mozart, Haydn i els italians de cristall i voluta, que deia el poeta:

Boccherini, Corelli i Vivaldi. Aquell dia, no sé ben bé com, em vaig trobar acompanyant l'Adelina. Vam seure a prendre una copa, i vam passar una hora molt agradable: em va comentar que estava meravellada de veure com jo aconseguia de fer una classe de llatí sabent-ne tan poc com en sabia, que les meves explicacions eren errònies però divertides i ben trobades, que la Trini, la Nati i la Loli estaven totes tres enamorades de mi (boges, va dir) però que eren incapaces de confessar-ho. Em va parlar també de la seva casa de la Rovirosa, voltada de vinyes molt ben treballades, que ara feien tant de goig, amb tota la ufanor esplèndida de les pampolades opulentes, de les arrels antiquíssimes de la casa, potser de l'època romana, de les set carenes que, en dies clars, es veien des de la finestra de la seva cambra (una finestra gòtica amb uns festejadors, va precisar), del fruiterar que hi havia entre les vinyes i la riera, en què excel·lien els presseguers, les pomeres i els cirerers, que tenien (per Sant Josep) la florida més bonica del món, i de l'aplec del Remei, que se celebrava cada any a les envistes de l'equinocci de tardor. No va esmentar per res el fill del director general. En un moment de la conversa, d'una manera natural i espontània, ens vam agafar les mans. I quan ens vam dir adéu ens vam besar.

Al cap de tres setmanes justes, la Marina (amb en Daniel) va tornar de París. Tornava molt contenta i satisfeta. Tres setmanes justes. Segons com, sembla que costin molt de passar. Però tot passa. I quan ja han passat, tres setmanes, ja han passat.

858 Un eremita galta-xuclat conegut pel seu ascetisme rigorós i severíssim, d'una inflexibilitat extrema, que es diu Constantí de les Agulles (o de les Olives, o de les Alzines), escàpol, segons s'ha dit, del desert de Nítria, víctima, pel que diuen, de l'enveja o, potser, més aviat, de la incomprensió (defectes, certament, universals), ha passat una nit voluptuosa i apassionada (i qui diu una nit diu dues o tres) amb la senyora Beatriu de Clavellflorit (dels Clavellflorit de la Mata, emparentats amb els Castellardit de la Calma i els Planelldelit de la Sala), la dama més atractiva, seductora i desitjada de tota la conca de Riudalelles, de les Illes de l'Arboç, de la ribera dels Àlbers i del comtat dels Barons.

Que una dona que reïx a congriar tantes mirades de desig encès (només cal veure com se la miren el notari i el bisbe, el secretari i el batlle, el jutge i l'hostaler) com la fascinant senyora Beatriu de Clavellflorit s'hagi pogut agradar d'un pobre infeliç com l'eremita Constantí de les Olives (o de les Agulles, o de les Alzines) no deixa de ser, objectivament, cal convenir-hi, un fet insòlit i sorprenent, inesperat i desconcertant, però

el cas (les coses com siguin) és que no se n'ha estranyat pas gaire ningú. Qui s'ho ha explicat pel tarannà capriciós i amant d'esplais imprevistos de la dama (potser ho podríem relacionar amb allò de què ara es parla tant, el goig de la transgressió), qui ha conjecturat que es deu tractar d'una juguesca (suposició, certament, prou versemblant). En canvi, amb una unanimitat curiosa, tothom s'ha meravellat, encara més, s'ha escandalitzat, de la claudicació, tan plena i categòrica, de la renúncia als seus principis, de l'asceta de les Alzines (o de les Agulles, o de les Olives), de qui no hauria dit ni imaginat mai ningú una caiguda com aquella. I els tafaners i les bugaderes més impertinents i més impenitents no s'han sabut estar de retreure-li aquella desviació increïble de la seva trajectòria ascètica excepcional.

-Un dia és un dia -s'ha justificat l'eremita.

Però tot seguit s'ha adonat que aquesta frase no expressava bé la seva idea, o bé que l'expressava d'una manera incompleta.

-En totes les coses hi ha excepcions: hi ha casos i casos -ha precisat.

La placidesa tardoral havia arribat al seu punt més dolç. L'aire tenia una transparència delicada de cristall. Les fulles dels oms del carrer dels Àngels, sempre tan quiet i silenciós, començaven a groguejar. A primera hora, les monges sortien del convent i, com formigues apressades, anaven qui a la plaça, qui a repartir melindros i carquinyolis, qui a assistir un malalt, qui a veure el senyor rector. Els menestrals de la vila -el ferrer, el manyà, el sabater, el fuster, l'adober- obrien la botiga i pensaven que aviat caldria encendre l'estufa. A la saleta del vell (però confortable) casal dels Clavellflorit, el senyor Bernat treia l'escopeta -una magnífica escopeta del dotze, de dos canons- de l'armari de noguera i la desengreixava amb una cura amorosa: ja feia una colla de dies (més: de setmanes) que s'havia aixecat la veda i encara no li havia vagat de sortir a empaitar els conills, les llebres i les perdius. I és que els anys no passen en va. I com més passen més tendeixen a tenyir-ho tot d'una vaga melangia, que a vegades voreja la tristesa i tot.

859 Una confident és gairebé com una amant espiritual. La subjecció forçosa al marc ha inspirat a un escultor dissident i heterodox, si és no és maleït, la més reeixida de les seves escultures. Cada un d'ells per la seva banda, un entomòleg bigordà i un bacteriòleg mestís de lituà i de sudanesa creuen haver trobat el temps perdut, cosa que ha originat un enfrontament violent (en el pla dialèctic) entre la societat dels entomòlegs i l'associació de bacteriòlegs, amb gran sorpresa de la gent del comú, que no sap quina

diferència hi ha entre els uns i els altres. Contra el que generalment es pensa, els extraterrestres que hi ha, dissimulats, entre nosaltres s'ho miren tot amb molta filosofia. Com que no hi ha hagut ningú que volgués ser l'advocat del diable, l'han hagut de nomenar d'ofici. Un llatí eruditíssim, solitari i retret, ha causat l'esbalaïment general perquè s'ha casat amb una bruixa mig càtara mig princesa gitana, rotunda i altiva, imperiosa i dominant, que és la dona més maca de tota la diòcesi. Mozart s'hauria avingut més amb Botticelli i Paolo Ucello que no pas amb els pintors de la seva època. Hi ha qui s'entrebanca i ensopega fins i tot quan està parat. Fa bonic, ara que som a la tardor, que caiguin les fulles dels arbres. No volen que sigui dit, però s'acaba de saber, confidencialment però de ciència certa, que ara s'enyora, el negre de Banyoles. El secret està en l'acròstic i la resta és lletra morta. A causa d'un mal de queixal inoportú l'ídol inabastable i serè ha parlat de presentar la dimissió, cosa que ha causat el terror de tots els idòlatres -amb algun atac espasmòdic i tot. Si no hi vaig, sempre podran pensar que qui sap on he anat. Quan parlem de la meua enamorada (que diu que ens convida a sopar), volem dir que jo estic enamorat d'ella, no que ella estigui enamorada de mi. És innegable que hi ha mentides molt agradables. Sovint, quan fas una afirmació inqüestionable, els contradictors d'ofici, no podent-la contradir, cuiten a explicar la causa eficient del fet que has afirmat, amb què et venen a indicar que la teua afirmació era òbvia. Els enyorívols s'han agrupat en dues faccions irreconciliables, els enyorívols de l'ahir i els enyorívols del demà. Assegut, tot sol, a la vella biblioteca ombrívola, sento com se'm glacen els peus i penso en la trilogia perfecta de l'hort, la vinya i el bosquet de pins. Si no fos pels tabús, els tòtems ja fa molt de temps que s'haurien rebel·lat i se n'haurien anat a escampar la boira. Vine amb mi, sirena de la tarda, vine amb mi, estrella del matí. Si ella m'ha abandonat només perquè faig mala lletra, potser algun dia tornarà. Tot el que rima amb *gris* no és pas gris. Com més temps fa que se'n van anar les orenetes més poc en falta perquè tornin. Quan arribi la meua hora et voldria al meu costat, somrient serenament sota el teu cabell daurat. Qui en sàpiga més que faci un altre vers. El record i la memòria són com germà i germana. A la processó dels dies no li calen campanes. Qui no es repeteix és perquè diu poques coses. L'últim vers de la nit i me'n vaig a dormir. A la Núria li hauria agradat, ser la meua confident.

860 Un obrer de la construcció no afiliat a cap sindicat s'ha enamorat d'una professora d'institut casada amb un funcionari municipal, una terapeuta sueca separada del marit

d'un propietari rural amb un poder adquisitiu que presenta una disminució lenta però incessant, un agent especial del servei secret d'un organisme internacional d'una corista mulata i de mirada de foc recentment divorciada d'un inspector d'hisenda, i una fiscal del districte famosa i temuda per la seva severitat d'un intèrpret de flauta travessera una mica escanyolit i sense feina fixa. Qui no s'enamora és perquè no vol.

861 En Dionís Daurella, que provenia d'una antiga nissaga de trementinaires de l'Alt Vidranès, sentia la fascinació de l'or. Li hauria agradat acumular tota mena d'objectes d'aquest metall preciós. Hi ha qui diu (ell deu saber d'on ho ha tret) que li venia de família, com als sords. Potser sí. No seria gens estrany.

Una dia passejava entre les parades del mercat de Vilaneta. Era un mercat molt concorregut, animadíssim, que es feia el divendres. Abans es feia cada dimarts i cada divendres, però com a conseqüència indirecta (molt indirecta) de certes dissensions que hi va haver entre la mitra i la batllia, des de feia uns quants anys només es feia el divendres i el primer dimarts de cada mes. A més de les parades de fruita i de verdura, de bolets, d'ous i aviram, de formatge, de mató, de torrons d'Agramunt, d'embotits, de confitura i melmelada, n'hi havia també de tota mena de roba, de plats i olles i de parament de casa. I, encara, hi havia parades de llibres i d'estampes, d'objectes de fantasia i de fer bonic, i de joies i adorns personals. I va ser en una d'aquestes parades que en Dionís Daurella va veure un parell de braçalets d'or molt vistosos. La mirada se li n'hi va anar i, sense saber el que es feia, d'una revolada va agafar els dos braçalets i va arrencar a córrer. Ho va intentar, només. Perquè la dona de la parada, que era més aviat petiteta però galtavermella i d'una gran vivacitat, es va posar a cridar com si la degollessin, la mateixa gent va privar que en Dionís Daurella s'escapolís, i no van trigar a fer acte de presència els mossos de l'esquadra que es van endur el pobre daltonià... no, daltonià no... el pobre cleptòman detingut. No se'n sabien avenir, que en Dionís Daurella hagués intentat cometre aquell robatori enmig de tanta gent.

-Que no l'has vist, tota la gent que tenies al voltant? -li va preguntar la capitana dels mossos de l'esquadra, una dona de cabells molts rossos, amb unes faccions molt fines i enèrgiques alhora.

-No -va dir en Dionís Daurella, amb tota la sinceritat-. Només he vist l'or.

862 Jo escric perquè m'agrada escriure. Surti el que surti. La qüestió és escriure. Ara: després, un cop he escrit, la feina es meva a separar el gra de la palla (el gra teòric i

hipotètic de la palla real i inqüestionable), de destriar allò que crec que potser sí que val la pena d'haver estat escrit i, doncs, de conservar, de tot allò altre que ha de ser eliminat com una nosa molesta i inoportuna, com una ganga indesitjable que privaria de poder apreciar el valor, poc o molt, d'allò que en pogués tenir.

863 El goig de viatjar suposa, necessàriament, la seguretat d'un final de trajecte còmode i feliç, exempt de preocupacions, d'incerteses. Recordo, per exemple, el viatge de Rouen a Paris amb tren, amb un tren que va a parar a l'estació de Saint-Lazare, quan jo posava, precisament, a l'hotel Concorde Saint-Lazare, a tocar mateix de l'estació.

864 El baró de Castellvernet, casat amb la filla mitjana del moliner de la Coma Mitjana (sí, hi surten dues mitjanes, aquí, però no és cap error, és així), qui sap si entabanat per algú, es va matricular a la Universitat Pontifícia de Sant Grau d'Entreperes i durant set cursos consecutius va estudiar l'art de caçar dimonis. Es va doctorar i tot, amb la menció *summa cum laude*. Més content, el baró!

Però va resultar que a la baronia de Castellvernet hi havia molt pocs dimonis (que se sabés del cert, cap), i el baró no va tenir mai l'ocasió de poder practicar el seu art. La baronessa (la filla mitjana del moliner de la Coma Mitjana), sovint se'l mirava fent anar el cap. Però no va deixar mai de ser una muller gentil i afectuosa. No tothom pot dir el mateix.

865 Tots els insectes tenen sis potes, ni una més ni una menys, però les qui ho saben de ciència certa, asseguren (amb un somriure intranquil·litzador) que el nombre de tentacles dels pops és indeterminat.

866 Per molt que un cregui tenir, i tingui realment, dret al silenci, és una pretensió totalment forassenyada demanar o esperar que els lloros i les cotorres emmudeixin.

867 El ferrer de tall i el rector de la parròquia de Sant Pau Porta la Clau han jugat una partida de daus albigesos a l'hostal vell dels Bigordans. Ha guanyat el ferrer de tall, però perquè el rector li ha donat peixet. L'Església, ja se sap, sempre tan prudent: es veu que el ferrer de tall és una mica rampellut. Ara: ja podem donar per segur que el rector (o la parròquia: tot és u) tara o d'hora farà la pau. Però al mateix sant Pau, que es mirava la partida del darrere d'un núvol estant, la cosa no li ha fet gens de gràcia. Gens ni mica.

Per una qüestió de prestigi intel·lectual, és evident: els daus albigesos demanen un cap molt clar.

868 A qui a bodes no el conviden, ves què li expliquen del bateig.

869 Hi ha molts elitistes (la majoria, probablement) que no poden suportar que ho siguin els altres.

870 Com podem fer jocs de paraules, ironitzar sobre la seva forma i el seu sentit, si la gent les ignora?

871 La tia Maria collia codonys,
codonys collia la tia Maria,
però, de tan aspres que eren,
no es podien pas menjar
i en feia codonyat.

872 Si s'admet, com a principi, que no cal pas que s'hagi d'entendre res, aleshores sí que tindrem el goig esplèndid de la llibertat sense límits de deixar-les anar pel broc gros i sense engaltar.

873 Al bosc de les Vives hi havia un faune molt eixerit i molt castís que es deia Farigola, però li deien Pelamdeu. A ell li era igual. Era de bona mena, només demanava poder anar a la seva i no es ficava amb ningú. Fins i tot els qui no ho volien confessar el veien amb bons ulls. Però una vegada es va enfadar molt perquè va saber que uns naturalistes havien fet la fauna de la comarca i l'hi havien inclòs. Quines coses, també!

874 A la Teresina, no li agrada que li diguin Teresina: si de cas, que li diguin Tereseta. A la Carmeta, en canvi, li agradaria la mar que li diguessin Carmina.

875 Què és millor? Que no et llegeixin, o que et llegeixin i no t'entenguin?

876 Al capdavant, van fer la revolució. Semblava que en parlaven molt, de fer la revolució, i que no la farien mai, oi? Doncs sí: finalment la van fer. I van dissoldre tots

els ministeris i van crear els comitès (cada un d'ells amb un president, i dos o tres secretaris, segons cada cas) per a substituir-los.

877 La vinya,
el cep,
el sarment,
el pàmpol,
el gotim,
el raïm
i els crits i la fressa alegre dels col·lidors.

878 *El moment*

-Pots estar per mi, un moment?
-Espera un moment, només!
-Es que només és un moment...
-Sí, sí: un moment, un moment, només.
-És que només és un moment, un moment i prou.
-Un moment, un moment!

879 El poema en prosa no sempre és tan dòcil com a vegades sembla. Quan vol també es reclou a la seva closca -a la seva closa: alcàsser o castell, bastilla o casal fort- i sap oposar una resistència ferotge als intents de fer-lo sortir. I les rimes i els versos -els alexandrins, els hexàmetres, els heptasíl·labs... -s'ho miren sense dir res però movent el cap significativament.

880 Si em donen la raó i tot seguit diuen el contrari del que jo acabo de dir, hauria valgut més que no me l'haguessin donada, la raó.

881 Saber dissimular la pròpia ignorància és un art.

882 N'hi ha molts que estan ben convençuts que el dret a parlar consisteix a poder-ho fer en el precís moment en què se'ls ocorre allò que volen dir -prescindint totalment de si ja hi ha algú altre que fa ús de la paraula.

883 El semàfor es passa tota la vida fent l'ullet i escarrassant-se a regular el trànsit i no sap que és l'anagrama de les àmfores.

884 Qui fa un cove fa un cistell i qui fa una hipòtesi fa una tesi.

885 Una vegada, un pobre captaire va trucar a la porta del bondadós rabí Xuclamel i li va demanar una gràcia de caritat. Però aquell dia el rabí no tenia diners a casa, ni cinc, ni un mal ral. I com que considerava que la caritat és un deure sagrat, i perquè el captaire no se n'anés havent trucat infructuosament a la seva porta, li va donar el seu anell.

-Teniu aquest anell -li va dir-. Us el podeu vendre i una cosa o altra us en donaran.

Quan el captaire va ser fora, la seva dona li va preguntar qui havia vingut i el rabí li va explicar que era una captaire a qui havia donat el seu anell.

Com es va posar, la senyora!

-Què has fet, desgraciat! -bramava la bona dona-. Que no ho saps, que aquest anell és molt bo? Que no ho saps, que és d'or? Que no ho saps, que porta una pedra preciosa encastada?

Quan el rabí va sentir el que li deia la seva muller, va sortir corrents de casa i va cridar el pobre, que encara no havia arribat al cap del carrer.

-Escolteu, bon home! -li va dir el rabí-. Acabo de saber, ara mateix, que l'anell que us he donat té molt de valor. Sobretot, quan us el vengueu, que us en paguin un preu just. No us deixéssiu pas enganyar!

886 Divina Josefina, suprema regina que el meu jo il·lumina, deixa'm que elevi un poc l'objecte dels meus cants. L'hort casolà, l'íntim jardinet i el bosquet dels quatre pins i una alzina escadussera no plauen pas a tothom. Si hem de cantar la boscúria, cantarem la roureda prepotent, la fageda del poeta tan sensible i l'augusta avetosa que es veu amb cor de fer front a les gran tempestes hivernenques.

Finalment, al capdavant, quan ja no hi pensava ningú, tothom capficat amb les seves dèries i les seves taleies, ha arribat el temps que tot aquell esbart de poetes hipocondríacs i hipertensos ens havien anunciat amb escarafalls inèdits i deuterocanònics. I ha renascut, més eixerit que un pèsol primerenc, el gran ordre dels segles. I els astres entremesclats de déus antics i les estrelles, que podrien passar per dees, o, si us sembla més pertinent, les dees que podrien passar per estrelles han fet la

seva aparició, quan ja semblava que no se n'havia de cantar mai més gall ni gallina. I vet aquí que una nova generació, valenta i galta-rosada, atlètica i desinhibida. decidida i independent, ha davallat de les altures del cel: res no ho podria aturar, Josefina de l'amor. La Lluna, casta i benigna, ara que ja n'han desistit els astronautes i els argonautes, els cosmonautes i els cibernautes, malgrat que tots ells no deixen de pensar en el currículum (pel currículum es perd la vida, que diuen els esmolets curriculars), serà sens dubte propícia al príncep nounat, sota el qual ha de desaparèixer l'ètnia de ferro i de bronze, de pedra tosca i de granit canònic, i tornarà la raça d'or, serena i ordenada, plàcida i lluminosa, amable i lliure d'impostos, i des d'ara l'albada i la posta de sol regnaran mancomunadament, com dues germanes bessones i ben avingudes, i el que no obtindrem de l'una ens ho atorgarà l'altra. Justament, adorada Josefina, amb el teu somriure incomparable s'obrirà aquesta edat gloriosa, i els mesos del Gran Any, dominats per un afany iniciàtic i psicodèlic, donaran principi a la seva cursa inaturable, transversal i ecumènica. Les romanalles agressives d'un passat lamentable i penós, els residus incòmodes d'un pretèrit desplaent, s'esvairan com els núvols quan bufa la tramuntana, i les terres es veuran alliberades de la païra que les tenallava amb un rigor sincrètic i polivalent. Aquest príncep viurà una vida excepcional i paradigmàtica, serà la nineta dels ulls de les tendres donzelles i de les matrones opulentes i condescendents, anirà de tronc amb els déus més castissos i galtalluents, i no sense una enveja declarada dels ulamites i els suixinites, dels sabaterites i els esclopeus, regirà l'univers pacificat, qui diu pel seu pare qui, més versemblantment, encara que sembla que hi ha qui no vol que sigui dit, per la seva mare.

Quant a tu, príncep del moment, jovenívol monarca del dia, sense que t'hi hagi d'esforçar gens ni mica, la terra generosa i benigna et prodigarà tots els seus fruits i els seus beneficis, els seus atractius i les seves bel·leses. I et podrà delectar amb les flors que esmalten tots els prats, amb les gencianes i els lliris d'olor, i la groga ginesta diamantina, essència de la primavera, i la parella emblemàtica i envejable del romaní i la farigola, i l'heura que s'enfila, indiscriminadament, sense fer diferències, tant arrapant-se a les parets seculars com enroscant-se als troncs dels arbres més rabassuts. I les cabres baixaran de les comes i els serrats de la muntanya i permetran, de bon grat, que comparteixis amb els seus tendres cabridets la seva llet suculenta i generosa. I les daines i els cabirols, els cérvols i els isards ja no hauran de témer la urpada salvatge i els ullals esmolats del tigre i del lleó, del jaguar i la pantera. I l'escurçó i l'escorpí, l'ortiga i la gatosa, diran passi-ho bé, que cauen gotes, i no en quedarà ni rastre ni llavor. I tot ho

il·luminarà, i ho perfumarà i tot, el somriure imperial de la Josefina.

Tanmateix -als llocs més impensats i en el moment més imprevist sorgeix un tanmateix, carregat de pebre negre si no de bitxo coent, farcit de sèver socotrí si no de fel ditiràmbic-, així que podràs llegir les lloances dels antics herois i les gestes memorables dels teus avantpassats, i conèixer el valor de la virtut, de la prudència i la generositat, la plana esdevindrà intensament groga, no a causa de l'enveja sinó amb l'or d'aquell bon blat que s'ajeu de ple quan les espigues buides s'alcen dretes al mig del camp, grogor que alternarà harmoniosament amb la vermellor del raïm madur dels aranyoners salvatges, i la rosada dels roures poderosos, inflexibles i dogmàtics, tindrà, excepcionalment, dolçors que la mel envejaria. Subsistiran, però, cosí germà del tanmateix, alguns rastres esperpèntics i supernumeraris de l'antiga maldat, llavors immundes i egocèntriques, que faran, si us plau per força, que les còncaves naus farcides d'estrenus guerrers carregats de males intencions solquin de nou la immensa mar blava, que em recorda inevitablement la meva dolça Josefina, i que les ciutats s'hagin d'envoltar de sòlides muralles protectores. I sorgiran pilots destríssims i guaites d'esguard penetrant que voldran emular els seus mítics precedents, que s'enduran de nou la flor dels herois, amb capitans coratjosos però carregats d'urc i mala bava, a tocar al voraviu a tots aquells que no aspiraven sinó a la pau i al repòs merescut, vora la llar de foc o sota el porxo acollidor, després d'una dura jornada laboral. Tot passa i gairebé tot torna. Està muntat així, això. Cadascú es dol del seu mal i procura haver el que li cal. Jo només demanaria gaudir de la companyia de la meva Josefina.

Després, quan el pas inevitable i diriment dels anys ja haurà fet un home de tu, els navegants desistiran de l'ona marina i no caldrà que les còncaves naus s'escarrassin traginant tota llei de mercaderies, els famosos ultramarins, d'ací d'allà. Tots els països produiran de tot. De tot i força. Ni caldrà que les arades dibuixin la terra amb els seus solcs, ni que les vinyes verdes, vora el mar o terra endins, hagin de patir per la mossegada incisiva dels arpiots. S'ha acabat llaurar, cavar, esmagencar, escatar, ensofrar, ensulfatar i podar. I com un fet coetani, harmònic i coherent, el bon pagès llevarà el jou dels bous, i els colors més pertinents i vistosos de la quadricromia dels litògrafs i de l'espectre de la rosa, el blau marí, el verd oliva, el taronja iridiscent i el vermell escarlata, vestiran, com qui no vol la cosa, els anyells mentre pasturen tranquils pels prats gemats de la muntanya.

Els fats fan i desfan, diuen i deixen dir, fermen i desfermen, insinuen i amenacen, prometen i adverteixen, i nosaltres no som sinó uns pobres granets de sorra, fatalment

resignats però permanentment a la que salta. Si no podem agafar l'ocasió per les orelles l'agafarem per la cua. Però tu, príncep estimat dels déus i sobretot de les deesses, que encara té més valor i més importància, perquè, diguin el que diguin, i malgrat la teòrica paritat, també al capdavant són elles les que fan i desfan i tenen l'última paraula, t'has d'encaminar amb el cap ben alt, cap als honors suprems, car s'acosta la teva hora i no s'hi val a badar. Contempla, amb els ulls ben oberts i la mirada serena, com el nostre món oscil·la sota el pes imponderable de la magna volta del cel, i les terres fecundes i els mars infinits, i les muntanyes tan altes, amb neus perpètues i valls profundes, per on baixen els rius cabalosos i hi passa la vida humana amunt i avall, i les boscúries immenses, i els deserts silenciosos i solitaris, sense una mala veu que hi clami. Mira i admira com tot s'omple d'alegria, de joia desimbolta i comunicativa amb aquest segle que s'acosta com un cavall desbocat. Tant de bo tingués lleure suficient per a cantar les teves fetes, les teves dites, les teves gestes, com sens dubte mereixen. Ja sé que els poetes més conspicus, els lírics més sensibles i amb més alè, m'han posat el llistó molt alt. Ja sé que tenen la lira molt ben trempada, i que tenen un magatzem curull de rimes insòlites i de metàfores inèdites i sorprenents. Si fos la meva Josefina qui havia de presidir el tribunal que ens havia de jutjar, potser encara m'atorgaria la flor natural, I, si no, un modest accèssit, que, venint d'ella, seria per a mi el guardó més preat.

Comença, per tant, príncep august, a conèixer amb un somriure paradigmàtic i transversal, emblemàtic i recurrent, els qui et van dur al món, amb tot el goig i totes les fatigues inherents a la teva concepció i la teva naixença. No en facis cas, dels qui et puguin parlar de l'asèpsia i de l'anestèsia. Som qui som i on som, i venim de qui venim. Tingues des de bon començament una idea clara d'aquest fet, que ningú no gosaria desmentir: aquell qui no somriu als seus pares, cap déu no el jutjarà digne de la seva taula ni cap deessa del seu llit. Més clar, l'aigua. Oi que sí, Josefina?

887 Un periodista estràbic i amb una certa tendència a l'obesitat i un enginyer de sistemes abstemi i amb faringitis crònica s'han enamorat, tots dos, de l'abadessa del convent dels Àngels de les Alzinelles, cosa que ha provocat una gran estupefacció, una estupefacció general amb pocs precedents -deixant de banda un cert escàndol, és clar, però ja en un grau molt inferior. Però mossèn Ignasi, amb qui, atès el seu prestigi, tothom sembla que desitgi compartir el seu sentiment de rebuig (amb tots els matisos que es vulgui), ha dit clarament, d'una manera decidida, que no calia pas estranyar-se tant, que l'abadessa era realment una dona que feia molt de goig.

888 Una decoradora decorativista, casada amb un tipògraf exigent i primmirat (i no intransigent i dogmàtic, com consta no sé on) ha estat condecorada com a reconeixença del seu decòrum professional.

-I jo, què? -ha dit el tipògraf exigent i primmirat.

889 Les bombolles de sabó volen competir amb les papallones, així com el plany del violí amb el cant del rossinyol, i els cinc trumfos d'as, groga i rei amb les tendres carícies de les bruixes lascives que, la nit de Sant Joan, ignorant la consuetud, fan campana a l'aplec anual del cim del Canigó. I, encara, les dites i els parers de la Trini, la Nati i la Loli amb els dels Tres Budes que fan Morros, els quals, de tant en tant, surten del seu santuari i se'n van a córrer món amb la idea de veure'n alguna de nova que els doni l'ocasió de dir-hi la seva. N'hi ha que asseguruen que un cop la bota és buida ja pots obrir l'aixeta tant com vulguis, que no en rajarà pas res, però sempre hi ha qui és del parer que no se sap mai. Mentrestant, els Tres Dimonis de les Veremes de Maig, en Malpeu, que és una mica cretí, en Noufeu, que no hi veu a un pam més enllà del nas, i en Pispeu, que és més aviat curt de gambals, s'han aplegat al cim de la famosa roca de les Onze Hores i es miren la plana, que, en la seva gran ignorància, es pensen que és tot el món, i se la volen jugar en una partida amb daus bogomils o de milloria, amb la voluntat decidida (cosa que es comprèn fàcilment) d'oblidar el paper d'estrassa que van fer en la seva juguesca dialèctica amb els tres cabalistes sefiròtics de l'escola segona de Merka Narba, l'il·lustre Ben A, l'honorable Ben Be, i el venerable Ben Samuel ben Baabbaab, els quals, amb els seus raonaments subtilíssims, els seus impecables sil·logismes gnòstics i gnòmics, i els seus paral·lelismes simbolístics (i no simbòlics ni, encara menys, simbolistes, com afirmen alguns ignorants), els van deixar de volta i mitja, coberts de ridícul i d'irrisió. El resultat de la juguesca, d'altra banda, va portar unes conseqüències imprevistes: l'aspriva Malespina, la muller d'en Malpeu, li va deixar un cul com un tomàquet, la revinguda Tosferina, la muller d'en Noufeu, se'n va anar a festejar, desimbolta i desinhibida, amb un serafí dels núvols que es veu que ja feia dies que li tenia el cor robat, i la rotunda Paperina, la muller d'en Pispeu, va decidir agafar un any sabàtic, amb el propòsit ferm i granític de fer-ne a l'alçada d'un campanar. Objectivament, ho tenen ben merescut, els Tres Dimonis de les Veremes de Maig, per ficar-se en llibres de cavalleries. Ara els dies ja són molt curts, d'una brevetat extrema, i el record de les hores lluminoses de l'estiu és cada cop més vague i més imprecís. Els

errors burocràtics i administratius legalment no existeixen, i es desfan, si es desfan, amb uns altres errors encara de més consideració, que sovint, més que no pas desfer-los, el que fan és absorbir-los, assumir-los des de dins. I ara els fantasmes aposten pels aforismes, els ectoplasmes pels acròstics, els esperits invisibles pels proverbis i les animes en pena per les endevinalles, que diuen que les distreuen i els fan oblidar la pena. Què val més, la mala companyia o la solitud? No cal escarrassar-s'hi gaire: la mala companyia fa enyorar la solitud, talment com la solitud fa desitjar la companyia, encara que no acabi de ser bona del tot. I la Marta? Tot es pot ampliar i tot es pot reduir. El contingut depèn del continent més sovint que no sembla. No és segur que sigui veritat, però sempre ens fa l'efecte que les fonts d'aigua sanitària són totes intermitents - com la famosa font Tornadissa, més amunt de Vidrà. No direm pas res a ningú que no sigui cert del tot, que no hagi estat comprovat- o contrastat, tal com ens manen de dir des de la Direcció General de Terminologia.

890 Quan vaig saber que la meva dolça Roser em feia el salt amb el deixeble més aprofitat de la Josefina, el que treia sempre les notes més altes, que es veu que és un noi alguerès, o rossellonès, que fins no fa gaire havia viscut a la Vall d'Aran, vaig redactar un escrit (procurant, potser sense reeixir-hi, de no cometre cap anacolut) adreçat a la Directora General d'Interpretació Textual, en què denunciava els errors escandalosos que es podien observar fàcilment en la versió pretesament canònica de la crònica primitiva dels anys de viatge i d'aprenentatge del venerable Ben Tsen, versió clarament influïda per l'audició del concert de *Les quatre estacions* (sí, sí, el de Vivaldi), en el singularíssim enregistrament que em va regalar la meva Antònia, amb l'estoig de la cinta decorat a mà per ella mateixa, i que com que ja s'acostava, com un cavall sicilià al galop, el solstici d'hivern... M'adono, però, que cal interrompre aquesta història i deixar-la inacabada, encara que sigui amb molt de sentiment, perquè s'hi ha produït un hiat inexplicable i diabòlic en el fil de la narració (o potser més d'un i tot), que li lleva (o que li lleven) tota la versemblança i la il·lació desitjada i imprescindible. D'altra banda, la meva dolça Josefina a mi no em faria el salt amb ningú: no m'ho creuria ni que m'ho juressin.

891 Un musicòleg llavifí, berguedà segons els uns i bigordà segons els altres, s'ha casat, a causa d'un error administratiu, amb una espia diplomada, en situació d'excedència voluntària: ell es creia que es casava amb la pubilla del Puig de la Balma, i

ella es creia que ho feia amb el president de la Junta de Govern del Centre d'Estudis Cèltics i Tel·lúrics. I quan s'han adonat del seu error ja era massa tard, no hi havia res a fer. Com diu l'adagi, Déu nos en guard d'un ja està fet. A més, hi havia mala maror. Els talibans deien que ho volarien tot, i els bisbes amenaçaven amb el més contundent dels seus sinistres documents col·lectius, aquest cop de caràcter vinculant i amb efectes retroactius, i els jacobins, en el clos dels seus híspids capolls, maldaven per engendrar lleis i decrets cada cop més abominables i perversos. Els nuvis, doncs, s'hi han hagut de resignar, cosa que, al capdavant, no han fet pas de mal grat, perquè han trobat que, ben mirat, s'agradaven prou -mútuament. D'altra banda han pensat que, amb una mica de sort, el president de l'Institut d'Estudis Cèltics i Tel·lúrics acabarà casant-se amb la pubilla del Puig de la Balma. No farien mala parella, no. Volem dir: objectivament considerat.

892 Un científic nuclear, estràbic i galta-xuclat, ressentit perquè la seva dona l'ha abandonat (qui diu que se n'ha anat amb un predicador molt eloqüent de l'orde dels tanoqueus reformats, qui diu amb un tenor d'òpera sentimental i expansiu) tenia el propòsit (el propòsit criminal, les coses com siguin) de provocar una terrible catàstrofe (una catàstrofe nuclear, òbviament), però es veu que ha conegut un tafurer (que ignora la paraula) que li ha inculcat el verí irresistible del joc, i l'home ja no pensa ni en la seva dona (ni en el bergantell, predicador o tenor d'òpera, tant se val, que se l'ha emportada), ni en l'urani enriquit, ni en els àtoms, ni els neutrons, ni en els protons, ni en la mare que els va parir -a tots plegats. Avui no seria pas gens estrany que ploqués: fa un dia gris i núvol, que ens fa enyorar la llar de foc, amb els tions que cremen i que espeteguen. No tots enyorem les mateixes coses.

893 Un poeta nostàlgic i enyoradís que es volia suïcidar amargat pels seus fracassos continus, ha desistit del seu intent, impressionat per la mort, en un accident tristíssim, d'un acròbata de circ quan feia un salt mortal. I passat el període de dol establert per la consuetud es casarà amb la seva vídua, una dona de braços de serp i de mirada tendra i amorosa.

894 Un robot sentimental i amant de la música de Mozart, condemnat inhumanament pels dropos indignes i llefiscós de la conferència episcopal perquè s'ha negat a raspallar-los, ha estat rebut, com a conseqüència imprevista de no som pas capaços de

dir quines caramboles, al te del divendres de la marquesa de Castell del Tell, que té fama de ser rigorós, elitista i exclusivista. Al principi se'l miraven amb reserves i mantenien les distàncies, però amb la seva simpatia, la seva facilitat de paraula i la seva correcció, aviat s'ha ficat tothom a la butxaca.

895 Els tres rectors virtuals de la secta secreta de la Vinya dels Tres Profetes han estat acusats d'un intent de suborn: haurien promès un dos per cent (no es precisa sobre què) al secretari del capità general si aquest eximia de contribució ordinària els nois joves que es casessin amb dones que tinguessin l'edat de ser la seva mare. La Trini ha dit que un dos per cent no és ni poc ni molt, la Nati ha dit que si dos s'estimen han de trobar tota mena de facilitats (a més de la felicitat), i la Loli ha dit que no comparéssim. Ara passa una ambulància, ara passen els bombers, i després la policia que salla com el vent.

896 El senyor bisbe, que pot arribar a cardenal, va dir que durant el Carnaval podia passar qualsevol cosa, però que tampoc no calia pas amoïnar-s'hi gaire, perquè després del Carnaval venia indefectiblement la Quaresma. Però tot això, a vegades, són coses molt personals i no se'n pot fer gaire cas.

897 El negre de Banyoles i el Met de Ribes no es podien veure ni en pintura. Per una qüestió de faldilles. Qui diu que tots dos sospiraven per la fada del Gorg Negre, qui que tots dos empaitaven l'hostalera del famós hostel de la Corda -aureolat amb el record del general Savalls, el de la borla. El fet és que la seva tórria mútua els va transcendir, i va originar picabaralles (picabaralles, sí, no batalletes, picabaralles), desavinences, disgustos i enemistats en altres personatges que s'hi van veure implicats sense adonar-se'n, com el Baldaquí de Ribes, compatrici del Met, un sant baró de pasta d'àngel, el Noi de Tona, habitualment tan de la broma, l'home del Cogul, de qui feia tant de temps que no es tenia notícia, el mestre de Taüll, habitualment, també, tan seràfic i lluny de les misèries d'aquest món... Tots van prendre partit per l'un o per l'altre i estaven a mata-degolla. La sang, certament, no va arribar al riu. Potser se'n va faltar ben poc. Qui sap. Però ara tant és. Han passat els anys i els anys s'ho enduen tot avall, com l'aigua, i arriba un moment en què de tots aquells odis, aquella enemistat, aquella rancúnia, no en queda gairebé ni el record. I avui, quan, ocasionalment, en sentim parlar, d'aquell odi ferotge, d'aquell ressentiment que semblava etern, no ens sabem estar de somriure, comprensius i indulgents, i, alhora, estranyament entristits.

898 En Quim Tiberi, que era de l'Opus però n'havia sortit perquè no hi acabava de casar, i en Pau Alacaza, que deia, però es veu que s'ho inventava, que totes li donaven carbassa, volien fundar una secta secreta, i van anar a preguntar com s'havia de fer a les Oficines (una oficines noves de trinca, amb tot de pòsters a les parets) del Protectorat de Societats no Governamentals del Departament de Governació de la Generalitat. Allí els van informar que havien d'omplir un imprès oficial de sol·licitud, però que els membres fundacionals havien de ser tres pel cap baix, i que la sol·licitud s'havia de redactar, amb lletra clara i perspícua, en llenguatge no sexista i, preferentment, sense faltes d'ortografia -però especialment, sobretot, en llenguatge no sexista. Aleshores, en Quim i en Pau van anar a veure l'Esperança (que, segons com, es feia dir Marta, perquè rima amb "estimar-te", sense pensar que Esperança rima amb "estimant-se"), la carnissera del barri, i li van demanar si volia ser de la partida, i encara que no hi confiaven gaire, l'Esperança els va dir que sí, però amb la condició de ser nomenada Gran Mestressa Perfecta de la Secta. En Pau i en Quim hi van estar d'acord, no hi van tenir cap inconvenient. I així, d'aquesta manera tan senzilla, contràriament al que diu tanta gent, que trona sempre contra les suposades complicacions burocràtiques que sorgeixen del tracte amb l'Administració, en Quim i en Pau van poder fundar aquella secta que amb tanta il·lusió havien imaginat. I a partir d'aleshores tots dos van fer sempre el que els manava l'Esperança, no se sap ben bé si de bon grat o a contracor, potser depenia de la lluna, de la pruna, de la poma o del canvi climàtic. Així mateix, no se sap tampoc (vivim en un món d'enigmes i d'interrogants) si en Jaume, el marit de l'Esperança, va experimentar un sentiment de satisfacció o bé de contrarietat per aquella singular i inesperada vinculació de la seva dona. El que sí que és ben segur és que no va gosar dir res.

I passen els dies i les setmanes. I la tarda s'allarga cada dia més, i el silenci esdevé total, absolut, hostil i recurrent. El solstici, amb les seves vanes il·lusions, amb els seus bons desigs, íntims els uns, mutus els altres, ha quedat del tot enrere, i ja no es sinó un record cada cop més imprecís i boirós. Em van dir que el poema era molt bonic, això sí, potser més aviat trist i nostàlgic. Potser sí. Res, bon vent i barca nova. I tal dia farà l'any.

899 Un perseguit per la justícia per causes no revelades (bé que ha corregut la veu, en cercles generalment mal informats, que a causa de la seva condició de no-poeta) ha

reeixit a desorientar els seus perseguïdors, els quals seguint la pista inesborrable d'una olor penetrant de perfum barat, han anat a parar a una antiga estació de tren, avui desafectada, amb una gran còpia de vies mortes, entre les quals creixien les males herbes de diversa mena, en una promiscuitat que feia molt mal efecte. I el presumptament no-poeta ha agafat el metro en una hora punta, cosa que l'ha fet passar totalment desapercebut, excepte per una senyora de mitja edat, vídua recent, la qual, gentilment, l'ha convidat a casa seva a prendre el te. Han passat una estona molt agradable (és una suposició, però ho podem donar com a cosa certa), mentre els perseguïdors, homes de mà implacables, cruels d'entranya, entremesclats de tigre i de hiena, perduts entre les vies mortes, no sabien per on havien de seguir, atrapats per una sensació de desconcert que ha adquirit una nova dimensió quan han volgut fer servir el telèfon mòbil i han comprovat, esparverats, que no tenien cobertura.

900 Un pianista de molt de mèrit -un autèntic virtuós- acusat falsament (qui sap si per raons personals qui sap si per motius polítics), adés d'esquizofrènic depressiu, adés de paranoic amb tendències psicopàtiques, ha fracassat totalment en els seus intents aferrissats d'arribar a ser un intèrpret de nota, un professional prestigiós i sol·licitat. Com a conseqüència d'una rara conjunció (qui sap si amb influències astrals) de circumstàncies especials, de natura diversa, de fets puntuals i esporàdics, l'han pres per un meteoròleg qualificat i expert, i ara, esperant temps millors, es dedica a la predicció del temps, no del temps que passa ni del que ha de venir, sinó del temps que ha de fer, del temps que farà. Curiosament, es veu que les seves prediccions són sempre (diguem gairebé sempre) encertades, i això li fa considerar seriosament la possibilitat de donar una orientació definitiva a la seva vida.

901 Un salmista sense p, però de la millor tradició canònica, ha recorregut a peu, durant els dies, brevíssims, del solstici d'hivern, els antics camins de la Segarra (en alguns trams passablement enfangats). Hi havia moment en què la boira s'ensenyoria totalment del paisatge. Però, durant certes estones, un sol tímid i discret d'hivern posava una taca de claror en el tossal pelat, l'ermita dalt del serrat, la caseta bruna i rònega, l'ametller i l'olivera, el farigolar modest i arrupit. Quan es feia fosc -tan d'hora!- buscava un recer amb una bona llar de foc i un raconet confortable, amb prou claror, on poder-se esplaïar en la redacció dels seus salms. Però el fet innegable és que li costava molt de trobar-lo. Encara que no ho sembli, són coses que no sempre es troben així com

així. I el bon salmista, no sabia per què, pensava sovint en el poeta Rimbaud, que havia travessat a peu, anant de tramuntana a migjorn, l'altíssim pas del Sant Gotard, un dels més alts d'Europa.

902 Un versaire carrincló i anacrònic, però (les coses com siguin) metrista excel·lent, es glorieja d'haver passat una temporada a l'infern. N'hi havia molts que no li feien gens de cas, com l'amo de Mas Fragnals, que deia, despectivament, que tot allò eren cabòries de gent desvagada i fantasiosa, però d'altres se l'escoltaven de bon grat i se'l creien al peu de la lletra. Un dia, qui se'l va escoltar atentament, (sense interrompre'l ni una vegada), va ser un savi definidor dels suixinites de la segona observança, teòleg eruditíssim, sil·logista de punta, un veritable pou de coneixements sobre les matèries més variades. I quan el versaire va haver acabat la narració del temps que deia que havia sojornat a l'infern, el definidor dels suixinites li va demostrar, amb uns raonaments d'una lògica impecable i implacable, d'una força argumental irrefutable, que en realitat no havia passat una temporada a l'infern, tal com ell creia, sinó al purgatori. El versaire no sabia què dir, perplex i aclaparat, i va canviar de color. De fet, es va tornar vermell com un tomàquet. Però al cap d'una estona, no pas gaire llarga, de silenci i de reflexió, no es va saber estar de declarar, en un magnífic rampell de sinceritat:

-De fet, ara que m'ho dieu, ja hi havia coses que m'estranyaven, ja!

903 Un notari suspecte de ser poc fidedigne, però, indiscutiblement, autor de la prosa notarial més arrodonida i més ben cisellada de tots els temps, s'ha proposat, probablement amb la idea de replantejar-se moltes coses, de fer un viatge iniciàtic, i resulta que no troba cap agència de viatges solvent i amb número de registre que el vulgui servir. Vivim en un món de gent rutinària, és un fet. Quan, finalment, ja estava decidit a fer el viatge pel seu compte, a la ventura, sense reserves de cap mena, ni de bitllets de transport ni de cambres d'hotel, un reduït esbart de vídues riques i de bon veure li han demanat que es quedi, que no sabrien prescindir ni dels seus consells ni del seu guiatge, de les seves escriptures i la seva prosa modèlica -tan excepcionalment clara i intel·ligible. I el notari ha començat a pensar que potser sí que la iniciació no corria tanta pressa com això. D'altra banda, no haurien de ser solament els notaris, els dignes de fe: els bisbes haurien de ser els primers a donar l'exemple, i no escandalitzar la gent duent, indignament, el carro pel pedregar. I els mariners? Quants n'hi ha, que s'han passat la vida navegant sense la més mínima temptativa d'iniciació? I ara no ens

dedicarem a jugar amb les paraules: la majoria són polisèmiques i les que no ho són hi tendeixen, malgrat els esforços dels terminòlegs. I, encara, són ben nombrosos els qui usen sistemàticament tota mena de paraules amb un valor que no han tingut mai. Hem de parlar clar: les drogues i les metzines, l'alcohol i el verí, només són bons per a fer frases que facin una mica d'efecte i que enlluernin. I si un vol demostrar que té raó, no cal que doni cops de mà a la taula. Per tot plegat, el notari no s'acabava de decidir, tenia encara una romanalla de dubte que el rosegava, que no aconseguia d'eliminar del tot. Vet aquí, però, que el passant li ha fet saber que una senyora morena, d'una bona presència excepcional, amb una veu càlida i vellutada com l'oreig entre els pins (es pot assegurar, encara que sigui impossible demostrar-ho, que era la Maria del Mar Bonet), el volia veure per encarregar-li una escriptura de molt de compromís. I això ha dissolt els últims residus de vacil·lació del notari. Decididament, el viatge iniciàtic no corria cap pressa. Qui sap si més endavant les agències de viatge es decidiran a incloure'n en els seus programes i les seves ofertes. No seria gens estrany. D'altra banda -no és pas el mateix cas, és veritat, però tant se val-, tal com diu la dita, un bon dinar fa de bon esperar.

És veritat que, ara darrerament, s'ha sabut que el notari no és batejat, i ho reportem perquè no sigui dit, perquè no ens retreguin silencis tendenciosos, però això sí que no altera cap dels punts d'aquest cas.

904 Com que tenim una tendència excessiva a trobar-nos els uns als altres genials, els qui han decidit de desmarcar-se'n, ara ho troben tot detestable.

905 La meva Núria em governava amb mà de ferro amb guant de seda. No em podia pas queixar: la Marta, en el seu moment, em governava amb mà de ferro amb guant de ferro.

906 Una vegada, el bisbe de Solsona va anar a visitar el seu homòleg de la Seu. Era una visita mig de cortesia mig oficial. El bisbe de la Seu va rebre fraternalment el seu col·lega de Solsona i, durant una bona estona, al despatx del primer, van sostenir una conversa animada, sobre una gran diversitat de temes i de qüestions, incloent-hi, és clar, els afers interdiocesans. Després, els dos prelatats van sortir a passejar pels vells carrers porticats, amb les antigues mesures del gra i les cases centenàries, amb les grans balconades i els ràfecs esplèndids. De sobte, alta i majestuosa com una reina, pel bell

mig del carrer de Santa Maria, van veure passar la Carolina de Cal Fideuer, una dona d'una presència magnífica, que es feia mirar i dir sí senyor. Els dos bisbes no van saber dissimular la seva admiració, que van expressar, ben espontàniament, dient tots dos alhora:

-Quina tia més ferma!

Els dos bisbes es van mirar i van comentar, enriolats:

-Hem fet un bisbe!

907 N'hi ha molts que elogiant el mestre i les seves virtuts, exalçant-lo fins al punt més alt, ja es creuen eximits de seguir els seus ensenyaments i el seu exemple.

908 Hi ha santíssimes trinitats i santíssimes trinitats. Què hauria dit, Jesús, tan vinculat a una d'elles, si hagués tingut l'ocasió d'escoltar les creacions certament genials de la santíssima trinitat de la música, és a dir, de Bach, de Mozart i de Beethoven? Com que també era home de llàgrimes, probablement li haurien caigut a raig fet.

909 Un musicòleg rampellut i nostàlgic ha sol·licitat una subvenció per a un estudi sobre l'ús dels instruments de corda pinçada a l'Alt Urgell durant la primera meitat del segle XVI, però la comissió interdepartamental encarregada de concedir aquestes subvencions ha desestimat la petició, tot i que, pel que ha transcendit, era raonadíssima. De primer es deia que era per qüestions polítiques (ja sap, les eternes i tristíssimes baralles entre els partits), però la raó era poc convincent considerant el conegut apoliticisme del musicòleg. Després, però, s'ha sabut que el president de la comissió s'ha oposat a la concessió de la subvenció perquè no feia gaire que la seva dona havia fugit amb un guitarrista.

910 Si podem triar entre la marxa, la salsa, la konga, la rumba, la mamba i la samba i el silenci -el silenci august i sagrat-, l'elecció no és gens dubtosa.

911 Un poeta, més aviat críptic i hermètic (un d'aquells poetes que si volen publicar els seus versos han de pagar l'edició de la seva butxaca), s'ha deixat temptar per l'especulació borsària. Qui l'ha sabut temptar, com deia el mestre de Sarrià no ho sabia ni Plató. S'ha fet la barba d'or. S'ha fet la barba d'or davant la sorpresa, tenyida d'indignació i d'enveja, dels especuladors professionals, experts i avisats. El poeta, amb

un somriure discret, diu que la possible coincidència entre els poetes i els jugadors de la borsa no ha de consistir, necessàriament, o exclusivament, en el suïcidi.

912 En totes les coses hi ha graus i gradacions, moltes vegades sense solució de continuïtat, o amb una solució de continuïtat molt poc marcada, sovint imperceptible.

Així, per exemple (és un exemple), **A** no sap res de res, no s'ho pot ni imaginar, i si li ho diguessin segurament no s'ho creuria; **B** fa els ulls grossos (és lícit suposar que *fer la vista grossa* és una expressió calcada del castellà, encara que si ens arrisquem a afirmar-ho sempre surt algú de trasantó i ens retopa dient que el seu avi, que era de Llançà, o de les Borges Blanques, o de la Morera del Montsant, o d'Abella de la Conca, o dels Masos de Vespella, o de Sant Guim de la Plana, o d'Alpens, o de Coborriu de la Llosa, o de les Casetes de Ca N'Oliveró, sempre ho deia així), i procura i s'escarrassa perquè ella no s'adoni que ho sap tot; **C** ho consent clarament i francament, sense morros ni mala cara, sense posar-li bastons a les rodes (o, com diuen alguns polítics sense gens d'estima per la pròpia elocució, pals a les rodes, encara que això no és res, perquè l'altre dia en vam sentir un que en lloc de dir que li posaven bastons a les rodes va dir que li posaven rodes de molí, i l'home es va quedar més fresc que una rosa d'abril que el maig desclou) i no deixa de referir-s'hi, sempre que ve a tomb, amb una certa naturalitat; i **D** accepta la situació, impotent i resignat, amb una docilitat extrema, per imposició explícita i declarada d'ella. Naturalment, hi pot haver, més ben dit, hi ha d'haver, molts casos especials, amb característiques singulars, però, bàsicament, l'esquema és aquest. D'altra banda, no es pot matar tot el que és gras -en tots els sentits de la paraula. Així, fer rentar els plats (amb davantal de floretes o sense), i parar i desaparar taula, i escombrar i fregar a terra, i treure la pols amb el drap i els espolsadors, són coses que ja corresponen plenament, o gairebé, a un altre esquema. No hi ha res que privi de barrejar unes coses amb les altres, naturalment, tal com sens dubte passa en la realitat, però aleshores la conjunció de tants elements i factors es resol, inevitablement en una complexitat molt difícil (diem molt difícil, no diem impossible: no és pas el mateix) de reduir a esquema. Els filòlegs, tan apassionats pels problemes de la transmissió textual, hi afegirien de bon grat, sempre que la condició del personatge ho permetés, una manipulació evident, obeint a motius de diversa mena, dels textos lliurats a la impremta, tal com es podria comprovar fàcilment si podríem disposar dels manuscrits originals. No és sinó un exemple, naturalment. O potser, més ben dit, una suposició. Tant és. Hi podríem afegir més circumstàncies (circumstàncies de tota mena, de tots els plans, de

tots els nivells i de tots els registres; com deia el poeta expulsat del Sanedrí: singulars, especials, impensades, canviants) i no caldria pas anar-les a poar en la imaginació, o en la fantasia, sinó en la realitat mateix (expressió que ens sembla més canònica que no *en la mateixa realitat*), que és prou rica i variada. Però no podem pas negar que els esquemes, com més complexos són i més pretenen reflectir la realitat dels fets en tots els seus matisos, més intel·ligibles, o difícils d'interpretar resulten. Per tant, no seria potser desencertat de propugnar d'atenir-nos, bàsicament, al nostre esquema inicial reduït a les quatre actituds essencials que hem assenyalat, o personalitzat, amb les lletres **A, B, C i D**. Si més no, com a hipòtesi de treball.

913 Tenim notícia certa que un llatí erudit i solitari que es passava moltes hores mirant els núvols (els grans castells de núvols, les opulentes nuvolades de cotó fluix, sobretot, el tenien fascinat) i una peixatera de braços de serp, princesa altiva, lluny de la llar canto retorns... ei, que ens desviem del fil de la narració, una peixatera, dèiem, molt atractiva, casada amb el passant d'un notari una mica dislèctic (el passant, no el notari) han anat a parar, no se sap ben bé com, a una altra dimensió, però no ens consta pas que sigui la mateixa. No sé qui, ara, parla d'una metàfora.

914 Del Palau de la Música Catalana se'n pot dir Palau de la Música Catalana i anar-hi a escoltar Pergolesi, Boccherini, Vivaldi, Mozart i Brahms, Beethoven, Paganini i Johann Sebastian Bach. Si es digués, per exemple, Sala Pau Casals, designació que tothom trobaria molt justa normal, no voldria pas dir que s'hi hagués d'interpretar sempre la seva música. A Praga hi ha la Sala Smetana i s'hi interpreta habitualment la música de tots els grans compositors universals. Ara: que al Palau de la Música Catalana hi toquin tangos i boleros, això sí que ens sembla deplorable. Ens diuen que és la degeneració dels costums.

915 Els sicaris, homes de mà o pinxos a sou del Sindicat dels Malcontents volien embriagar amb ratafia (probablement de Ca l'Arumí) en Tap de Carbassa, conspicu investigador secret, perquè els revelés la seva suposada informació secreta, qui sap si comprometedora per a gent de molt supòsit, però el Baldaquí de Ribes, que sempre està a la que salta, ha substituït la ratafia per un aixarop innocu i els tèrbols propòsits dels del Sindicat s'han vist frustrats del tot. I després, probablement per celebrar-ho, se n'han anat tots dos, en Tap de Carbassa i en Baldaquí de Ribes, a festejar amb l'Amàlia i

l'Amèlia, que són cosines germanes, la primera casada amb el capità ajudant del capità general i la segona amb el doctor Matafaluga, un facultatiu de molt de prestigi, metge de capçalera del bisbe, del president de l'Audiència, del governador militar, del vice-rector de la universitat i d'en Tòfol dels Cistells, un dels menestrals més acreditats del Barri Gòtic. Totes dues són castisses i simpàtiques, i si han anat tots quatre a sopar, deuen haver passat una estona molt agradable i, sens dubte, envejable de debò

916 És un fet generalment admès, sense que sigui matèria de discussió, probablement per peresa mental, que Déu va crear el món del no res. A algú li sembla que una cosa o altra ja hi devia haver. És molt probable, però de tota manera va tenir molt de mèrit. Això també és veritat.

No es coneix amb exactitud el lloc on estava situat el Paradís Terrenal. Sí que és inqüestionable, però, que els primers textos, les cròniques més antigues, parlen sempre de la seva *situació*, i no és sinó en relats moderns sense cap prestigi, i sens dubte a causa de la nefasta influència dels pedantescos escoliastes de l'Escola d'Estudis Intrauterins del Serrat de la Beguda, que es comença a fer referència a aquest punt parlant de la *ubicació* del Paradís Terrenal. Les tesis més creïbles, fonamentades en estudis seriosos, diuen que el Paradís Terrenal estava situat a l'alta conca del riu Eufrates -mica ençà mica enllà. Siguí com sigui, és un fet indiscutible que el Paradís Terrenal tenia algunes delegacions territorials. Ens consta positivament que n'hi havia al Bac de Collsacabra, a la vall del Llèmena, a Vallhonestà i a Scala Dei (indrets, aquests dos darrers, que amb el nom ja paguen).

Quan Eva i Adam (per dir-ho d'una manera moderna) va ser expulsats del Paradís, Déu hi va fer bastir, tot al voltant, una tanca molta alta, i hi va fer posar un cartell que deia TRASPASSERS WILL BE PROSECUTED. Sí que sobta una mica que fos en anglès, però no podem pas saber l'explicació de tot.

917 A un amic del meu pare, anarquista i ateu de pedra picada, que es deia Serrat i que era de Besalú, o potser de Verges, com en Cambó, una vegada li vaig sentir dir que si mai tenia l'ocasió de parlar amb Déu li demostraria que no existia. Això por semblar un disbarat com una catedral, o com una casa de pagès (pensem sempre en el Noguer de Segueró o en l'Espona de Saderra), però, ben mirat, no deixa de ser el reflex d'un fet real, innegable. En les discussions (abans tan usuals, avui no tant) sobre l'existència o la inexistència de Déu, si es demostra alguna cosa és la presumpta bondat de la tesi del

polemista més hàbil.

918 Al rei Ladislau de Pambolònia, que era més aviat un home de llar de foc, de díctics i epigrames de caràcter líric i de postes de sol (en canvi, sembla que el clar de lluna el deixava indiferent), de sobte li va agafar la fal·lera de comprar un bon cavall, un cavall que fos capaç de galopar sis hores seguides sense cansar-se. Això, naturalment, va ser una font cabalosa d'enraonies entre la gent del seu entorn, amb les faldilles com a comú denominador. Alguns hi veien com una conseqüència evident de la depressió que va patir el monarca quan la reina Ginebrina el va abandonar per anar-se'n amb el baró del Farell i Montmajor (que quedí clar que ho diem ben dit: ha de ser baró del Farell i Montmajor, perquè es tracta d'una única baronia, amb una designació complexa, i no del Farell i de Montmajor, tal com diuen alguns, com si el cavaller posseís dos títols baronials, independents l'un de l'altre), un cortesà que fins aleshores no s'havia distingit especialment per una gran requesta, però que, pel que diuen, sense proposar-s'ho d'una manera deliberada, havia encès en la reina Ginebrina una passió fulminant, però aquests no tenien en compte que d'ençà de la fugida de la reina ja havia plogut molt: quan al rei li va agafar la dèria del cavall ja havien passat ben bé dos o tres anys, potser quatre o cinc. Sí, més aviat cinc que no pas quatre, perquè la madrastra del rei Ladislau, la reina Dolça, encara era viva. I tant, que era viva, que no va poder dissimular (davant de segons qui, és clar) com s'alegrava d'aquella feta, ja que es veu que tenia molta quimera al seu fillastre, car no l'havia pogut dominar mai tal com ella hauria volgut (si més no, en la mesura que hauria volgut), i aleshores la reina Dolça ja feia quatre anys que era morta, perquè es va morir el mateix any que, al pic de l'agost, un llamp va esberlar de dalt a baix la torre dels Esquirols Autodidactes, i quan això va passar el burgmestre encara era l'honorable Pacomi de les Olles, i encara va trigar tres anys a ser substituït per l'il·lustre Jacob de la Terrissa, que era qui exercia el càrrec quan va passar la història del cavall. I, per tant, costa de creure que llavors, al cap de tants anys, el rei Ladislau tingués aquelles reaccions tan sorprenents. Evidentment, no hi devia influir, en res de tot el que va passar, tal com voldria algú, que el rei Ladislau i la reina Ginebrina no fossin casats legalment, si més no, per les tres lleis, que és una cosa que, en el seu temps, havia estat impossible perquè la reina ja era casada d'abans, amb el marquès segon de les Salines, un home repatani, atrabiliari i maniàtic, vanitós, gelós i reiteratiu (però un gran buscador de cargols, de bolets i d'espàrrecs de marge, les coses com siguin), de qui la futura reina Ginebrina s'havia separat, amb tota probabilitat legalment,

però sense haver pogut obtenir mai el divorci. Ens sembla evident i indiscutible, ho tornem a dir, que aquest detall legal no va minvar ni atenuar la tristesa del rei quan la reina va fugir amb el baró del Farell i Montmajor: si hi ha res que hagués atenuat aquella tristesa no eren, naturalment, sinó els anys. I no seria pas ara, al cap de tant de temps, que el rei tindria la idea de distreure's i d'oblidar la seva dissort amb un bon cavall. Uns altres, per la seva banda, pretenien que el rei s'havia enamorat d'una mossa molt ben plantada, alta, maca, morena, ben feta, una minyona dels Hostalets, d'En Bas o de Pierola, o potser de Balenyà. Havia de ser, en tot cas, un pom de flors (or de copella, que hauria dit el pastor de Sant Ponç), capaç de fer oblidar al rei l'amargor que li havia produït la fugida de la reina Ginebrina amb el baró del Farell i Montmajor, i per això volia un cavall tan ràpid i veloç, un cavall per anar a veure la minyona dels Hostalets, de festejar-hi una bona estona i tornar tot seguit al seu casal i continuar ocupant-se del regiment de la cosa pública. Aquesta hipòtesi, perquè no parlem sinó d'una hipòtesi, sembla ben agafada pels cabells, i presenta una sèrie de punts vulnerables que ara no ens entretindrem pas a assenyalar. Ara: tot podria ser. No se sap mai. No fa pas gaire, encara, que jo mateix havia fet coses molt rares amb la idea i el propòsit, o amb l'esperança, o amb la il·lusió, de poder veure la meva dama: passejades solitàries per indrets insòlits en hores inusuals, anar vestit d'estiu en ple hivern i en contra direcció, escriure versos amb rimes falses (feia rimar *fosc* i *bosc*, *femella* i *parella*, *rosa* i *fosa*), falsificar litografies de Joan Miró, aprendre el sànscrit a partir de l'aranès, recitar els salms a l'inrevés (cosa que és un recurs clàssic i prestigiós) i fer veure que m'havia escapat de la presó, que sempre dona un vernís de distinció. Però el rei era el rei i jo sóc jo, i no tinc pas la pretensió de posar-me al seu nivell, com em sembla que em volen retreure la Trini, la Nati i la Loli: la Trini em diu que al capdavant el rei i la reina no eren casats (cosa que no li havien perdonat mai els dropos de la Conferència Episcopal, que ja aleshores tenien el costum de ficar el nas on no els demanaven), la Nati em diu que si el rei es volia comprar un cavall la gent no s'hi havia de ficar per res, i la Loli em diu que no compari, que no compari... I la Montserrat? Què diu, la Montserrat? La Montserrat no diu res: somriu serenament, la Montserrat. Amb això ja en tinc prou.

Ara: el cavall que el rei volia no el trobava ningú enlloc.

Fins que un dia, en Sadurní de la Sala de Salàs, un acreditat tractant de bestiar i de moltes altres coses, que ara no és pas el cas d'especificar detalladament, i me n'abstinc perquè la Trini, la Nati i la Loli ho aprofitarien per a ficar-hi cullerada amb aquestes digressions que tant perjudiquen el fil narratiu, va anar a veure el rei i li va dir que si li

pagava anticipadament les cinc-centes unces que valia, li portaria un cavall tan àgil, veloç i, sobretot, incansable, com desitjava. El rei hi va estar d'acord, sense regatejar, i, encontinent, va manar al gran mariscal de palau que manés al gran canceller que manés al primer senescal que manés al clavari que manés al tresorer que pagués a en Sadurní de la Sala de Salàs cinc-cent unces d'or, noves de trinca i sense llimar, tal com havia exigint el tractant.

Al cap de deu dies en Sala de Salàs es va tornar a presentar davant el rei. Duia una litografia anglesa molt ben feta, esplèndidament acolorida, una autèntica obra mestra, que representava un corser al galop, a brida desfermada, un dels cavalls més notables que fos possible de contemplar: esveltíssim, raçat, fogós, nerviüt... Però el rei Ladislau, en veure què li portaven per les cinc-centes unces d'or, noves de trinca i sense llimar es va posar furiós. Cridant com un foraviat, deia que ell volia un cavall de debò, un cavall de veritat, un cavall de carn i ossos, i no una litografia, per molt artística que fos, per molt de mèrit que pogués tenir (en això no s'hi ficava, va precisar el rei), i que li feia l'efecte que era per res que s'havia desdinerat de cinc centes unces d'or, noves de trinca i sense llimar. És veritat, però, encara que els crits del rei es van sentir des del molí de la coma Mitjana fins a Can Puig de la Balma, i des del Paller de Tot l'Any fins a la roca de les Onze Hores, que en cap moment no va dir res de fer rebaixar de mida el tractant Sala de Salàs -és a dir, de fer-lo decapitar.

Però en Sadurní de la Sala de Salàs sabia molt bé el que es feia. Va aguantar, impàvid i impertorbable, el xàfec sobirà i, quan li va semblar que havia parat, va dir:

-El senyor rei ha pagat cinc centes unces d'or, noves de trinca i sense llimar, per un cavall de figuració. És un preu, certament, molt generós. La notícia aviat serà del domini públic, funcionarà allò que en diuen del boca a orella. I molt aviat, el senyor rei ja m'ho sabrà dir, atrets per la seva generositat com les mosques per la mel, li vindran a fer cua per proposar-li l'adquisició dels millors cavalls de debò que hi hagi al món. Al senyor rei no li cal sinó esperar el que ineluctablement es produirà sense trigar.

El rei Ladislau va donar per bona l'explicació d'en Sadurní de la Sala de Salàs. I, efectivament, sense haver-se d'escarrassar gens, al cap de poc va poder comprar (pagant-los bé, això sí) tres cavalls magnífics, esplèndids, superbs, dignes de tota ponderació. Sobretot dos: l'altre potser era un pèl inferior, però era, en tot cas, un cavall que es feia dir sí senyor. Curiosament, per aquelles dates va rebre un comunicat dels galifets de la Conferència Episcopal en què li deien que havien sabut que s'havia mort el marquès segon de les Salines i que, per tant, com que ara la reina Ginebrina era vídua

s'hi podia casar per les tres lleis sense cap impediment legal. És inconcebible! Es veu que el rei, que era molt moderat, per un cop va perdre els estreps i va engegar tots els membres de la Conferència Episcopal a passeig: és així com consta en els annals, que probablement recorren a un eufemisme d'acord amb el criteri, generalment admès, d'evitar paraules mal sonants. Sigui com sigui, és el que es mereixien, tota aquella colla de dropos infectes.

919 Una vegada hi havia un vampir que era abstemi. Es veu que també era agnòstic i una mica neuròtic, però el que ara ens importa de posar en relleu, per al nostre relat, és la seva condició d'abstemi. Es deia Vladimir Ktlzt (un d'aquests amants, tan nombrosos, de la broma fàcil deia que un col·lega li havia xuclat les vocals). Vladimir Ktlzt s'alimentava només de la sang de persones anèmiques, com més anèmiques millor, amb sang desproveïda d'hemoglobina i glòbuls vermells. La vista dels apoplèctics el posava malalt. Una nit li van parlar d'una princeseta, pobreta, blanca com la neu, pàl·lida com un lliri, un amor de noia exsangüe que, com hauria dit el pastor del mas de Sant Ponç, se li afigurava l'ànima a contraclaror. I Vladimir Ktlzt va decidir anar-la a veure al punt de divendres a mitja nit, pensant, no sense una certa incomoditat, en les servituds que li imposava la seva condició de vampir.

La princesa, que es deia Clarianeta, vivia a la seva gran casa pairal de Kaldek, mig castell roquer mig residència senyorial, amb alguns elements decoratius i constructius (però no estructurals) que havien cridat molt l'atenció dels entesos i dels estudiosos, els quals l'havien valorat molt diversament al llarg dels anys, amb l'inevitable canvi de gust i de tendències estètiques: qui havia parlat d'un pastitx impresentable, qui havia suggerit que en lloc de parlar d'influències calia parlar més aviat de precedents, d'originalitat i d'anticipació. Per al nostre cas és igual. El fet és que un divendres (curiosament, era un primer divendres de mes, de mes senar, probablement el març, però aquest detall no és gens segur), el vampir abstemi (i agnòstic i una mica neuròtic) es va introduir, amb una traça genètica, que li venia de la pràctica ancestral, al casal de Kaldek i, quan tothom dormia, va fer cap a l'habitació de la pobreta princesa Clarianeta. Però aleshores, Ktlzt, mal informat, o qui sap si distret, en lloc d'entrar a l'habitació de la princesa ho va fer a la de la seva serventa, una moxa no se sap ben bé si gallega, bretona, savoiana o bavaresa, una noia de color, que en diuen ara, és a dir, galta-rodona, galtaencesa i galtavermella, com una rosella dels sembrats, amb uns llavis de cirera, de maduixa i de magrana -de magrana ben madura i regada amb moscatell. Una cara de

salut que hauria pogut servir per a l'anunci d'un reconstituent. Quan la va veure, al pobre vampir li va agafar una basca. Potser no tant: és una manera de dir-ho. Ara: el que sí que és exacte, que no és cap metàfora, és que la minyona, quan va veure el pobre vampir, me li va clavar una bufetada tan ben donada que li van saltar unes quantes dents, sobretot les incisives, cosa que es veu que li va fer perdre la condició vampírica. Va reeixir, encara, a fugir del castell de Kaldek, i, sense ullals, a partir d'aleshores es va nodrir a base de productes lactis. De moment, la seva dieta es reduí a la llet, cosa que no deixava de semblar-li una mica monòtona, però quan hi va afegir el mató (que allí no en deien mató, en deien un altre nom, però era mató, tot i que presentés petites diferències de gust, d'olor, de color, d'aspecte, de presentació, de forma i, sobretot, de textura, que és la qualitat, la textura, que ara sembla que és la més decisiva per a assenyalar la diferència imaginària entre dos productes que són ben bé el mateix però que molts pretenen que no, que són diferents, perquè tenen noms diferents, sense tenir en compte la diversitat dialectal i els nombrosos casos de sinonímia, com si un moltó no fos el mateix que un corder, o com si una guilla no fos el mateix que una guineu, o com si un càntir no fos el mateix que un selló, o com si una escombra no fos el mateix que una granera, o com si fos una rata-pinyada no fos el mateix que un muricec, o com si una papallona no fos el mateix que una voliaina, o com si la sorra no fos el mateix que l'arena, o com si un espill no fos el mateix que un mirall, i molts més casos que podríem adduir si no fos que tenim por de fer una d'aquelles digressions que ens inspiren tant d'horror i que tant d'interès tenim a evitar), la nata, el iogurt i, sobretot, el formatge (del qual, per cert, tantes i tantes menes n'hi ha, amb una textura absolutament diferent, però que tothom convé a dir que tot és formatge simplement perquè en aquest cas els parlars dialectals no han produït cap sinònim o terme equivalent). I el camarada Vladimir Ktlzt va dir que, amb aquella dieta exclusivament làctia però al capdavant prou variada, d'una manera definitiva, ara ja sí que no volia saber mai més res amb la sang, amb hemoglobina i glòbuls vermells o sense.

920 No és igual veure sense mirar que veure sense que es vegi que un mira.

921 Al senyor Arnadí de Castellamorós li agradaven molt els dimonis. Els trobava castissos i recurrents, pragmàtics i deseixits, sarcàstics i jovials, tranquils i desinhibits. I com que el senyor de Castellamorós era pintor, sempre pintava dimonis -tret del cas especial d'algun compromís ineludible. En pintava d'alts i prims i de grossos i petits,

amb banyes i sense, amb cua i sense peülles o amb peülles i sense cua, o amb totes dues coses alhora, amb cara de pinta recargolat i amb posat de curt de gambals. Plàsticament, donaven molt de si, els dimonis.

El príncep dels dimonis, el gran Asmodeu, que ho va saber, un dia li va anar a fer una visita de cortesia. Va trucar a la porta de l'estudi del pintor i quan el pobre senyor de Castellamorós va veure el dimoni de debò, al seu davant, li va anar de poc que no li agafa una basca protocanònica. A ell, els dimonis, li agradaven molt però només en pintura, no en realitat. Sort de la seva muller -del pintor-, l'Angelina (que era molt maca), que va fer que Asmodeu es retirés discretament, sense insistir.

-Fort! -li va dir després, l'Angelina-. A veure si canvies de tema, d'una vegada!

Sí que era maca, l'Angelina: més aviat pleneta, molt dolça i serena, amb un punt de sensualitat molt agradable, que feia somiar despert.

922 L'il·lustre Guillem de les Casetes (probablement de les Casetes de la Sala més que no pas de les Casetes de la Llosa, com se sol dir) va ser nomenat visitador general de la Ribera Balçada, circumscripció que, amb l'annexió recent de la conca del Mató, de l'alta capçalera del riu dels Anedons, de les valletes de les Sauledes, de les Omelledes, dels Vernells i dels Cloparets, de la muntanya dels Roures Avials, de l'extensa rodalia de Vilavilella, de l'antiga pabordia de la Cleda, de la batllia dels Malcontents, de la baronia dels Nou Canonges i del priorat dels Rosaraires, havia esdevingut una circumscripció no direm pas de primera però gairebé. D'altra banda, la denominació del càrrec de visitador general era potser una mica enganyosa, car, un visitador general tenia funcions i facultats de governador, amb vara alta en l'ordre públic (i, en casos extrems o delicats, privat), espectacles nocturns i, en dies festius (segons el calendari general intercircumscripcional), celebrats o a celebrar en qualsevol hora del dia, en el nomenament de batlles i de la meitat més un dels regidors en les batllies on no hi hagués el règim reconegut d'insaculació o d'elecció consuetudinària, en l'ús de la via pública en places de primera categoria i en carrers de primera i de segona, de jutge de les dues primeres instàncies, d'inspector del pressupost general de la circumscripció, d'un quaranta per cent del qual podia disposar segons el seu criteri personal, (un trenta per cent amb justificants i un deu per cent de lliure disposició absoluta). I, encara, tenia el dret i la facultat d'assistir amb veu preferent i vot de qualitat (en alguns casos equivalent a tres, quatre i àdhuc, en algun cas molt rar, cinc vots ordinaris) a totes les reunions de juntes de govern i assemblees d'entitats, institucions i organismes de caràcter públic i

fins i tot de les associacions privades sotmeses al règim de la Segona Pragmàtica. Així, per exemple, era el president nat de la Congregació dels Porrons d'Abrera, de l'Agrupació de les Olles de Breda i de la Federació dels Nou Barons de la Fama (encara que en aquest darrer cas es tractava d'una condició purament nominal, car els Nou Barons de la Fama, d'ençà que el vell Dapifer de Montcada s'havia fet rosacreu, que Roger d'Erill havia contret matrimoni morganàtic amb una bubulina exclaustrada, vídua, a més, d'un paquetaire que havia mort esbalçat quan intentava passar de frau una partida de pebre lila, nom que, segons el dir d'alguns, amagaria no se sap bé quina substància exòtica i misteriosa, i que Hug de Mataplana es dedicava a l'alquímia i la nigromància segons els uns, o a l'astrologia i l'homeopatia, segons els altres, com a institució formal duia una vida precària i sense cap activitat). En fi: poca comèdia (o poca broma, com s'ha establert de dir tot recentment per decret de la Direcció General de Terminologia), amb els visitadors generals!

Tot just haver pres possessió del seu càrrec, l'il·lustre Guillem de les Casetes va oferir un banquet, un gran banquet, als notables de la circumscripció. La confecció de la llista dels convidats va ser una empresa una mica àrdua, tenint sobretot en compte la indefinició del concepte de notable. Qui era notable i que no ho era? N'hi havia, és clar, que no oferien cap dubte, com els magistrats de primera, els rectors (fos el que fos el que regien), els deu primers noms de la llista de contribuents, els alts oficials dels mossos de l'esquadra, els presidents de les entitats de la relació àuria i els intel·lectuals i artistes de nota. Però, per exemple, el director de la Societat Coral Estrella de la Tarda, es podia considerar un notable? I en Noguera Fècit, el famós autor d'auques i romanços? I el Gravat d'Àger? I el Ros d'Eroles, i el Llarg de Copons? I l'estadant de la Torre d'Aleshores, creador d'una disciplina científica encara no classificada i que feia anar de corcoll els taxonòmics de les ciències? I en Pau de la Pica, imitador (o, segons el dir de molts, plagiari i àdhuc falsificador) de les litografies de Joan Miró? I l'erudit Dalmau Delalira, el descobridor d'un text en ribagorçà antic, amb glosses sorotàptiques, de l'evangelí apòcrif atribuït al gloriós sant Pau de la Calçada? O el reverend Josep Nepomucè dels Encenalls, l'ídol falsament secret de totes les casades de bon veure? Es veu que el visitador va resoldre els dubtes tallant per baix, és a dir, amb la inclusió de tots els casos dubtosos. si no, encara hi serien. Ara no és el moment de fer-ho, naturalment, però l'examen crític de les decisions adoptades revelaria segurament inconseqüències molt greus. Així, com a mer exemple indicatiu, resulta inexplicable que s'inclogués en la llista de notables en Jaume de la Carnissera (a causa, sens dubte, dels

discutibles atractius de la seva muller: n'hi ha a qui agraden les grosses, és un fet), i en canvi fos exclòs el distingit versaire Josep Sanaüja de Dalt, autor d'uns poemes que han merescut, és veritat, un menyspreu olímpic per part de la Trini, la Nati i la Loli, admiradores incondicionals d'oripells, de marques de roba de disseny, dels mots d'ordre i les consignes dels reis de la cançó, dels marquesos de la moda, dels sobirans mediàtics i dels membres numeraris de l'Acadèmia dels Llanuts, però que un dia que en va llegir un a la Montserrat aquesta el va recompensar amb un petó dolcíssim. Segui com sigui, van ser prou colla, i la feina va ser seva a trobar un local en què es pogués servir un bon àpat a tota aquella gernació.

El banquet va ser molt animat, i el bon vi, de les marques més acreditades (res d'allò que en diuen vi de la casa -encara que a vegades és prou bo, les coses com siguin) va córrer a dojo, així com el xampany, el qual, però, va ser molt criticat pels més exigents i pels qui en matèria de xampany sempre estan disposats a criticar el producte. Amb això del xampany passa una cosa curiosa: hi ha qui no el troba mai prou bo, diu que si no és de primera no val la pena beure'n i acaba bevent cocacola infecta. I que consti que parlem amb fonament. El fet és que els comensals es van començar a animar i va ser aleshores que el conegut i popular llicenciat Romuald de les Cireres, secretari efectiu, encara que no nominal ni oficial de qualsevol assemblea, aplec, reunió o comissió de notables, va llegir un brindis o poema de benvinguda al nou visitador general. Li va dir de tot: volem dir, naturalment, en sentit positiu i elogiós, perquè no ignorem que, generalment, dir que a algú li van dir de tot significa que el van omplir de penjaments o, si més no, de crítiques i de retrets. En tot cas, en aquesta ocasió de què ara ens ocupem cal entendre, encara que sigui excepcionalment, que el nou visitador general fou posat als núvols. Me li va dir, entre altres coses, el secretari no nominal Romuald de les Cireres al visitador general Guillem de les Casetes, que els queia del cel com si fos el mannà més ric i saborós, que venia precedit d'una fama de just, diligent, eficaç, bondadós, intel·ligent, ben preparat, experimentat i excel·lent coneixedor de les noves tecnologies (de fet, inicialment va dir de la nova tecnologia però va cuitar, espontàniament, a rectificar-se ell mateix), fama que tothom estava convençut que ratificaria i augmentaria, si això era possible, en aquesta nova etapa de tota una vida de servei a la comunitat. I va acabar dient que era com un far de llum clara i poderosa que il·luminaria amb guspires de joia la vida i l'actuació de tots els benaurats ciutadans que a partir d'aquell moment tenien el goig de trobar-se sota la seva tutela.

A l'il·lustre Guillem de les Casetes, sentir-se dir far de llum clara i poderosa el va

commoure especialment, va ser conscient que hi havia, en el seu organisme, una glàndula (que no li fessin dir quina) que bategava i titil·lava com afectada per un sentiment inèdit, original i encara no homologat. I no es va saber estar de preguntar al secretari no nominal Romuald de les Cireres si ell era l'autor d'aquella remarcable peça oratòria o bé calia atribuir-ne l'autoria a algú dels presents i el secretari s'havia limitat a llegir-la.

-Ni una cosa ni l'altra, il·lustre visitador -li va explicar el secretari no nominal-. És un discurs de benvinguda tradicional, que imposa la consuetud per la qual ens regim. El devia redactar algun funcionari del departament de protocol de l'administració anterior, de qui no s'ha conservat el nom. Sempre que hi ha un canvi de visitador general, donem la benvinguda al nou visitador amb el mateix discurs, sense tocar-hi ni una coma.

-Ah! -va dir l'il·lustre de les Casetes, visiblement decebut.

-Bé, sí, no... vull dir que... -hi va afegir el secretari no nominal de les Cireres- ...que, de vegades, si convé, hi fem algun petit retoc.

923 El senyor Valentí de les Tres Menes era el passant major (o primer passant) de l'acreditada notaria Puig de la Sala i Pou de la Vila, la més important, de bon tros, de Vilaneta. Un bon dia, el senyor de les Tres Menes va decidir que s'havia de comprar unes sabates noves, perquè les que duia ja demanaven clarament la jubilació. Eren unes sabates molt bones, de primera qualitat, i el passant no estava pas gens descontent del temps que li havien durat, però ja se sap que en aquest món no hi ha res que duri sempre. I, si no, que m'ho diguin a mi, que estava tan convençut de la perennitat de l'amor de la meva dama, que em deia que no sabia què li havia donat, i que ara no em sé avenir que m'hagi donat el passaport. És una manera de dir-ho, és clar: vull dir que no vol saber res amb mi i que, tot i que em continua tractant amb afecte (el seu somriure no l'abandona mai i és incapaç de la més lleu mirada d'enuig i del més mínim gest de desafecte), m'evita tant com pot. El senyor de les Tres Menes, doncs, com que era dissabte i hi havia mercat i a la notaria tenien poca feina (de fet, ja feia uns quants mesos que la feina escassejava: quina diferència de l'any anterior, en què es veu que les escriptures es van posar de moda i tothom en feia fer per qualsevol cosa), amb un regle molt bo que havia conservat de quan, de jove, encara no havia decidit del tot l'orientació professional que donaria a la seva vida i havia fet un curs de delineant, un autèntic regle de professional, es va mesurar el peu i va anotar la mida en un full de paper. De fet, era un exemplar d'un imprès de sol·licitud d'informació reservada a la

Primera Administració que havia caigut en desús, d'ençà que havien confiat a un dissenyador gràfic de tendències modernes el disseny general de tots els impresos, i que, a la notaria, com que en tenien molts exemplars, feien servir, al dors, que era en blanc, per a fer anotacions. Però aleshores el passant va haver d'atendre un client que es va presentar a la notaria inopinadament i que només volia fer una petita consulta: era l'amo de Can Serradell, que no feia gaire (bé, gaire: potser quatre o cinc anys, que el temps passa molt de pressa) s'havia casat en segones núpcies, i trobava que no s'acabava d'entendre amb la seva segona muller, una morena menuda i molsuda de mirada mandarina, que es deia Magdalena, que li feia enyorar la docilitat de la seva primera muller (al cel sigui), que es deia Serafina, encara que en altres aspectes essencials del matrimoni l'amo Serradell trobava que la Magdalena anava molt més ben calçada que no la Serafina. I l'amo Serradell pensava en la conveniència d'introduir una petita esmena en el seu testament. De fet, només volia la informació més elemental sobre aquesta qüestió, sobre les possibilitats i les conseqüències d'aquella modificació que li ballava pel cap, i que, en tot cas, deixava per a més endavant, que la cosa no corria tanta pressa com això. El senyor Valentí va deixar l'imprès de sol·licitud d'informació reservada, amb l'anotació, al dors, de la mida del seu peu, i va atendre l'amo Serradell, el qual, de fet, va ser molt breu, car, com s'ha dit, no volia sinó un petit canvi d'impressions inicial per a començar-hi a pensar. I després d'uns quants comentaris de circumstàncies, el senyor Valentí va deixar l'amo Serradell i se'n va anar, més aviat de pressa, al Mercadal, on hi havia el mercat del dissabte, amb parades de tota mena, entre les quals comptava que trobaria la del sabater d'Ordis, que era famós en tota la rodalia, per les seves dites inesperades i sorprenents, pels pits de la seva dona i, especialment, per la bondat de les seves sabates. Sí que hi era, al Mercadal, la parada del sabater d'Ordis, el que hauria estat estrany és que no hi fos, però quan el senyor Valentí començava a mirar les sabates de la parada, es va adonar que no duia l'imprès (fora d'ús) de sol·licitud d'informació reservada amb l'anotació, al dors, de la mida del seu peu, que s'havia deixat (l'imprès) a la carpeta d'assumptes del dia. El senyor Valentí va tornar a la notaria a buscar el paperet a la carpeta però no va poder evitar que una secretària que es deia Marina, que, malgrat que era una mica grossa i duia ulleres, tenia més requesta de la que es pensava ella mateixa, l'entretingués uns moments a propòsit de la vídua Romagosa, una dona encara força jove (quants anys podia tenir, la vídua Romagosa? Quaranta-cinc anys? Potser ni hi arribava) que es volia tornar a casar (amb un guionista de còmic, deien) però no volia perdre l'usdefruit de l'herència del seu

primer marit. El senyor Valentí va dir que era un cas delicat, que ja en tornarien a parlar dilluns, que ho podrien fer amb més calma i, aquest cop amb l'imprès de sol·licitud d'informació reservada amb l'anotació, al dors, de la mida del seu peu, va tornar al Mercadal. Però mentrestant ja s'havia fet tard i quan el senyor Valentí va arribar al mercat el sabater d'Ordis, que era molt puntual, ja havia plegat la parada. I el passant major (o passant primer) de la notaria Puig de la Sala i Pou de la Vila, aquell dissabte es va quedar sense poder-se comprar unes sabates noves. Què hi farem! Badoquejant entre les parades que encara no havien plegat (no trigarien pas a fer-ho, perquè el mercat s'acabava puntualment a les dues del migdia, hora nova), el senyor de les Tres Menes va trobar mossèn Bicornell. Mossèn Ignasi Bicornell (tothom li deia mossèn Ignasi), aleshores era el secretari del bisbe, el qual, usant d'una gran benevolència, feia els ulls grossos davant les seves aventures de sala i alcova, perquè el tenia molt ben informat de tot el que passava a les millors cases de Vilaneta (incloent-hi les del batlle i els regidors). El senyor Valentí i mossèn Ignasi eren molt amics, i cada tarda, havent dinat, solien fer la manilla al Casino de Dalt o dels Senyors (dit també, popularment, de la Pera i la Poma). Bé, tant com cada tarda, potser no, perquè tots dos tenien les seves obligacions, però tres o quatre tardes per setmana sí, més aviat quatre que no pas tres. I el senyor Valentí va explicar al seu amic, el digne eclesiàstic, el seu intent frustrat de comprar-se unes sabates noves. Mossèn Ignasi, que era un home intel·ligent i, sobretot, amb un gran sentit pràctic, es va quedar una mica estranyat del que li explicava el passant major de la notaria Puig de la Sala i Pou de la Vila. Podríem dir, fins i tot, molt estranyat.

-Però escolteu, amic meu -li va dir el secretari del bisbe-. Si no dúieu el paperet (l'imprès fora d'ús de la sol·licitud d'informació reservada), per què no us emprovàveu les sabates que teníeu la intenció de comprar, a veure si us anaven bé?

-Ui, no! -va contestar, contundent, el senyor Valentí de les Tres Menes-. No me'n fio. Jo només em fio del meu regle.

924 Si un s'entén i balla sol, que no demani l'aquiescència ni, encara menys, la complicitat de l'interlocutor.

925 Hi ha oficis que no permeten dissimular l'afany de fer diners.

926 Els Pallers de l'Aranyó s'han agermanat amb els Porrans d'Abrera. Quan ho han

sabut, les Olles de Breda han cuitat a agermanar-se amb les Ametlles d'Arenys. N'hi ha molts que parlen d'enveja. No tant. Caldria parlar, més aviat, de mimetisme, de sentit de la imitació, de voler fer el que veuen fer als altres.

927 L'enyorança de l'enyorança és l'enyorança d'aquells temps en què l'enyorança era legítima, inofensiva, sense hipoteques ni de l'avui ni del demà, d'aquella època en què demà era indefectiblement un altre dia. Enyoràvem l'ahir tranquil·lament, perquè el demà no oferia cap temença.

928 Les cròniques protohistòriques i protocanòniques dels xassidites, dels suixinites, dels ulamites, dels escurçonites, dels pastanaguites, dels dominites i dels pambolians, però no, naturalment, les dels bubulinites (que fan de la contradicció una qüestió de principis), convenen a afirmar que a l'inici dels temps totes les ànimes (de tots els homes) es trobaven reunides en l'ànima del vell pare Adam en el moment en què va tenir la idea singular i estrafolària de tastar la fruita de l'arbre de la Ciència, o del Coneixement, o, si es vol, del Bé i del Mal, que no era (en això sí que sembla que estem tots d'acord) ni una poma, ni una pera, ni un préssec, ni un albercoc, ni una cirera vermella, ni una pinya de pinyons, amb l'excepció de l'ànima de Ba Abab (ben) Baabbaab, la qual se n'havia anat a fer un tomb pel bosc de Mas Valls, o a donar un cop d'ull a les parades dels Llibres Vells, o a beure un glop de l'aigua, tan fresca i sanita, de la font de la Teula, o a contemplar una posta de sol i, per tant, no havia arribat a tastar la fruita prohibida. Hem de convenir, o d'acceptar, que va anar així. De fet, el mateix Ba Abab (ben) Baabbaab només s'hi referia ocasionalment, quan venia a tomb, i sense donar-hi gaire importància. Deia que era una cosa que hauria pogut passar a qualsevol. I, d'altra banda, havia comprovat que era un punt que excitava la glàndula (o, si voleu, el sentit) de la incredulitat de la gent. Així, una vegada que el fil de la conversa va emmenar a parlar-ne davant la Trini, la Nati i la Loli, la Trini va dir que valia més creure-s'ho que anar-ho a veure, la Nati va dir que amb les noves maneres de treballar la terra, i amb l'ús de les cambres frigorífiques i tota la pesca la fruita ja no era el que era abans, i la Loli va dir que eren coses que no es podien comparar. Naturalment, Ba Abab (ben) Baabbaab, d'una manera diplomàtica i discreta, va procurar canviar de conversa. Se li va ocórrer de dir -allò que es diu ben bé per canviar de conversa- que els anomenats poemes en prosa eren tots ells, efectivament, en prosa, però que no es podia pas dir de tots que fossin realment poemes -ni de bon tros. La Trini va dir que ja sabia

que els poemes tenien molt de mèrit però que ella s'estimava més un gelat de maduixa que el millor poema, la Nati va explicar que ella preferia els gelats de nata i xocolata als de maduixa, perquè era segur que hi entrava molta química, i la Loli va reblar el clau afirmant que no es podien comparar. I Ba Abab (ben) Baabbaab no va dir res més: es va limitar a somriure, un somriure en què es concentraven tota la comprensió i tota la indulgència d'aquest món. Una altra vegada, als Hostalets de les Tres Palmeres Benignes, se'n va parlar -es va treure el tema, tal com es diu ara- davant els Tres Budes que Fan Morros, els quals, evidentment, no van pas desaprofitar l'ocasió de dir-hi la seva -per això anaven pel món. Així, en el seu to sentenciós i dogmàtic habitual, en Maluk va afirmar que qui és soldat del seu sou pot passar per la dreuera. Mig contradient-lo mig completant la seva afirmació, en Xaruk va assegurar que la bona lletra, però, no és cap virtut supèrflua. Com si juguessin a teva meua, teua meua, en Maluk va sentenciar tot seguit que entre les escriptures i les eines no hi ha ni rivalitat ni animadversió, idea completada, sembla, per l'asseveració immediata d'en Xaruk segons la qual fruitar i fer ombra no són pas incompatibles. Tot feia endevinar, a continuació, que en Maluk rumiava quina de nova en diria, però aleshores, inesperadament, va ser en Miralacinta qui va fer ús de la paraula. Va dir, com aquell qui ho diu de passada, que on no es llença mai res que encara pugui servir es cull sense sembrar. Els seus dos companys, sempre tan amatents a contradir, o a precisar, o a matisar, o a completar, aquell cop no van saber pas què dir, van restar muts del tot, com si amb el seu silenci aprovessin la dita del seu company. Ba Abab (ben) Baabbaab no va dir res, tampoc. Es va limitar a somriure, tal com tenia per costum en aquests casos. Però aquesta vegada, en la indulgència i la comprensió habituals del seu somriure hi havia, a més, un component de franca admiració.

929 D'una banda, un astròleg que es deia, o es feia dir, Toni dels Estels, li havia dit que com que havia nascut sota el signe zodiacal de Plutó, sempre seria ric. I una gitana endevinadora que es deia Andrea ho havia confirmat, car li havia descobert a la mà dreta el signe del dòlar. Però tan fuls eren l'astròleg com la gitana, que s'havien inventat l'un un signe zodiacal inexistent i l'altra unes línies de la mà sense cap realitat. Això no va privar que a en Gregori de la Sala de l'Obac, que molts tenien per curt de gambals, totes li ponguessin. Tothom el volia entabanar i de tot treia diners. Una vegada, uns desaprensus, mitjançant el pagament d'uns drets, el van fer Gran Mufimufí de l'orde dels Cavallers de l'Estel, que era un orde, si no inexistent del tot, més aviat fantàstic,

fantasmal i fantomàtic. Però el fet és que aquell títol imaginari li va obrir moltes portes i es va rescabalar amb escreix dels diners que li havien afaitat per a obtenir-lo.

Més endavant, l'arximanef Ladislau d'U va dictaminar que en Gregori tenia la sang de rei, tal com es veia pel seu aspecte i com havia pogut comprovar -va dir- en unes taules de logaritmes. Com que ho deia amb tanta seguretat i la gent no n'havia sentit parlar mai, de les taules de logaritmes, no hi va tenir res a dir ningú -de moment. Però el doctor Tadeu Tothosaus va publicar un escrit en què explicava l'autèntica natura de les taules de logaritmes -ell, que era doctor en filosofia simbòlica, sí que sabia què eren- i ridiculitzava l'arximanef d'U per haver-hi volgut fonamentar la condició reial de la sang del Gran Mufimufí Sala de l'Obac, encara que l'arximanef Lau d'U se'n va sortir dient que hi havia hagut una mala interpretació i que on deia taules de logaritmes calia llegir taules genealògiques.

D'altra banda, Gregori de la Sala, com a Gran Mufimufí de l'orde va nomenar molts cavallers, que es veu que van pagar amb bona moneda el nomenament. I es va casar amb la Blanca de Poc, que era la neboda de mossèn Trencalòs. Males llengües deien que no era la neboda sinó la filla: les males llengües no coneixen mai un moment de repòs. De fet, no era ni una cosa ni l'altra: la Blanca era la vídua d'un capità de psicologia (una arma auxiliar nova de l'Exèrcit de Terra), pupila de la senyora Carme, de la casa de la qual l'havia tret mossèn Trencalòs, que, per la qüestió de les aparences, l'havia feta passar per la seva neboda. Aneu a saber. Si havíem de fer cas de les males llengües no bufaríem mai cullera. Si un vol fer camí cal mirar endavant i no endarrere. El cas és que Blanca de Poc, malgrat el seu passat poc clar, o, més exactament, suposadament poc clar, es va revelar com una muller excel·lent. Li va resoldre tots els problemes pràctics i domèstics, va delimitar d'una manera molt positiva les seves funcions, més o menys imaginàries i fantasmals, de Gran Mufimufí de l'Orde dels Cavallers de l'Estel (mossèn Trencalòs, que era una mica escèptic, no se'n sabia avenir) i li va permetre que amb una periodicitat regular dedicés els seus lleures a escriure versos, intel·ligibles o no, això era igual, cosa que, de fet, era una vella aspiració insatisfeta d'en Gregori de la Sala. D'altra banda, i això potser encara no s'ha dit, Blanca de Poc era una dona que feia goig de debò. I no li feia fer mai cua.

930 D'ordinadors, aviat en veurem, o potser ja se'n veuen, coberts de pols, a les golfes de les cases de pagès. Suposant que encara en quedin -de cases de pagès. Hi faran companyia als mobles fora d'ús, cadires i tamborets, als rasclets, a les arades, als xàpols

i als cànecs, a les dalles i als volants, als arpiots, a les manxes, a les màquines d'ensulfatar i ensofrar, a les forques, als baguls esbotzats, als garbells, als corrons, als collars i als bastets, a les retransmes, als cèrcols de les botes i les portadores, als miralls trencats, a alguna escopeta rovellada, a un cornetí de pistons desafinat, i a tota mena de joguines, abandonades pels seus usuaris en el seu moment o abans d'hora. Hem de suposar que no se'n donaran de menys ni els uns ni els altres.

931 La paraula és un acte, un fet que no s'ha de confondre amb el fet que descriu o designa. Si el senyor A* ha dit que el català és un dialecte del castellà, això és un fet, al marge de la raó o de la veracitat del que ha dit. Però no tothom ho entén, no tothom entén que cal distingir entre el que ha dit el senyor A* i la veracitat de la seva afirmació. Es pot esdevenir que el senyor A* hagi fet la seva afirmació d'una manera sibil·lina i que escaigui de precisar la seva afirmació, de determinar exactament el que ha dit. Sempre hi haurà qui no ho acceptarà, endut per la pruija de contradir, de donar a conèixer les seves raons que, presumptament, lleven raó a l'afirmació del senyor A*.

932 Quan viatjo -modestament, jo, de tant en tant, faig un viatge a l'estranger- sempre em topo amb algú que es pensa que vinc de Guatemala, o de l'Equador, o de Colòmbia, o de Rússia, o del Senegal, o fins i tot del Sàhara -de fet, un cert aspecte de saharià sí que el tinc-, perquè m'ofereix tota una sèrie de productes, com si no els hagués vist mai, o com si al meu país no n'hi hagués, o hi escassegessin. Però jo sóc de Barcelona, i hi visc, i a Barcelona hi ha de tot: formatge (a qualsevol botiga de menjar en tenen de no sé quantes menes diferents), obrellanes, nines, ratafia, galetes, xocolata (xocolata, als quioscos i tot, en tenen, de xocolata), cromos, estampes, salmó fumat, foie-gras (pron. *fuà-grà*), putxinel·lis, caviar, ninots de molles, xampany (de francès i d'autòcton), puntes de coixí, mocadors de seda, xals de Catxemira, codonyat, orellanes, pipes, cacauets, panses, tabac holandès, carquinyolis, secalls, encenedors, aigua de colònia, lavanda Puig, melindros, corbates, neules, macarres i fidons, anís, pintes (si se'n troben, de pintes, a Barcelona!), calçadors, gorres de visera (que es poden posar del dret, de l'inrevés o de gairell), conyac, aiguardent, gerros, jocs de cafè, cendres, portamonedes, ceràmica, terrissa (especialment la que fabrica i comercialitza l'acreditat col·lectiu de l'Associació de Dones Artesanes), didals, braçalets, collarets (de collars, en canvi, d'ençà que va desaparèixer la tracció animal potser costaria més, de trobar-ne), fermalls, ganivets, ulleres de sol, barrets de tres puntes (no com el de Napoleó, que

només en tenia dues, sinó com el de Dick Turpin), zing-zings (dits, també, sonalls), brotxes, pinzells, calçotets, estilogràfiques (davant el meu despatx hi ha una casa molt gran que no venen altra cosa), faristols, portaviandes, anells i anelles (de dit, d'orella, de nas, de llavi i de melic), xiclet (que valdria més que no n'hi hagués però el cas és que n'hi ha més que un foc no en cremaria), bacallà sec, alls i cebes, torrons (m'hi jugo el coll que no hi ha cap més ciutat del món com Barcelona, en matèria de torrons), cintes, marcs, cornucòpies, reproduccions litogràfiques de Joan Miró, Paul Klee, Van Gogh i Modigliani, whisky, aspirines, cotó fluix, aigua oxigenada, agulles de cosir, regles, paper quadriculat, solfa, llanternes de piles, punts de llibre interactius (tant poden anar en un llibre d'aritmètica com en una novel·la del commissari Maigret), calidoscopis, daus, barrufets de goma o de plàstic, clauers, pots de llet, draps de la pols, mel, moixernons, matafaluga, raïm, menta, melmelada, vi, cactus, rellotges, música de Bach i cinquanta coses més. Què em podrien oferir, doncs, a mi? Però la Trini, la Nati i la Loli no hi estan d'acord. I ara. La Trini em diu que viatjar sense comprar és com no moure's de casa, la Nati afirma que s'ha de mirar el preu de les coses, i la Loli em diu que no compari. Convençut per la seva argumentació, al capdavant em decideixo i compro un raspallet de les dents. I per què, direu, un raspallet de les dents? Voleu que us expliqui per què m'he decidit per un raspallet de les dents, Doncs ara us ho explicaré, per què m'he decidit per un raspallet-de les dents. Ve-t'ho aquí: m'he decidit per un raspallet de les dents perquè des de fa un cert temps, com una manifestació més de la trista degradació del nostre idioma, d'un raspallet de les dents tothom em diu, calcant servilment l'idioma del senyor Haixnharkhan, un "raspall de dents". I així, amb la meva decisió de compra, he tingut l'ocasió i el goig de fer servir mitja dotzena de vegades la nostra designació genuïna, castissa i tradicional: un raspallet de les dents.

933 El passant és al notari com el practicant és al metge. (Això que m'atreveixo a dir per escrit no ho gosaria dir de paraula, perquè els meus interlocutor cuitarien a contradir-me i no em deixarien continuar.) Però d'un passant en continuem dient un passant, i d'un practicant, en canvi, ens en fan dir un DNI... no, vull dir un ATS. Però potser fem mal fet, d'aixecar la llebre i, a causa de la nostra imprudència, d'aquí a poc d'un passant no ens en deixaran dir un passant, ens en faran dir un ATN.

934 Com que l'havien convençut (els havia costat però se n'havien sortit) que s'ha de variar, que no s'ha de ser immobiliata, de tant en tant en lloc de pa tou menjava pa sec, i

en lloc de fruita madura menjava fruita verda.

935 No partim de cap apriorisme, de cap hipòtesi prèvia, que tinguem interès a demostrar, i examinem i analitzem els fets objectius, les dades fiables i segures. Però quan creiem que hem pogut arribar a una certa conclusió és quan, inconscientment, i involuntàriament, la nostra objectivitat comença a disminuir, i comencem a examinar els fets nous esperant que confirmin la nostra conclusió i que no la contradiguin.

936 N'hi ha que volen desagreujar els agreujats intentant-los convèncer que no tenen motius de sentir-se agreujats -cosa que encara contribueix a agreujar-los més.

937 Dir "jo què sé!", en un to aspre, de rebuig desdenyós, agrada. Per això n'hi ha molts que provoquen preguntes que permetin de dir-ho.

938 Els especialistes de les diverses matèries no solen acceptar les definicions dels diccionaris generals dels termes propis de la seva especialitat, i les comenten habitualment d'una manera desdenyosa i sarcàstica.

939 És possible d'ignorar la realitat que ens molesta, que no ens agrada, que no voldríem que existís? Hem de dir que no, és evident. Ara, els qui ho neguen (que hàgim d'ignorar aquesta realitat) amb més contundència i més convicció, són els més inclinats a fer diferències (com en tantes altres coses), com si solament hi hagués una realitat que unes determinades persones podrien tenir la temptació de voler ignorar.

940 De pols, no en vol ningú. Però hi ha ocasions en què l'era ens atreu irresistiblement.

941 N'hi ha que escriuen perquè els miren i n'hi ha que escriuen perquè els mirin.

942 Qui va ser el traïdor que em va arrabassar la cuirassa de l'escepticisme? O potser vaig jo mateix, infeliç de mi, pobre desgraciat, que la vaig desar a no sé quines golfes?

943 Trinitat de Quatrebous era el pintor oficial del príncep Ladislau de Pambolònia. El tenia en nòmina, com un més de la seva secretaria, i deixava que treballés segons la

lliure inspiració de l'artista.

El príncep dedicava principalment el seu temps al regiment de la cosa pública, que era una tasca -si es volia fer ben feta- que menjava molt de temps. De tant en tant, però, es permetia una estoneta de lleure (d'oci, que deien els acòlits de l'Institut de Terminologia Mimètica) i aleshores li agradava de fer-la petar amb gent il·lustrada. Com és ara el pintor Quatrebous, sens dubte.

Un dia li va preguntar (el príncep al pintor) quines eren les coses més difícils de pintar.

-Els gossos i els cavalls -va afirmar l'artista-. Especialment quan corren. Qui és capaç de pintar un cavall al galop, aquest sí que pot ben dir que és un bon pintor de debò.

-I les més fàcils? -va demanar, aleshores, el príncep.

-Les més fàcils -va explicar Quatrebous-, les més fàcils, sens dubte, són els fantasmes, els fantasmes i els ectoplasmes, els apareguts i les ànimes en pena, els íncubes i els súcubes, els gnoms i els follets, els dimonis i els monstres... Com que es pot dir que no hi ha ningú que n'hagi vist mai cap, els pots pintar ben bé com et sembli, alts i baixos, grossos i prims, amb cara de pa de ral o de tres déus, com si haguessin vist el rei o com si patissin del fetge. Com més estrambòtics els fas, més li sembla a tothom que s'hi assemblen molt.

944 Quan un explica la mala passada de què ha estat objecte, la bretoleda que algú ha comès amb ell, a l'interlocutor no li costa gens de fer causa en comú amb ell, de solidaritzar-s'hi, d'experimentar un sentiment d'indignació subsidiària. Ara: si un hi afegeix la seva resposta, la seva reacció, l'interlocutor la sol trobar insatisfactòria i aleshores identifica l'agreujat amb el seu agressor o agreujador per assumir ell (l'interlocutor) el paper de l'agreujat i exposar, d'una manera vívida, la reacció o resposta que ell creu plenament adequada.

945 El Gran Paparreta em va maleir, em va excomunicar, em va barrar per sempre més les portes de la Congregació, i em va negar el pa, la sal, l'oli, l'all, el vi, l'aiguardent de cireres, les sardines de llauna, el formatge del tupí i la coca de forner, de llardons i de fruita confitada. Jo m'ho vaig tenir per dit. Auster de mena que soc, avesat a passar amb poc i sense gens de ganes de figurar, podia prescindir, sense menysprear-lo, de l'aixopluc de la Congregació. Però la Roda roda que roda, roda sense parar, avui roda a

poc a poc i més de pressa demà. I vet aquí que un dia em van venir a veure dos membres conspicus del Patronat de la Fundació, el doctor Miralatira i el reverend Lacabanassa de Riu: es veu que la meua desaparició sobtada dels cercles de la Congregació havia donat lloc a certes interpretacions més aviat poc plaents, francament incòmodes, i per això em venien a demanar explicacions i, sobretot, a voler-me fer veure que la meua deserció era totalment injustificada, desprovista (*sic*) de motiu real, de fonament empíric. Naturalment, jo els podia explicar per peces menudes que era el seu Gran Paparreta qui m'havia expulsat en termes contundents i feridors, però no m'ho deixaven fer. Cada cop que iniciava una explicació que no volien sentir em tallaven, m'interrompien amb una gran habilitat, d'una manera que gairebé podria semblar cortesa i tot, però el cas és que no em deixaven explicar. És a dir, que m'havien vingut a demanar explicacions i no me les deixaven donar, tenien la intenció de fer-me admetre que la meua absència no obeïa sinó a un caprici personal, o, potser més probablement, a un malentès, un d'aquests malentesos lamentables que sovint provoquen decisions inesciaents. Això, inesciaents. Aleshores vaig agafar una llibreteta de notes i un bolígraf, i quan després d'intentar donar una explicació de la meua decisió vaig tornar a ser interromput pel reverend Lacabanassa de Riu, em vaig disposar a apuntar el que em deia, l'efecte va ser immediat. En el moment en què diu "Un moment, un moment que m'ho apunto", com s'hi mira, la gent. en el que diu. Total, que vaig aconseguir que aquell parell d'esmolets escoltessin la meua explicació, que era prou convincent i categòrica. Van procurar, això sí, tirar un raig d'aigua al vi. Segons ci doctor Miralatira, era molt probable que el Gran Paparreta s'hagués deixat induir per la seva muller, la inefable Paparrina Patates, que sempre es complaïa a burxar-lo i atiar-lo, però el reverend Lacabanassa de Riu no ho acabava de veure prou clar. Finalment, van convenir que la Patates havia estat la causa eficient però involuntària de la decisió del seu marit. És a dir, que era ella qui sens dubte l'havia atiat però sense aspirar a un desenllaç tan contundent. I em van aconsellar que deixés passar una mica el temps, que hi reflexionés una mica i que pensés una mica la manera de tornar a deixar-me veure una mica pels cercles de la Congregació. Vaig dir que sí, que sí, que ja hi pensaria una mica, com deien ells, però que de moment necessitava passar una temporada una mica tranquil. El març semblava que tenia pressa, els arbres començaven a borronar, les bromes havien tocat el dos, l'abril devia frisar d'impaciència i les orenetes potser ja havien renovat el passaport. I a mi tant m'era igual si la Paparrina Patates anava vestida de tia bona amb sabates de taló alt o bé es complaïa a exhibir les rampoines esfilagarsades de l'àvia. No

era certament a la Congregació, on podria coincidir amb la meva Josefina.

946 *Dotata regit virum coniunx*. El vell Horaci, que és qui va encunyar aquesta frase, es referia a la dona dotada de riqueses, de béns materials, a la dona que havia aportat un bon dot al matrimoni. Però també hi ha dones dotades amb altres mitjans per a governar el marit. El doctor Safranell deia que una dona amb uns bons pits del marit en fa el que vol. El batxiller Hu Di, en canvi, es referia sempre a la mirada mandarina: no tenia cap convenient a confessar que ell mateix, quan la seva muller, que era, d'altra banda, tan dolça, el mirava amb un punt de duresa, li tremolaven les cames. El general Biscarri, que, a més, era un savi antropòleg, parlava de les mans, les mans de seda i vellut que tenen una ànima d'acer. No gosàrem pas contradir a ningú. Ara: creiem que cal convenir que és una qüestió d'una gran complexitat, molt difícil de reduir a un esquema fix, amb regles ben establertes i determinades.

947 El poema no vol ser l'esclau de la nit.

El poeta no vol ser l'esclau del seu vers.

L'ànima del poema es va independitzar de l'ànima del poeta, encara més que el poema del poeta. A partir d'aquell moment viuria la seva vida, ara sedentària, ara viatgera, i no donaria compte a ningú dels seus actes.

Quants poemes que no han arribat a néixer perquè, quan era el moment, la son, la invencible son, es va apoderar del poeta!

Els poemes perduts, els poemes que havien tingut existència real però que en un moment donat, no sabem quin, es van perdre, que van desaparèixer físicament, sense deixar cap rastre, s'han perdut realment per sempre més? No els arribarà a reescriure mai ningú? Els poemes perduts s'hauran d'agrupar amb el temps perdut, amb els paradisos perduts. I amb les fonts i els guals perduts, perquè han desaparegut, o perquè ja no queda ningú dels qui sabien on eren. I ara els lingüistes ens hi aporten (a aquest col·lectiu que suggerim) un amor d'antecedent perdut com un sol -una autèntica troballa.

Dels poetes actuals que sembla, enganyosament, que tenen la immortalitat assegurada, quins seran encara llegits d'aquí a mil anys? I dels poetes avui oblidats (realment oblidats), o silenciats (autènticament silenciats), o marginats (marginats de debò), quins potser, qui sap, seran redescoberts i tornaran a ser llegits en un futur més proper o més llunyà?

En els diccionaris hi ha tots els poemes escrits i no escrits, els que s'han perdut i els que han perdurat, tots els que un dia o altre s'escriuran i tots els que no s'escriuran mai.

948 Robison Crusoe, com el seu nom indica claríssimament, i sembla mentida com un fet tan evident ha passat desapercebut a molts eminents estudiosos i investigadors, era un rosa creu, o rosacruçià, notori, de gran prestigi o influència. Però va caure en desgràcia. Per què? Això és el que no se sap. Enveja a causa d'una carrera massa meteòrica? Una independència doctrinal, considerada excessiva, que podria vorejar l'heterodòxia? Una qüestió de faldilles, sempre possible? Ens inclinàriem decididament per la segona d'aquestes hipòtesis, però no cal descartar que hi hagués, en una mesura variable, dues o més causes alhora. La qüestió és que un bon dia els homes de mà de la Rosa Creu es van apoderar de la persona de Robinson Crusoe, el van embarcar en un bergantí, o una fragata, i el van abandonar en una illa deserta, amb la idea que hi deixaria la pell, més tard o més d'hora, i que, en tot cas, no se'n cantaria mai més gall ni gallina. Però Robinson va demostrar qui era, que no era un qualsevol. S'hi va passar més de trenta anys, tot sol, en aquell tros de terra perdut enmig de l'oceà, però, com és ben sabut, al capdavall en va poder sortir i va explicar tot el que li havia passat. Naturalment, els de la Rosa Creu van reeixir a manipular el seu text, a esporgar-lo de tot allò que els podia comprometre, i és així com ha arribat fins a nosaltres. Qui sap si mai algun filòleg doblat de detectiu aconseguirà de restituir-nos el text original. Molts es quedarien parats.

949 L'àguila i l'esparver vigilen el pas del conill, però aquest s'amaga entre les bardisses del fons de les afraus i les torrentades. L'àguila voraç, com un vell pirata informàtic, i l'esparver cruel com un magistrat del tribunal constitucional: algun dia la necessitat us obligarà a ser vegetarians. Aleshores us haureu d'alimentar de gatoses i d'esbarzers, d'ortigues i de cards. I ja us veig anant a l'era justament quan hi ha més pols. Qui no passa per la plaça ho fa pel carrer Major: amb aquesta boira baixa passem per qualsevol lloc. I anirem a Montserrat si no anem al Canigó.

950 Podem parlar d'una mà d'aigua i d'una mar de dits.

Hi ha fragments del Vivaldi que em va regalar l'Antònia que m'arriben al fons de tot. Qui no té padrins que no vagi a l'era.

El diable enamorat encara feia més el ridícul que els altres.

Enyoro la boira entre la boira: encara hi ha classes.

Si la dama no m'oblida no sé qui m'oblidarà.

A partir d'ara el dia ja es comença a allargar.

951 En Perfecte Milà d'Alilla era un marxant de llances i escuts, establert des de feia molt de temps a Vilardida del Camp, bressol de gent guerrera, estrènua i bel·licosa, potser una mica obtusa -generalment parlant. S'havia casat amb la filla petita d'un petit propietari rural (unes quantes quarteres de sembradura, un hort que no estava pas malament del tot, molt ben tingut, i, això sí, unes bones vinyes, unes vinyes que feien goig de debò), que es deia Elionor, molt primeta i esvelta de soltera, però que així que es va casar es va engreixar, no direm desmesuradament, però sí una miqueta més del que hauria calgut -objectivament considerat. És un fet prou habitual, que ha merescut explicacions de diversa mena, encara que ara no hi entrarem perquè ens allunyariem massa del fil de la història i les digressions d'aquesta mena més aviat la perjudiquen. Era, d'altra banda, una dona molt agradable i xamosa, encara que deien que feia anar el seu marit més dret que un ciri canònic.

En Perfecte Milà, però, i això sí que no ho podia negar ningú, sabia vendre la seva mercaderia. Tenia facilitat de paraula (complementada per una veu de baríton molt ben timbrada), i traça i habilitat a ponderar la bondat dels articles que tenia en venda.

-Les meves llances -deia als compradors potencials- són tan agudes que no hi ha res prou resistent que no siguin capaces de travessar. I els meus escuts són tan sòlids i resistents que s'hi estavellen sense remei les armés més potents i més esmolades.

I els clients potencials, efectivament, es deixaven convèncer i compraven. Molt probablement, més de tres que no tenien cap necessitat ni d'una llança ni d'un escut li havia adquirit una cosa o l'altra, i, en més d'un cas, totes dues coses, convençuts per les seves paraules.

Però un bon dia hi va entrar, a la seva botiga, el pros Daniel, que era molt jove però que ja era molt amic de la batllessa de Vilardida del Camp, que el distingia clarament amb el seu afecte. I quan va sentir com el marxant Milà d'Alilla ponderava la seva mercaderia en els termes de costum, el pros Daniel me li va etzibar:

-Escolteu, mestre! I què passaria, si mai una de les vostres llances percutia un dels vostres escuts?

I el pobre Milà d'Alilla es va quedar sense saber què contestar. I, doncs, no va dir res. Però a la nit, no es va saber estar d'explicar-ho a la seva muller, la dolça Elionor, tot

i que corria el risc que aquesta li estirés les orelles. Però Na Elionor no el va renyar. Es va limitar a fer un comentari molt diferent del que ell esperava:

-Quina una, la batllessa! Ja pot anar sola, aquesta!

El seu marit no va acabar d'entendre què volia dir. Però es va estimar més no preguntar res.

952 Escolto Vivaldi, amb trompetes i violins, i una soprano
que té una veu formidable,
cerco rimes inusuals i productives,
que em suggereixin la idea que no tindria mai,
penso en la Marta, i també en la Montserrat,
em ve la son i hi oposo una resistència tenaç,
miro la llum grisa de la tarda,
tinc fred als peus, prop de l'estufa que escalfa massa poc,
diuen que potser nevarà i tot,
temo el demà, que se'm presenta hostil, amenaçador i advers,
intento defugir la incoherència,
com podria defugir les dones massa fàcils,
que a vegades, però, són les més amoroses,
potser sortiré a prendre cafè, i a donar un cop d'ulls els llibres de
la llibreria,
i si algú em truca i no em troba
ja tornarà a trucar demà.

953 Hi ha tristesa i tristesa. Amb segons quina tristesa, ja hi firmaria a l'acte.

954 Ell era esteta i ella era estreta: com es podien avenir?

955 Els detractors de la paraula ho fan amb la paraula. De fet, és amb la paraula que es lloa la paraula i la imatge, i és amb la paraula que es denigra la paraula i la imatge.

956 La fugida empal·lideix la fugida. Ens passem la vida fugint i ens trobem al lloc on érem.

957 Els déus, per déus que siguin, no són perfectes ni es veuen exempts de totes les tares i xacres que afecten els humans. Així, malgrat la seva divinitat, la dea més dea de totes les dees, la divina Venus, la reina de la perfecció femenina, una vegada va tenir un atac de torticoli que li va costar molt d'eliminar. Finalment, amb un ungüent elaborat amb disset herbes collides de lluna vella pels tucs més alts i macerades curosament per la vella Demètria del Fonoll, l'herbolària més acreditada de tota la conca dels Verns Seculars, es va poder curar. Mentre li va durar, les conseqüències no van ser pas greus sinó més aviat curioses i divertides. Com que tots els homes són vanitosos de mena (no hi poden fer res) i qualsevol petit indicatiu o detall sense significació els fa creure que ja han fet una conquesta, van ser tota una colla els que, veient que Venus semblava que es girés, es pensaven que anava per ells i es van fer qui sap quines il·lusions: que la deessa se n'havia enamorat! Probablement no els sabem pas tots, però en els seus impagables Annals en Jep de les Escripures ens reporta els següents: El senyor Ramon Pratdesàbat, delegat de la Caixa i assidu concurrent als Jocs Florals de la localitat, amb èxit escàs, les coses com siguin, la qual cosa, tanmateix, li havia donat una bona anomenada de poeta; el senyor Joan de Déu de les Eres de Dalt (ell es feia dir, simplement, Joan de les Eres), corredor de comerç reciclat (havia passat del tèxtil a les enciclopèdies, tota mena d'enciclopèdies: de gats i gossos, de cosmètics i perfums, d'armes de foc, de rèptils i amfibis, de petxines, de residències senyorials, de vins i xampany, d'embarcacions de vela, de formatges, de la música militar, del dret romà, de la floricultura, de la filosofia oriental, de tot), que solia dir que les vendes, a les senyores, s'aconseguien més amb simpatia personal que amb la bondat del producte (i quan deia això acompanyava les seves paraules amb un somriure de murri i una ganyota pinxesca); l'advocat Ezequiel Massaplana, que gaudia d'un gran prestigi professional a causa, sobretot, de la seva oratòria brillant, casat amb una mercera que es deia Mercè (sí, una d'aquelles casualitats), la qual, objectivament, feia prou goig, però que a l'advocat li semblava poc vistosa (la devia trobar una mica plebea), quan havia d'anar amb ella a sopar al restaurant, al concert, a teatre o a qualsevol acte o reunió social; el capità Lili Matadegoll, molt condecorat per les seves proeses bèl·liques en diverses guerres menors (com l'anomenada guerra de les mandamines i les llimones, o la guerra dels dos dies, o la guerra del bacallà, sec, sec, bacallà, sec, sec), i que creia que ja havia arribat el moment de completar-les amb unes adequades i memorables proeses amoroses; el senyor Florenci Sala Codina, un digne i eficient comptable rutinari de la vella escola, casat amb una senyora que es deia Eduarda, que deien que era summament beata i frígida (beata,

segur), i el qual darrerament havia conegut un èxit entre les senyores de què ni ell mateix no se sabia avenir, que semblava increïble, però és un fet positiu que podia presumir (és una manera de dir-ho: l'home era d'una discreció extrema) d'una nòmina amorosa que incloïa noms de tanta consideració com l'Esperança del Raval, la Marta de la Caleta i la Josefina de l'Obac; el marquès de Sensarrès, que s'enganyava a ell mateix creient-se que les matava amb la seva elegància de bon to i els seus aires aristocràtics i desmenjats, però que no havia bufat mai cullera i que encara es permetia de mirar amb aires indulgents de pedonavides el senyor Sala Codina, que tenia per un pobre infeliç; el professor Santsadurní, catedràtic de llatí cistercenc de la Universitat Pontifícia de Sant Pere d'Aüira, casat amb una dona lletgíssima, volem dir més aviat poc agraciada, que es deia Hermenegilda i que li feia el salt amb tots els seus alumnes (si no amb tots, amb els més avantatjats), cosa que no deixa de sorprendre i que fa suposar que potser no era tan lletja com deien alguns o bé que aquells nois aspiraven a tenir una bona nota per aquest procediment tan poc acadèmic; i, encara, amb un corrector d'estil que es deia Silveri Bonaplata, que s'havia fet famós perquè tenia la tendència ingovernable a introduir en els textos que corregia frases senceres, àdhuc períodes d'una certa extensió, de collita pròpia, en què expressava les seves idees personals, cosa que justificava dient que ho feia per millorar els textos, i que es veu que obtenia la conformitat de la directora de l'editorial, la senyora Serafina Vilaclara, que era molt maternal, indulgent i comprensiva. Tots ells, però, es van haver de desenganyar. La cosa era més clara que l'aigua. Si en un moment donat els havia pogut semblar que la divina Venus es girava repetidament per mirar-los era a causa de la torticoli. La Trini, sarcàstica, no es va saber estar de comentar que n'hi ha molts que viuen d'il·lusions, però que si no fan mal a ningú, rai, la Nati va puntualitzar que una cosa és el mató i una altra la mel, i que haver una cosa no suposa aconseguir l'altra, i la Loli va reblar el clau dient que no comparés. I la dolça Venus, quan ho va saber, s'hi va fer un tip de riure. Ara: quan amb l'ungüent de la vella Demètria del Fonoll li va haver passat el mal, li va faltar temps per a caçar el vol un pastor tendre i ben plantat, que guardava el ramat pels rasos de la Llosa, i se'l va endur a passar uns setmanes d'amor a una caleta de sorra daurada, ombrejada pels pins i perfumada per l'espígol, la farigola i el romaní.

958 Una vegada l'òliba va trobar la tórtora. Devia ser cap als últims dies de març, tot just iniciada la primavera, quan el temps encara marceja però ja neixen les esperances. No sé on fan constar que era, exactament, el dia 25, però no sabem pas veure que hi

hagi cap raó objectiva vàlida que fonamenti aquesta exactitud.

Visiblement, l'òliba se n'anava de viatge.

-Cap on vas? -li va demanar la tórtora, més per ganes de conversa que no pas per tafaneria.

-Cap a llevant, a sol ixent, cap a llevant falta gent -va dir l'òliba.

-I per què te'n vas? -va tornar a demanar la tórtora.

-Perquè la gent de ponent em sembla gent poc decent, si més no en el bon sentit de la paraula: no els plau el meu cant, a la gent de ponent, i en diuen un esgarip desplaent, per això me'n vaig cap a llevant on diuen que la gent és plaent i més galant.

-Em sembla -va reflexionar la tórtora- que en lloc de canviar de residència l'hauries de mirar canviar de cant, o de veu, o d'esgarip, que pel nom no ens barallarem, ara que tothom canvia el nom de les coses, i d'un sorbet en diuen un xarrup, i d'un exemplar en diuen una còpia, i d'una llista en diuen un llistat, i de les ganes de trempar i riure en diuen pulsions. Perquè jo et dic que, com tres i dos fan cinc, que a la gent de llevant, gent amatent i complaent, gent deferent i galant, tampoc no s'agradaran del teu cant, i hauràs un fet un viatge inútil.

-M'ho pensaré -va dir l'òliba, reflexivament, i una mica sorpresa de la sinceritat brutal de la tórtora, usualment tan amable i delicada-. Faré com el patró Saura: hi dormiré, prendré consell des capçal.

959 *Ab uno disce omnes. Gutta cavat lapidem.* Arrambi'm, senyor Sala, que el meu marit no ens veu. *Auribus teneo lupum. Diliges amicum tuum sicut te ipsum.*

960 Els tres reis d'Orient van ser els precursors indiscutibles de l'assumpció de la diferència, de la interculturalitat i de la convivència multiracial i multiètnica. Passa que n'hi ha molts que no se'n recorden -o, pitjor, que no ho saben!- i per costum, per rutina reivindativa, s'esgargamellen, amb grans escarafalls exigint que, entre els reis n'hi hagi un de color (que vol dir negre, és clar).

961 Les normes gramaticals no són incompatibles amb la cortesia -contràriament al que algú creu. Quan el sol se'n va a la posta alguna altra cosa emergeix. Qui vulgui caçar, no en té prou d'anar amb l'escopeta carregada: cal que es posi a l'aguait. Qui anota és que nota. Les flors s'amaguen al jardí i l'herba als prats i als pasturatges. Els dits es volen independitzar de les mans. Els titelles sovint dissimulen i no diuen mai el

que pensen. Matar és irreversible. Els millors mocadors són els que no han de mocar. El fet s'amaga entre els proverbis i els consells. La rima porta l'aforisme. Qui sempre va amb presses es perd alguna cosa, encara que no sàpiga quina és. Els demanes el text i et porten la maqueta. Si no vols que expliquin no expliquis. La nit és jove i inexperta. Els parònims són uns aliats molt eficaços i perillosos alhora. Qui espera sent passar el temps. Els ulls de la nit no solament hi veuen sinó que, a més, hi senten. Qui no paga afalaga. Qui no es fia dels amics els perd. Qui està segur del demà assaboreix més l'avui. Quan hi ha roba estesa un es mira el temps que fa i vigila el temps que passa. Qui t'estira les orelles es pensa que et vol bé. Els contradictors de primera contradiuen fins i tot quan un els dona la raó.

962 Els peripatètics,
van ser reclosos al laberint
i ni se'n va adonar.
Passejaven i discutien,
i si una paret els barrava el pas
tornaven endarrere i agafaven un altre camí
sense amoïnar-s'hi gens.
Qui no toca al flabiol assaja la flauta
i que no troba el violí recorre a la viola.
Bagasses fugaces,
encara que no ho vulguem confessar
també us enyorarem.
El rector, tan lluent i disert,
l'ecònom, tan subtil i ambigu,
i el vicari, tan xamós i complaent,
no van bufar cullera.
En canvi, el tímid escolà,
que ja era un poc granat,
va tenir l'ocasió d'accedir al tàlem
de la dona del president del consell d'administració,
tan senyora i elegant, tan distingida i tan distant,
i, en la intimitat,
volcànica, vehement i apassionada.

I els xantres, per més que havien assajat diverses veus,
no se'ls escoltava ningú.

I els burots, que es creien més llestos que cap,
van tenir un moment de distracció:
van confondre el Liceu amb el Leteu
i no sabien quin pas havien de controlar.

963 Un maquinista de tren de la línia de Puigcerdà s'ha suïcidat l'endemà mateix d'haver-se jubilat. Fa un any deia que esperava la jubilació amb candeletes, en fa mig, no deia res, i des de feia un mes se'l veia trist, emmurriat i taciturn. Tothom (tothom, potser no: la majoria) s'ha fet càrrec de les raons del seu penós determini. Quan l'han enterrat queia una pluja molt fina, tan fina que no semblava que ploqués.

964 Quan parlo de mi mateix en realitat parlo dels altres. És quan parlo dels altres que realment parlo de mi.

965 No hi ha res com la fresca de l'estiu -quan en fa.

La Mary se'l guanya remenant. Se'l guanya o se'ls guanya?

Com que no tenia prou fluència verbal, li vam regalar un raspallet de les dents. La Mary encara riu.

Pel teu amor, amor meu, donaria de bon grat la meua fama literària. Suposant que la tingués, és clar.

A còpia de desorientar els lectors, acabo desorientant-me a mi mateix.

Segons el savi teòleg Co de Lapoma, l'entrada de cavall sicilià de les sinèrgies a les energies més aviat els toca el voraviu. El voraviu i allò que no sona. Això mateix.

La bruixa del conyac, la bruixa de l'anís, han fet escac i mat camí del paradís

El savi Lleonard afirma rotundament que l'adulteri la va proveir d'un interès eròtic que abans no tenia. Però, de qui parla? El savi Lleonard no ens ho vol dir. Diu que en aquest món s'ha de ser discret. Sí, bé li hem de donar la raó.

L'oli s'oposa a la sal o al vinagre? El vi s'oposa al pa o a l'aigua? L'ànima s'oposa a l'esperit o al cos? Segons el senyor Erasme de les Masies, caldria un especialista diferent, específic, per a respondre a cada una d'aquestes tres preguntes.

Em retreuen que soc incoherent, Maria Eugènia, i la veritat és que m'agrada ser-ho. Ho soc deliberadament. Però no sense un gran esforç. Les coses com siguin.

El teu silenci sí, el teu mutisme no. O potser més aviat hauria de ser a l'inrevés

Si no dic res, es pensen que m'he mort, si faig el mort, ja veuen que soc viu, si vaig amb qui de tant en tant somriu, sense dir res em miraran de tort.

En Lacandru ens explica que la sogra de Déu no solament feia unes croquetes excel·lents sinó que les feia acompanyar amb un xampany de primera. Ell deu saber d'on ho ha tret.

Ja sé que no vindràs, però això no em priva d'esperar-te. Hauries fet de mi el que haguessis volgut.

Una cosa és la boira de la muntanya i una altra les cortines de fum.

Qui sap callar riu per sota el nas.

El meu cor no té cor de fer mal a ningú.

Com que la son em domina quadraré el balanç passant la diferència a comissions. No t'enfadaràs amb mi, oi que no, Maria Eugènia?

Diuen que ja ha arribat el fred. Potser sí. Sense tu, sento fred tot l'any. Mitja nit, amor meu. Som avui o demà?

El rebuig del rebuig prescindeix del meu jo.

Al costat del sistema no t'hi fixis uns eixerits de mena van inventar el mètode no t'hi cansis.

Vaig explicar per peces menudes l'esclavatge a què em tenies sotmès a l'Anna Balbina. M'escoltava embadalida. Es veia ben clar que li hauria agradat ser tu.

M'estimo més que em renyis que no pas que m'ignoris.

Ni els monogràfics, ni els mil·limètrics, ni els monolítics, ni els masorètics, ni els diacrítics, ni els hiperbòlics no em faran oblidar de tu.

Al capdavant, ens adonem que potser hem callat massa poc.

Hi ha qui es complau veient-se objecte de la gelosia totalment immotivada d'un marit mal fixat. Potser pensa que val més això que res.

Al costat de l'horror del buit, i qui sap si fent-li la competència, hi ha l'horror del ple.

Guanyen els mitificadors perquè ells només es preocupen de mitificar. En canvi, els desmitificadors, per més que es dediquin a desmitificar amb una fúria vandàlica, ara i adés no se saben estar de mitificar alguna cosa.

Qui no té pressa es pot acabar la copa.

No m'aguanto de son, Maria Eugènia. Me'n vaig a dormir.

966 El príncep Wenceslau de Pambolònia pretenia els favors de la bella Nora, la dona

del batxiller Baltasaret, oficial de despatx de l'oficina del senescal. Però Nora el va rebutjar sense contemplacions. Per fidelitat al marit? Perquè el príncep era vulgar i despòtic, avinagrat i presumit? Perquè ja en tenia un altre? Per al cas és igual. Aleshores el príncep va empaitar una molinera molt xamosa que es deia Gertrudis, a qui un músic de nota acabava de dedicar una composició de música de cambra que va ser molt celebrada, però el resultat va ser el mateix. Despitat fins al punt més alt, el príncep Wenceslau va decidir que si no tenia sort en l'amor estava disposat a triomfar en la guerra. Recordava vagament que n'hi havia hagut uns que s'esgargamellaven proclamant "Fes l'amor i no la guerra" i ell els va girar la dienda: "Si no puc fer l'amor faré la guerra." I sense pensar-s'hi gaire va prendre el determini d'envair el territori de la República de la vall de Dan (o d'Adan, tal com postulen els erudits de la Societat d'Onomàstica), que no feia gaire que s'havia independitzat de l'Imperi de Mu. Sembla que amb una república tothom s'hi veu amb cor, potser per allò de cosa del comú cosa de ningú. El príncep Wenceslau va aplegar, ben organitzats, els diversos cossos del seu exèrcit: la infanteria (que en venia ser la pedra angular, la columna vertebral), la cavalleria, l'artilleria, la intendència, la veterinària, els serveis sanitaris, el cos d'enginyers, l'estat major, el cos jurídic... La cosa no podia fallar. El príncep estava tan engrescat que ja no es recordava ni de la bella Nora ni de la xamosa Gertrudis. Però els republicans de la Vall de Dan (o d'Adan) no badaven.

El savi Arnaldus Vilabonus va tenir notícia dels propòsits i dels preparatius del príncep Wenceslau quan feia un treball d'investigació a la biblioteca del monestir de la vall dels Verns Seculars, tan rica en manuscrits, incunables i exemplars únics d'edicions raríssimes, introbables. Li va semblar, naturalment, que allò era una atzagaiada com una d'aquelles grans pairalies que són com autèntics microcosmos i es va posar les mans al cap. Però no se les hi va deixar. Encontinent, va agafar els trepants i, bitllo-bitllo, va fer cap al palau del govern del principat, on va demanar ser rebut en audiència pel príncep Wenceslau. Per mor del seu prestigi excepcional va ser rebut sense les dilacions que eren habituals i generalment inevitables. I quan es va trobar en presència del príncep, me li va dir:

-Príncep il·lustre i conspicu, venint cap aquí des de la vall dels Verns Seculars, he coincidit, al camí, amb un viatger que seguia la carrera de tramuntana. Li he preguntat on anava i m'ha dit que el seu punt de destinació era la vall dels Aladerns Solidaris. Li he fet observar que si anava cap a tramuntana no hi arribaria mai, a la vall dels Aladerns Solidaris, i m'ha contestat que sí, perquè tenia uns bons cavalls. He comentat que per

bons que fossin els seus cavalls, anant cap al septentrió no podia fer cap, de cap de les maneres, a la vall dels Aladerns Solidaris. Aleshores ell m'ha dit que, per si de cas, duia una bona bossa de diners, i jo he argumentat que, ni amb uns bons cavalls ni amb una bona bossa de diners, seguint el camí que seguia, no podia arribar mai al punt de destinació que m'havia indicat. Però el viatger m'ha contestat que el seu cotxer era un home bon coneixedor de l'ofici, un professional experimentat, de primera. Naturalment, he acabat dient que com més bons fossin els cavalls, com més diners tingués i com més bon professional fos el seu cotxer, anant cap a tramuntana, més s'allunyaven de la vall dels Aladerns Solidaris.

El príncep Wenceslau no va dir res. Es va limitar a convidar a sopar el savi Vilabonus i es veu que durant l'àpat van parlar d'altres coses -d'altres temes, tal com diu la crònica oficial. Però l'endemà mateix, el príncep va disposar que es fes una gran parada militar per celebrar l'arribada immediata de la primavera (els arbres ja començaven a borronar i s'havien vist les primeres orenetes), amb la infanteria, la cavalleria, l'artilleria, el cos jurídic i tota la pesca, i va demanar en matrimoni una fornera rossa i galta plena (galta plena i galta-rosada, precisen alguns cronistes), que es deia Angelina i que feia poc que s'havia quedat vídua. La fornera va dir que sí i el príncep va fer que els coronels donessin un mes de permís a tots els individus de tropa trets dels necessaris per a assegurar els serveis mínims.

967 Jo no vaig desitjar mai -ho dic sincerament, i poso el cel per testimoni- la desaparició d'aquesta vall de llàgrimes del marit de la meva estimada. Però les coses d'aquest món és un altre qui les governa, i ignorem els seus paràmetres i les seves coordenades. I quan ens va dir adéu per sempre més, entre llàgrimes molt sentides i dol no gens fingit, vaig pensar que les coses havien anat com havien anat i, ves per on, havia arribat el meu moment. Ara, sense faltar a res ni a ningú, ella seria meva i jo seria seu. Però com més alt és el somni més pregon és l'abisme que el voreja. Va recompensar amb una lleu carícia a la galta la meva devoció i el meu oferiment i va ser un tercer inesperat qui es va endur el pom de flors, la joia més preada, el somriure de l'alba, l'àmfora ufana de l'amor, i em va deixar, potser encara més perplex que desconsolat. Vaig pensar que la Providència, que jo no m'havia sabut estar de beneir, no calia que s'hagués mogut, que per a arribar on havíem arribat ja estàvem bé com estàvem. Però em fan observar, amb raó, que la Providència no solament té camins molt estranys sinó que sovint els fa anar als llocs més impensats.

968 Una de les històries que no ens van arribar a explicar mai, malgrat que s'esmentava sovint, era la dels deu capitans i les nou vídues de bon veure. Es veu que era llarguíssima. Tres vegades el *Rig-veda*, deien. Sembla que s'hi explicava, per peces menudes, amb tota mena de luxe de detalls, com aquells capitans s'havien aparellat amb les vídues, però no havíem pogut arribar a saber si un dels capitans s'havia quedat sense, tal com suposaven en Tiburci de les Campanes i el senyor Joan Crisòstom dels Espinacs, o bé una de les vídues s'havia aparellat amb dos capitans, tal com consideraven més lògic i versemblant, més enraonat i humà, el senyor Erasme de les Masies i el professor Filiberticus, del Col·legi Pontifici de Sant Pere de les Maleses. I àdhuc mossèn Concòrdia, ves per on. D'altra banda, el professor Filiberticus ens adverteix amablement que no hauríem de dir "amb tota mena de luxe de detalls" sinó "amb tota mena de detalls" o bé "amb un gran luxe de detalls". És veritat, té raó. I el professor, tot seguit, es mira la Núria, amb la intenció evident d'heure el seu somriure com a recompensa per la seva observació. Però aquest cop no hi ha hagut sort. La Núria, que llueix un vestit estampat amb floretes dels prats alpins combinades amb motius abstractes realment molt bonic, avui sembla més aviat absent: majestuosa, serena i llunyana, abstreta, pensativa i entotsolada, lluminosa, impertorbable i transfigurada, és clar que no estava pel que ha dit el professor. En què deu pensar? O en qui? Vet aquí un interrogant més essencial que no pas la manera com es van aparellar els deu capitans i les nou vídues de bon veure.

969 Si no convé als seus interessos, no et diuen mai que no, encara que sigui clarament així. Opten entre dir que sí, amb tota la barra, amb tot el cinisme, amb tot el desvergonyiment, o dir "Saps què passa?", que és el pròleg d'una sèrie d'excuses inventades, aparentment o suposadament plausibles, que justificarien que és que no, però sense dir mai que no. A vegades, però, passa una cosa increïble: et diuen totes dues coses alhora, l'una darrere l'altra. A vegades et diuen que sí, que segur que sí, encara que saben que és que no, i tot seguit, com si això no representés cap contradicció, t'exposen les excuses ("Saps què passa?") que pensen que han de justificar que no hi ha cap dubte que és que no.

970 Els crítics, quan aposten per un poeta, n'exalcen la coherència i n'ignoren l'arbitrarietat.

De la lectura d'un llibre de poemes, un poeta n'hauria de treure, si més no, un bon poema un bon poema propi, vull dir.

Què tenen les altres llengües, que no tingui la nostra, que tan sovint hi recorrem sense cap necessitat?

Tu crea les situacions i els personatges, que del seu simbolisme ja se n'encarregaran els altres.

Quan traiem un vers d'un altre vers no sabem si també aquest vers ja va ser tret d'un altre vers.

La banalitat és un risc inevitable.

La perennitat és un premi que es treu a la rifa. Esporgar demana no solament convicció sinó també traça.

Ja hem dit moltes vegades que tot el que no s'apunta s'oblida, però encara no ho hem après.

Il·lusos de nosaltres, aspirem no solament a la perdurabilitat sinó fins i tot a una edició crítica.

Però àdhuc les botigues, les bescantades i menyspreades botigues, que eren, sense pretendre-ho ni voler-ho, i malgrat tot i tothom, l'ànima i l'espina dorsal del nostre país, ara constatem, desolats, que han de plegar el ram.

Tot envelleix, com ara el paper en què escric l'esborrany d'aquestes notes, un paper de primera qualitat, que ja té trenta-cinc anys, que devia ser blanc i lluminós, i ara es veu engroguit i acigronat.

971 La veu se'n va i la pedra es queda.

L'estel de colors s'enlaira, al cap del cordill, més amunt que el xiprer més alt.

Els papers i les serps no volen saber res amb els paperets i les serpentes.

El riu llisquívol i fluent i l'hort quiet i mesurat, tranquil i quadriculat, es complementen d'una manera admirable.

Les voltes de la plaça tenen ombra pròpia, garantida i patentada.

Els signes són potser indesxifrables, però ens consta positivament, i això ja ens satisfà, que sí que tenen significació.

Fa un fred glacial i cruel, però qualsevol dia em vindrà a veure la Marta.

972 Els acordionistes d'Arsèguet i els papes d'Avinyó anaven darrere les bruixes de Llers, que eren castisses, tendres i sensuals -n'hi ha que diuen francament lascives. Tant

és: eren dones de companyia plaent i agradable. Se les van tendur els acordionistes d'Arsèguel, els quals, malgrat que la majoria no sabien de nota, tocaven tots molt bé i eren homes de món, que la sabien molt llarga. Els papes d'Avinyó, que es creien qui sap què, es van quedar amb un pam de nas i es van haver de conformar amb les olles de Breda.

973 M'agradaria ser rei i, republicà de cor com soc, ni em corsecaria veient com passa el temps i no es proclama la República, ni tindria la por que el dia més impensat una colla de llampats s'ho proposessin i, efectivament, ho aconseguissin.

També m'agradaria ser bisbe perquè, com que sóc ateu i anticlerical, no em preocuparia gens la progressiva irreligiositat de la gent.

M'agradaria, sobretot, ser el seu marit, i que ella em fes el salt amb mi mateix.

974 Se m'acliquen els ulls, pobre esclau de la son.

Una cosa són els somnis i una altra la realitat, però a vegades tenen en comú que són de natura íntima, secreta i inconfessable.

Val més una gota que un got, perquè el got pot ésser buit.

El tren, que ens treu dels suburbis i del caos urbà i ens duu als espais oberts, s'ha d'agafar de fosc.

Els bacils -els microbis: tot és u- tenen l'última paraula.

975 Pomona, que era més o menys deessa de la fruita (això de més o menys va per deessa, no per la fruita), feia tant de goig, era tan maca, com un préssec vellutat i sereny, que ni el rei no li era bon mosso. És una manera de dir que tenia molts pretendents i a tots els deia que no, que de moment no, que més endavant ja en parlariem. Un dels qui es conta que es van fer un tip d'anar-li al darrere, va ser el senyor Jordi Puiggarrigós, que era el president executiu d'una cooperativa fruitera molt forta i que, a més, també ho volia ser del Consell Comarcal, però no hi va reeixir perquè va tenir un contrincant de molta consideració, un xicot que es deia Jordi Puig de la Llosa, el qual, de fet, per ell mateix, no calçava pas gaires punts, però s'havia casat amb una dona de molta empena, que es deia Carolina Nasdeferro una pubilla riquíssima, propietària dels millors oliverars del món (és un dir) i amb molt bona relació a la capital, on feia viatges molt freqüents (fins al punt que havien originat algun comentari maliciós), i va ser ella qui va aconseguir per al seu marit la cobejada presidència del Consell Comarcal. En realitat,

cobejada per segons qui: en Jordi Puig de la Llosa, que havia fet estudis clàssics, tenia una secreta passió de llatinista, i s'hauria estimat més dedicar-hi els seus lleures, d'acord amb el lema que havia adoptat, la breu sentència *Ama nesciri*. Però la seva imperiosa Carolina no va parar fins que no el va veure, a desgrat d'ell mateix, president del Consell Comarcal, amb què es van frustrar les aspiracions del bon senyor Jordi Puig-garrigós, encara que amb la presidència de la cooperativa fruitera ja es creia prou ben calçat per a haver la xamosa i apetitosa Pomona, però aquesta, com ja hem dit abans, el va obsequiar amb una carbassa com no se'n podria trobar cap d'igual a l'hort de Can Moragues, el més ben treballat de tota la comarca. Un altre pretendent rebutjat va ser un pianista que es deia Vladimir Puig de Res, que acabava d'enregistrar una integral de les sonates de Beethoven, enregistrament que havia obtingut una crítica excel·lent, unes lloances ditiràmiques i unànimes (llevat, és clar, d'alguns comentaris àcids i reticents, motivats, segurament, per mesquines qüestions personals). I, encara, un cabaler de la gran pairalia del Puig de la Balma, que s'havia llicenciat recentment en ciències socials, polítiques, econòmiques i empresarials, en una de les escoles més elitistes i exclusivistes del país, i a qui tothom predeia un futur brillant, encara que aquest fracàs inicial en el seu *curriculum_vitae*, en el sentit més propi de l'expressió, havia aminorat un pèl aquelles prediccions tan falagueres. També sembla que va conèixer el mateix èxit (un èxit negatiu, ja s'entén) un guionista de còmics que es deia Florenci Puigbò (signava Flop: *Flo* de *Florenci* i *p* de *Puigbò*), però segons consta en els fidedignes *Annals* d'en Jep de les Escripures en aquest cas hi va haver únicament una intenció incipient de declaració amorosa per part del guionista Florenci Puigbò (Flop), que no va arribar mai a dur a la pràctica, perquè la Nurieta Gasòliba, que feia molt de goig (era molt maca, la Nurieta, era un pom de flors), després d'una temporada de flirteig amb un fotògraf documentalista que es deia Benjamí Aladebou, que segons com semblava una mica tocat del bolet, i amb un dissenyador gràfic d'origen occità que es deia Peire Alibert, els va plantar tots dos i, unilateralment, va decidir que optava pel guionista com a parella estable i definitiva (sempre, és clar, en la mesura que aquestes coses són definitives). El guionista va assumir, delirant de goig, la decisió de la Nurieta i ja no es va recordar més de Pomona ni que al món fos.

Va ser aleshores que Pomona va conèixer Vertumne, una mena de divinitat polivalent i una mica psicodèlica (si més no, aparentment) que havia fet de caçador, pescador, pastor, horticultor, floricultor, sembrador, segador, veremador, podador, empeltador, carboner, llenyataire, cisteller, teixidor, esmolet, marxant, ferrador, moliner, pouater,

guardabosc, ermità, torracastanyes, tragner, boletaire, maduixaire, herbolari, trementinaire, apicultor, jardiner, capità del sometent i jugador. Vertumne es va agradar de Pomona i s'hi volia casar: deia que ja era hora de fer un pensament i procurar de fer que el cap se li assentés. I va començar a fer la cort a Pompània d'una manera assídua i insistent, però ella tampoc no hi volia saber res. Deia que ja li vagaria, de casar-se, que no tenia gens de pressa a perdre la seva estimada llibertat de fadrina, i que de moment el que volia era divertir-se i anar a la dula (d'acord, sembla, amb la recomanació del vell poeta). Vet aquí, però, que de sobte Pomona va començar a notar que s'engreixava sense remei, d'una manera imparable. Sí que és veritat que inicialment es transformava tan sols en una femella de formes plenes i arrodonides, amb aquelles turgències incitants, que atreuen les mirades àvides i encenen el desig de qualsevol home amb els sentits normalment desperts. Però si aquell procés que s'havia iniciat sobtadament continuava, com semblava previsible, d'aquella manera alarmant, aviat es convertiria en un bocoï que no es podria ni mirar. Ja la Trini comentava, no sense sarcasme, que tots els excessos són defectes, la Nati deia que li passaria igual que a la senyora Candelària, que no gosava sortir de casa, i la Loli deia que no comparés, que la senyora Candelària sempre havia estat grassa de mena. I si això s'acomplia, aleshores sí que s'haurien acabat els pretendents i la possibilitat d'aquell desitjable estat matrimonial que no havia rebutjat mai sinó, simplement, ajornat. Pomona, doncs, es va decidir a fer un cop de cap: com que es va escaure que Vertumne va insistir en les seves proposicions matrimonials, li va dir que sí sense estricolejar gaire i al cap de poc ja eren casats, amb tots els ets i uts i totes les de la llei. Vet aquí, doncs, que ja tenia el futur assegurat, passés el que passés, encara que li quedava l'interrogant de com reaccionaria Vertumne quan veiés que la seva muller arribava a una rodonesa extrema. Aquesta circumstància, però, no va arribar mai, car si bé Pomona, un cop casada, es va engreixar encara una mica més, quan ja començava a passar del límit que es podia considerar canònicament extrem, es va iniciar, inesperadament, un procés de signe contrari. Que contenta, Pomona! Devien ser els efectes del matrimoni, va pensar. I això que generalment es diu que el matrimoni engreixa.

Pomona, però, no sabia que tot era la conseqüència d'una pòcima que Vertumne li havia administrat a la seva insabuda, amb uns efectes perfectament previstos i calculats, i amb la intenció, que va reeixir, que Pomona, alarmada per aquell procés, es decidís a acceptar les proposicions matrimonials. Pomona, doncs, es va anar aprimant i aprimant, fins que, objectivament considerat, va semblar que el seu enflaquiment ja començava a

ser excessiu, i aleshores es va tornar a engreixar gradualment, fins a uns límits idèntics als de l'ocasió anterior, en què va començar a aprimar-se una altra vegada. Tot plegat, que es tractava d'un procés cíclic, com el de les estacions de l'any. Inicialment, no es veia pas que aquell procés tingués cap relació amb el cicle anyal, com si es tractés de dos processos, el personal i el general, anàlegs però autònoms, independents. I si algú els comparava sortia tot seguit la Loli a dir que no comparéssim. Però de mica en mica, gradualment, sí que un procés es va ajustar a l'altre. Pomona començava a engreixar-se amb l'adveniment de la primavera, quan es fonia la neu de la muntanya i els arbres de fulla caduca reverdien, i la cosa durava fins a les envistes de la tardor, a l'època de la verema, de la fruita madura, en què s'iniciava la regressió del cicle, i durant el llarg període del temps Pomona s'anava aprimant i aprimant, fins a la tornada del bon temps.

976 És veritat -segons els Evangelis, és clar- que a Jesucrist el van matar, el van clavar a la creu. Acció certament reprobable, sense pal·liatius, es miri com es miri. Però, si més no, sempre l'havien deixat parlar. Durant tres anys havia dit tot el que havia volgut dir sense que l'interrompessin, sense que li desviessin la conversa. No hi havia hagut ningú que, després de donar-li la raó, li hagués pres la paraula i, com aquell qui confirma les seves afirmacions, digués el contrari del que havia dit. O que el contradigués obertament per acabar dient el mateix amb unes altres paraules. I això ja és molt, i no tothom pot dir el mateix. I la vella Lluna s'ho devia mirar de dalt estant, entristida per la maldat dels homes, i aquí quan diem els homes volem dir els homes, no els homes i les dones, perquè no consta que hi hagués cap dona que hagués participat en aquella feta criminal, ignominiosa. Però la vida, ja se sap, és com l'aigua, que fa sempre el seu camí, la vida continua. I la vella i estimada Lluna va tenir l'ocasió de veure'n moltes més, de tots colors, algunes, certament, de tan abominables i indignes, però també de plaents i agradables, de tendres i amoroses. Va poder contemplar, per exemple, com la dama i el poeta es retrobaven, després de molt de temps, al torrent de l'Arcàngel, i es fonien en una abraçada. Què més es pot desitjar?

977 La bona senyora, velleta i indefensa, va denunciar als guàrdies que hi havia un home que li feia por. Els guàrdies, protectors i amatents, li van preguntar si li havia dit alguna cosa, si havia intentat causar-li algun dany, o potser és que l'havia amenaçada. I la velleta va explicar que això no, que no li havia dit res, però que tenia la cara fosca i ferrenya, i la mirada dura, i l'aspecte patibulari. I els guàrdies li van dir que de moment

no podien fer res, que no deixés de fer-los saber qualsevol intent de molestar-la per part d'aquell subjecte, i que, de tota manera, mirarien de localitzar-lo per identificar-lo i tenir-lo sota control. I al cap d'uns dies, els guàrdies van tornar a trobar la senyora velleta i li van preguntar si havia tornat a trobar-se amb l'home que li feia por. I la senyora els va explicar que sí, que l'havia tornat a trobar un parell de vegades però que ara ja no li feia gens de por, perquè havia somrigut, amb un somriure que li il·luminava la cara i que demostrava clarament que era una bona persona. I la vella Lluna, de dalt estant, també havia somrigut, contenta i satisfeta.

978 Si m'hi saps, per què no em vens a veure?

Hi havia trobadors que patien del fetge, n'hi havia que ballaven el ball de bastons, i n'hi havia que passaven la maroma, probablement amb molta por de caure. I encara no ho sabem pas tot.

L'ortografia mata els i uns i ajuda a viure els altres.

A vegades, el solstici es disfressa d'equinocci, i l'equinocci es fa passar per solstici: no són pas tan seriosos com la gent creu.

Semblava ben bé que els ectoplasmes havien d'estar de tornada de tot i resulta que tot els és motiu de sorpresa i meravella.

El furóncol neix, creix, arriba a la plenitud, molesta i fa patir, llangueix, mor i no en queda ni rastre ni el record.

Qui ho té tot pagat, a vegades no sap què demanar.

Llamps i trons. Llamps i llampecs. Trons i llampecs. Les tres tempestes -paradigmàtiques i recurrents, hi afegeix el savi Lleonard.

Com més blancs hi ha en un llibre més consistent hauria de ser el paper -que no deixi passar la tinta del bolígraf.

Qui confon un dragó amb un drac confon una sargantana amb un cocodril.

El mes de març se sent molt segur d'ell mateix, i no té enveja ni del maig ni de l'abril.

Cada any passa igual. Arriba un moment, cap al mes de setembre, en què el sol es pon d'improvís.

No s'hi val a badar, amb els badocs que no baden, i amb els no badocs que baden.

Els camps estrenus de l'oralitat es planyen, desolats, que no saben com fer faltes d'ortografia.

Els negres són negres i s'ha acabat el bròquil. Els blancs, en canvi, sempre es poden omplir amb les coses més imprevistes.

Preguntar sempre és perillós.

Molt sovint decidir és un goig, però moltes vegades és una molèstia. Un turment. Un compromís.

Qui esmola el ganivet, qui esmola l'enginy, i qui no esmola res i contempla, plàcidament, com el sol se'n va a la posta.

Al meu barri, de quan jo era petit, ja no hi queda absolutament ningú.

Amb les coses que poden passar quan arriba un inspector sempre es pot escriure una obra de teatre.

Cadascú fa el que vol. Després, si convé, ja se'n penedirà.

Com que era marquès, en lloc d'un ull de vidre duia un ull de cristall de Bohèmia.

Aquest dia es va morir l'últim enemic que em quedava (que jo sàpiga). Quina tristesa.

Ja ho sé, que sóc lent i matusser, però això no em priva de ser el missatger de mi mateix. I si m'hi saps, ja no em cal patir per res.

979 Tot el món conspira contra mi. Quin goig que en tindria, si la dama correspongués al meu amor!

980 Segons sembla, no hi havia ningú que sabés el nom autèntic del capità Pinotxo. Li deien així no perquè establessin cap relació amb l'inefable titella sinó perquè era un home absolutament desproveït de sentiments, talment com si fos un tros de fusta, incapaç de dir una paraula amable, i encara menys d'un somriure. I com que no hi va haver mai cap dona que hi valgués tenir el més mínim tracte, l'afany de canalitzar els seus instints carnals el va dur a copular amb una truja i la va deixar prenys. D'aquella còpula aberrant en va néixer un ésser monstruós, encara que exteriorment tenia més o menys una forma humana. I a fi de remarcar que no tenia cap particularitat que el singularitzés de les altres criatures, li deien el general, nom genèric al qual sovint afegien un hipocorístic del malnom del seu pare. El fet, però, és que el general es va fer gran i, sens dubte a causa de les seves tares congènites, es va acostumar a alimentar de sang humana. La sang dels nens, sobretot, li plaïa d'una manera especial. Incomprendiblement, va arribar a vell, i tot feia creure que moriria tranquil·lament al llit, com tantes i tantes bèsties carnisseres. Però les coses no se sap mai com acabaran - fins que no han acabat de debò. I un dia, les circumstàncies van fer que el general s'hagués d'enfrontar amb els Cinc Barons de la Fama. I els Cinc Barons de la Fama li van escopir a la cara. Es veu que no se'n sabia avenir, però va haver de passar per

aquesta vergonya, de què va tenir notícia tothom.

981 Que a un l'enganyin, naturalment, indigna. Però que un no es deixi enganyar encara indigna més. Molts ho consideren un greuge imperdonable.

982 L'advocat Salomó Tresesses va assistir, acompanyat per la seva muller, la Núria, a una actuació de la Roxana, una cantant mulata, molt exuberant i temperamental. En un moment donat, les mirades de Roxana, que actuava molt a prop del públic, i de l'advocat es van trobar. Hi va haver com una mena de xoc, de guspira elèctrica, que era com un feix de retrets mutus, absolutament inexplicables. Què es podien retreure, si no es coneixien de res? Però els fets existien, encara que els ignoressin, i els influïen a la insabuda. D'una banda, el company sentimental de la Roxana s'havia sentit atret per la bellíssima Mataflorida, un amic de la qual, un cal·lígraf molt sensible i dissident, havia tingut relacions amoroses amb la dona de l'advocat. Aquest, doncs, sense saber-ho, retreia a la mulata que no hagués lligat la brida més curta al seu amic, cosa que hauria originat que el cal·lígraf, més absorbit per la Mataflorida, no hagués pensat en la Núria. I la Roxana, anàlogament i inversament, retreia a l'advocat que hagués permès les vel·leïtats amoroses de la Núria, perquè, si no, el cal·lígraf s'hauria dedicat exclusivament a la Mataflorida i no hauria donat l'ocasió que aquesta pogués tenir altres relacions. Però tot això, és clar, era insospitable, i només ho podia saber un narrador omniscient.

983 N'hi ha que, quan es troben en falta, s'enfaden -o ho fan veure- contra ells mateixos, amb grans escarafalls, i així eviten que s'enfadin els altres.

984 Probablement ens agradaria viure en un món més estable i tranquil, amb uns topants familiars i coneguts, sense tants canvis i tants trasbalsos. Però les coses són com són, cada cop més canviants. Ara: un dels fets que més ens desagraden, i que gairebé ens fereix, és que no sabem, o som incapaços de recordar, com era, abans de canviar, allò que ha canviat. Ens quedem amb la trista sensació que ens han pres alguna cosa per sempre més.

985 Quan expliquem un fet més o menys únic i odiós, d'una manera neutra i objectiva, sense sentir-nos-hi implicats, com si no fóssim sinó uns simples notaris fidedignes,

sempre hi ha un interlocutor que vol interpretar que justifiquem allò que expliquem, perquè ens hem abstingut de condemnar-ho, i és ell qui no vacil·la a assajar una condemna vehement que ens vol implicar a nosaltres. Ara: si ens escau d'explicar aquell mateix fet tot condemnant-lo clarament, sempre hi ha, també, un interlocutor (potser el mateix) que formula objeccions a la nostra condemna i que manifesta que potser pot tenir una justificació.

986 Els especialistes rebutgen les comparacions i les generalitzacions que els altres fan a propòsit dels fets i de la matèria de la seva especialitat. Consideren, com una cosa de principi, que la matèria en què s'han especialitzat i que, doncs, coneixen més bé que ningú, és única, peculiar, específica, sense cap tret genèric, amb característiques pròpies i exclusives que no admeten cap mena de comparació.

987 Avui, en el nostre programa de debat "De bat a bat", participaren dos il·lustres pensadors i assagistes que no necessiten presentació, perquè són tots dos ben coneguts pel nostre públic: el doctor Puigdemívol i el professor Masramon. El tema que es debatrà és d'un gran interès: "l'existència de Déu". Bon dia, doctor Puigdemívol. Moltes gràcies per ser entre nosaltres. Quina posició s'estimaria més defensar: l'existència o la inexistència de Déu?

-L'existència de Déu.

-Molt bé. Bon dia, professor Masramon. Moltes gràcies per ser entre nosaltres. Està d'acord a defensar la inexistència de Déu?

-Doncs, no. Jo també voldria defensar l'existència de Déu.

-Bé, doncs si és així, la sort haurà de decidir aquest petit contenciós. Ho fem a cara o creu, o s'estimen més fer-ho a pалletes o a parells i senars? Els va bé a cara i creu? Molt bé. Aquí tenim la moneda: una moneda de curs legal, nova de trinca i sense llimar. Doctor Puigdemívol?

-Cara.

-Vostè, doncs, professor Masramon, creu.

-D'acord.

-A veure, tirem la moneda enlaire, la recollim al vol... Mirin: ha sortit cara. Per tant, ara comença el nostre debat, del programa "De bat a bat", en què el doctor Puigdemívol defensarà amb les seves raons l'existència de Déu i el seu contrincant, el professor Masramon, mirarà de mostrar la tesi contrària, és a dir, la inexistència o no-existència

de Déu. Doctor Puigdemívol, vostè té la paraula.

I durant una hora ben bona, el doctor Puigdemívol i el professor Masramon, en un debat que es va caracteritzar per una correcció exemplar, pel respecte de cada ponent envers el seu contrincant (només es van interrompre tres o quatre vegades), els dos savis pensadors van delectar els oients amb la seva saviesa dialèctica, amb la varietat dels seus arguments, amb la seva traça polèmica. El debat va resultar molt igualat, però l'opinió general es va inclinar a favor del professor Masramon, que sens dubte tenia l'utilitat polèmica més esmolada que el seu oponent.

988 -A vostè li agrada la música?

-No. La música és molt dolenta.

-Molt dolenta? És una afirmació sorprenent. N'hi ha de bona i n'hi ha de dolenta, no li sembla?

-Ah, sí? Diu que n'hi ha de bona i de dolenta? Doncs, sí també n'hi ha de bona, perquè posen sempre la dolenta?

989 -Jo avui, tu ahir, ell demà.

-I ella?

-Ah, és veritat, ella... (no s'hi pensa mai)... Doncs, ella... la setmana que ve... Nosaltres demà passat, vosaltres abans d'ahir, ells demà passat no l'altre.

-I elles?

-Ah, és veritat, elles... (no s'hi pensa mai)... Doncs, elles... la setmana dels tres dijous.

990 L'home invisible tenia feina a passar desapercbut -tal com pretenia. No s'hauria imaginat mai que havia de cridar tant l'atenció. Es va adonar que, en realitat, els qui passaven desapercbutos eren els altres. Ell havia d'anar molt amb compte en cada gest que feia. Així, no podia agafar res sense cridar tot seguit l'atenció de tothom. Quan va anar a parar al món subterrani va poder alternar amb les dames negres, és a dir, amb les dames vestides de negre. Era un món més aviat fosc i tot plegat es confonia en una mena de simfonia opaca i obaga d'ombres i de grisos, i l'home invisible s'hi trobava còmode. Li sabia greu, però, que no rigués ningú.

991 Probablement hi havia algun error en els mapes, o potser en la senyalització de la

clotada, però el fet, encara que no el voldrà reconèixer ningú, ni el doctor Hilari Massatinta, ni el president del gremi, ni la capitana del grup especial, ni el padrastre de la Remei, ni el poeta transgressor, ni el notari Mitjavila, ni en BP Panxatip ni ningú, incloent-hi la Trini, la Nati i la Loli, que sempre diu, aquesta última, que no comparem, és que on s'indicava que hi havia el monestir hi havia, en realitat, el laberint, i viceversa: on diu que hi ha el laberint hi ha el monestir. Em sembla. Jo, si més no, intentant de fugir d'aquell monestir que deien, tan convençuts, que era màgic, tot i que jo més aviat diria que era manicomial, demencial i, sobretot, immers en una atmosfera pedantesca, d'una pedanteria embafadora i insuportable, em vaig perdre per tot una munió de passadissos, molts dels quals es resolien en un atzucac. Després d'una colla d'hores de transitar-hi, i d'haver passat no sé pas quantes vegades pel mateix lloc, en vaig poder sortir, encara no sé com, i, sense torbar-me gens, me'n vaig anar cap a casa, on vaig arribar a entrada de fosc. Ella ja hi era. Vaig pensar de proposar-li d'anar a sopar al restaurant, en un bon restaurant, però abans de poder-ho dir ella se'm va anticipar i em va fer pelar patates, rentar la verdura i fer el sopar. Havent sopat, abans d'anar a dormir, em va dir totes les coses que havia de fer l'endemà. L'endemà passat se n'anava a Itàlia en un viatge de fi de curs, un d'aquests viatges tan recurrents i entranyables. En Daniel, és clar, seria de la partida, no hi podia faltar. I probablement es veuria amb l'Antonello, cosa que li donaria l'ocasió de pronunciar la *l* geminada amb una cantarella única. Aleshores li vaig comunicar que havia pres una decisió: a partir d'aquell moment faria sempre la seva voluntat, el que ella digués i manés. Em va semblar que això la sorprenia, i, més aviat enriolada, em va dir que en realitat ja ho havia fet sempre, el que ella deia i manava, que d'ençà que ens coneixíem jo l'obeïa dòcilment. Li vaig haver d'explicar, perquè ho entengués, que sempre que ella em manava una cosa, abans de fer-la, feia veure que pensava si allò era la cosa més encertada i havent honradament decidit que sí, podia actuar com si ella no em donés ordres sinó, simplement, indicacions o suggeriments. No havia gosat mai desobeir-la, però em permetia la satisfacció de no admetre que ella em manava. Ara això s'havia acabat. Havia arribat a la conclusió que, tant per tant, sortia més a compte, en tots sentits, admetre clarament que ella em manava i jo creia, que feia i faria sempre el que ella digués, i que desobeir-la era una possibilitat impensable. Em va semblar que tot això li feia molta gràcia, i aquella nit vam fer l'amor amb una gran dolcesa.

Quan penso que m'hauria pogut quedar atrapat al laberint que deien que era un monestir, sense poder-ne sortir!

992 Esteta miserable,
ja pots estar content,
la rosa s'esfullava
de gran enyorament.
La insòlita aventura
a terme ja es dugué,
a veure com suportes
el teu penediment.

993 En Martí Oller, que era d'Arbeca, explicava que al castell del seu poble hi ha havia 365 finestres, tantes com dies té l'any -si no és de traspàs. Però no se'l creia ningú i fins i tot el feien objecte de befa i escarni.

-Sembla que vinguis d'Arbeca -li deien.

Hi havia, sobretot, en Tell dels Renecs, que no sabia res i es creia que ho sabia tot, el qual afirmava que era impossible que en un castell hi hagués tantes finestres. Però un dia, un savi erudit, el professor Hilari Sugranyes, de la paraula del qual no es podia dubtar, va confirmar la notícia de les finestres del castell d'Arbeca. En Tell dels Renecs es va quedar sense saber què dir. Ara: quan el doctor Sugranyes va començar a parlar del nombre de finestres que hi havia a les principals sales del castell, l'innoble Tell dels Renecs es va veure salvat. Ah! Resulta que hi havia sales que tenien més d'una finestra? Si és així, és clar. Ell donava per entès que a cada finestra corresponia una estança. i això volia dir tantes estances com finestres i, doncs, tantes estances com dies té l'any (si no és de traspàs), i això és el que ell considerava impossible. Ara: si hi havia estances amb més d'una finestra, això era ja era una altra cosa. Li van voler fer veure que d'estances o sales no n'havia parlat ningú, que només s'havia parlat de finestres, però en Tell dels Renecs es va encastellar en la seva dita i d'aquí no el va treure ningú: si hi havia estances amb més d'una finestra, això ja era molt diferent.

994 És una mica difícil d'afirmar qui va ser la primera dona. Segons la *Bíblia* (ho llegim en el primer dels llibres que formen aquesta gran obra, el *Gènesi*) la primera dona va ser Eva, la parella estable d'Adam, encara que és fàcil adonar-se que s'hi insinua que abans n'hi havia hagut una altra. I, en realitat, segons la tradició rabínica (el *Talmud* i tota la pesca), aquesta altra va existir: es deia Lilith (amb una *h* final, de la

qual ella estava la mar de cofoia) i havia conviscut amb Adam abans de l'aparició, una mica surrealista, d'Eva. En canvi, segons els grecs, la primera dona es deia Pandora. S'ha d'entendre la primera dona mortal, perquè ja hi havia les dees o deesses, és a dir, les divinitats femenines, que, segons com, també es podia dir que eren dones -en el sentit més ampli del terme. (És en tot cas evident que quan es deia els homes, donant, com és tradicional, un valor genèric a aquest plural, aquest SN no incloïa mai, per exemple, ni Venus ni Diana, ni Ceres ni Minerva: aquestes sí que podien dormir tranquil·les.)

Les versions més concordants diuen que Pandora va ser creada per Zeus (que és igual que dir Júpiter) per venjar-se dels homes, indignat perquè el gran Prometeu l'havia enganyat revelant el secret del foc, és a dir, la manera de produir la combustió. Que em perdoni, Zeus! Es pot ser antifeminista, és una cosa comprensible, però no tant. En fi, la cosa va anar així. No podríem pas assegurar, sense cap suport documental, si Pandora va ser anterior a Eva o bé a l'inrevés. Ara: que Pandora no era pas menys atractiva, ja hi podem posar la mà al foc. Totes les divinitats van contribuir a fer de la primera dona una femella d'un carisma inqüestionable. També diuen que tenia mala bava i que era més aviat curta de gambals. Tot podria ser. I el pare dels déus -un pare més singular que pedaç, les coses com siguin- va oferir Pandora a Epimeteu, el germà petit de Prometeu. Tot i que ja l'havia advertit i que ja sabia amb qui es jugava els calés, Epimeteu va quedar fascinat per la bellesa de Pandora i s'hi va casar sense pensar-s'hi gens. Hem de considerar, d'altra banda, que si l'home tenia casera (o compulsions, com ara en diuen) no podia pas triar, ni poc ni gaire.

Fins aquí, no hi hauria hagut res a dir. Epimeteu i Pandora haurien estat més o menys feliços i ben avinguts, com tants i tants matrimonis que després hi ha hagut, i aquí s'hauria acabat el bròquil. Però la cosa no va acabar aquí. Resulta que Prometeu, el cunyat de Pandora, havia aconseguit de tancar dins una caixa molt forta tots els mals d'aquest món: les malalties, les guerres, la pesta, la corrupció, l'imperialisme, el centralisme... tots, sense que n'hi faltés ni un, i quan va ser objecte de persecució, acusat del que avui en diem espionatge industrial (ja ens hi hem referit), va confiar la caixa al seu germà, amb l'advertiment exprés que no l'obris per res del món. Però la seva muller (recordem-ho: la primera dona que va existir) no va poder resistir la curiositat i la va obrir, i tots els mals en van sortir com uns poltres que de sobte desencorralen i es van escampar pel món. I encara volten. I vet aquí per què la caixa de Pandora es va cèlebre per sempre més -tristament cèlebre. Perquè el cas és que, entre l'una i l'altra, tan

maques que eren, totes dues, hem anat de corcoll i de mal borràs tota la vida.

995 Una vegada, cap a mitja tarda, a l'hora de la fresca, es van aplegar a l'era de Can Cadafalc del Serrat (hi ha, també, Can Cadefalc de la Riera), en Rem del Sabó, en Cesc dels Embuts, en Met del Senabre i en Po de la Flauta. Com és ben sabut, en Po de la Flauta no hi veia, era cec de naixement, invident, que en diuen ara. Però era un flautista de primera, molt apreciat per tota la rodalia. Parlaven de tot i de tothom, amb coneixement de causa o sense, filosofaven (és un dir) a la seva manera, i assaborien la placidesa de l'hora i la dolçor de viure.

De sobte va passar en Vit de les Unces, que tenia fama de distret. Anava amb la seva gorra de sempre, però, distret com era, la duia posada a l'inrevés, amb la visera que li feia ombra al clatell. Feia tanta gràcia que els contertulians de l'era es van posar a riure de bon grat. Tots quatre, incloent-hi en Po de la Flauta. De moment, els altres tres ni se'n van adonar, que en Po de la Flauta també reia. Però al capdavant, és clar, això els va estranyar.

-Per què rius, Po, si no has vist res? -li va dir en Cesc dels Embuts.

-Si vosaltres rieu, vol dir que heu vist una cosa que fa molta gràcia. I com que em mereixeu tota la confiança, per això jo també ric.

996 La font que sabem on és s'ha estrocat, i la que raja sense parar no sabem on és.

Només les veus escollides poden competir amb el silenci.

Qui sàpiga res del més enllà que aixequi la mà.

La nau del temps no necessita veles ni tolera timó.

997 Un pati ha de ser molt lleig, perquè no sigui bonic.

Hi ha qui sap on hi ha l'aigua i es pot estar de beure.

Qui fa el que pot sovint pensa més coses.

La bona idea defuig la mala lletra.

998 Hi ha qui amaga la mà perquè els altres es pensin que ha tirat la pedra.

A qui no té *alter ego* li falta alguna cosa.

Si no t'agrada que et critiquin comença per no parlar de tu.

Quan hem trobat la clau no sabem on és la porta.

999 Dir que una cosa és inqualificable ja és qualificar-la.

La lletra s'amaga entre la lletra.

Qui escriu aforismes i sentències s'exposa contínuament al plagi involuntari.

Val més evitar que criticar.

1000 La guimbarda es desmarca del ribot, i diu que a casa vol manar ella. L'antimatèria declara que no vol saber res amb els forats negres. Jo explico com funciona la màquina, amb les seves possibilitats, però no em responsabilitzo de les seves limitacions i les seves rareses. La cadira elèctrica creu que funcionaria millor amb unes bones espelmes. Els titelles tenen por del gènere i la son em clou les parpelles. L'escarbat bum-bum s'enfila per les parets quan sent que el tracten d'insecte. Tots ens delíem, qui per una mirada, qui per un somriure, de la dolça amiga dels poetes. Els qui es permeten de rebutjar el premi aspiren després a una bona recompensa. Qui té cua de palla que no s'acosti a la foguera. Els creditors morals no em volen concedir cap treva. El somni d'una nit d'hivern no té por que sigui massa freda. L'amor de les tres taronges envejava l'idil·li de les tres pometes. Les orelles i els ulls prescindeixen de les estrelles. Les flors de la tardor són més apreciades que les de la primavera. Els diacrítics volien fer la revolució, però han deixat passar el setembre. Els aforismes tenen la pruija d'anar de bracet amb els poemes. El campanar superb agraeix de bon cor la companyia de la més humil de les floretes. Si no puc ballar amb la princesa ballaré amb la reina. Quan el poema fa el ronso la cançó mandreja. Al país dels encimbellats el més discret torreja. Qui té barrat el camí ral passarà per la dreuera. Quan se'n van els vents hostils tornaran les orenetes. El silenci de la nit recompensa qui l'espera sense pressa. Els anys no passen en va, tot s'acaba sota terra. Hi ha més d'un versaire que cediria tots els seus versos a canvi de tenir bona lletra. La flauta màgica s'estima més ser dolça que no pas travessera. La balada dels penjats perdura a través dels segles. Els profetes del bon temps són profetes poc profetes. A qui no vol donar la cara tothom se li gira d'esquena. La claror dels cims llunyans m'amoroseix les tenebres. Ningú no passa pel gual si ho pot fer per la passera. Més que no el mateix abril em plau el març que abrilaja. Desistiu dels sacrificis, el que volen són ofrenes. La mà esquerra no vol ni pot ignorar el que fa la mà dreta. L'alcohol mata les penes, però l'endemà reneixen. Val més que cada país faci sa guerra que no pas que faci sa guerra. La vista és la que treballa ajudada per les orelles. El goig del matí sol ser la tristor del capvespre. Encara que no ho sembli la cortina de fum ha fet el seu efecte.